Úradný vestník
Európskej únie

SK
Séria L

2024/1788

15.7.2024

SMERNICA EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY (EÚ) 2024/1788

z 13. júna 2024

o spoločných pravidlách pre vnútorné trhy s obnoviteľným plynom, so zemným plynom a s vodíkom, ktorou sa mení smernica (EÚ) 2023/1791 a zrušuje smernica 2009/73/ES

(prepracované znenie)

(Text s významom pre EHP)

EURÓPSKY PARLAMENT A RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 194 ods. 2,

so zreteľom na návrh Európskej komisie,

po postúpení návrhu legislatívneho aktu národným parlamentom,

so zreteľom na stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru ([1]),

so zreteľom na stanovisko Výboru regiónov ([2]),

konajúc v súlade s riadnym legislatívnym postupom ([3]),

keďže:

(1) Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/73/ES ([4]) bola opakovane podstatným spôsobom zmenená. Pri príležitosti ďalších zmien by sa z dôvodu jasnosti mala uvedená smernica prepracovať.

(2) Cieľom vnútorného trhu so zemným plynom, ktorý sa postupne zavádza od roku 1999, je ponúknuť všetkým spotrebiteľom v Únii, či ide o občanov alebo podniky, skutočný výber, nové obchodné príležitosti a zvýšenie objemu cezhraničného obchodu v snahe získať výhody vyplývajúce z vyššej efektívnosti, konkurenčných cien a vyšších štandardov služieb a prispieť k bezpečnosti dodávok a udržateľnosti.

(3) Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/55/ES ([5]) a smernica 2009/73/ES významne prispeli k vytvoreniu vnútorného trhu so zemným plynom.

(4) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/943 ([6]) a smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/944 ([7]) predstavovali ďalší krok pri rozvoji vnútorného trhu s elektrinou, ktorý sa sústreďuje na občanov a prispieva k cieľom Únie pri prechode na čistý energetický systém a pri znižovaní emisií skleníkových plynov.

([1]) Ú. v. EÚ C 323, 26.8.2022, s. 101.
([2]) Ú. v. EÚ C 498, 30.12.2022, s. 83.
([3]) Pozícia Európskeho parlamentu z 11. apríla 2024 (zatiaľ neuverejnená v úradnom vestníku) a rozhodnutie Rady z 21. mája 2024.
([4]) Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/73/ES z 13. júla 2009 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh so zemným plynom, ktorou sa zrušuje smernica 2003/55/ES (Ú. v. EÚ L 211, 14.8.2009, s. 94).
([5]) Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/55/ES z 26. júna 2003 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh so zemným plynom, ktorou sa zrušuje smernica 98/30/ES (Ú. v. EÚ L 176, 15.7.2003, s. 57).
([6]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/943 z 5. júna 2019 o vnútornom trhu s elektrinou (Ú. v. EÚ L 158, 14.6.2019, s. 54).
([7]) Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/944 z 5. júna 2019 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrinou a o zmene smernice 2012/27/EÚ (Ú. v. EÚ L 158, 14.6.2019, s. 125).

Vnútorný trh so zemným plynom by sa mal vybudovať na tých istých zásadách a predovšetkým by mal zaručiť rovnakú úroveň ochrany spotrebiteľa. Energetická politika Únie by mala byť zameraná najmä na zraniteľných odberateľov a mala by riešiť energetickú chudobu.

(5) Nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1119 ([8]) sa Únia zaviazala znížiť emisie skleníkových plynov. Pravidlá vnútorného trhu s plynnými palivami sa musia zosúladiť s uvedeným nariadením. Únia v tejto súvislosti stanovila spôsob aktualizácie svojich trhov s energiou vrátane dekarbonizácie trhov s plynom v oznámeniach Komisie z 8. júla 2020 s názvom „Pohon pre klimaticky neutrálne hospodárstvo: stratégia integrácie energetického systému EÚ“ (ďalej len „stratégia integrácie energetického systému EÚ“) a „Vodíková stratégia pre klimaticky neutrálnu Európu“ (ďalej len „vodíková stratégia EÚ“), ako aj v uznesení Európskeho parlamentu z 10. júla 2020 o komplexnom európskom prístupe k uskladňovaniu energie ([9]). Táto smernica by mala prispieť k dosiahnutiu cieľa Únie znížiť emisie skleníkových plynov a zároveň zaručiť bezpečnosť dodávok a správne fungovanie vnútorných trhov so zemným plynom a s vodíkom.

(6) Touto smernicou sa dopĺňajú súvisiace politické a legislatívne nástroje Únie, najmä tie, ktoré boli navrhnuté podľa oznámenia Komisie z 11. decembra 2019 s názvom „Európska zelená dohoda“, ako sú nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/857 ([10]), (EÚ) 2023/957 ([11]), (EÚ) 2023/1805 ([12]) a (EÚ) 2023/2405 ([13]) a smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/959 ([14]), (EÚ) 2023/1791 ([15]) a (EÚ) 2023/2413 ([16]), ktorých cieľom je stimulovať dekarbonizáciu hospodárstva Únie a zabezpečiť, aby zostalo na ceste ku klimaticky neutrálnej Únii do roku 2050 v súlade s nariadením (EÚ) 2021/1119. Hlavným cieľom tejto smernice je umožniť a uľahčiť takýto prechod ku klimatickej neutralite zabezpečením rozmachu trhu s vodíkom a efektívneho trhu so zemným plynom.

(7) V oznámení Komisie z 8. marca 2022 s názvom REPowerEU: spoločné európske pravidlá pre cenovo dostupnejšiu, bezpečnejšiu a udržateľnejšiu energiu (ďalej len „REPowerEU“), ktoré bolo prijaté po vypuknutí nevyprovokovanej a neodôvodnenej vojenskej agresie Ruska proti Ukrajine, sa zdôraznil význam diverzifikácie dodávok plynu v záujme postupného ukončenia závislosti Únie od ruských energií. V uvedenom oznámení sa uznáva, že rozhodujúcu úlohu by mohlo zohrávať rozširovanie udržateľného biometánu a zavádzanie obnoviteľného vodíka, a na tento účel sa zákonodarcovia vyzvali, aby urýchlene prijali túto smernicu a nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1789 ([17]).

([8]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1119 z 30. júna 2021, ktorým sa stanovuje rámec na dosiahnutie klimatickej neutrality a menia nariadenia (ES) č. 401/2009 a (EÚ) 2018/1999 (európsky právny predpis v oblasti klímy) (Ú. v. EÚ L 243, 9.7.2021, s. 1).

([9]) Ú. v. EÚ C 371, 15.9.2021, s. 58.

([10]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/857 z 19. apríla 2023, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) 2018/842 o záväznom ročnom znižovaní emisií skleníkových plynov členskými štátmi v rokoch 2021 až 2030, ktorým sa prispieva k opatreniam v oblasti klímy zameraným na splnenie záväzkov podľa Parížskej dohody, a nariadenie (EÚ) 2018/1999 (Ú. v. EÚ L 111, 26.4.2023, s. 1).

([11]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/957 z 10. mája 2023, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) 2015/757 s cieľom začleniť činnosti námornej dopravy do systému EÚ na obchodovanie s emisiami a zabezpečiť monitorovanie, nahlasovanie a overovanie emisií ďalších skleníkových plynov a emisií z ďalších typov lodí (Ú. v. EÚ L 130, 16.5.2023, s. 105).

([12]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/1805 z 13. septembra 2023 o využívaní palív z obnoviteľných zdrojov a nízkouhlíkových palív v námornej doprave a o zmene smernice 2009/16/ES (Ú. v. EÚ L 234, 22.9.2023, s. 48).

([13]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/2405 z 18. októbra 2023 o zaistení rovnakých podmienok pre udržateľnú leteckú dopravu (iniciatíva ReFuelEU Aviation) (Ú. v. EÚ L, 2023/2405, 31.10.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2405/oj).

([14]) Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/959 z 10. mája 2023, ktorou sa mení smernica 2003/87/ES o vytvorení systému obchodovania s emisnými kvótami skleníkových plynov v Únii a rozhodnutie (EÚ) 2015/1814 o zriadení a prevádzke trhovej stabilizačnej rezervy systému obchodovania s emisnými kvótami skleníkových plynov v Únii (Ú. v. EÚ L 130, 16.5.2023, s. 134).

([15]) Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/1791 z 13. septembra 2023 o energetickej efektívnosti a o zmene nariadenia (EÚ) 2023/955 (Ú. v. EÚ L 231, 20.9.2023, s. 1).

([16]) Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/2413 z 18. októbra 2023, ktorou sa mení smernica (EÚ) 2018/2001, nariadenie (EÚ) 2018/1999 a smernica 98/70/ES, pokiaľ ide o podporu energie z obnoviteľných zdrojov, a ktorou sa zrušuje smernica Rady (EÚ) 2015/652 (Ú. v. EÚ L, 2023/2413, 31.10.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2023/2413/oj).

([17]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1789 z 13. júna 2024 o vnútornom trhu s obnoviteľným plynom, zemným plynom a vodíkom, ktorým sa menia nariadenia (EÚ) č. 1227/2011, (EÚ) 2017/1938, (EÚ) 2019/942 a (EÚ) 2022/869 a rozhodnutie (EÚ) 2017/684 a ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 715/2009 (Ú. v. EÚ L, 2024/1789, 15.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1789/oj).

(8) Nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1227/2011 ([18]) sa zabezpečuje súbor povinností pre účastníkov trhu s plynom. Za presadzovanie uvedeného nariadenia v členských štátoch sú zodpovedné národné regulačné orgány uvedené v uvedenom nariadení. Uvedené ustanovenia sú kľúčové na dosiahnutie toho, aby sa na obchodovanie s plynom vzťahovali povinnosti v oblasti transparentnosti.

(9) Cieľom tejto smernice je uľahčiť prenikanie obnoviteľného plynu a nízkouhlíkového plynu a vodíka do energetického systému, čo umožní odklon od fosílneho plynu, a umožniť, aby obnoviteľný plyn a nízkouhlíkový plyn a vodík zohrávali dôležitú úlohu pri dosahovaní klimatických cieľov Únie do roku 2030 a klimatickej neutrality do roku 2050. Rovnako je cieľom tejto smernice vytvoriť regulačný rámec, ktorý pre všetkých účastníkov trhu vytvorí možnosti a stimuly pre odklon od fosílneho plynu a plánovanie svojich činností tak, aby predišli odkázanosti od určitého dodávateľa, a zabezpečiť postupné a včasné vyradenie fosílneho plynu, predovšetkým vo všetkých relevantných priemyselných odvetviach a na účely vykurovania.

(10) Integrácia udržateľného biometánu v súlade s kritériami stanovenými v smernici Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/2001 ([19]) do siete zemného plynu podporuje ciele Únie v oblasti klímy a pomáha diverzifikovať dodávky energie. Žiadosti o pripojenie výroby obnoviteľného plynu do siete by sa mali posudzovať v primeraných lehotách a mali by ich monitorovať príslušné regulačné orgány. Žiadosti o pripojenie na prepravnej alebo distribučnej úrovni v prípade výroby obnoviteľného plynu by malo byť možné uprednostniť pred žiadosťami o pripojenie v prípade výroby zemného plynu a nízkouhlíkového plynu.

(11) Vo vodíkovej stratégii EÚ sa uznáva, že vzhľadom na odlišný potenciál členských štátov na výrobu obnoviteľného vodíka, pre hospodársku súťaž, cenovú dostupnosť a bezpečnosť dodávok je otvorený a konkurencieschopný vnútorný trh s neobmedzeným cezhraničným obchodom značným prínosom. Okrem toho sa vo vodíkovej stratégii EÚ zdôrazňuje, že prechod na likvidný trh, na ktorom by sa obchodovalo s vodíkom ako s komoditou, by uľahčil vstup nových výrobcov a bol by prospešný pre hlbšiu integráciu s inými nosičmi energie a dával by reálne cenové signály pre investičné a prevádzkové rozhodovania. Pravidlá stanovené v tejto smernici by preto mali uľahčiť vznik trhov s vodíkom, obchodovania s vodíkom ako s komoditou a likvidných obchodných uzlov. Členské štáty by mali odstrániť všetky neprimerané prekážky v tejto oblasti. Existujúce pravidlá, ktoré umožňujú efektívne obchodné operácie a obchodovanie určené pre trhy s elektrickou energiou a zemným plynom, by sa mali zvážiť aj pre trh s vodíkom, pričom sa zohľadnia prirodzené rozdiely. Hoci sa v tejto smernici stanovujú všeobecné zásady uplatniteľné na fungovanie trhu s vodíkom, pri uplatňovaní týchto zásad je vhodné zohľadniť štádium vývoja tohto trhu.

(12) V súlade s vodíkovou stratégiou EÚ sa očakáva rozsiahle zavádzanie obnoviteľného vodíka od roku 2030 na účely dekarbonizácie určitých odvetví – od leteckej a lodnej dopravy až po ťažko dekarbonizovateľné priemyselné odvetvia. Všetci koncoví odberatelia pripojení k vodíkovým sústavám by mali mať základné práva spotrebiteľa, ktoré platia pre koncových odberateľov pripojených k sieti zemného plynu, ako je napríklad právo na zmenu dodávateľa a presné informácie o vyúčtovaní. Ak sú odberatelia, napríklad priemyselní odberatelia, pripojení k vodíkovej sieti, mali by sa na nich vzťahovať rovnaké práva na ochranu spotrebiteľa, aké platia pre odberateľov zemného plynu. Na vodíkovú sústavu by sa však nemali vzťahovať ustanovenia o spotrebiteľoch zavedené na podnietenie odberateľov v domácnosti, aby sa zúčastnili na trhu, ako sú napríklad ustanovenia o nástrojoch na porovnávanie cien a o aktívnych odberateľoch.

(13) Prioritou Únie je v súlade s vodíkovou stratégiou EÚ vývoj obnoviteľného vodíka vyrábaného prevažne pomocou veternej a solárnej energie. Obnoviteľný vodík vyrobený s využitím energie z biomasy patrí do vymedzenia pojmu bioplyn uvedeného v smernici (EÚ) 2018/2001. Obnoviteľný vodík je z dlhodobého hľadiska najviac zlučiteľný s cieľom Únie dosiahnuť klimatickú neutralitu a s cieľom nulového znečisťovania, ako aj s integrovaným energetickým systémom. Výroba obnoviteľného vodíka sa však pravdepodobne nezvýši dostatočne rýchlo na to, aby uspokojila očakávaný rast dopytu po vodíku v Únii. Preto môžu nízkouhlíkové palivá, napríklad nízkouhlíkový vodík, zohrať pri energetickej transformácii v súlade s cieľmi Únie v oblasti klímy určitú úlohu, predovšetkým v krátkodobom a strednodobom horizonte, v snahe rýchlo znížiť emisie existujúcich palív a podporiť prechod odberateľov Únie v ťažko dekarbonizovateľných odvetviach, kde neexistujú ďalšie energeticky alebo nákladovo efektívne možnosti. Na podporu transformácie je potrebné stanoviť prahovú hodnotu zníženia emisií skleníkových

([18]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1227/2011 z 25. októbra 2011 o integrite a transparentnosti veľkoobchodného trhu s energiou (Ú. v. EÚ L 326, 8.12.2011, s. 1).

([19]) Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/2001 z 11. decembra 2018 o podpore využívania energie z obnoviteľných zdrojov (Ú. v. EÚ L 328, 21.12.2018, s. 82).

plynov platnú pre nízkouhlíkový vodík a syntetické plynné palivá. Takáto prahová hodnota by sa mala sprísniť v prípade vodíka vyrábaného v zariadeniach, ktoré sa začnú prevádzkovať od 1. januára 2031, aby sa zohľadnil technologický vývoj a lepšie stimuloval dynamický pokrok pri znižovaní emisií skleníkových plynov z výroby vodíka.

(14) EÚ vo svojej stratégii integrácie energetického systému zdôraznila potrebu zaviesť certifikačný systém pre celú Úniu, ktorý sa bude vzťahovať aj na nízkouhlíkové palivá, aby sa členským štátom umožnilo porovnávať ich s inými možnosťami dekarbonizácie a zvážiť ich vo svojom energetickom mixe ako realizovateľné riešenie. Certifikácia nízkouhlíkových palív by sa mala uskutočňovať v súlade s certifikáciou palív z obnoviteľných zdrojov. Preto je vhodné odkázať na ustanovenia o certifikácii palív z obnoviteľných zdrojov uvedené v smernici (EÚ) 2018/2001 a analogicky ich uplatňovať na certifikáciu nízkouhlíkových palív. V snahe zabezpečiť, aby nízkouhlíkové palivá mali rovnaký dekarbonizačný účinok ako obnoviteľné alternatívy, je dôležité certifikovať ich na základe podobnej metodologickej koncepcie vychádzajúcej z posudzovania životného cyklu ich celkových emisií skleníkových plynov. Pri takomto posúdení životného cyklu by sa mali zohľadniť emisie z výroby nízkouhlíkových palív v rámci celého dodávateľského reťazca vrátane emisií vyplývajúcich z ťažby primárnej energie, spracovania a prepravy a mali by sa zohľadniť nepriame emisie vyplývajúce zo zmeny používania vstupov s neelastickou ponukou aj skutočná miera zachytávania uhlíka. Emisie metánu v predvýrobnej fáze by sa mali odvodzovať na základe opatrení uvedených v nariadení Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1787 ([20]). Umožnilo by to zaviesť komplexný certifikačný systém pre celú Úniu pokrývajúci celý energetický mix Únie. Vzhľadom na skutočnosť, že nízkouhlíkové palivá a nízkouhlíkový vodík nie sú obnoviteľnými palivami, nebolo možné zahrnúť s nimi súvisiacu terminológiu a certifikáciu do rozsahu pôsobnosti smernice (EÚ) 2018/2001. Ich zahrnutím do tejto smernice sa preto táto medzera vyplní.

(15) Metán a vodík prispievajú ku globálnemu otepľovaniu. Preto by sa v súlade so zásadou prvoradosti energetickej efektívnosti malo zabraňovať ich úniku zo siete zemného plynu a z vodíkovej sústavy aby sa minimalizoval ich vplyv na klímu. Preprava, distribúcia a podzemné uskladňovanie zemného plynu a terminály na skvapalnený zemný plyn musia byť v súlade s príslušnými ustanoveniami nariadenia (EÚ) 2024/1787. Uvedeným nariadením sa stanovujú pravidlá na vykonávanie presného merania, kvantifikácie, monitorovania, vykazovania a overovania množstva emisií metánu v sektore energetiky v Únii, ako aj znižovania uvedených emisií, a to aj prieskumami na zisťovanie únikov a ich opravu, povinnosťami v oblasti opravy a obmedzeniami odplyňovania a spaľovania. V tejto smernici by sa okrem toho malo stanoviť, aby prevádzkovatelia vodíkových sietí, zásobníkov vodíka a vodíkových terminálov prijímali opatrenia na prevenciu a minimalizovanie emisií vodíka pri svojich operáciách a pri všetkých relevantných zložkách v rámci zodpovednosti prevádzkovateľa pravidelne vykonávali prieskum na zisťovanie únikov vodíka a ich opravy. Komisia by mala v prípade potreby podať správu o environmentálnych a klimatických rizikách úniku vodíka a v prípade potreby predložiť návrhy opatrení na minimalizáciu možných rizík úniku vodíka vrátane maximálnych mier úniku vodíka. Ak sa takéto opatrenia prijmú, mali by sa zohľadniť v metodike posudzovania úspor emisií skleníkových plynov z nízkouhlíkových palív.

(16) Na zabezpečenie rýchlej dostupnosti veľkého množstva vodíka sa vodík vyrábaný v Únii pravdepodobne doplní dovozom vodíka z obnoviteľných zdrojov a nízkouhlíkového vodíka, čím sa uspokojí dopyt Únie. Pre Komisiu a členské štáty je preto vzájomne prospešné, aby v súlade so svojimi príslušnými právomocami začali otvorený a konštruktívny dialóg zameraný na nadviazanie spolupráce s tretími krajinami. Takáto spolupráca by mohla prostredníctvom prenosu poznatkov najmä pomôcť pri vytváraní trhov s čistými a novými technológiami a nastavení vysokej úrovne ochrany životného prostredia, udržateľnosti a zmierňovania zmeny klímy, pričom by sa malo zabrániť negatívnym sociálnym alebo environmentálnym účinkom. V tomto kontexte by Únia mohla zohrať vedúcu úlohu aj pri vypracúvaní globálnych noriem certifikácie nízkouhlíkových palív a posilniť svoju úlohu globálneho lídra v oblasti klímy prostredníctvom diplomacie v oblasti klímy na rozvíjanie vzájomne prospešnej spolupráce s vyvážajúcimi partnermi.

(17) Slobody, ako sú voľný pohyb tovaru, sloboda usadiť sa a sloboda poskytovať služby, ktoré občanom Európskej únie zaručuje Zmluva o fungovaní Európskej únie (ďalej len „ZFEÚ“), sú dosiahnuteľné len na úplne otvorenom trhu, ktorý umožňuje všetkým spotrebiteľom vybrať si slobodne svojich dodávateľov a všetkým dodávateľom zásobovať slobodne svojich odberateľov.

(18) Úsilie o dekarbonizáciu trhu s plynom by v záujme naplnenia cieľa Únie dosiahnuť do roku 2050 klimatickú neutralitu malo ísť ruka v ruke so zavádzaním obnoviteľných zdrojov energie v rámci cieľov Únie stanovených v smernici (EÚ) 2018/2001 a s komplementárnym úsilím o dekarbonizáciu založeným na iných nefosílnych

([20]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1787 z 13. júna 2024 o znižovaní emisií metánu v odvetví energetiky a o zmene nariadenia (EÚ) 2019/942 (Ú. v. EÚ L, 2024/1787, 15.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1787/oj).

zdrojoch. Členské štáty by vzhľadom na plne otvorený trh mali mať stále v kontexte svojich osobitných vnútroštátnych okolností možnosť plánovať si svoj energetický mix vrátane kombinovaného využívania palív z obnoviteľných zdrojov a nízkouhlíkových palív. Na tento účel by Únia pri navrhovaní systémov podpory vrátane finančnej podpory palív z obnoviteľných zdrojov alebo nízkouhlíkových palív mala podporovať dosahovanie cieľov Únie, pričom si členské štáty ponechajú právo vybrať si, ktorý zdroj palív z obnoviteľných zdrojov alebo nízkouhlíkových palív podporujú, prípadne žiadny, a to za predpokladu, že takéto palivá spĺňajú kritériá stanovené v smernici (EÚ) 2018/2001 a v tejto smernici a že takéto systémy podpory sú v súlade s uplatniteľným právnym rámcom štátnej pomoci na základe článkov 107 a 108 ZFEÚ. Okrem toho sa členské štáty môžu rozhodnúť, že v súlade so svojou národnou stratégiou dekarbonizácie stanovia dodatočné požiadavky na zníženie emisií skleníkových plynov.

(19) Záujmy spotrebiteľov by mali byť stredobodom tejto smernice a kvalita služieb by mala byť ústrednou zodpovednosťou plynárenských a vodíkových podnikov. Musia sa posilniť a zaručiť existujúce práva spotrebiteľov a práva na prístup k základným službám vrátane energií, ako aj riešenie energetickej chudoby, ako sa uvádza v oznámení Komisie z 26. apríla 2017 o vytvorení Európskeho piliera sociálnych práv, ktoré 17. novembra 2017 na sociálnom samite v Göteborgu vyhlásili a podpísali Európsky parlament, Rada a Komisia, pričom by mali byť transparentnejšie. V tejto súvislosti by sa malo zabrániť krížovému dotovaniu vodíkových sietí prostredníctvom sieťových taríf zemného plynu alebo elektriny. Ochrana spotrebiteľa by mala zabezpečiť, aby všetci spotrebitelia v širšom meradle Únie mali úžitok z konkurenčného trhu so zemným plynom. Členské štáty alebo, ak tak stanovili členské štáty, regulačné orgány, by mali presadzovať práva spotrebiteľov.

(20) Európsky pilier sociálnych práv zaraďuje energiu medzi základné služby, ku ktorým majú mať prístup všetci, a zahŕňa výzvu vykonávať podporné opatrenia v záujme tých, ktorí sú v núdzi (zásada 20). Cieľ OSN v oblasti udržateľného rozvoja č. 7 takisto obsahuje výzvu zabezpečiť prístup k finančne dostupnej, spoľahlivej, udržateľnej a modernej energii pre všetkých.

(21) Požiadavky služby vo verejnom záujme a spoločné minimálne normy, ktoré z nich vyplývajú, sa musia ďalej posilniť s cieľom zabezpečiť, aby všetci spotrebitelia, a najmä tí zraniteľní, mali prospech z hospodárskej súťaže a spravodlivých cien. Požiadavky služby vo verejnom záujme by sa mali vymedziť na vnútroštátnej úrovni s prihliadnutím na vnútroštátne okolnosti. Členské štáty by však mali rešpektovať právo Únie.

(22) Pre ľahší priebeh dekarbonizácie vykurovania založenej na inkluzívnosti musia mať spotrebitelia informácie o udržateľných alternatívach, na ktoré môžu prejsť, ako aj prístup k vhodným možnostiam financovania a dotáciám. Členské štáty by mali prijať všetky potrebné opatrenia na minimalizáciu nepriaznivého vplyvu, ktorý môže mať prechod na iné palivo alebo pripojenie na diaľkové vykurovanie zavedené podľa tejto smernice na koncových odberateľov vrátane odberateľov postihnutých energetickou chudobou a na zraniteľných odberateľov. V príslušných prípadoch by členské štáty mali čo najlepšie využívať financovanie vrátane financovania z verejných zdrojov a nástrojov financovania zriadených na úrovni Únie, a to s cieľom minimalizovať nepriaznivé účinky a zabezpečiť spravodlivú a inkluzívnu transformáciu energetiky.

(23) Členské štáty by mali mať pri sledovaní cieľov vo všeobecnom hospodárskom záujme rozsiahlu možnosť uváženia ukladať plynárenským podnikom povinnosti služby vo verejnom záujme bez toho, aby sa bránilo prechodu na integrovaný, vysoko energeticky efektívny energetický systém založený na obnoviteľných zdrojoch energie v súlade s príslušnými cieľmi, právom a stratégiami Únie. Povinnosti služby vo verejnom záujme v podobe stanovovania cien dodávok zemného plynu však predstavujú opatrenie, ktoré zásadne narúša trh a ktoré často vedie k akumulácii tarifných deficitov, obmedzeniu výberu pre spotrebiteľov, menej podnetným stimulom pre investovanie do šetrenia energiou a energetickej efektívnosti, nižšej kvalite služieb, nižšej miere angažovanosti a spokojnosti spotrebiteľov a obmedzeniu hospodárskej súťaže, ako aj k menšiemu počtu inovačných produktov a služieb na trhu. Preto by členské štáty mali uplatňovať iné politické nástroje, predovšetkým cielené nástroje sociálnej politiky, aby svojim občanom zaručili cenovú dostupnosť dodávok zemného plynu. Verejné zásahy do stanovovania cien dodávok zemného plynu by v zásade predstavovali opatrenie, ktoré narúša trh. Takéto zásahy by sa preto mali vykonávať len vo vhodných prípadoch a ako povinnosť služby vo verejnom záujme a za mimoriadnych predpokladov. Úplne liberalizovaný a správne fungujúci maloobchodný trh so zemným plynom by medzi existujúcimi dodávateľmi stimuloval cenovú konkurenciu, ako aj konkurenciu mimo cenovej oblasti, a vytvoril by podnety pre nových účastníkov trhu, čím by sa rozšíril výber pre spotrebiteľov a zvýšila ich spokojnosť. Podľa tejto smernice by regulované ceny, a to aj pod úrovňou nákladov, mali existovať pre odberateľov postihnutých energetickou chudobou, zraniteľných odberateľov v domácnosti a v osobitných prípadoch pre odberateľov v domácnosti a mikropodniky. Keď dôjde ku kríze cien zemného plynu, počas ktorej sa veľkoobchodné

a maloobchodné ceny zemného plynu výrazne zvyšujú, členské štáty by mali mať možnosť dočasne rozšíriť uplatňovanie regulovaných cien na základné sociálne služby v zmysle vymedzenia v článku 2 bode 4 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/1938 ([21]) a na malé a stredné podniky (ďalej len „MSP“). V prípade odberateľov v domácnosti, základných sociálnych služieb a MSP by členské štáty mali mať počas krízy cien zemného plynu možnosť výnimočne a dočasne stanoviť regulované ceny pod úrovňou nákladov, pokiaľ to nespôsobí narušenia medzi dodávateľmi a ak sa dodávateľom kompenzujú náklady na dodávku pod úrovňou nákladov. Je však potrebné zabezpečiť, aby takáto cenová regulácia bola cielená a nevytvárala stimuly na zvýšenie spotreby. Takéto výnimočné a dočasné rozšírenie cenovej regulácie by sa preto malo pri domácnostiach obmedziť na 80 % mediánu spotreby domácností pre odberateľov v domácnosti a v prípade základných sociálnych služieb a MSP na 70 % spotreby v predchádzajúcom roku. Rada by mala mať možnosť na návrh Komisie prostredníctvom vykonávacieho rozhodnutia vyhlásiť regionálnu krízu cien zemného plynu alebo krízu cien zemného plynu v celej Únii. Posúdenie existencie takejto krízy cien zemného plynu by sa malo zakladať na porovnaní s cenami v čase bežného fungovania trhu a mal by sa v ňom vylúčiť vplyv predchádzajúcich kríz cien zemného plynu vyhlásených podľa tejto smernice. V takomto vykonávacom rozhodnutí by sa malo špecifikovať aj obdobie, počas ktorého platí vyhlásenie krízy cien zemného plynu, v rámci ktorej sa uplatňuje dočasné predĺženie regulovaných cien. Uvedené obdobie by nemalo presiahnuť jeden rok. Ak sú podmienky na vyhlásenie krízy cien zemného plynu naďalej splnené, Rada by mala mať možnosť na návrh Komisie predĺžiť obdobie platnosti vykonávacieho rozhodnutia. Prenesenie vykonávacích právomocí na Radu je odôvodnené vzhľadom na to, že pre členské štáty vyplývajú z rozhodnutia, ktorým sa vyhlasuje kríza cien zemného plynu, významné horizontálne dôsledky, a tým aj aktivovanie širších možnosti verejne zasahovať do stanovovania cien dodávok zemného plynu. Takéto dôsledky sú významné, pokiaľ ide o počet dotknutých odberateľov, ako aj význam kategórií takýchto odberateľov. Pri prenesení vykonávacích právomocí na Radu sa tiež primerane zohľadňuje politická povaha uvedeného rozhodnutia o vyhlásení krízy cien zemného plynu, čo si vyžaduje citlivo vyvažovať rôzne politické hľadiská, ktoré sú kľúčové pre rozhodnutie členských štátov zaviesť stanovovanie cien energie. V každom prípade by sa vyhlásením regionálnej krízy cien zemného plynu alebo krízy cien zemného plynu v celej Únii mali zaistiť rovnaké podmienky vo všetkých členských štátoch, ktorých sa rozhodnutie týka, aby nedošlo k neprimeranému narušeniu vnútorného trhu.

(24) Povinnosti služby vo verejnom záujme v podobe stanovovania cien dodávok zemného plynu by sa mali využívať bez obchádzania zásad otvorených trhov za jasne vymedzených okolností a pre jasne vymedzených príjemcov a mali by byť časovo obmedzené. Takéto okolnosti by mohli nastať v prípade vážneho obmedzenia dodávok, ktoré by spôsobilo výrazne vyššie ceny zemného plynu ako obvykle alebo v prípade zlyhania trhu, keď sa zásahy regulačných orgánov a orgánov na ochranu hospodárskej súťaže ukážu ako neúčinné. Takéto okolnosti by neprimerane ovplyvnili odberateľov v domácnosti, a najmä zraniteľných odberateľov, ktorí v porovnaní so spotrebiteľmi s vysokým príjmom vydávajú na energie vyšší podiel svojho disponibilného príjmu. V snahe zmierniť rušivý vplyv povinností služby vo verejnom záujme pri stanovovaní cien dodávok zemného plynu by členské štáty vykonávajúce takéto zásahy mali zaviesť dodatočné opatrenia vrátane opatrení na zabránenie narušeniu cenotvorby na veľkoobchodnom trhu alebo opatrení na podporu energetickej efektívnosti, najmä v prípade zraniteľných odberateľov a odberateľov postihnutých energetickou chudobou. Členské štáty by mali zabezpečiť, aby všetci príjemcovia využívajúci regulované ceny mohli z vlastnej iniciatívy neobmedzene využívať aj ponuky dostupné na konkurenčnom trhu. Na tento účel by mali dostávať priame a pravidelné informácie o ponukách a možnostiach úspor dostupných na konkurenčnom trhu a mala by sa im poskytovať podpora pri reagovaní na trhové ponuky a pri ich využívaní.

(25) Verejné zásahy do stanovovania cien dodávok zemného plynu by nemali viesť k priamej krížovej dotácii medzi rôznymi kategóriami odberateľov. V súlade s touto zásadou nesmú byť cenové systémy výslovne upravené tak, aby určité kategórie odberateľov znášali náklady zásahu do cenotvorby, ktorý sa týka iných kategórií odberateľov. Povinnosti služby vo verejnom záujme by sa z hľadiska stanovovania cien mali týkať len dodávok zemného plynu, keďže sa neočakáva, že odberatelia v domácnosti budú vodík používať na vykurovanie v širokom rozsahu. Trh s vodíkom sa bude pravdepodobne týkať najmä priemyslu, ktorý si takéto verejné zásahy nevyžaduje.

(26) Spotrebiteľom by mali byť poskytnuté jasné a zrozumiteľné informácie, čo sa týka ich práv vo vzťahu k sektoru energetiky. Komisia po porade s príslušnými zúčastnenými stranami vrátane členských štátov, regulačných orgánov, spotrebiteľských subjektov a plynárenských podnikov vypracovala ľahko použiteľný a zrozumiteľný zoznam pre spotrebiteľov energie poskytujúci spotrebiteľom praktické informácie o ich právach. Uvedený zoznam by sa mal priebežne aktualizovať, poskytnúť všetkým spotrebiteľom a byť verejne prístupný.

([21]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/1938 z 25. októbra 2017 o opatreniach na zaistenie bezpečnosti dodávok plynu a o zrušení nariadenia (EÚ) č. 994/2010 (Ú. v. EÚ L 280, 28.10.2017, s. 1).

(27) Členské štáty by mali zohľadňovať skutočnosť, že úspešná energetická transformácia si vyžaduje intenzívnejšie investovanie do vzdelávania, odbornej prípravy a rozvoja zručností pracovníkov v odvetviach zemného plynu a vodíka, a to aj v súvislosti s vývojom infraštruktúry, energetickej efektívnosti a aplikácií konečného použitia, ktoré využívajú nákladovo efektívnejšie a dekarbonizované alternatívy. Takéto investície by boli v súlade so smernicou (EÚ) 2023/1791.

(28) Trhové pravidlá by mali chrániť odberateľov a umožniť im prijímať energeticky čo najefektívnejšie rozhodnutia, aby sa nový obnoviteľný plyn a vodík a nízkouhlíkový plyn a vodík úplne zahrnuli do energetickej transformácie.

(29) Zemný plyn naďalej zohráva kľúčovú úlohu v dodávkach energie, pretože domácnosti naďalej pokrývajú spotrebu energie vo vyššej miere plynom než elektrinou. Hoci je elektrifikácia kľúčovým prvkom zelenej transformácie, domácnosti budú naďalej v budúcnosti spotrebúvať zemný plyn vrátane rastúceho objemu obnoviteľného plynu, najmä biometánu.

(30) V odvetví zemného plynu vrátane maloobchodného trhu so zemným plynom sa ustanovenia o zapojení a ochrane spotrebiteľov neupravili podľa potrieb energetickej transformácie.

(31) Na trhu so zemným plynom je nízka miera zákazníckej spokojnosti a zapojenia odberateľov, ako aj pomalé zavádzanie nového obnoviteľného plynu a nízkouhlíkového plynu, čo je prejavom obmedzenej hospodárskej súťaže v mnohých členských štátoch. Ceny zemného plynu pre odberateľov v domácnosti v poslednom desaťročí narástli, v dôsledku čoho odberatelia v domácnosti platia za svoju spotrebu zemného plynu dva alebo trikrát viac než priemyselní odberatelia.

(32) Rovnako ako v odvetví elektriny sú aj v odvetví zemného plynu pružnosť trhu a primeraný právny rámec Únie týkajúci sa práv spotrebiteľov zásadným predpokladom zaistenia možnosti účasti spotrebiteľov na energetickej transformácii a výhod pre nich v podobe dostupných cien, dobrej kvality služby a skutočného výberu z ponúk, ktoré odrážajú technologický vývoj.

(33) Očakáva sa, že prechod z fosílneho plynu na obnoviteľné alternatívy sa uskutoční vtedy, ak sa energia z obnoviteľných zdrojov stane pre spotrebiteľov atraktívnou nediskriminujúcou voľbou založenou na skutočne transparentných informáciách, pri ktorej sú náklady na transformáciu spravodlivo rozdelené medzi rôzne skupiny spotrebiteľov a účastníkov trhu. Avšak prechod zo zemného plynu na iné technológie zvyčajne nie je jednoduchý z dôvodu odkázanosti na určitého dodávateľa súvisiacej s podporným zariadením. Prípadné vyradenie infraštruktúry zemného plynu z prevádzky by mali sprevádzať opatrenia na riešenie nepriaznivých účinkov na koncových odberateľov, najmä zraniteľných odberateľov a odberateľov v domácnosti postihnutých energetickou chudobou, ako aj opatrenia na riešenie nerovností vyplývajúcich z energetickej transformácie. Spotrebitelia zemného plynu by mali byť chránení pred rastúcimi tarifami v prípade nutného odpísania aktív zemného plynu, pred krížovým subvencovaním medzi odberateľmi plynu a vodíka a pred rastúcimi tarifami zemného plynu z dôvodu zmenšujúcej sa odberateľskej základne.

(34) Na preklenutie súčasných medzier na maloobchodnom trhu so zemným plynom je potrebné odstrániť existujúce prekážky hospodárskej súťaže a technické prekážky, ktoré bránia vzniku alternatívnych dodávok energie založenej na obnoviteľných zdrojoch, nových službách, dosiahnutiu ich lepšej úrovne i znižovaniu spotrebiteľských cien, a zároveň zabezpečiť ochranu zraniteľných odberateľov a odberateľov postihnutých energetickou chudobou.

(35) V záujme zabezpečenia vysokej úrovne ochrany spotrebiteľov a posilnenia ich postavenia vo všetkých odvetviach energetiky by právny rámec regulujúci trh s dekarbonizovaným zemným plynom mal odrážať ochranu odberateľov na trhu s elektrinou a v relevantných prípadoch aj ustanovenia o posilnení ich postavenia a mal by zohľadňovať efektívnosť energetickej sústavy, ako aj ciele Únie v oblasti bezpečnosti dodávok, energetickej efektívnosti a energie z obnoviteľných zdrojov.

(36) Ak má koncepcia odzrkadľovania určitých aspektov trhu s elektrinou byť koherentná a účinná, mala by zahŕňať všetky ustanovenia o ochrane spotrebiteľov a posilnení ich postavenia, kdekoľvek sa dajú zrealizovať a prispôsobiť vzhľadom na trh so zemným plynom. Mala by siahať od základných zmluvných práv po pravidlá pre informácie o vyúčtovaní, zmenu dodávateľa energie, dostupnosť spoľahlivých porovnávacích nástrojov, ochranu zraniteľných odberateľov a odberateľov postihnutých energetickou chudobou, zabezpečenie primeranej ochrany údajov pri inteligentných meracích zariadeniach a riadení údajov a efektívne alternatívne riešenie sporov.

(37) Pri zabezpečovaní konzistentnosti ustanovení vo všetkých odvetviach by záťaž pre štátnu správu a podniky mala zostať obmedzená a primeraná a mala by sa dosiahnuť aj pomocou skúseností získaných pri právnych aktoch Únie vrátane aktov, ktoré sú súčasťou balíka opatrení pod názvom „Čistá energia pre všetkých Európanov“, ako sú nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1999 ([22]), (EÚ) 2019/941 ([23]), (EÚ) 2019/942 ([24]), (EÚ)

([22]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1999 z 11. decembra 2018 o riadení energetickej únie a opatrení v oblasti klímy, ktorým sa menia nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 663/2009 a (ES) č. 715/2009, smernice Európskeho parlamentu a Rady 94/22/ES, 98/70/ES, 2009/31/ES, 2009/73/ES, 2010/31/EÚ, 2012/27/EÚ a 2013/30/EÚ, smernice Rady 2009/119/ES a (EÚ) 2015/652 a ktorým sa zrušuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 525/2013 (Ú. v. EÚ L 328, 21.12.2018, s. 1).

([23]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/941 z 5. júna 2019 o pripravenosti na riziká v sektore elektrickej energie a o zrušení smernice 2005/89/ES (Ú. v. EÚ L 158, 14.6.2019, s. 1).

([24]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/942 z 5. júna 2019, ktorým sa zriaďuje Agentúra Európskej únie pre spoluprácu regulačných orgánov v oblasti energetiky (Ú. v. EÚ L 158, 14.6.2019, s. 22).

2019/943, smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/844 ([25]), (EÚ) 2018/2001, (EÚ) 2018/2002 ([26]) a smernica (EÚ) 2019/944.

(38) Modernizácia odvetvia zemného plynu by podľa očakávaní mala priniesť podstatné hospodárske a environmentálne výhody jednak z hľadiska zlepšenej hospodárskej súťaže na maloobchodnej úrovni a jednak sociálnych a distribučných výhod a posilnenia postavenia odberateľov vrátane posilnených zmluvných práv a lepšie dostupných informácií o spotrebe a zdrojoch energie, ktoré povedú k ekologickejším rozhodnutiam, ako aj vykonávaniu opatrení energetickej efektívnosti a zníženiu využívania fosílneho plynu alebo prechodu od fosílneho plynu na udržateľnejšie zdroje energie. K zavádzaniu obnoviteľného plynu by mali prispievať aj záujmové energetické spoločenstvá.

(39) Aspekt zmeny dodávateľa je dôležitým ukazovateľom angažovanosti odberateľov, ako aj významným nástrojom na posilnenie hospodárskej súťaže na trhu so zemným plynom aj na trhu s vodíkom, a preto by sa mal zaručiť ako základné právo odberateľov. Miera zmeny dodávateľa sa však medzi členskými štátmi naďalej líši a spotrebiteľov od zmeny zdroja energie aj dodávateľa odrádzajú výstupné a vypovedacie poplatky. Hoci by odstránenie týchto poplatkov mohlo pre odberateľov znamenať zúženie výberu, pretože z trhu by zmizli produkty založené na odmeňovaní ich vernosti, väčšie obmedzenie takýchto poplatkov by spotrebiteľom malo priniesť väčší prospech, zvýšiť ich angažovanosť i mieru hospodárskej súťaže na trhu.

(40) Je pravdepodobné, že kratšie lehoty na zmenu dodávateľa podnietia odberateľov vyhľadávať výhodnejšie ponuky a dodávateľov meniť. Vďaka rozmachu zavádzania informačných technológií by do roku 2026 malo byť bežne možné vykonať technický proces zmeny a registrácie nového dodávateľa v meracom bode u operátora trhu v pracovných dňoch do 24 hodín. Zabezpečenie toho, aby do roku 2026 technický proces zmeny prebehol do 24 hodín, by minimalizovalo čas zmeny a pomohlo zvýšiť angažovanosť spotrebiteľov a zintenzívniť hospodársku súťaž na maloobchodnej úrovni.

(41) 24-hodinová lehota na zmenu na trhoch so zemným plynom a vodíkom by odzrkadľovala to, čo sa už uplatňuje na trhu s elektrinou, ktorý má podobné backendové funkcie a požiadavky na databázy IT. Harmonizácia lehôt na zmenu medzi odvetviami by bola prínosom pre všetkých spotrebiteľov, najmä tých, ktorí majú zmluvy pre dvojaké palivá. Kratšie lehoty na zmenu pre spotrebiteľov by nemali mať vplyv na povinnosti dodávateľa týkajúce sa vyvažovania.

(42) Viacero faktorov komplikuje odberateľom prístup k rôznym druhom dostupných informácií o trhu, ich chápanie a následné využitie. Z toho vyplýva, že treba zlepšiť porovnateľnosť ponúk prostredníctvom primeraných odberateľských informácií na základe porovnávacích nástrojov pre odberateľov a mali by sa odstrániť neodôvodnené prekážky zmeny dodávateľa, pričom by nemalo dôjsť k nenáležitému obmedzeniu výberu pre odberateľov. Je tiež nevyhnutné, aby dodávatelia poskytovali odberateľom jasné a zrozumiteľné predzmluvné informácie, aby boli odberatelia plne informovaní o podrobnostiach a dôsledkoch zmluvy.

(43) Nezávislé porovnávacie nástroje vrátane webových sídel sú účinným prostriedkom, pomocou ktorého malí odberatelia môžu posúdiť výhody rozmanitých ponúk na trhu s energiou. Mali by byť zamerané na čo najširší rozsah možných ponúk a pokrývať trh v čo najobsiahlejšej miere, aby si odberatelia mohli vytvoriť reprezentatívny prehľad. Ak sa environmentálne vlastnosti propagujú ako základný prvok ponuky, porovnávacie nástroje by mali zahŕňať aj ich opis. Je mimoriadne dôležité, aby menší odberatelia mali prístup aspoň k jednému porovnávaciemu nástroju a aby informácie v takýchto nástrojoch boli dôveryhodné, nestranné, transparentné a ľahko pochopiteľné. Na tento účel by členské štáty mohli poskytnúť porovnávací nástroj prevádzkovaný vnútroštátnym orgánom alebo súkromnou spoločnosťou a konzultovať kritériá pre porovnávacie nástroje s príslušnými zainteresovanými stranami vrátane organizácií zastupujúcich záujmy spotrebiteľov.

([25]) Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/844 z 30. mája 2018, ktorou sa mení smernica 2010/31/EÚ o energetickej hospodárnosti budov a smernica 2012/27/EÚ o energetickej efektívnosti (Ú. v. EÚ L 156, 19.6.2018, s. 75).

([26]) Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/2002 z 11. decembra 2018, ktorou sa mení smernica 2012/27/EÚ o energetickej efektívnosti (Ú. v. EÚ L 328, 21.12.2018, s. 210).

(44) Koncoví odberatelia by takisto mali mať možnosť spotrebúvať, uskladňovať a predávať obnoviteľný plyn z vlastnej výroby pri dodržaní právnych predpisov vzťahujúcich sa na výrobu obnoviteľného plynu, najmä pokiaľ ide o emisie skleníkových plynov, a zapájať sa do všetkých trhov so zemným plynom prostredníctvom poskytovania podporných služieb sieti, napríklad v podobe uskladňovania energie, pričom by mali zostať zachované ich práva koncových odberateľov podľa tejto smernice. Kolektívne dohody medzi aktívnymi odberateľmi vytvárajú poskytovateľom služieb a miestnym podnikom, najmä MSP, príležitosť prispieť k vyrovnávaniu a flexibilite sietí. Členské štáty by mali mať možnosť zaviesť vo svojom vnútroštátnom práve rozličné ustanovenia týkajúce sa zdaňovania a poplatkov v prípade individuálnych a spoločne konajúcich aktívnych odberateľov.

(45) Faktúry a informácie o vyúčtovaní sú významným prostriedkom na informovanie koncových odberateľov a posilnenie ich postavenia. Faktúry za energiu sú aj naďalej najbežnejším dôvodom obáv a sťažností spotrebiteľov a ako také sú faktorom, ktorý prispieva k stabilne nízkej úrovni spokojnosti spotrebiteľov a ich miery angažovanosti v odvetví zemného plynu. Okrem toho ustanovenia o informáciách o vyúčtovaní v odvetví plynu nedosahujú úroveň práv, ktoré spotrebitelia majú v odvetví elektriny. Preto je potrebné zladiť ich a stanoviť minimálne požiadavky na faktúry a informácie o vyúčtovaní v odvetví plynu, aby spotrebitelia mali prístup k transparentným, úplným a ľahko pochopiteľným informáciám. Faktúry by mali koncovým odberateľom poskytovať informácie o ich spotrebe a nákladoch, o emisiách oxidu uhličitého a o podiele obnoviteľného plynu a nízkouhlíkového plynu, a tak uľahčiť porovnanie ponúk pri zmene dodávateľa alebo zdroja energie, ako aj informácie o ich právach spotrebiteľa, napríklad o alternatívnom riešení sporov. Navyše by faktúry mali byť nástrojom, pomocou ktorého sa spotrebitelia môžu aktívne angažovať na trhu, a teda riadiť svoje spotrebiteľské návyky a robiť ekologickejšie rozhodnutia. Je dôležité poskytovať spotrebiteľom komplexné a presné informácie, vďaka ktorým sa zabezpečí, že si spotrebitelia budú uvedomovať svoj vplyv na životné prostredie, a vďaka ktorým budú môcť vyjadriť svoje preferencie, pokiaľ ide o najudržateľnejšie nosiče energie. Smernica (EÚ) 2023/1791 by sa preto mala zodpovedajúcim spôsobom zmeniť.

(46) Pravidelné poskytovanie presných informácií o vyúčtovaní na základe skutočnej spotreby zemného plynu, je dôležitým faktorom, ktorý odberateľom pomáha mať pod kontrolou svoju spotrebu zemného plynu a náklady. Odberatelia, a predovšetkým odberatelia v domácnosti, by napriek tomu mali mať k dispozícii flexibilné spôsoby samotnej platby faktúry.

(47) Kľúčovým aspektom pri dodávke odberateľom je prístup k objektívnym a transparentným údajom o spotrebe. Spotrebitelia by preto mali mať prístup k údajom o svojej spotrebe a s tým súvisiacimi cenami a nákladmi na služby, prípadne vrátane ceny dodatočných služieb ako je poistenie a služby v oblasti energetickej efektívnosti, aby mohli vyzvať konkurenčné podniky na predloženie ponuky na základe týchto informácií. Spotrebitelia by takisto mali mať právo na náležité informácie o svojej spotrebe energie. Zálohové platby by nemali znamenať neúmerné znevýhodnenie pre užívateľov, pričom rôzne platobné systémy by nemali byť diskriminačné. Informácie o nákladoch na energiu, ktoré sa spotrebiteľom poskytujú dostatočne pravidelne, by mali byť motiváciou na úsporu energie, pretože odberateľom poskytnú priamu spätnú väzbu o účinkoch investícií do energetickej efektívnosti a zmeny správania.

(48) Všetky národné rozhodnutia o zavádzaní inteligentných meracích systémov zemného plynu by sa mali prijať až po vykonaní hodnotení nákladov a prínosov. V takýchto hodnoteniach by sa mali zohľadniť dlhodobé výhody zavedenia inteligentných meracích systémov pre spotrebiteľov a celý hodnotový reťazec. Ak by sa v tomto hodnotení dospelo k záveru, že zavedenie takýchto meracích systémov je ekonomicky primerané a nákladovo efektívne len pre spotrebiteľov s určitým množstvom spotreby zemného plynu, členské štáty by to mali mať možnosť zohľadniť pri zavádzaní daných systémov. Takéto hodnotenia by sa mali pravidelne preskúmavať v reakcii na podstatné zmeny základných predpokladov a v každom prípade minimálne každé štyri roky vzhľadom na rýchle tempo technologického vývoja. Obmedzené zavádzanie inteligentných meracích systémov, napríklad v rámci pilotných projektov a skúšobných fáz, sa nepovažujú za zavádzanie takýchto systémov v zmysle tejto smernice.

(49) S cieľom pomôcť koncovým odberateľom aktívne sa zúčastňovať na trhu by sa pri zavádzaní inteligentných meracích systémov malo náležitým spôsobom zohľadňovať používanie relevantných dostupných noriem vrátane noriem umožňujúcich interoperabilitu na úrovni dátových modelov a aplikačnej vrstvy, najlepšie postupy a význam vývoja výmeny údajov, ako aj budúce a inovačné energetické služby. Navyše by zavedené inteligentné meracie systémy nemali pre spotrebiteľov zemného plynu predstavovať prekážku pre zmenu dodávateľa a mali by byť vybavené účelovými funkciami, ktoré koncovým odberateľom umožnia mať včasný prístup k údajom o ich spotrebe, prispôsobiť energetické správanie, byť zaň odmenení a ušetriť na faktúrach za energiu. Spotrebiteľským skupinám by sa malo poskytnúť poradenstvo o tom, ako používať inteligentné meracie zariadenia tak, aby sa zlepšila energetická efektívnosť.

(50) Členské štáty, ktoré inteligentné meracie systémy nezavádzajú do svojej siete zemného plynu automaticky, by spotrebiteľom mali umožniť inštaláciu inteligentného meracieho systému na vlastnú žiadosť, a to za spravodlivých a primeraných podmienok, pričom by mali znášať súvisiace náklady, a mali by im poskytnúť všetky relevantné informácie.

(51) Po zavedení inteligentných meracích systémov členské štáty vyvinuli alebo stále vyvíjajú rozmanité modely správy údajov. Nezávisle od modelu správy údajov je dôležité, aby členské štáty zaviedli transparentné pravidlá prístupu k údajom za nediskriminačných podmienok a zabezpečili najvyššiu mieru kybernetickej bezpečnosti a ochrany údajov, ako aj nestrannosť subjektov, ktoré údaje spracúvajú.

(52) Dostupnosť efektívnych prostriedkov urovnania sporov pre všetkých spotrebiteľov zaručuje väčšiu ochranu spotrebiteľa. Členské štáty by mali stanoviť rýchle a efektívne postupy na vybavovanie sťažností. Informácie o vybavovaní sťažností by sa mali uvádzať v odberateľských zmluvách a v informáciách o vyúčtovaní.

(53) Členské štáty by pri posudzovaní fungovania svojich mechanizmov mimosúdneho urovnania sporov mali zohľadniť účasť a dodržiavanie predpisov zo strany plynárenských podnikov.

(54) Členské štáty by mali prijať primerané opatrenia, napríklad poskytovať dávky prostredníctvom svojich systémov sociálneho zabezpečenia, aby zabezpečili potrebné dodávky zraniteľným odberateľom, a poskytovať podporu v záujme zlepšenia energetickej efektívnosti a zavádzania energie z obnoviteľných zdrojov, v záujme udržateľného riešenia problému energetickej chudoby, a to aj v širšom kontexte chudoby. Takéto opatrenia by sa mohli líšiť v závislosti od konkrétnych okolností v danom členskom štáte a mohli by zahŕňať opatrenia v oblasti sociálnej alebo energetickej politiky týkajúce sa platby akýchkoľvek faktúr za zemný plyn a vodík, investícií do energetickej hospodárnosti obytných budov alebo ochrany spotrebiteľa, napríklad ochrany proti odpojeniu.

(55) V odporúčaniach Komisie (EÚ) 2020/1563 ([27]) zo 14. októbra 2020 a (EÚ) 2023/2407 ([28]) z 20. októbra 2023 o energetickej chudobe sa stanovujú osvedčené postupy na vymedzenie energetickej chudoby na vnútroštátnej úrovni vrátane vhodných ukazovateľov na meranie energetickej chudoby a postupy na prijatie štrukturálnych opatrení a zlepšení, ktoré môžu členské štáty realizovať na riešenie základných príčin energetickej chudoby. Zdôrazňujú sa investície do štrukturálnych opatrení na riešenie nízkej energetickej hospodárnosti domácností a spotrebičov, dekarbonizácia a zavádzanie obnoviteľných zdrojov, ako aj ďalšie opatrenia, ktorých cieľom je priniesť informácie o tom, ako znížiť účty za energie a zaviesť postupy na úsporu energie, podporiť občanov, aby sa zapojili do energetických spoločenstiev alebo podnietiť prechod na riešenia v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov.

(56) Odpojenie významne ovplyvňuje prístup odberateľov k dodávkam zemného plynu, ktorý potrebujú najmä na vykurovanie svojich domovov. Odberatelia postihnutí energetickou chudobou a zraniteľní odberatelia sú obzvlášť nepriaznivo ovplyvnení odpojením od zemného plynu a členské štáty by mali prijať opatrenia, ktorými sa zabráni odpojeniu týchto odberateľov z ekonomických alebo obchodných dôvodov. Členské štáty majú k dispozícii viacero nástrojov a osvedčených postupov, medzi ktoré okrem iného patria celoročné alebo sezónne zákazy odpojenia, predchádzanie vzniku dlhu a udržateľné riešenia na podporu odberateľov, ktorí majú problémy s platením účtov za energiu. Členské štáty by mali určiť, ktoré nástroje sú pre ne na základe ich vnútroštátnych okolností najvhodnejšie. Takéto opatrenia by nemali mať vplyv na dočasné odpojenie odberateľov prevádzkovateľmi sietí v núdzovej situácii, bez predchádzajúceho oznámenia v prípade, že k tomuto odpojeniu dochádza z bezpečnostných dôvodov, a po predchádzajúcom oznámení, ak je to možné, v prípade, že toto odpojenie je z dôvodov údržby.

(57) V prípade nezhody s dodávateľmi, najmä pokiaľ ide o faktúry alebo dlžnú sumu, majú odberatelia právo využívať postupy podávania sťažností, ktoré spravujú ich dodávatelia, ako aj postupy mimosúdneho riešenia sporov v snahe dosiahnuť účinné presadzovanie svojich práv a predísť znevýhodneniu. Ak odberatelia uvedené postupy využijú, dodávatelia by nemali ukončiť zmluvy na základe skutočností, ktoré sú stále predmetom sporu. Dodávatelia aj odberatelia by mali naďalej plniť svoje zmluvné práva a povinnosti, predovšetkým poskytovať dodávky zemného plynu a platiť zaň, pričom podávanie sťažností by sa nemalo stať dôvodom na zneužívanie, ktorý odberateľom umožní neplniť si zmluvné záväzky vrátane platenia faktúr. Členské štáty by mali zaviesť vhodné opatrenia, ktorými sa zabráni nevhodnému využívaniu uvedených postupov podávania sťažností alebo riešenia sporov.

([27]) Odporúčanie Komisie (EÚ) 2020/1563 zo 14. októbra 2020 týkajúce sa energetickej chudoby (Ú. v. EÚ L 357, 27.10.2020, s. 35)
([28]) Odporúčanie Komisie (EÚ) 2023/2407 z 20. októbra 2023 týkajúce sa energetickej chudoby (Ú. v. EÚ L, 2023/2407, 23.10.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2023/2407/oj).

(58) Na zabezpečenie kontinuity dodávok pre spotrebiteľov, predovšetkým v prípadoch zlyhania dodávateľa, by členské štáty mali zaviesť režim dodávateľa poslednej inštancie alebo prijať rovnocenné opatrenia. Určiť dodávateľa poslednej inštancie by malo byť možné buď pred zlyhaním dodávateľa, alebo v okamihu jeho zlyhania. Dodávateľom poslednej inštancie by mohlo byť obchodné oddelenie vertikálne integrovaného podniku, ktorý je aj distribútorom, pod podmienkou, že spĺňa oddeľovacie požiadavky tejto smernice. To by však nemalo znamenať, že členské štáty sú povinné zabezpečovať dodávky za určitú pevne stanovenú minimálnu cenu. Ak členský štát uloží dodávateľovi poslednej inštancie povinnosť dodávať zemný plyn odberateľovi, ktorý nedostáva trhové ponuky, mali by sa uplatňovať podmienky stanovené v článku 4 tejto smernice a táto povinnosť môže zahŕňať regulovanú cenu len v rozsahu, v akom je odberateľ oprávnený využívať regulované ceny. Pri posudzovaní, či sú ponuky prijaté odberateľmi mimo domácnosti trhové, by členské štáty mali zohľadniť individuálne obchodné a technické okolnosti. Ak už členský štát predo dňom nadobudnutia účinnosti tejto smernice na základe spravodlivého, transparentného a nediskriminačného postupu určil dodávateľa poslednej inštancie pre zemný plyn, nie je potrebné začať nový postup určenia dodávateľa poslednej inštancie.

(59) Zjednodušenie a racionalizácia administratívnych postupov udeľovania povolení a jasné lehoty na prijatie rozhodnutí pre orgány zodpovedné za vydávanie povolení by mali zabezpečiť zavádzanie zariadení na výrobu vodíka a infraštruktúry vodíkovej sústavy v náležitom tempe bez narušenia verejných konzultácií. Od členských štátov by sa malo vyžadovať podávanie správ o dosiahnutom pokroku. Je potrebné zachovať nadobudnuté povolenia, ako sú napríklad licencie, oprávnenia, koncesie alebo schválenia, udelené podľa vnútroštátneho práva na výstavbu a prevádzku existujúcich plynovodov a iných sieťových aktív aj po tom, ako plynným nosičom energie prepravovaným v potrubí pre zemný plyn už nebude zemný plyn, ale (čistý) vodík. Uvedené zachovanie povolení by nemalo mať vplyv na platnosť technických bezpečnostných požiadaviek na vodíkovú infraštruktúru, ani na možnosť príslušných orgánov monitorovať dodržiavanie takýchto požiadaviek a prijímať náležité a primerané opatrenia na presadzovanie, vrátane možného zrušenia povolení, ktoré sú zachované v predchádzajúcom stave, ak je to odôvodnené. Malo by sa tak predísť nenáležitým omeškaniam pri zmene účelu existujúcich plynovodov a iných sieťových aktív z prepravy zemného plynu na prepravu vodíka. Malo by sa zabrániť tomu, aby podmienky udelenia povolenia na infraštruktúru vodíkovej sústavy boli podstatne odlišné, pokiaľ nie sú dostatočne zdôvodnené. Opodstatnením diferencovanej koncepcie zachovania nadobudnutých povolení alebo vydávania nových by mohli byť úvahy týkajúce sa technickej bezpečnosti. Ustanovenia o postupoch udeľovania povolení by sa mali uplatňovať bez toho, aby bolo dotknuté medzinárodné právo a právo Únie vrátane ustanovení o ochrane životného prostredia a ľudského zdravia. V náležite opodstatnených prípadoch z dôvodu mimoriadnych okolností by malo byť možné predĺžiť lehoty postupov na udelenie povolenia až o jeden rok.

(60) Administratívne kontaktné miesto má poskytovať usmernenie žiadateľom o povolenie počas celého postupu žiadania a udeľovania, čím sa má zmierniť komplexnosť pre predkladateľov projektov a zvýšiť efektívnosť a transparentnosť. K efektívnosti by mohla prispieť aj možnosť, aby žiadatelia predkladali príslušné doklady v digitálnej forme, ako aj dostupnosť príručky k postupom. Členské štáty by mali zabezpečiť, aby orgány vykonávajúce postupy udeľovania povolení boli aktívne zapojené do odstraňovania zostávajúcich prekážok vrátane prekážok nefinančnej povahy, ako napríklad nedostatočné znalosti, digitálne a ľudské zdroje, ktoré sťažujú spracúvanie rastúceho počtu postupov udeľovania povolení. Povoľovacie postupy týkajúce sa pripojení do prepravnej alebo distribučnej siete by nemali byť obmedzované nedostatkom administratívnej kapacity. Okrem toho by takéto povoľovacie postupy nemali vytvárať prekážky voči dosiahnutiu národného cieľa v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov.

(61) Bez účinného oddelenia sietí od ťažobných či výrobných a dodávateľských činností (ďalej len „účinné oddelenie“) existuje riziko diskriminácie nielen pri prevádzke siete, ale aj v súvislosti so stimulmi pre vertikálne integrované podniky primerane investovať do svojich sietí.

(62) Účinné oddelenie sa môže zabezpečiť len odstránením stimulov pre vertikálne integrované podniky na diskrimináciu konkurentov, pokiaľ ide o prístup k sieti a investície. Oddelenie vlastníctva, čo v sebe zahŕňa vymenovanie vlastníka siete za prevádzkovateľa siete a jeho nezávislosť od akýchkoľvek záujmov týkajúcich sa dodávky alebo ťažby či výroby, jednoznačne predstavuje účinný a stabilný spôsob, ako vyriešiť vnútorný konflikt záujmov a zaistiť bezpečnosť dodávok. Z tohto dôvodu Európsky parlament vo svojom uznesení z 10. júla 2007 o vyhliadkach vnútorného trhu s plynom a elektrickou energiou označil oddelenie vlastníctva na úrovni prepravy za najúčinnejší nástroj na nediskriminačnú podporu investícií do infraštruktúry, spravodlivého prístup do siete pre nové spoločnosti a transparentnosti na trhu. Členské štáty by teda v rámci oddelenia vlastníctva mali byť povinné zabezpečiť, aby tá istá osoba nebola oprávnená vykonávať kontrolu nad ťažobným či výrobným alebo dodávateľským podnikom a súčasne nad prevádzkovateľom prepravnej siete alebo prepravnou sieťou a ani v súvislosti s týmto prevádzkovateľom prepravnej siete alebo prepravnou sieťou neuplatňovala žiadne práva. Naopak, kontrola nad

prepravnou sieťou alebo prevádzkovateľom prepravnej siete by mala vylučovať možnosť vykonávať kontrolu nad ťažobným či výrobným alebo dodávateľským podnikom alebo v súvislosti s ním uplatňovať akékoľvek práva. Ťažobný či výrobný alebo dodávateľský podnik by mal môcť v rámci týchto obmedzení vlastniť v prevádzkovateľovi prepravnej siete alebo prepravnej sieti minoritný podiel.

(63) Akýkoľvek systém oddelenia by mal účinne odstraňovať každý konflikt záujmov medzi ťažobnými či výrobnými podnikmi, dodávateľmi a prevádzkovateľmi prepravných sietí s cieľom vytvoriť stimuly na potrebné investície a zaručiť prístup novým účastníkom na trh v transparentnom a efektívnom regulačnom režime a nemal by vytvárať veľmi zložitý regulačný režim pre regulačné orgány.

(64) Vymedzenie pojmu „kontrola“ v tejto smernici je v súlade s ustanoveniami nariadenia Rady (ES) č. 139/2004 ([29]).

(65) Vzhľadom na vertikálne prepojenia medzi odvetviami elektriny a zemného plynu by sa ustanovenia o oddelení mali uplatňovať v odvetviach zemného plynu, vodíka a elektriny, ako sa podrobne uvádza v tejto smernici.

(66) Pokiaľ ide o odvetvie vodíka, pravidlá vertikálneho oddelenia by sa mali uplatňovať bezodkladne. Túto možnosť treba uprednostniť pred nákladným následným oddelením, ktoré by mohlo byť potrebné, ak by sa v tomto odvetví rozvinula silná vertikálna integrácia.

(67) V snahe zabezpečiť oddelením vlastníctva úplnú nezávislosť prevádzky siete od záujmov dodávateľských a ťažobných či výrobných podnikov a zabrániť výmene dôverných informácií by tá istá osoba nemala byť členom správnych rád prevádzkovateľa prepravnej siete alebo prepravnej siete a zároveň podniku, ktorý vykonáva akúkoľvek ťažobnú či výrobnú alebo dodávateľskú činnosť. Z toho istého dôvodu by tá istá osoba nemala byť oprávnená vymenúvať členov správnych rád prevádzkovateľa prepravnej siete alebo prepravnej siete a zároveň vykonávať kontrolu nad ťažobným či výrobným alebo dodávateľským podnikom alebo v súvislosti s ním uplatňovať akékoľvek práva.

(68) Zriadenie prevádzkovateľa siete alebo prevádzkovateľa prepravnej siete nezávislého od dodávateľských a ťažobných či výrobných záujmov by malo vertikálne integrovanému podniku umožniť zachovať si svoje vlastníctvo aktív siete a súčasne zabezpečiť účinné oddelenie záujmov za predpokladu, že takýto nezávislý prevádzkovateľ siete alebo nezávislý prevádzkovateľ prepravnej siete vykonáva všetky funkcie prevádzkovateľa siete a že sa zaviedla dôkladná regulácia a rozsiahly regulačný kontrolný mechanizmus.

(69) Ak bol podnik, ktorý vlastní prepravnú sieť, k 3. septembru 2009 súčasťou vertikálne integrovaného podniku, členské štáty by mali mať možnosť vybrať si medzi oddelením vlastníctva a zriadením prevádzkovateľa siete alebo prevádzkovateľa prepravnej siete, ktorý je nezávislý od dodávateľských a ťažobných či výrobných záujmov.

(70) S cieľom v plnej miere chrániť záujmy akcionárov vertikálne integrovaných podnikov by členské štáty mali mať možnosť vybrať si, či vykonať oddelenie vlastníctva priamo zbavením sa majetku alebo rozdelením akcií integrovaného podniku na akcie sieťového podniku a zvyšné akcie dodávateľského a ťažobného či výrobného podniku, pričom sa musia dodržať požiadavky vyplývajúce z oddelenia vlastníctva.

(71) Úplná účinnosť alternatívy zriadenia nezávislého prevádzkovateľa siete alebo nezávislého prevádzkovateľa prepravnej siete by sa mala zabezpečiť prostredníctvom osobitných dodatočných pravidiel. Pravidlá o nezávislom prevádzkovateľovi prepravnej siete poskytujú vhodný regulačný rámec na zaručenie spravodlivej hospodárskej súťaže, dostatočných investícií, prístupu nových účastníkov na trh a integrácie trhov so zemným plynom a vodíkom. Účinné oddelenie prostredníctvom nezávislého prevádzkovateľa prepravnej siete by sa malo opierať o organizačné opatrenia a opatrenia týkajúce sa riadenia prevádzkovateľov prepravných sietí a o opatrenia týkajúce sa investícií, pripojenia nových výrobných kapacít k sieti a integrácie trhov prostredníctvom regionálnej spolupráce. Nezávislosť prevádzkovateľa prepravnej siete by sa mala okrem iného zabezpečiť aj určitými prechodnými obdobiami, počas ktorých nebude vo vertikálne integrovanom podniku možné vykonávať žiadnu riadiacu alebo inú relevantnú činnosť, ktorá by poskytovala prístup k rovnakým informáciám, ako riadiaca činnosť.

([29]) Nariadenie Rady (ES) č. 139/2004 z 20. januára 2004 o kontrole koncentrácií medzi podnikmi (nariadenie ES o fúziách) (Ú. v. EÚ L 24, 29.1.2004, s. 1).

(72) V záujme vytvorenia hospodárskej súťaže na vnútorných trhoch so zemným plynom a s vodíkom by veľkoodberatelia mimo domácností vyvíjajúci rozsiahle obchodné činnosti mali mať možnosť vybrať si dodávateľov a uzatvárať zmluvy na zabezpečenie dodávok zemného plynu a vodíka s viacerými dodávateľmi. Takíto odberatelia by mali byť chránení pred doložkami o výlučnosti, ktorých výsledkom je vylúčenie konkurenčných alebo doplnkových ponúk.

(73) Členský štát by mal mať právo rozhodnúť sa, že bude na svojom území vyžadovať úplné oddelenie vlastníctva. Ak tak členský štát urobil, podnik by nemal mať právo zriadiť nezávislého prevádzkovateľa siete alebo nezávislého prevádzkovateľa prepravnej siete, pokiaľ sa v tejto smernici nestanovuje inak. Podnik, ktorý vykonáva akúkoľvek ťažobnú či výrobnú)alebo dodávateľskú činnosť, by navyše nemal priamo ani nepriamo vykonávať kontrolu nad prevádzkovateľom prepravnej siete z členského štátu, ktorý si zvolil úplné oddelenie vlastníctva, ani si v súvislosti s ním uplatňovať akékoľvek právo.

(74) Na vnútornom trhu so zemným plynom existujú rozdielne druhy organizácie trhu. Opatrenia, ktoré by mohli členské štáty prijať na zabezpečenie rovnakých podmienok hospodárskej súťaže by mali vychádzať z nadradených požiadaviek všeobecného záujmu. Otázka súladu takýchto opatrení so ZFEÚ a iným príslušným právom Únie by sa mala konzultovať s Komisiou.

(75) Pri vykonávaní účinného oddelenia by sa mala dodržiavať zásada nediskriminácie medzi verejným a súkromným sektorom. Na tento účel by tá istá osoba nemala mať možnosť sama alebo spoločne vykonávať v rozpore so zásadami oddelenia vlastníctva alebo s alternatívou nezávislého prevádzkovateľa siete kontrolu nad zložením, hlasovaním alebo rozhodovaním orgánov prevádzkovateľov prepravných sietí alebo prepravných sietí a súčasne ťažobných či výrobných alebo dodávateľských podnikov, ani si v súvislosti s nimi uplatňovať akékoľvek práva. Pokiaľ ide o oddelenie vlastníctva a alternatívu nezávislého prevádzkovateľa siete, za predpokladu, že príslušný členský štát môže preukázať, že sa táto požiadavka dodržiava, dva samostatné orgány verejnej moci by mali byť schopné kontrolovať ťažobné či výrobné a dodávateľské činnosti na jednej strane a činnosti prepravy na druhej strane.

(76) Plne účinné oddelenie sieťových činností od dodávateľských a výrobných činností by sa malo uplatňovať v celej Únii rovnako na podniky Únie, ako aj podniky z tretích krajín. Regulačné orgány by mali mať na zabezpečenie zachovania vzájomnej nezávislosti sieťových činností a dodávateľských a ťažobných či výrobných činností v celej Únii právomoc zamietnuť certifikáciu prevádzkovateľov prepravných sietí, ktorí nedodržiavajú pravidlá oddelenia. Regulačné orgány by mali pri rozhodovaní o certifikácii v čo najväčšej miere prihliadať k stanovisku Komisie, aby sa zabezpečilo jednotné uplatňovanie týchto pravidiel v celej Únii. Komisia by mala mať právo vyjadriť svoje stanovisko k certifikácii vo vzťahu k vlastníkovi prepravnej siete alebo prevádzkovateľovi prepravnej siete kontrolovanému osobou z tretej krajiny, aby sa zabezpečilo aj dodržiavanie medzinárodných záväzkov Únie a solidarita a energetická bezpečnosť v rámci Únie. Komisia by pri vypracúvaní takéhoto posúdenia mala zohľadniť obchodné vzťahy, ktoré by mohli negatívne ovplyvniť motiváciu a schopnosť prevádzkovateľa plniť si úlohy, ako aj medzinárodné záväzky Únie a akékoľvek iné konkrétne skutočnosti a okolnosti danej veci. Medzi takéto skutočnosti a okolnosti by malo patriť zníženie dodávok zemného plynu využívané ako zbraň a manipulácia trhov prostredníctvom úmyselného prerušenia tokov zemného plynu, ktoré má jasný potenciál priamo a vážne ovplyvniť základné medzinárodné bezpečnostné záujmy Únie a členských štátov.

(77) Siete vodíkovodov by mali predstavovať významný prostriedok efektívnej a udržateľnej prepravy vodíka, a to na pevnine i na mori. Siete vodíkovodov by v dôsledku vysokých kapitálových výdavkov potrebných na svoju konštrukciu mali predstavovať prirodzený monopol. Skúsenosti s reguláciou trhov so zemným plynom poukazujú na význam zabezpečenia otvoreného a nediskriminačného prístupu do sietí plynovodov vzhľadom na zaručenie hospodárskej súťaže na komoditných trhoch. Preto by sa dobre etablované zásady prevádzky sietí, ako napríklad prístup tretích strán, mali uplatňovať na vodíkové siete na pevnine i na mori v celej Únii.

(78) Vymedzenia pojmov „preprava vodíka“ a „distribúcia vodíka“ v tejto smernici by mali byť založené na funkciách príslušných kategórií sietí a na typoch pripojenej infraštruktúry.

(79) Vodíkové prepojenia, teda vodíkové siete, ktoré plnia dôležitý účel prepojenia vnútroštátnych vodíkových sietí členských štátov, by mali prevádzkovať prevádzkovatelia vodíkových prepravných sietí. Vo veľmi obmedzených prípadoch a ak je vodíková distribučná sieť uvedená v príslušnom pláne rozvoja siete, je možné pripojiť ju k vodíkovej prepravnej sieti v inom členskom štáte. Ak uvedená distribučná sieť nie je okrem toho pripojená aj

k vodíkovej prepravnej alebo distribučnej sieti v členskom štáte, v ktorom sa vodíková distribučná sieť nachádza, mala by sa prevádzkovať ako vodíková distribučná sieť.

(80) Vodíkové distribučné siete, ktoré slúžia najmä na zásobovanie priamo pripojených odberateľov, by mali podliehať jednoduchšiemu regulačnému režimu, pokiaľ ide o vertikálne oddelenie a plánovanie siete. Takéto siete by nemali zahŕňať vodíkové prepojenia ani pripojenia k prvkom významnej infraštruktúry, ako sú terminály alebo rozsiahle podzemné zásobníky, pokiaľ predmetná sieť nie je sieťou zemného plynu so zmeneným účelom, ani k vodíkovým prepojeniam. V prípade prepojenia medzi rozsiahlymi podzemnými zásobníkmi a distribučnou sieťou, pričom účel obidvoch uvedených prvkov sa zmenil na využívanie vodíka, sa ako rozšírenie existujúcej distribučnej siete môže vybudovať nové spojovacie potrubie na krátku vzdialenosť na prepravu vodíka medzi nimi. Nemalo by sa však obmedzovať pripojenie menších podzemných alebo nadzemných zásobníkov vodíka, vrátane ľahko replikovateľných zásobníkov vodíka, k distribučným sieťam, pretože sa očakáva, že budú zohrávať kľúčovú úlohu pri vyvažovaní uvedených sietí.

(81) Prevádzka vodíkových sietí by sa mala oddeliť od činností výroby a dodávok energie s cieľom predísť riziku konfliktu záujmov prevádzkovateľov sietí. Štrukturálne oddelenie vlastníctva vodíkových prepravných sietí od účasti na výrobe a dodávkach energie je zárukou toho, že takéto konflikty záujmov nevzniknú. V prípade prevádzkovateľov prepravných sietí pre zemný plyn, na ktorých sa vzťahuje model oddelenia nezávislého prevádzkovateľa prepravnej siete, a existujúcich vertikálne integrovaných vodíkových sietí by členské štáty mali mať možnosť spoľahnúť sa na alternatívny model oddelenia integrovaného prevádzkovateľa vodíkovej prepravnej siete. Prevádzkovatelia prepravných sietí zemného plynu, na ktorých sa vzťahuje odchýlka podľa tejto smernice, by sa mali považovať za certifikovaných na účely určenia toho, či sú oprávnení používať model integrovaného prevádzkovateľa vodíkovej prepravnej siete. Členské štáty by takisto mali mať možnosť povoliť používanie modelu nezávislého prevádzkovateľa vodíkovej prepravnej siete, aby vertikálne integrovaným vlastníkom vodíkových prepravných sietí umožnili zachovať si vlastníctvo ich sietí a zároveň zaručili nediskriminačnú prevádzku takýchto sietí.

(82) Spoločná prevádzka vodíkových sietí a sietí pre zemný plyn alebo sústav pre elektrinu môže síce vytvoriť synergie, a teda by mala byť povolená, ale činnosti prevádzky vodíkovej prepravnej siete by sa mali organizovať v samostatnom právnom subjekte, aby sa zabezpečila transparentnosť financovania a využívania prístupových taríf. Odchýlky od uvedenej požiadavky právneho horizontálneho oddelenia by sa mali udeľovať len dočasne a v závislosti od pozitívnej analýzy nákladov a prínosov a posúdenia vplyvu, ktoré vykonávajú regulačné orgány. Takéto odchýlky by sa až do roku 2031 mali automaticky udeliť Estónsku, Lotyšsku a Litve vzhľadom na ich odľahlú polohu a obmedzenú veľkosť trhu. Každopádne by sa jasným a transparentným oddelením účtov pod dohľadom regulačných orgánov mala zabezpečiť transparentnosť financovania a využívania prístupových taríf. Ak je prevádzkovateľ vodíkovej siete súčasťou podniku pôsobiaceho v oblasti prepravy alebo distribúcie zemného plynu alebo elektriny, prevádzkovateľ siete by mal regulačnému orgánu predložiť zoznam s podrobnými informáciami o infraštruktúrnych aktívach podniku v súvislosti s prideľovaním sústavy na využívanie vodíka alebo zemného plynu, aby sa pri oddelení regulačnej základne aktív dosiahla úplná transparentnosť. Uvedený zoznam by sa mal aktualizovať v súlade s bežnými audítorskými postupmi vzťahujúcimi sa na účty.

(83) V snahe zabezpečiť transparentnosť vzhľadom na náklady a financovanie regulovaných činností by sa činnosti prevádzky vodíkových prepravných sietí mali oddeliť od iných činností prevádzky sietí iných nosičov energie, aspoň pokiaľ ide o právnu formu a účty prevádzkovateľov siete. Na účely právneho oddelenia prevádzkovateľov vodíkových prepravných sietí by sa vytvorenie dcérskej spoločnosti alebo samostatného právnického subjektu v rámci skupinovej štruktúry prevádzkovateľa prepravnej alebo distribučnej siete pre zemný plyn malo považovať za dostatočné bez toho, aby bolo potrebné funkčné oddelenie riadenia alebo oddelenie manažmentu či zamestnancov. Transparentnosť, pokiaľ ide o náklady a financovanie regulovaných činností, by sa teda mala dosiahnuť bez toho, aby sa stratili výhody na úrovni synergií a nákladov, ktoré by mohli vyplývať z prevádzkovania viacerých sietí.

(84) K vodíkovým sieťam by mali mať prístup tretie strany, aby sa zaručila hospodárska súťaž a rovnaké podmienky na trhu s dodávkami vodíka. Regulovaný prístup tretích strán na základe taríf regulovaného prístupu by mal byť dlhodobo štandardným pravidlom. Členské štáty by s cieľom zabezpečiť potrebnú pružnosť pre prevádzkovateľov a znížiť administratívne náklady v nábehovej fáze trhu s vodíkom mali mať možnosť povoliť tretím stranám využívať dohodnutý prístup do 31. decembra 2032.

(85) Len časti prirodzene sa vyskytujúcich podzemných zásobníkov, ktoré sa používajú pre zemný plyn, ako napríklad soľné jaskyne, akviferové štruktúry vody a vyťažené plynové polia, sa môžu použiť aj pre vodík. Dostupnosť uvedených rozsiahlych podzemných zásobníkov vodíka je obmedzená a medzi členskými štátmi sú rozmiestnené nerovnomerne. Prístup do takýchto rozsiahlych podzemných zásobníkov môže zohrávať priaznivú úlohu

vo fungovaní prepravy vodíka a trhu s ním, a preto by mal byť v konečnom dôsledku podliehať regulovanému prístupu tretích strán, aby sa zaručili rovnaké podmienky pre účastníkov trhu. V nábehovej fáze trhov s vodíkom by však členské štáty mali mať možnosť flexibilne využívať do 31. decembra 2032 aj dohodnuté režimy prístupu.

(86) Je pravdepodobné, že vodík a vodíkové deriváty, ako napríklad amoniak alebo tekuté organické nosiče vodíka, sa budú dovážať do Únie a v rámci nej prepravovať. Zatiaľ však nie je isté, akými prostriedkami a v akej forme sa bude vodík prepravovať, medzitým budú existovať paralelne rôzne prostriedky a formy a navzájom si konkurovať. Táto smernica poskytuje regulačný rámec pre infraštruktúru a trhy s plynným vodíkom. Preto by sa ich úloha a pravidlá, ktoré sa môžu vzťahovať na iné formy vodíka alebo derivátov a na zariadenia, ktoré s nimi manipulujú, mali vymedziť v tejto smernici len vtedy, ak sú relevantné na zabezpečenie vzniku konkurenčného trhu s plynným vodíkom.

(87) Terminály na vykládku a konverziu loďou prepravovaného kvapalného vodíka alebo kvapalného amoniaku na plynný vodík sú prostriedkom na dovoz vodíka, ale konkurujú iným prostriedkom prepravy vodíka. Prístup tretích strán k takýmto terminálom by sa mal zaručiť, pričom členské štáty by mali zaviesť systém dohodnutého prístupu tretích strán s cieľom znížiť administratívne náklady pre prevádzkovateľov a regulačné orgány. Zásobníky, ktoré sú spojené s terminálom a ku ktorým je udelený prístup tretej strane, by mali byť úmerné kapacite terminálu na konverziu a vtláčanie vodíka do siete. Nemusí však byť potrebné zaviesť prístup tretích strán k službám nakládky nákladných vozidiel, ak takáto prevádzka nie je doplnkovou službou spojenou s následnou konverziou a vtláčaním vodíka do siete.

(88) Členské štáty sa môžu rozhodnúť postupne ukončiť využívanie zemného plynu v záujme splnenia cieľa dosiahnuť klimatickú neutralitu stanoveného v nariadení (EÚ) 2021/1119 alebo z iných technických dôvodov. Na dosiahnutie uvedených politických cieľov je dôležité poskytnúť jasný regulačný rámec umožňujúci odmietnutie prístupu a možné odpojenie užívateľov siete. V súvislosti s infraštruktúrou, ktorá bude vyradená z prevádzky v súlade s plánom rozvoja siete na úrovni prepravy alebo pri ktorej sa vyradenie z prevádzky stanovilo na úrovni distribúcie, by malo byť možné odmietnuť prístup užívateľom siete alebo ich odpojiť. Zároveň by sa mali prijať primerané opatrenia na ochranu užívateľov siete za takýchto okolností a je tiež dôležité, aby rozhodnutia o odmietnutí prístupu a odpojení podliehali objektívnym, transparentným a nediskriminačným kritériám, ktoré vypracujú regulačné orgány.

(89) Existujúce vertikálne integrované vodíkové siete by mali byť oprávnené žiadať o odchýlky z požiadaviek tejto smernice za predpokladu, že sa uvedené siete výrazne nerozšíria a že takáto odchýlka nebude mať škodlivý vplyv na hospodársku súťaž alebo vodíkovú infraštruktúru alebo rozvoj trhu, čo by sa malo pravidelne kontrolovať.

(90) Miestne vodíkové klastre by mali tvoriť dôležitý stavebný kameň vodíkového hospodárstva Únie. V prípade takýchto klastrov by sa v nábehovej fáze trhu s vodíkom mohli uplatňovať zjednodušené regulačné požiadavky, najmä pokiaľ ide o uplatňovanie oddelenia vlastníctva na siete zásobujúce účastníkov trhu v takýchto klastroch. Zodpovedajúce zjednodušené regulačné požiadavky by mali zohľadňovať aj potrebu regulačnej flexibility pre priame potrubia medzi výrobcami vodíka a jednotlivými odberateľmi.

(91) Prepojenia vodíkovodov s tretími krajinami môžu slúžiť ako dopravný prostriedok na dovoz alebo vývoz vodíka. Uplatňovanie tejto smernice na vodíkovody do tretích krajín a z nich by malo zostať naďalej obmedzené na územie členských štátov. Prevádzkové pravidlá týkajúce sa vodíkových prepojení s tretími krajinami by sa mali ukotviť v medzinárodnej dohode medzi Úniou a pripojenými tretími krajinami. Takáto medzinárodná dohoda by sa nemala považovať za potrebnú, ak členský štát, ktorý je pripojený alebo má v úmysle byť pripojený vodíkovým prepojením, dojedná a uzavrie medzivládnu dohodu s dotknutými tretími krajinami v súlade s postupom splnomocnenia stanoveným v tejto smernici, aby sa zabezpečil jednotný regulačný rámec a jeho konzistentné uplatňovanie na celú infraštruktúru.

(92) V záujme efektívnosti prevádzky vodíkových sietí Únie by prevádzkovatelia vodíkových sietí mali byť zodpovední za prevádzku, údržbu a vývoj siete v úzkej spolupráci s inými prevádzkovateľmi vodíkových sietí, ako aj s inými prevádzkovateľmi sietí, ku ktorým sú ich siete pripojené alebo k nim môžu byť pripojené, a to aj na uľahčenie integrácie energetického systému.

(93) Prevádzkovatelia vodíkových prepravných sietí by mali vybudovať dostatočné cezhraničné kapacity na prepravu vodíka na uspokojenie celého ekonomicky primeraného a technicky realizovateľného dopytu po takejto kapacite, čím sa umožní integrácia trhov.

(94) V súlade s vodíkovou stratégiou EÚ je dôležité klásť dôraz na prepravu a používanie vodíka v jeho čistej forme. V tomto zmysle je dôležité, aby sa vo vodíkovej sústave vykonávala preprava, uskladňovanie a manipulácia s vodíkom s vysokým stupňom čistoty, pričom by sa mali zohľadniť požiadavky koncových používateľov vodíka na kvalitu, na rozdiel od vodíka primiešaného do siete zemného plynu. Takisto je dôležité, aby sa v normách kvality vodíka vymedzili ďalšie kritériá na určenie všeobecne prijateľných úrovní čistoty vodíka. Je nevyhnutné, aby európske normalizačné organizácie prostredníctvom procesu technickej normalizácie vymedzili pásmo s prijateľnými úrovňami čistoty vodíka a iné relevantné parametre kvality vodíka, napríklad kontaminanty.

(95) V niektorých prípadoch, okrem iného v závislosti od topografie vodíkových sietí a populácie koncových používateľov pripojených k vodíkovým sieťam, môže byť nutné, aby prevádzkovatelia vodíkových sietí zabezpečili riadenie kvality vodíka (napríklad čistenie). Preto by regulačné orgány mali uložiť prevádzkovateľom vodíkových sietí úlohu zabezpečiť efektívne riadenie kvality vodíka v ich sieťach, keď je potrebné pre riadenie sietí. Prevádzkovatelia vodíkových sietí by pri vykonávaní takýchto činností mali dodržiavať uplatniteľné normy kvality vodíka, a tým zabezpečiť stabilnú kvalitu vodíka pre koncových používateľov, a to aj v ťažko dekarbonizovateľných odvetviach.

(96) Ak prevádzkovatelia siete zemného plynu alebo vodíkovej siete zamietnu žiadosť o prístup alebo pripojenie z dôvodu nedostatočnej kapacity, mali by takéto zamietnutie náležite opodstatniť a malo by sa od nich vyžadovať zlepšenie ich sústav a sietí, aby umožňovali požadované prepojenia alebo prístup v ekonomicky efektívnych prípadoch a v súlade s príslušným plánovaním.

(97) Prekážky brániace dokončeniu vnútorného trhu so zemným plynom, ktoré vyplývajú z neuplatňovania pravidiel trhu Únie na plynovody na prepravu zemného plynu do tretích krajín a z nich, by sa takisto mali riešiť. Je potrebné zabezpečiť, aby sa pravidlá uplatniteľné na plynovody na prepravu zemného plynu, ktoré spájajú dva alebo viac členských štátov, vzťahovali v rámci Únie aj na plynovody na prepravu zemného plynu do tretích krajín a z nich. Tým by sa mala dosiahnuť ucelenosť právneho rámca v rámci Únie a zároveň sa zabráni narušeniu hospodárskej súťaže na vnútornom trhu s energiou v Únii a negatívnemu vplyvu na bezpečnosť dodávok. Takisto by sa tým mala zvýšiť transparentnosť a poskytnúť právna istota účastníkom trhu, najmä investorom do infraštruktúry zemného plynu a užívateľom siete, pokiaľ ide o uplatniteľný právny režim.

(98) Členské štáty a zmluvné strany Zmluvy o založení Energetického spoločenstva ([30]) by mali úzko spolupracovať na všetkých otázkach týkajúcich sa vývoja integrovaného a dekarbonizovaného trhu so zemným plynom a nemali by prijímať žiadne opatrenia, ktoré by ohrozili ďalšiu integráciu trhov so zemným plynom alebo bezpečnosť dodávok členských štátov a zmluvných strán. Mohlo by to zahŕňať spoluprácu pri uskladňovacích kapacitách zemného plynu a prizývanie expertov k relevantným regionálnym rizikovým skupinám pre zemný plyn.

(99) Potrubia, ktoré spájajú projekt ťažby ropy alebo zemného plynu tretej krajiny so spracovateľským závodom alebo koncovým pobrežným vykládkovým terminálom v rámci členského štátu, by sa mali považovať za ťažobné siete. Potrubia, ktoré spájajú projekt ťažby ropy alebo zemného plynu v členskom štáte so spracovateľským závodom alebo koncovým pobrežným vykládkovým terminálom v tretej krajine, by sa na účely tejto smernice nemali považovať za ťažobné siete, pretože nie je pravdepodobné, aby takéto plynovody mali významný vplyv na vnútorný trh s energiou.

(100) Prevádzkovatelia prepravnej siete by mali mať možnosť uzatvárať s prevádzkovateľmi prepravnej siete alebo inými subjektmi v tretích krajinách technické dohody o otázkach, ktoré sa týkajú prevádzky a prepojenia prepravných sietí, za predpokladu, že obsah takýchto dohôd je v súlade s právom Únie.

(101) Technické dohody týkajúce sa prevádzky prepravných potrubí, uzavreté medzi prevádzkovateľmi prepravných sietí alebo inými subjektmi, by mali zostať v platnosti za predpokladu, že sú v súlade s právom Únie a príslušnými rozhodnutiami regulačného orgánu.

(102) Ak sa uplatňujú takéto technické dohody, touto smernicou sa nevyžaduje uzatvorenie medzinárodnej dohody medzi členským štátom a treťou krajinou ani dohody medzi Úniou a treťou krajinou, pokiaľ ide o prevádzku dotknutého plynovodu na prepravu zemného plynu.

([30]) Ú. v. EÚ L 198, 20.7.2006, s. 18.

(103) Uplatňovanie tejto smernice na plynovody na prepravu zemného plynu do tretích krajín a z nich by malo zostať naďalej obmedzené na územie členských štátov. Pokiaľ ide o plynovody na prepravu zemného plynu na mori, táto smernica by sa mala uplatňovať na pobrežné more členského štátu, kde sa nachádza prvý prepojovací bod so sieťou členského štátu.

(104) Malo by byť možné, aby existujúce dohody uzatvorené medzi členským štátom a treťou krajinou, ktoré sa týkajú prevádzky prepravných potrubí, zostali v platnosti v súlade s touto smernicou.

(105) Pokiaľ ide o dohody alebo časti dohôd s tretími krajinami, ktoré môžu ovplyvniť spoločné pravidlá Únie, mal by sa stanoviť koherentný a transparentný postup, ktorým sa môže oprávniť členský štát, ktorý o to požiada, na zmenu, predĺženie, úpravu, obnovu alebo uzavretie dohody s treťou krajinou o prevádzke prepravného potrubia alebo ťažobnej siete medzi členským štátom a treťou krajinou. Týmto postupom by sa nemalo oddialiť vykonávanie tejto smernice, nemalo by ním byť dotknuté rozdelenie právomoci medzi Úniou a členskými štátmi a tento postup by sa mal uplatňovať na existujúce aj nové dohody.

(106) Ak sa ukáže, že predmet dohody patrí čiastočne do právomoci Únie a čiastočne do právomoci členského štátu, je nevyhnutné zabezpečiť úzku spoluprácu medzi týmto členským štátom a inštitúciami Únie.

(107) S cieľom zabezpečiť jednotné podmienky vykonávania tejto smernice by sa mali na Komisiu preniesť vykonávacie právomoci, aby mohla prijímať rozhodnutia o oprávnení alebo o zamietnutí oprávnenia členského štátu zmeniť, predĺžiť, upraviť, obnoviť alebo uzavrieť dohodu s treťou krajinou. Uvedené právomoci by sa mali vykonávať v súlade s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 182/2011 ([31]).

(108) Bezpečnosť dodávok energie je zásadným prvkom verejnej bezpečnosti, a je preto neodmysliteľne spojená s efektívnym fungovaním vnútorného trhu so zemným plynom a integráciou izolovaných trhov so zemným plynom v členských štátoch. Zemný plyn sa k občanom Únie môže dostať len cez sieť. Fungujúce otvorené trhy so zemným plynom a predovšetkým siete a iné aktíva súvisiace s dodávkou zemného plynu sú nevyhnutné pre verejnú bezpečnosť, konkurencieschopnosť hospodárstva a blahobyt občanov Únie. Osobám z tretích krajín by sa preto mala umožniť kontrola nad prepravnou sieťou alebo prevádzkovateľom prepravnej siete, iba ak spĺňajú požiadavky na skutočné oddelenie, ktoré platia v Únii. Únia sa domnieva, že odvetvie prepravných sietí zemného plynu má pre ňu mimoriadny význam, a že sú preto potrebné, bez toho, aby boli dotknuté medzinárodné záväzky Únie, dodatočné ochranné opatrenia v oblasti zachovania bezpečnosti dodávok energie do Únie, aby sa zabránilo akémukoľvek ohrozeniu verejného poriadku a verejnej bezpečnosti v Únii a blahobytu občanov Únie. Bezpečnosť dodávok energie do Únie si predovšetkým vyžaduje posúdenie nezávislosti prevádzky siete, úrovne závislosti Únie a jednotlivých členských štátov od dodávok energie z tretích krajín, ako aj posúdenie domáceho aj zahraničného obchodu s energiou konkrétnej tretej krajiny i jej investícií do energetiky. Bezpečnosť dodávok by sa teda mala posudzovať na základe faktických okolností každého prípadu, ako aj práv a povinností vyplývajúcich z medzinárodného práva, najmä pokiaľ ide o medzinárodné dohody medzi Úniou a dotknutou treťou krajinou. Komisia by vo vhodných prípadoch mala predkladať odporúčania na dojednanie relevantných dohôd s tretími krajinami, ktorých predmetom bude bezpečnosť dodávok energie do Únie, alebo začleniť potrebné otázky do iných rokovaní s takýmito tretími krajinami.

(109) Mali by sa prijať ďalšie opatrenia na zabezpečenie transparentných a nediskriminačných taríf za prístup k preprave. Uvedené tarify by sa mali uplatňovať na všetkých užívateľov na nediskriminačnom základe. Ak sú zásobníky zemného plynu, akumulácia v potrubí alebo podporné služby prevádzkované na trhu, na ktorom je dostatočná hospodárska súťaž, prístup možno umožniť na základe transparentných a nediskriminačných trhových mechanizmov.

(110) Je potrebné zabezpečiť nezávislosť prevádzkovateľov zásobníkov zemného plynu, aby sa zlepšil prístup tretích strán do zásobníkov zemného plynu, ktoré sú z hľadiska dodávok odberateľom technicky alebo hospodársky nevyhnutné na zabezpečenie účinného prístupu do siete. Je preto vhodné, aby zásobníky zemného plynu prevádzkovali právne oddelené subjekty, ktoré majú účinné rozhodovacie práva, pokiaľ ide o aktíva potrebné na údržbu, prevádzku a rozvoj zásobníkov zemného plynu. Takisto je potrebné zvýšiť transparentnosť súvisiacu s uskladňovacou kapacitou, ktorá sa ponúka tretím stranám, tým, že sa členským štátom uloží povinnosť zaviesť a uverejniť nediskriminačný, jasný rámec, ktorým sa určí vhodný regulačný režim uplatniteľný na zásobníky zemného plynu. Uvedená povinnosť by si nemala vyžadovať nové rozhodnutie o prístupových režimoch, ale mala by zlepšiť

([31]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 182/2011 zo 16. februára 2011, ktorým sa ustanovujú pravidlá a všeobecné zásady mechanizmu, na základe ktorého členské štáty kontrolujú vykonávanie vykonávacích právomocí Komisie (Ú. v. EÚ L 55, 28.2.2011, s. 13).

transparentnosť prístupového režimu do zásobníkov zemného plynu. Požiadavky na zachovávanie dôvernosti citlivých obchodných informácií sú osobitne dôležité, ak ide o informácie strategickej povahy alebo ak existuje len jediný užívateľ zásobníka zemného plynu.

(111) Nediskriminačný prístup do distribučnej siete určuje prístup k odberateľom na maloobchodnej úrovni. Priestor pre diskrimináciu, pokiaľ ide o prístup tretích strán a investície, je však menej významný na distribučnej úrovni ako na úrovni prepravy, pretože preťaženie a vplyv ťažobných či výrobných záujmov je vo všeobecnosti na úrovni prepravy významnejší ako na distribučnej úrovni. Na stanovenie rovnakých podmienok na úrovni maloobchodu by sa mala činnosť prevádzkovateľov distribučných sietí monitorovať tak, aby sa im zabránilo využívať vertikálnu integráciu, pokiaľ ide o ich konkurenčné postavenie na trhu, a to najmä vo vzťahu k odberateľom v domácnosti a malým odberateľom mimo domácnosti.

(112) Členské štáty by mali prijať konkrétne opatrenia na podporu širšieho využívania udržateľného biometánu alebo iných druhov plynu, ktoré možno technicky a bezpečne vtláčať do siete zemného plynu a prepravovať ich ňou, pričom ich výrobcom by sa mal zaručiť nediskriminačný prístup do tejto siete za predpokladu, že takýto prístup je na trvalom základe zlučiteľný s príslušnými technickými pravidlami a bezpečnostnými normami a pokiaľ sa v tejto smernici neustanovuje inak.

(113) Výrobcovia obnoviteľného plynu a nízkouhlíkového plynu sú často napojení na distribučnú sieť. Na uľahčenie ich akceptácie na trhu a trhovej integrácie je dôležité, aby získali neobmedzený prístup k veľkoobchodnému trhu a iným relevantným virtuálnym obchodným bodom. Prístup k obnoviteľnému plynu a nízkouhlíkovému plynu na veľkoobchodnom trhu by sa mal uľahčiť a na tento účel by sa mal vymedziť vstupno-výstupný systém, ktorý umožňuje začlenenie distribučných sietí a v konečnom dôsledku zabezpečí, aby všetky výrobné zariadenia mali prístup na trh bez ohľadu na to, či sú pripojené k distribučnej alebo prepravnej sieti. Navyše sa v nariadení (EÚ) 2024/1789 stanovuje, že prevádzkovatelia distribučných sietí a prevádzkovatelia prepravných sietí majú spolupracovať, aby umožnili spätný tok z distribučnej do prepravnej siete alebo alternatívne prostriedky na uľahčenie začlenenia obnoviteľného plynu a nízkouhlíkového plynu do trhu.

(114) S cieľom vyhnúť sa neprimeranému finančnému a administratívnemu zaťaženiu malých prevádzkovateľov distribučných sietí by členské štáty mali mať možnosť v prípade potreby vyňať dotknuté podniky zo zákonných požiadaviek na oddelenie.

(115) Ak sa uzavretá distribučná sieť využíva na zabezpečenie optimálnej efektívnosti integrovanej dodávky energie, ktorá si vyžaduje osobitné prevádzkové normy, alebo sa uzavretá distribučná sieť prevádzkuje najmä na využívanie vlastníkom siete, mala by z dôvodu osobitnej povahy vzťahu medzi prevádzkovateľom distribučnej siete a jej užívateľmi existovať možnosť oslobodiť prevádzkovateľa distribučnej siete od povinností, ktoré by boli zbytočnou administratívnou záťažou. Priemyselné a obchodné zóny alebo zóny spoločných služieb, ako sú napríklad železničné stanice, letiská, nemocnice, veľké táboriská s integrovanými zariadeniami alebo chemické závody, by mohli mať uzavretú distribučnú sieť vzhľadom na osobitnú povahu svojej činnosti.

(116) S integráciou narastajúceho objemu obnoviteľného plynu a nízkouhlíkového plynu do siete zemného plynu sa kvalita plynu prepravovaného a odberaného v Únii zmení. Na zabezpečenie efektívnej prevádzky siete zemného plynu by prevádzkovatelia prepravnej siete mali niesť zodpovednosť za riadenie kvality plynu vo svojich zariadeniach. Ak sa obnoviteľný plyn a nízkouhlíkový plyn vtláčajú na úrovni distribúcie a ak je to potrebné na riadenie ich vplyvu na kvalitu plynu, regulačné orgány môžu prevádzkovateľom distribučnej siete uložiť úlohu zabezpečiť efektívne riadenie kvality plynu v ich zariadeniach. Prevádzkovatelia prepravnej a distribučnej siete by pri vykonávaní úloh riadenia kvality plynu mali dodržiavať uplatniteľné normy kvality plynu.

(117) Ak má vnútorný trh so zemným plynom riadne fungovať, regulačné orgány musia mať možnosť prijímať rozhodnutia vo všetkých relevantných regulačných záležitostiach a musia byť úplne nezávislé od akýchkoľvek iných verejných alebo súkromných záujmov. Ustanovenia týkajúce sa nezávislosti pri implementácii vyčleneného rozpočtu regulačného orgánu by sa mali vykonávať v rámci, ktorý určujú vnútroštátne právne predpisy a pravidlá v oblasti rozpočtu. Členské štáty podporujú nezávislosť regulačných orgánov od akýchkoľvek politických alebo ekonomických záujmov či zásahov prostredníctvom vhodného rotačného systému a mali by pritom mať možnosť náležite zohľadňovať dostupnosť ľudských zdrojov a veľkosť orgánu.

(118) S cieľom zabezpečiť účinný prístup na trh všetkým účastníkom trhu vrátane nových subjektov sú potrebné nediskriminačné mechanizmy na vyvažovanie odchýlok, ktoré odzrkadľujú náklady. Účinný prístup na trh by sa mal zabezpečiť stanovením transparentných trhových mechanizmov na dodávku a nákup zemného plynu potrebného

v rámci požiadaviek na vyvažovanie odchýlok. Regulačné orgány by mali aktívne zabezpečovať, aby ceny za vyvažovanie odchýlok boli nediskriminačné a aby odzrkadľovali náklady. Zároveň by sa mali zabezpečiť náležité stimuly k vyrovnanému vstupu a odberu plynu tak, aby nebola ohrozená sieť.

(119) Regulačné orgány by mali mať možnosť stanovovať alebo schvaľovať tarify alebo metodiky na výpočet taríf na základe návrhu prevádzkovateľa prepravnej siete, prevádzkovateľa distribučnej siete alebo prevádzkovateľa zariadenia skvapalneného zemného plynu alebo na základe návrhu dohodnutého medzi týmito prevádzkovateľmi a užívateľmi siete. Pri vykonávaní týchto úloh by regulačné orgány mali zabezpečiť, aby prepravné a distribučné tarify neboli diskriminačné a odzrkadľovali náklady, a mali by zohľadňovať dlhodobé marginálne sieťové náklady, ktorým sa možno vyhnúť prostredníctvom riadenia na strane dopytu.

(120) Regulačné orgány by v úzkej spolupráci s Agentúrou pre spoluprácu regulačných orgánov v oblasti energetiky (ďalej len „ACER“) zriadenou nariadením (EÚ) 2019/942 mali podporovať otvorený, bezpečný a environmentálne udržateľný vnútorný trh s vodíkom s neobmedzenými cezhraničnými tokmi. Ak má vnútorný trh s vodíkom riadne fungovať, regulačné orgány musia mať možnosť prijímať rozhodnutia vo všetkých relevantných regulačných záležitostiach.

(121) Regulačné orgány by mali mať právomoc vydávať záväzné rozhodnutia pre plynárenské podniky alebo vodíkové podniky a ak si uvedené podniky neplnia svoje povinnosti, ukladať im účinné, primerané a odrádzajúce sankcie, alebo navrhovať, aby takéto sankcie uložil príslušný súd. Regulačným orgánom by sa rovnako mala udeliť právomoc rozhodovať, bez ohľadu na uplatňovanie pravidiel hospodárskej súťaže, o vhodných opatreniach na zabezpečenie výhod pre odberateľov prostredníctvom podpory skutočnej hospodárskej súťaže potrebnej pre riadne fungovanie vnútorného trhu so zemným plynom a s vodíkom. Vytvorenie programov na sprístupňovanie zásobovania plynom predstavuje jedno z možných opatrení, ktoré možno použiť na podporu skutočnej hospodárskej súťaže a zabezpečovanie riadneho fungovania trhu.

(122) Regulačným orgánom by sa rovnako mala udeliť právomoc prispievať k zabezpečovaniu vysokej úrovne služby vo verejnom záujme v súlade s otvorením trhu, k ochrane zraniteľných odberateľov a úplnej účinnosti opatrení na ochranu spotrebiteľov. Uvedenými ustanoveniami by nemali byť dotknuté právomoci Komisie týkajúce sa uplatňovania pravidiel hospodárskej súťaže vrátane skúmania zlúčení a splynutí na úrovni Únie, ani predpisy o vnútornom trhu, ako napríklad o voľnom pohybe kapitálu. Nezávislým orgánom, ku ktorému má právo odvolať sa subjekt dotknutý rozhodnutím regulačného orgánu, by mohol byť súd alebo iný súdny orgán s právomocou viesť súdne preskúmanie.

(123) Každá harmonizácia právomocí regulačných orgánov by mala zahŕňať právomoc poskytovať stimuly podnikom a ukladať im účinné, primerané a odradzujúce sankcie alebo navrhovať, aby takéto sankcie uložil príslušný súd. Okrem toho by mali mať regulačné orgány právomoc požadovať od podnikov relevantné informácie, uskutočňovať primerané a dostatočné vyšetrovanie a urovnávať spory.

(124) Regulačné orgány a agentúra ACER by v snahe zabezpečiť transparentnosť mali poskytovať informácie o trhu s vodíkom vrátane aspektov, ako sú dodávky a dopyt, infraštruktúra prepravy, kvalita služby, cezhraničný obchod, veľkoobchodné a spotrebiteľské ceny, ako aj trhová likvidita.

(125) Prevádzkovatelia prepravných sietí zohrávajú dôležitú úlohu pri zabezpečovaní nákladovo efektívnych investícií do sietí zemného plynu a vodíka. V záujme optimalizovaného plánovania pri všetkých nosičoch energie a preklenutia rozdielov medzi rozmanitými vnútroštátnymi a únijnými koncepciami plánovania by sa mali zaviesť dodatočné podmienky na konzistentnosť plánovania. Na zabezpečenie nákladovo efektívneho zavádzania infraštruktúry a v snahe predísť uviaznutým aktívam by sa pri plánovaní sietí malo zohľadniť aj čoraz intenzívnejšie prepájanie odvetví zemného plynu a elektriny, ako aj vodíka a prípadne aj diaľkového vykurovania. Prepojenia medzi vodíkom a elektrinou môžu okrem aktív na premenu energie na zemný plyn zahŕňať aj vodíkové elektrárne. Plánovanie siete by malo byť transparentné a malo by umožňovať účasť príslušných zainteresovaných strán. Na tento účel by sa od prevádzkovateľov malo vyžadovať, aby uskutočnili rozsiahle konzultácie so zainteresovanými stranami. Ku spoločným scenárom môže poskytnúť stanovisko Európska vedecká poradná rada pre zmenu klímy zriadená podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 401/2009 ([32]). Plán rozvoja siete pre vodík by sa

([32]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 401/2009 z 23. apríla 2009 o Európskej environmentálnej agentúre a Európskej environmentálnej informačnej a monitorovacej sieti (Ú. v. EÚ L 126, 21.5.2009, s. 13).

mal zamerať na využívanie vodíka v ťažko dekarbonizovateľných odvetviach, v ktorých už nie sú k dispozícii energeticky a nákladovo efektívne alternatívy.

(126) Vďaka spoločnému umiestneniu prebieha výroba a spotreba vodíka na rovnakom alebo čo najbližšom mieste, čím sa zabezpečuje stabilná kvalita vodíka podľa konečného použitia a minimalizujú sa náklady a vplyv na životné prostredie, ako aj únik vodíka v súvislosti s prepravou. Na dosiahnutie čo najefektívnejšieho pripojenia by prevádzkovatelia vodíkových sietí mali spolupracovať s pripojenými a susednými prevádzkovateľmi vodíkových sietí.

(127) Pri zostavovaní plánu rozvoja siete je dôležité, aby prevádzkovatelia infraštruktúry zohľadnili zásady prvoradosti energetickej efektívnosti a efektívnosti systému stanovené v odporúčaní Komisie z 28. septembra 2021 s názvom „O zásade prvoradosti energetickej efektívnosti: od zásad k praxi – Usmernenia a príklady na jej vykonávanie pri rozhodovaní v sektore energetiky a mimo neho“, predovšetkým očakávanú spotrebu, z ktorej sa vychádzalo pri vývoji spoločných scenárov. Riešenia na strane dopytu by sa mali uprednostniť vždy, keď sú nákladovo efektívnejšie než investície do infraštruktúry.

(128) V stratégii integrácie energetického systému EÚ sa zdôrazňuje význam koordinovaného plánovania a prevádzky energetického systému pri dosahovaní cieľov dekarbonizácie. Preto je potrebné vypracovať plány rozvoja siete na základe spoločného scenára zostaveného na medziodvetvovom základe. Prevádzkovatelia infraštruktúry by síce naďalej mali mať možnosť určiť samostatné odvetvové modely siete a samostatné kapitoly v prípade spoločného plánu rozvoja siete, mali by však pracovať aj na vyššej úrovni integrácie pri zohľadnení potrieb siete nezávisle od konkrétnych nosičov energie.

(129) Plány rozvoja sietí sú dôležitým prvkom pri určovaní medzier v infraštruktúre a na poskytovanie informácií o infraštruktúre, ktorú buď treba vybudovať alebo ktorú možno vyradiť z prevádzky a využívať na iné účely, napríklad na prepravu vodíka. Uvedené platí bez ohľadu na zvolený model oddelenia prevádzkovateľov siete.

(130) Informácie poskytované v rámci plánu rozvoja siete o infraštruktúre, ktorú možno vyradiť z prevádzky, môžu viesť k záveru, že infraštruktúru možno trvalo vyradiť z prevádzky a buď ju nechať bez ďalšieho využitia, demontovať ju alebo ju poskytnúť na využitie na iné účely, napríklad na prepravu vodíka. Pri úsilí o zvýšenú transparentnosť vzhľadom na infraštruktúru sa zohľadňuje skutočnosť, že využívanie existujúcej infraštruktúry na nové účely je porovnateľne lacnejšie než vybudovanie novej infraštruktúry, a teda by malo umožniť nákladovo efektívny prechod na čistú energiu.

(131) Členské štáty, v ktorých sa má vybudovať vodíková distribučná sieť, by pri výstavbe vodíkovej infraštruktúry mali vychádzať z realistických prognóz dopytu zameraných na budúcnosť vrátane potenciálnych potrieb z hľadiska elektrizačnej sústavy a ťažko dekarbonizovateľných odvetví. Ak sa členské štáty rozhodnú povoliť účelové poplatky ako prostriedky na spolufinancovanie novej vodíkovej infraštruktúry, regulačný orgán by pri posudzovaní uvedených poplatkov mal mať možnosť oprieť sa o príslušný plán. Plán by sa mal predkladať každé štyri roky. Plány predložené pred 31. decembrom 2032 by sa mali adresovať regulačnému orgánu alebo inému príslušnému orgánu. Plány predložené po tomto dátume by sa mali predkladať len regulačnému orgánu.

(132) Informácie obsiahnuté v pláne rozvoja siete by mali umožňovať formulovať predpovede o vplyve na tarify na základe plánovania, vyraďovania z prevádzky alebo zmeny účelu, ktoré sa týkajú regulačnej bázy aktív.

(133) Namiesto poskytovania vnútroštátnych plánov rozvoja siete na úrovni jednotlivých členských štátov by sa členským štátom malo umožniť zostaviť plán rozvoja siete na regionálnej úrovni, ktorá zahŕňa viac než jeden členský štát, a v súlade s dobrovoľnou regionálnou integráciou trhov so zemným plynom.

(134) Na rozdiel od elektriny sa očakáva, že zemný plyn bude v budúcnosti zohrávať čoraz menšiu úlohu, čo má vplyv aj na dopyt po investíciách do infraštruktúry. Preto sa v pláne rozvoja sietí musia zohľadňovať obavy v súvislosti s hospodárskou súťažou a predchádzať uviaznutým aktívam.

(135) Členské štáty by mali mať možnosť rozhodnúť sa, že strategicky uzatvoria a upravia časť svojej distribučnej siete s cieľom postupne zastaviť distribúciu dodávok zemného plynu pre odberateľov v domácnosti, aby sa zabezpečil prechod na udržateľnú a účinnú sieť.

(136) Členské štáty by mali od prevádzkovateľov vodíkových distribučných sietí vyžadovať, aby v plánoch vodíkových distribučných sietí prezentovali infraštruktúru vodíkovej siete, ktorú chcú rozvíjať a ktorá má byť predmetom zmeny účelu. Od prevádzkovateľov distribučných sietí zemného plynu by sa malo vyžadovať, aby vypracovali plány

vyraďovania sietí z prevádzky pre situácie, keď sa očakáva zníženie dopytu po zemnom plyne, ktoré si vyžaduje vyradiť z prevádzky distribučné siete zemného plynu alebo ich časti. Ak prevádzkovatelia distribučných sietí zemného plynu a prevádzkovatelia vodíkových distribučných sietí pôsobia v tej istej oblasti a ak sa má zmeniť účel častí príslušnej siete, môže sa uvedeným prevádzkovateľom povoliť vypracovať spoločné plány. Uvedené plány by mali byť v súlade s 10-ročnými plánmi rozvoja siete. V plánoch rozvoja distribučných sietí a plánoch vyraďovania sietí zemného plynu z prevádzky by sa mala podporovať energetická efektívnosť a integrácia energetického systému pri zohľadnení miestnych plánov vykurovania a chladenia. Uvedené plány by mali pomôcť dosiahnuť ciele Únie v oblasti energetiky a klímy a mali by vychádzať z primeraných predpokladov týkajúcich sa dopytu a výroby zemného plynu a vodíka. Pri príprave plánu by sa od prevádzkovateľov malo vyžadovať, aby uskutočnili konzultačný proces, do ktorého sa zapoja všetky príslušné zainteresované strany, a aby návrhy plánov zverejnili. Členské štáty by mali od regulačných orgánov získať usmernenia v situácii, keď by mohlo byť nutné vyradiť z prevádzky časti distribučnej siete, najmä pred skončením ich pôvodne plánovaného obdobia odpisovania.

(137) Pri umožňovaní integrácie udržateľného biometánu do sietí zemného plynu Únie zohráva dôležitú úlohu rámec pre výpočet nákladov a poplatkov za pripojenie a ich účtovanie výrobcom biometánu. Členské štáty by mali poskytnúť regulačný rámec na uľahčenie účinného pripojenia zariadení na výrobu biometánu do prepravných alebo distribučných sietí. Pri stanovovaní alebo schvaľovaní taríf alebo metodík pre prevádzkovateľov prepravných a distribučných sietí by regulačné orgány mali mať naďalej možnosť zohľadniť náklady a investície, ktoré títo prevádzkovatelia sietí vynaložili, a to bez toho, aby bola dotknutá nezávislosť regulačných orgánov pri plnení týchto úloh.

(138) Je potrebné dosiahnuť pokrok smerom k prepojeným trhom s vodíkom v Únii, a tým uľahčiť investovanie do cezhraničných vodíkových infraštruktúr.

(139) Je potrebné, aby narastala dôvera v trh, jeho likvidita a počet účastníkov na ňom, a preto by sa mal zintenzívniť regulačný dohľad nad podnikmi pôsobiacimi v oblasti dodávok zemného plynu. Takéto požiadavky by nemali ovplyvniť platné právne predpisy Únie o finančných trhoch a mali by byť s nimi v súlade. Regulačné orgány a regulátori finančného trhu musia spolupracovať, aby si navzájom umožnili získať prehľad o dotknutých trhoch. Členské štáty by mali mať možnosť stanoviť finančnú spoľahlivosť plynárenských dodávateľských podnikov ako kritérium na udelenie povolenia na predaj zemného plynu vrátane ďalšieho predaja. Takéto kritériá by mali byť plne transparentné a nediskriminačné.

(140) Zemný plyn sa do Únie dováža najmä z tretích krajín, pričom trend je rastúci. Právne predpisy Únie by mali zohľadňovať charakteristické vlastnosti zemného plynu, ako sú určité štrukturálne nepružnosti vyplývajúce z koncentrácie dodávateľov, dlhodobých zmlúv alebo nedostatku likvidity v smere k odberateľom. Preto je potrebná väčšia transparentnosť vrátane transparentnosti pri tvorbe cien.

(141) Predtým ako Komisia prijme usmernenia, prostredníctvom ktorých sa vymedzia požiadavky na vedenie záznamov, by agentúra ACER a Európsky orgán pre cenné papiere a trhy zriadený nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1095/2010 ([33]) (ďalej len „ESMA“) mali obsah týchto usmernení spoločne preskúmať a poradiť Komisii, pokiaľ ide o ich obsah. Agentúra ACER a orgán ESMA by mali spolupracovať aj pri hlbšom skúmaní otázok, či by sa na transakcie na základe zmlúv o dodávke plynu a na deriváty na zemný plyn mali vzťahovať požiadavky na transparentnosť pred obchodovaním alebo po obchodovaní a ak áno, aký by mal byť obsah týchto požiadaviek, a mali by poskytnúť v tejto súvislosti príslušné poradenstvo.

(142) Členské štáty alebo, ak tak členské štáty stanovili, regulačné orgány by mali podporovať vypracovanie zmlúv o prerušiteľnej dodávke.

(143) Členské štáty by mali zabezpečiť, aby pri zohľadnení nevyhnutných požiadaviek na kvalitu mal biometán alebo iné druhy plynu zaručený nediskriminačný prístup do siete zemného plynu za predpokladu, že takýto prístup je trvalo zlučiteľný s príslušnými technickými pravidlami a bezpečnostnými normami. Uvedenými pravidlami a normami by sa malo zabezpečiť, aby bolo technicky možné biometán alebo iné druhy plynu bezpečne vtláčať do siete pre zemný plyn a prepravovať ich v nich, a tieto predpisy a normy by sa mali tiež venovať chemickým vlastnostiam uvedených plynov.

(144) Dôležitou súčasťou dodávky zemného plynu v členských štátoch sú dlhodobé zmluvy. Nemali by však predstavovať prekážku pre začatie využívania obnoviteľného plynu a nízkouhlíkového plynu, a preto by zmluvy o dodávkach fosílneho plynu bez znížených emisií mali platiť len do 31. decembra 2049. Takéto zmluvy by v každom prípade mali byť v súlade s cieľmi tejto smernice a zlučiteľné so ZFEÚ vrátane pravidiel hospodárskej súťaže. Dlhodobé zmluvy je potrebné brať do úvahy pri plánovaní dodávateľskej a prepravnej kapacity podnikov. Hoci fosílny plyn bez

([33]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1095/2010 z 24. novembra 2010, ktorým sa zriaďuje Európsky orgán dohľadu (Európsky orgán pre cenné papiere a trhy) a ktorým sa mení a dopĺňa rozhodnutie č. 716/2009/ES a zrušuje rozhodnutie Komisie 2009/77/ES (Ú. v. EÚ L 331, 15.12.2010, s. 84).

znížených emisií stále zohráva dôležitú úlohu, jeho význam pre zabezpečenie dodávok energie do Únie sa bude čoraz viac znižovať. Členské štáty by mali zabezpečiť postupné vyraďovanie fosílneho plynu s prihliadnutím na dostupnosť alternatív. Ak sa tak stanovuje v ich integrovaných národných energetických a klimatických plánoch, členské štáty by mali mať možnosť stanoviť konečný termín platnosti dlhodobých zmlúv na fosílny plyn bez znížených emisií aj na dátum pred 31. decembrom 2049.

(145) S cieľom zabezpečiť udržiavanie vysokého štandardu služby vo verejnom záujme v Únii by sa mali všetky opatrenia prijaté členskými štátmi na dosiahnutie cieľov tejto smernice pravidelne oznamovať Komisii. Komisia by mala pravidelne uverejňovať správu analyzujúcu opatrenia prijaté na vnútroštátnej úrovni na dosiahnutie cieľov služby vo verejnom záujme a porovnávajúcu ich účinnosť, a to s cieľom prijať odporúčania týkajúce sa opatrení, ktoré sa majú prijať na vnútroštátnej úrovni na dosiahnutie vysokého štandardu služby vo verejnom záujme.

(146) Rešpektovanie požiadaviek služby vo verejnom záujme je základnou požiadavkou tejto smernice a je dôležité, aby sa v tejto smernici určili spoločné minimálne normy dodržiavané všetkými členskými štátmi, ktoré budú zohľadňovať ciele spoločnej ochrany, riešenie energetickej chudoby, monitorovanie cien, bezpečnosť dodávok, ochranu životného prostredia a rovnocenné úrovne hospodárskej súťaže vo všetkých členských štátoch. Je dôležité, aby sa požiadavky služby vo verejnom záujme mohli vykladať vo vnútroštátnom kontexte, berúc do úvahy vnútroštátne pomery, pričom sa však musia dodržiavať právne predpisy Únie.

(147) Malo by byť možné, aby opatrenia na dosiahnutie cieľov sociálnej a hospodárskej súdržnosti vykonávané členskými štátmi zahŕňali najmä zabezpečenie primeraných hospodárskych stimulov, podľa potreby prostredníctvom všetkých existujúcich nástrojov Únie a vnútroštátnych nástrojov. Medzi takéto nástroje by mohli patriť aj mechanizmy zodpovednosti na zaručenie nevyhnutných investícií.

(148) V rozsahu, v akom opatrenia prijaté členskými štátmi na splnenie povinností služby vo verejnom záujme predstavujú štátnu pomoc podľa článku 107 ods. 1 ZFEÚ, členské štáty sú podľa článku 108 ods. 3 ZFEÚ povinné oznamovať ich Komisii.

(149) Trhové ceny by mali vytvárať vhodné stimuly na rozvoj siete.

(150) Niektoré členské štáty by vzhľadom na historické črty a úrovne vyspelosti svojich trhov so zemným plynom mali mať možnosť odchýliť sa od osobitných pravidiel stanovených v tejto smernici, aby sa zabránilo neodôvodnenej penalizácii a aby sa podporil účinný rozvoj trhov so zemným plynom v týchto členských štátoch. To sa konkrétne vzťahuje na Luxembursko vzhľadom na jeho osobitné charakteristiky trhu a na všetky členské štáty, ktoré ešte nie sú pripojené k prepojenej sústave žiadneho iného členského štátu alebo ktoré ešte nedostali prvú komerčnú dodávku v rámci svojej prvej dlhodobej zmluvy o dodávke zemného plynu. S cieľom zabezpečiť jednotné uplatňovanie práva Únie by výnimky pre členské štáty, ktoré ešte nie sú pripojené na prepojenú sústavu žiadneho iného členského štátu alebo ktoré ešte nedostali prvú komerčnú dodávku v rámci svojej prvej dlhodobej zmluvy o dodávke zemného plynu, mali mať dočasný charakter a mali by sa uplatňovať len dovtedy, kým tieto členské štáty nebudú schopné splniť prísnejšie normy, pokiaľ ide o otvorenie trhu a prepojenie s integrovanou sieťou zemného plynu v Únii. Ak sa takáto odchýlka uplatňuje, mala by sa vzťahovať aj na všetky ustanovenia tejto smernice, ktoré sú doplnkové ku ktorýmkoľvek ustanoveniam, z ktorých bola odchýlka udelená, alebo vyžadujú predchádzajúce uplatňovanie ktoréhokoľvek z ustanovení, z ktorých bola odchýlka udelená.

(151) Členské štáty by za najdôležitejšiu mali považovať podporu spravodlivej hospodárskej súťaže a ľahkého prístupu pre jednotlivých dodávateľov, aby tým umožnili spotrebiteľom plne využiť príležitosti liberalizovaného vnútorného trhu so zemným plynom.

(152) Členské štáty by mali s cieľom vytvoriť vnútorný trh so zemným plynom posilňovať integráciu svojich vnútroštátnych trhov a spoluprácu medzi prevádzkovateľmi sietí na úrovni Únie a na regionálnej úrovni, ktorá zahrnie aj izolované trhy s plynom, ktoré sa stále vyskytujú v Únii.

(153) Dobrovoľná integrácia regionálnych trhov, predovšetkým trhové zlúčenia a splynutia, môže priniesť rozmanité výhody, v závislosti od špecifík trhu. Integrácia trhov môže predstavovať príležitosť najlepšieho využitia infraštruktúry, za predpokladu, že nemá negatívny vplyv na susedné trhy, napríklad v podobe zvýšenia cezhraničných taríf. Takisto je príležitosťou zintenzívniť hospodársku súťaž, likviditu a obchodovanie v prospech koncových spotrebiteľov v regióne, pretože môže prilákať dodávateľov, ktorí by za iných okolností pre malý rozsah trhu nemali záujem. Integrácia trhov takisto umožňuje vytvoriť väčšie zóny s prístupom k väčšiemu počtu zdrojov dodávok. Takáto diverzifikácia by mohla mať vplyv na veľkoobchodné trhové ceny vďaka zlepšenej hospodárskej súťaži medzi jednotlivými zdrojmi, ale takisto môže zlepšiť bezpečnosť dodávok energie, ak v novej sfúzovanej zóne neexistuje už žiadne vnútorné preťaženie. Integrácia trhov by mohla byť základom pre ďalšiu podporu transformácie

trhu so zemným plynom vrátane zavádzania obnoviteľného plynu a nízkouhlíkového plynu. Členské štáty, regulačné orgány a prevádzkovatelia prepravných sietí by mali spolupracovať v snahe uľahčiť regionálnu integráciu.

(154) Jedným z hlavných cieľov tejto smernice by malo byť vytvorenie skutočného vnútorného trhu so zemným plynom prostredníctvom prepojenej siete v celej Únii, a preto by jednou z hlavných úloh regulačných orgánov, v relevantných prípadoch v úzkej spolupráci s agentúrou ACER, malo byť riešenie regulačných otázok týkajúcich sa cezhraničných prepojení a regionálnych trhov.

(155) Ďalším z hlavných cieľov tejto smernice by malo byť zabezpečenie spoločných pravidiel pre skutočný vnútorný trh, ako aj širokej ponuky dodávok zemného plynu. Na tento účel by nedeformované trhové ceny poskytli stimul pre cezhraničný obchod, a zároveň by viedli ku konvergencii cien.

(156) Regulačné orgány by mali tiež poskytovať informácie o trhu, aby mohla Komisia vykonávať svoju úlohu ako pozorovateľ a monitorovať vnútorný trh so zemným plynom a jeho vývoj z krátkodobého, strednodobého a dlhodobého hľadiska vrátane takých aspektov, ako je ponuka a dopyt, prepravná a distribučná infraštruktúra, kvalita služieb, cezhraničný obchod, riadenie preťaženia, investície, veľkoobchodné a spotrebiteľské ceny, likvidita trhu, ako aj zlepšenia v oblasti životného prostredia a efektívnosti. Regulačné orgány by mali vnútroštátnym orgánom na ochranu hospodárskej súťaže a Komisii oznamovať tie členské štáty, v ktorých ceny narúšajú hospodársku súťaž a riadne fungovanie trhu.

(157) Keďže cieľ tejto smernice, a to vytvorenie plne funkčného vnútorného trhu so zemným plynom a s vodíkom, nie je možné uspokojivo dosiahnuť na úrovni členských štátov, ale z dôvodov rozsahu alebo dôsledkov takej činnosti ho možno lepšie dosiahnuť na úrovni Únie, môže Únia prijať opatrenia v súlade so zásadou subsidiarity podľa článku 5 Zmluvy o Európskej únii. V súlade so zásadou proporcionality podľa uvedeného článku táto smernica nepresahuje rámec nevyhnutný na dosiahnutie tohto cieľa.

(158) Podľa nariadenia (EÚ) 2024/1789 môže Komisia prijímať usmernenia alebo sieťové predpisy na dosiahnutie potrebného stupňa harmonizácie. Takéto usmernenia alebo sieťové predpisy, ktoré sú záväznými pravidlami prijatými ako vykonávacie nariadenia Komisie, predstavujú, aj pokiaľ ide o niektoré ustanovenia tejto smernice, užitočný nástroj, ktorý sa môže v prípade potreby rýchlo upraviť.

(159) Komisia by mala byť predovšetkým splnomocnená na prijatie usmernení potrebných na zabezpečenie minimálneho stupňa harmonizácie požadovanej na dosiahnutie cieľa tejto smernice.

(160) V súlade so spoločným politickým vyhlásením členských štátov a Komisie z 28. septembra 2011 o vysvetľujúcich dokumentoch sa členské štáty zaviazali, že v odôvodnených prípadoch k svojim oznámeniam o transpozičných opatreniach pripoja jeden alebo viacero dokumentov vysvetľujúcich vzťah medzi prvkami smernice a zodpovedajúcimi časťami vnútroštátnych transpozičných nástrojov. V súvislosti s touto smernicou sa zákonodarca domnieva, že zasielanie takýchto dokumentov je odôvodnené, predovšetkým na základe rozsudku Súdneho dvora Európskej únie vo veci C-543/17 ([34]).

(161) Táto smernica rešpektuje základné práva a dodržuje zásady uznané najmä Chartou základných práv Európskej únie (ďalej „charta“). Táto smernica by sa preto mala vykladať a uplatňovať v súlade s uvedenými právami a zásadami, najmä s právom na ochranu osobných údajov zaručeným v článku 8 charty. Je nevyhnutné, aby každé spracúvanie osobných údajov podľa tejto smernice bolo v súlade s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 ([35]).

(162) S cieľom zmeniť nepodstatné prvky tejto smernice alebo ju doplniť, pokiaľ ide o niektoré konkrétne oblasti, ktoré majú zásadný význam pre dosiahnutie cieľov tejto smernice, by sa mala na Komisiu delegovať právomoc prijímať akty v súlade s článkom 290 ZFEÚ, pokiaľ ide o poskytovanie usmernení týkajúcich sa minimálnych kritérií na zabezpečenie nezávislosti vlastníka prepravnej siete alebo vodíkovej prepravnej siete a prevádzkovateľa zásobníkov zemného plynu alebo zásobníkov vodíka, usmernení, v ktorých sa podrobne stanovuje postup certifikácie prevádzkovateľa prepravnej siete alebo prevádzkovateľa vodíkovej prepravnej siete, usmernení týkajúcich sa rozsahu povinností regulačných orgánov v oblasti vzájomnej spolupráce a spolupráce s agentúrou ACER,

([34]) Rozsudok Súdneho dvora z 8. júla 2019, *Európska komisia/Belgické kráľovstvo*, C-543/17, ECLI:EU:C:2019:573.

([35]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES (všeobecné nariadenie o ochrane údajov) (Ú. v. EÚ L 119, 4.5.2016, s. 1).

usmernení, v ktorých sa podrobne stanovuje postup týkajúci sa súladu rozhodnutia prijatého regulačným orgánom so sieťovými predpismi a usmerneniami prijatými podľa tejto smernice a nariadenia (EÚ) 2024/1789, a usmernení, v ktorých sa vymedzujú metódy a dojednania v oblasti vedenia záznamov, ako aj forma a obsah údajov, ktoré dodávateľské podniky poskytujú o transakciách týkajúcich sa zmlúv o dodávke zemného plynu a vodíka a derivátov na zemný plyn a vodík. Je osobitne dôležité, aby Komisia počas prípravných prác uskutočnila príslušné konzultácie, a to aj na úrovni expertov, a aby tieto konzultácie vykonávala v súlade so zásadami stanovenými v Medziinštitucionálnej dohode z 13. apríla 2016 o lepšej tvorbe práva ([36]). Predovšetkým v záujme rovnocennej účasti na príprave delegovaných aktov sa všetky relevantné dokumenty postupujú Európskemu parlamentu a Rade v rovnakom čase ako expertom členských štátov, pričom ich experti majú prístup na zasadnutia skupín expertov Komisie, ktoré sa zaoberajú prípravou delegovaných aktov.

(163) S cieľom zabezpečiť jednotné podmienky vykonávania tejto smernice by sa na Komisiu mali preniesť vykonávacie právomoci pri určovaní požiadaviek interoperability a nediskriminačných a transparentných postupov prístupu k údajom. Uvedené právomoci by sa mali vykonávať v súlade s nariadením (EÚ) č. 182/2011.

(164) Komisia v snahe zabezpečiť bezproblémové a účinné vykonávanie tejto smernice podporuje členské štáty prostredníctvom Nástroja technickej podpory zriadeného nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/240 ([37]), ktorý poskytuje individualizovanú technickú expertízu na koncipovanie a vykonávanie reforiem vrátane reforiem podporujúcich konkurencieschopné vnútorné trhy so zemným plynom a s vodíkom, umožňujúcich integráciu obnoviteľného plynu a nízkouhlíkového plynu a zvyšujúcich spoluprácu a koordináciu medzi prevádzkovateľmi prepravných a distribučných sietí. Technická podpora zahŕňa napríklad posilnenie administratívnej kapacity, harmonizáciu legislatívnych rámcov a výmenu relevantných najlepších postupov.

(165) Smernica 2009/73/ES by sa preto mala zrušiť a povinnosť transponovať túto smernicu do vnútroštátneho práva by sa mala obmedziť na tie ustanovenia, ktoré predstavujú podstatnú zmenu v porovnaní so smernicou 2009/73/ES. Povinnosť transponovať ustanovenia, ktoré sa nezmenili, vyplýva z uvedenej smernice.

(166) Táto smernica by sa mala uplatňovať bez toho, aby boli dotknuté povinnosti členských štátov týkajúce sa lehôt na transpozíciu do vnútroštátneho práva a dňa začatia uplatňovania smerníc, ktoré sú uvedené v časti B prílohy III k tejto smernici,

PRIJALI TÚTO SMERNICU:

KAPITOLA I

PREDMET ÚPRAVY, ROZSAH PÔSOBNOSTI A VYMEDZENIE POJMOV

Článok 1

Predmet úpravy a rozsah pôsobnosti

1. Touto smernicou sa stanovuje spoločný rámec pre dekarbonizáciu trhov so zemným plynom a vodíkom s cieľom prispieť k dosiahnutiu cieľov Únie v oblasti klímy a energetiky.

2. Touto smernicou sa stanovujú spoločné pravidlá pre prepravu, distribúciu, dodávku a uskladňovanie zemného plynu s využitím siete zemného plynu, ako aj ustanovenia o ochrane spotrebiteľa, s cieľom vytvoriť integrovaný, konkurencieschopný a transparentný trh so zemným plynom v Únii. Stanovujú sa v nej pravidlá týkajúce sa organizácie a fungovania uvedeného odvetvia, prístupu na trh, kritérií a postupov vzťahujúcich sa na udeľovanie povolení na prepravu, distribúciu, dodávku a uskladňovanie zemného plynu s využitím siete zemného plynu a na prevádzku tejto siete.

([36]) Ú. v. EÚ L 123, 12.5.2016, s. 1.
([37]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/240 z 10. februára 2021, ktorým sa zriaďuje Nástroj technickej podpory (Ú. v. EÚ L 57, 18.2.2021, s. 1).

3. Touto smernicou sa stanovujú spoločné pravidlá prepravy, dodávok a uskladňovania zemného plynu a prechodu siete zemného plynu na integrovanú a vysokoefektívnu sieť založenú na obnoviteľnom plyne a nízkouhlíkovom plyne.

4. Touto smernicou sa stanovujú spoločné pravidlá prepravy, dodávok a uskladňovania vodíka pomocou vodíkovej sústavy. Stanovujú sa v nej pravidlá týkajúce sa organizácie a fungovania uvedeného odvetvia, prístupu na trh, kritérií a postupov vzťahujúcich sa na udeľovanie povolení na siete, dodávky a uskladňovanie vodíka a na prevádzku uvedenej sústavy.

5. Touto smernicou sa stanovujú pravidlá postupného zavádzania prepojenej vodíkovej sústavy pre celú Úniu, ktorá prispeje k dlhodobej flexibilite elektrizačnej sústavy a k zníženiu čistých emisií skleníkových plynov v ťažko dekarbonizovateľných odvetviach, pričom sa zohľadní potenciál znižovania emisií skleníkových plynov a energetická a nákladová efektívnosť vo vzťahu k iným možnostiam, čím sa podporí dekarbonizácia energetického systému Únie.

Článok 2

Vymedzenie pojmov

Na účely tejto smernice sa uplatňuje toto vymedzenie pojmov:

1. „zemný plyn“ je plyn, ktorý pozostáva predovšetkým z metánu vrátane biometánu alebo iných typov plynu, ktoré možno technicky a bezpečne vtlačiť do siete zemného plynu a prepravovať ich ňou;

2. „obnoviteľný plyn“ je bioplyn v zmysle vymedzenia v článku 2 bode 28 smernice (EÚ) 2018/2001 vrátane bioplynu, ktorý bol upravený na biometán, a palivá z obnoviteľných zdrojov nebiologického pôvodu v zmysle vymedzenia v článku 2 bode 36 uvedenej smernice;

3. „sieť zemného plynu“ je sieť infraštruktúry vrátane plynovodov, terminálov na skvapalnený zemný plyn (ďalej len „LNG“) a zásobníkov zemného plynu, pomocou ktorých sa prepravuje zemný plyn;

4. „vodíková sústava“ je sústava infraštruktúry vrátane vodíkových sietí, zásobníkov vodíka a vodíkových terminálov, ktorá obsahuje vodík s vysokým stupňom čistoty;

5. „zásobník vodíka“ je zariadenie používané na uskladňovanie vodíka s vysokým stupňom čistoty:

   a) vrátane časti vodíkového terminálu, ktorá slúži na uskladňovanie, ale okrem časti používanej na výrobné činnosti a okrem zariadení vyhradených výlučne pre prevádzkovateľov vodíkových sietí pri vykonávaní ich činností;

   b) vrátane veľkých, predovšetkým podzemných, zásobníkov vodíka, ale okrem malých, ľahko replikovateľných zásobníkov vodíka;

6. „prevádzkovateľ zásobníka vodíka“ je fyzická alebo právnická osoba, ktorá vykonáva uskladňovanie vodíka a je zodpovedná za prevádzku zásobníka vodíka;

7. „akumulácia vodíka v potrubí“ je uskladnenie vodíka s vysokým stupňom čistoty prostredníctvom stlačenia vo vodíkových sieťach, pričom vylúčené sú zariadenia vyhradené pre prevádzkovateľov vodíkových sietí na vykonávanie ich činností;

8. „vodíkový terminál“ je zariadenie používané na vykládku a premenu kvapalného vodíka alebo kvapalného amoniaku na plynný vodík, ktorý možno vtlačiť do vodíkovej siete alebo siete zemného plynu, alebo na skvapalnenie plynného vodíka a jeho nakládku vrátane podporných služieb a dočasného uskladnenia potrebných na procesy premeny a následné vtlačenie do vodíkovej siete, pričom vylúčené sú všetky časti vodíkového terminálu používané na uskladnenie;

9. „prevádzkovateľ vodíkového terminálu“ je fyzická alebo právnická osoba, ktorá vykonáva vykládku a premenu kvapalného vodíka alebo kvapalného amoniaku na plynný vodík, ktorý možno vtlačiť do vodíkovej siete alebo siete zemného plynu, alebo skvapalnenie a nakládku plynného vodíka a ktorá je zodpovedná za prevádzku vodíkového terminálu;

10. „kvalita vodíka“ je čistota vodíka a kontaminanty vodíka v súlade s uplatniteľnými normami kvality vodíka vo vodíkovej sústave;

11. „nízkouhlíkový vodík“ je vodík, ktorého energetický obsah pochádza z neobnoviteľných zdrojov a ktorý spĺňa prahovú hodnotu zníženia emisií skleníkových plynov vo výške 70 % v porovnaní s porovnateľným fosílnym palivom pre palivá z obnoviteľných zdrojov nebiologického pôvodu stanoveným v metodike posudzovania úspor emisií skleníkových plynov z palív z obnoviteľných zdrojov nebiologického pôvodu a z fosílnych palív vyrobených z odpadu prijatej podľa článku 29a ods. 3 smernice (EÚ) 2018/2001;

12. „nízkouhlíkový plyn“ je časť plynných palív vo fosílnych palivách vyrobených z odpadu v zmysle vymedzenia v článku 2 bode 35 smernice (EÚ) 2018/2001, nízkouhlíkový vodík a syntetické plynné palivá, ktorých energetický obsah pochádza z nízkouhlíkového vodíka a ktoré spĺňajú prahovú hodnotu zníženia emisií skleníkových plynov vo výške 70 % v porovnaní s porovnateľným fosílnym palivom pre palivá z obnoviteľných zdrojov nebiologického pôvodu stanoveným v metodike prijatej podľa článku 29a ods. 3 smernice (EÚ) 2018/2001;

13. „nízkouhlíkové palivá“ sú fosílne palivá vyrobené z odpadu v zmysle vymedzenia v článku 2 bode 35 smernice (EÚ) 2018/2001, nízkouhlíkový vodík a syntetické plynné a kvapalné palivá, ktorých energetický obsah pochádza z nízkouhlíkového vodíka a ktoré spĺňajú prahovú hodnotu zníženia emisií skleníkových plynov vo výške 70 % v porovnaní s porovnateľným fosílnym palivom pre palivá z obnoviteľných zdrojov nebiologického pôvodu stanoveným v metodike prijatej podľa článku 29a ods. 3 smernice (EÚ) 2018/2001;

14. „vodíkový podnik“ je fyzická alebo právnická osoba, ktorá vykonáva aspoň jednu z týchto činností: výroba, preprava, dodávka, nákup alebo uskladňovanie vodíka alebo prevádzka vodíkového terminálu, a ktorá je zodpovedná za obchodné úlohy, technické úlohy alebo údržbu v súvislosti s týmito činnosťami, okrem koncových odberateľov;

15. „plynárenský podnik“ je fyzická alebo právnická osoba, ktorá vykonáva ťažbu, prepravu, distribúciu, dodávku, nákup alebo uskladňovanie zemného plynu vrátane LNG a ktorá je zodpovedná za obchodné úlohy, technické úlohy alebo údržbu v súvislosti s týmito činnosťami, okrem koncových odberateľov;

16. „ťažobná sieť“ je každé potrubie alebo potrubná sieť prevádzkovaná alebo vybudovaná ako súčasť projektu ťažby ropy alebo zemného plynu alebo používaná na prepravu zemného plynu z jedného alebo viacerých takýchto ťažobných miest do spracovateľského závodu, terminálu alebo koncového pobrežného vykládkového terminálu;

17. „preprava“ je preprava zemného plynu cez sieť, ktorú tvoria najmä vysokotlakové plynovody, a ktorá nie je ťažobnou sieťou ani časťou vysokotlakového plynovodu používaného primárne na miestnu distribúciu zemného plynu, s cieľom dodať plyn odberateľom, okrem dodávky;

18. „prevádzkovateľ prepravnej siete“ je fyzická alebo právnická osoba, ktorá vykonáva prepravu a je zodpovedná za prevádzku, zabezpečenie údržby a v prípade potreby rozvoj prepravnej siete v danej oblasti, prípadne jej prepojenia s inými sieťami a za zabezpečenie dlhodobej schopnosti siete uspokojovať primeraný dopyt po preprave zemného plynu;

19. „distribúcia“ je preprava zemného plynu cez miestne alebo regionálne plynovodné siete na účely jeho dodania odberateľom, okrem dodávky;

20. „prevádzkovateľ distribučnej siete“ je fyzická alebo právnická osoba, ktorá vykonáva distribúciu zemného plynu a je zodpovedná za prevádzku, zabezpečenie údržby a v prípade potreby rozvoj distribučnej siete v danej oblasti, prípadne jej prepojenia s inými sieťami a za zabezpečenie dlhodobej schopnosti siete uspokojovať primeraný dopyt po distribúcii zemného plynu;

21. „vodíková sieť“ je sieť potrubí na pevnine a na mori používaných na prepravu vodíka s vysokým stupňom čistoty na účely jeho dodania odberateľom, okrem dodávok;

22. „preprava vodíka“ je preprava alebo distribúcia vodíka prostredníctvom vodíkovej siete na účely jeho dodania odberateľom, okrem dodávok;

23. „vodíková prepravná sieť“ je potrubná sieť na prepravu vodíka s vysokým stupňom čistoty, najmä sieť, ktorá zahŕňa vodíkové prepojenia alebo ktorá je priamo pripojená k zásobníkom vodíka, vodíkovým terminálom alebo dvom či viacerým vodíkovým prepojeniam, alebo ktorá primárne slúži na prepravu vodíka do iných vodíkových sietí, zásobníkov vodíka alebo vodíkových terminálov bez toho, aby sa vylúčila možnosť, že takéto siete slúžia na účely zásobovania priamo pripojených odberateľov;

24. „vodíková distribučná sieť“ je potrubná sieť na miestnu alebo regionálnu prepravu vodíka s vysokým stupňom čistoty, ktorá slúži predovšetkým na účely zásobovania priamo pripojených odberateľov a nezahŕňa vodíkové prepojenia, a ktorá nie je priamo pripojená k zásobníkom vodíka alebo vodíkovým terminálom, pokiaľ predmetná sieť nebola distribučnou sieťou zemného plynu k 4. augustu 2024 a jej účel nebol čiastočne alebo úplne zmenený na transport vodíka, alebo nie je priamo pripojená k dvom či viacerým vodíkovým prepojeniam;

25. „prevádzkovateľ vodíkovej siete“ je fyzická alebo právnická osoba, ktorá vykonáva prepravu vodíka a je zodpovedná za prevádzku, zabezpečenie údržby a v prípade potreby rozvoj vodíkovej siete v danej oblasti, prípadne jej prepojenia s inými vodíkovými sieťami, a za zabezpečenie dlhodobej schopnosti siete uspokojovať primeraný dopyt po preprave vodíka;

26. „prevádzkovateľ vodíkovej prepravnej siete“ je fyzická alebo právnická osoba, ktorá je zodpovedná za prevádzku, zabezpečenie údržby a v prípade potreby rozvoj vodíkovej prepravnej siete v danej oblasti, prípadne jej prepojenia s inými vodíkovými sieťami, a za zabezpečenie dlhodobej schopnosti siete uspokojovať primeraný dopyt po preprave vodíka;

27. „prevádzkovateľ vodíkovej distribučnej siete“ je fyzická alebo právnická osoba, ktorá je zodpovedná za prevádzku, zabezpečenie údržby a v prípade potreby rozvoj vodíkovej distribučnej siete v danej oblasti, v príslušných prípadoch jej prepojenia s inými vodíkovými sieťami, a za zabezpečenie dlhodobej schopnosti siete uspokojovať primeraný dopyt po preprave vodíka;

28. „dodávka“ je predaj vrátane ďalšieho predaja zemného plynu vrátane LNG, alebo vodíka, a to aj vo forme tekutých organických nosičov vodíka alebo kvapalného vodíka a derivátov vodíka vrátane amoniaku alebo metanolu, odberateľom;

29. „dodávateľský podnik“ je každá fyzická alebo právnická osoba, ktorá vykonáva dodávku;

30. „dodávateľ poslednej inštancie“ je dodávateľ, ktorý je určený na to, aby prevzal dodávanie zemného plynu odberateľom od dodávateľa, ktorý ukončil prevádzku;

31. „zásobník zemného plynu“ je zariadenie, ktoré sa používa na uskladňovanie zemného plynu a ktoré vlastní alebo prevádzkuje plynárenský podnik, vrátane tej časti zariadení LNG, ktorá slúži na uskladňovanie zemného plynu, okrem časti používanej na ťažobné činnosti a okrem zariadení vyhradených výlučne pre prevádzkovateľov prepravných sietí na vykonávanie ich činností;

32. „prevádzkovateľ zásobníka zemného plynu“ je fyzická alebo právnická osoba, ktorá vykonáva uskladňovanie zemného plynu a je zodpovedná za prevádzku zásobníka zemného plynu;

33. „zariadenie LNG“ je terminál, ktorý sa používa na skvapalnenie zemného plynu alebo dovoz, vykládku a spätné splyňovanie LNG vrátane podporných služieb a dočasného uskladňovania potrebných pre proces spätného splyňovania a následné dodanie do prepravnej siete, okrem akýchkoľvek častí terminálov LNG, ktoré sa používajú na uskladňovanie;

34. „prevádzkovateľ zariadenia LNG“ je fyzická alebo právnická osoba, ktorá vykonáva skvapalňovanie zemného plynu alebo dovoz, vykládku a spätné splyňovanie LNG a je zodpovedná za prevádzku zariadenia LNG;

35. „sieť“ sú všetky prepravné siete, distribučné siete, zariadenia LNG alebo zásobníky zemného plynu, ktoré vlastní alebo prevádzkuje plynárenský podnik, vrátane akumulácie v potrubí a jeho zariadení poskytujúcich podporné služby, a tie siete a zariadenia príbuzných podnikov, ktoré sú potrebné na zabezpečenie prístupu k preprave, distribúcii a LNG;

36. „podporné služby“ sú všetky služby potrebné na prístup do prepravných sietí, distribučných sietí, zariadení LNG alebo zásobníkov zemného plynu vrátane vyvažovania zaťaženia, zmiešavania vodíka a vstrekovania inertného plynu a na ich prevádzkovanie, okrem zariadení vyhradených výlučne pre prevádzkovateľov prepravných sietí na vykonávanie ich činností;

37. „akumulácia zemného plynu v potrubí“ je uskladňovanie zemného plynu jeho stlačením v prepravných a distribučných sieťach, okrem zariadení vyhradených pre prevádzkovateľov prepravných sietí na vykonávanie ich činností;

38. „prepojená sieť“ je niekoľko sietí, ktoré sú navzájom prepojené;

39. „prepojenie“ je prepravný plynovod, ktorý prechádza alebo sa tiahne cez hranicu medzi členskými štátmi na účely pripojenia národných prepravných sietí týchto členských štátov, alebo prepravný plynovod medzi členským štátom a treťou krajinou až po územie členských štátov alebo pobrežné more tohto členského štátu;

40. „vodíkové prepojenie“ je vodíková sieť, ktorá prechádza alebo sa tiahne cez hranicu medzi členskými štátmi na účely pripojenia národných vodíkových sietí týchto členských štátov, alebo vodíková sieť medzi členským štátom a treťou krajinou až po územie členských štátov alebo pobrežné more tohto členského štátu;

41. „priamy plynovod“ je plynovod na prepravu zemného plynu, ktorý dopĺňa prepojenú sieť;

42. „integrovaný plynárenský podnik“ je vertikálne alebo horizontálne integrovaný podnik;

43. „vertikálne integrovaný podnik“ je plynárenský podnik alebo skupina plynárenských podnikov alebo vodíkový podnik alebo skupina vodíkových podnikov, v ktorých je na vykonávanie kontroly priamo alebo nepriamo oprávnená tá istá osoba alebo osoby a kde podnik alebo skupina podnikov vykonáva aspoň jednu z týchto činností: preprava, distribúcia, preprava vodíka, prevádzkovanie vodíkového terminálu, uskladňovanie LNG alebo zemného plynu alebo vodíka, a aspoň jednu z činností ťažby alebo dodávok zemného plynu alebo výroby a dodávok vodíka;

44. „horizontálne integrovaný podnik“ je podnik, ktorý vykonáva aspoň jednu z týchto činností: ťažba, preprava, distribúcia, dodávka alebo uskladňovanie zemného plynu, ako aj činnosť nesúvisiacu so zemným plynom;

45. „príbuzný podnik“ je prepojený podnik v zmysle vymedzenia v článku 2 bode 12 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2013/34/EÚ ([38]), alebo podnik, ktorý patrí tým istým akcionárom;

46. „užívateľ siete“ je fyzická alebo právnická osoba, ktorá vykonáva dodávku zemného plynu alebo vodíka do siete alebo ktorá prijíma dodávku zo siete;

47. „odberateľ“ je veľkoobchodný alebo koncový odberateľ zemného plynu alebo vodíka alebo plynárenský alebo vodíkový podnik, ktorý nakupuje zemný plyn alebo vodík;

48. „odberateľ v domácnosti“ je odberateľ, ktorý nakupuje zemný plyn alebo vodík pre vlastnú spotrebu v domácnosti;

49. „odberateľ mimo domácnosti“ je odberateľ, ktorý nakupuje zemný plyn alebo vodík, ktoré nevyužíva na svoju vlastnú spotrebu v domácnosti;

50. „koncový odberateľ“ je odberateľ, ktorý nakupuje zemný plyn alebo vodík na vlastné použitie;

51. „veľkoobchodný odberateľ“ je fyzická alebo právnická osoba okrem prevádzkovateľa prepravnej siete a prevádzkovateľa distribučnej siete, ktorá nakupuje zemný plyn alebo vodík na účely ďalšieho predaja vo vnútri alebo mimo siete, v ktorej je táto osoba usadená;

52. „mikropodnik“, „malý podnik“ alebo „stredný podnik“ je mikropodnik, malý podnik alebo stredný podnik v zmysle vymedzenia v článku 2 prílohy k odporúčaniu Komisie 2003/361/ES ([39]);

53. „zmluva o dodávke plynu“ je zmluva na dodávku zemného plynu alebo vodíka, okrem derivátu na zemný plyn;

54. „derivát na zemný plyn“ je finančný nástroj špecifikovaný v oddiele C bode 5, 6 alebo 7 prílohy I k smernici Európskeho parlamentu a Rady 2014/65/EÚ ([40]), ak sa tento finančný nástroj týka zemného plynu;

([38]) Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2013/34/EÚ z 26. júna 2013 o ročných účtovných závierkach, konsolidovaných účtovných závierkach a súvisiacich správach určitých druhov podnikov, ktorou sa mení smernica Európskeho parlamentu a Rady 2006/43/ES a zrušujú smernice Rady 78/660/EHS a 83/349/EHS (Ú. v. EÚ L 182, 29.6.2013, s. 19).

([39]) Odporúčanie Komisie 2003/361/ES zo 6. mája 2003 o vymedzení pojmov mikropodniky, malé a stredné podniky (Ú. v. EÚ L 124, 20.5.2003, s. 36).

([40]) Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/65/EÚ z 15. mája 2014 o trhoch s finančnými nástrojmi, ktorou sa mení smernica 2002/92/ES a smernica 2011/61/EÚ (Ú. v. EÚ L 173, 12.6.2014, s. 349).

55. „kontrola“ sú všetky práva, zmluvy alebo iné prostriedky, ktoré samostatne alebo v kombinácii a vzhľadom na príslušné skutočnosti alebo právne predpisy umožňujú vykonávať rozhodujúci vplyv nad podnikom, predovšetkým prostredníctvom:

    a) vlastníckych alebo užívacích práv k všetkým aktívam podniku alebo k ich časti;

    b) práv alebo zmlúv, ktoré umožňujú vykonávať rozhodujúci vplyv na zloženie, hlasovanie alebo rozhodovanie orgánov podniku;

56. „dlhodobá zmluva“ je zmluva o dodávke plynu s platnosťou presahujúcou jeden rok;

57. „vstupno-výstupný systém“ je model prístupu pre zemný plyn alebo vodík, v ktorom si užívatelia siete rezervujú práva na kapacitu nezávisle od vstupných a výstupných bodov a ktorý zahŕňa prepravnú sieť a môže zahŕňať celú distribučnú sieť alebo jej časť alebo vodíkové siete;

58. „vyvažovacia zóna“ je systém, na ktorý sa vzťahuje osobitný vyvažovací režim a ktorý zahŕňa prepravnú sieť a môže zahŕňať celé distribučné siete alebo ich časť;

59. „virtuálny obchodný bod“ je nefyzické obchodné miesto v rámci vstupno-výstupného systému, kde dochádza k výmene zemného plynu alebo vodíka medzi predávajúcim a kupujúcim bez potreby rezervovať kapacitu;

60. „užívateľ siete“ je odberateľ alebo potenciálny odberateľ prevádzkovateľa siete alebo samotný prevádzkovateľ siete, pokiaľ je to potrebné na to, aby tento prevádzkovateľ siete vykonával svoje činnosti vo vzťahu k preprave zemného plynu alebo vodíka;

61. „vstupný bod“ je bod, v súvislosti s ktorým musia užívatelia siete dodržiavať rezervačné postupy a ktorý poskytuje prístup k vstupno-výstupnému systému;

62. „výstupný bod“ je bod, v súvislosti s ktorým musia užívatelia siete dodržiavať rezervačné postupy a ktorý umožňuje toky plynu zo vstupno-výstupného systému;

63. „prepojovací bod“ je fyzický alebo virtuálny bod spájajúci susediace vstupno-výstupné systémy alebo spájajúci vstupno-výstupný systém s prepojením, pokiaľ v súvislosti s týmto bodom musia užívatelia siete dodržiavať rezervačné postupy;

64. „virtuálny prepojovací bod“ sú dva alebo viaceré prepojovacie body spájajúce tie isté susediace vstupno-výstupné systémy integrované na účely poskytovania jednokapacitnej služby;

65. „účastník trhu“ je fyzická alebo právnická osoba, ktorá nakupuje, predáva alebo ťaží alebo vyrába zemný plyn alebo vodík alebo ktorá je prevádzkovateľom uskladňovacích služieb vrátane zadávania obchodných objednávok na jednom alebo viacerých trhoch so zemným plynom alebo s vodíkom vrátane vyrovnávacích trhov;

66. „poplatok za vypovedanie zmluvy“ je poplatok alebo sankcia, ktoré odberateľom ukladajú dodávatelia alebo účastníci trhu za vypovedanie zmluvy o dodávke plynu alebo zmluvy o poskytovaní služby;

67. „poplatok spojený so zmenou dodávateľa“ je poplatok alebo sankcia za zmenu dodávateľov alebo účastníkov trhu vrátane poplatkov za vypovedanie zmluvy, ktoré odberateľom priamo alebo nepriamo ukladajú dodávatelia, účastníci trhu alebo prevádzkovatelia sietí;

68. „informácie o vyúčtovaní“ sú informácie poskytnuté na faktúre koncového odberateľa, okrem žiadosti o platbu;

69. „bežné meracie zariadenie“ je analógové alebo elektronické meracie zariadenie bez schopnosti vysielať a prijímať údaje;

70. „inteligentný merací systém“ je elektronický systém schopný merať zemný plyn alebo vodík dodávaný do siete alebo spotrebu zemného plynu alebo vodíka zo siete, ktorý poskytuje viac informácií než bežné meracie zariadenie a ktorý je schopný prostredníctvom určitej formy elektronickej komunikácie vysielať alebo prijímať údaje na účely informovania, monitorovania a kontroly;

71. „interoperabilita“ je v kontexte inteligentných meracích systémov schopnosť dvoch alebo viacerých energetických alebo komunikačných sietí, systémov, zariadení, aplikácií alebo zložiek spolupracovať pri výmene a využívaní informácií potrebných na výkon požadovaných funkcií;

72. „najnovšie dostupné“ je v kontexte údajov z inteligentných meracích systémov ich poskytnutie v období zodpovedajúcom najkratšiemu obdobiu zúčtovania na vnútroštátnom trhu;

73. „najlepšie dostupné techniky“ sú v kontexte ochrany a bezpečnosti údajov pri inteligentných meracích systémoch najúčinnejšie, pokročilé a z hľadiska praxe vyhovujúce techniky, ktoré v zásade majú slúžiť ako základ dodržiavania pravidiel Únie v oblasti ochrany a bezpečnosti údajov;

74. „energetická chudoba“ je energetická chudoba v zmysle vymedzenia v článku 2 bode 52 smernice (EÚ) 2023/1791;

75. „aktívny odberateľ“ je koncový odberateľ zemného plynu alebo skupina spoločne konajúcich koncových odberateľov zemného plynu, ktorý:

a) spotrebúva alebo uskladňuje obnoviteľný plyn, ktorý je vyrobený:

i) v jeho priestoroch nachádzajúcich sa v ohraničenej oblasti alebo

ii) ak to dotknutý členský štát povoľuje, v iných priestoroch;

b) za predpokladu, že jeho činnosti nepredstavujú primárnu obchodnú alebo profesionálnu činnosť koncového odberateľa a sú v súlade s právom uplatniteľným na výrobu obnoviteľného plynu, najmä v súvislosti s emisiami skleníkových plynov:

i) predáva obnoviteľný plyn z vlastnej výroby pomocou siete zemného plynu alebo

ii) sa zúčastňuje na flexibilite alebo sa zúčastňuje na schémach energetickej efektívnosti;

76. „prvoradosť energetickej efektívnosti“ je prvoradosť energetickej efektívnosti v zmysle vymedzenia v článku 2 bode 18 nariadenia (EÚ) 2018/1999;

77. „zmena účelu“ je zmena účelu v zmysle vymedzenia v článku 2 bode 18 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2022/869 ([41]).

KAPITOLA II

VŠEOBECNÉ PRAVIDLÁ ORGANIZÁCIE TRHU

Článok 3

Konkurenčné, flexibilné a nediskriminačné trhy so zemným plynom a s vodíkom zamerané na odberateľov

1. Členské štáty zabezpečia, aby všetci odberatelia mali slobodu nakupovať zemný plyn a vodík od dodávateľa podľa vlastného výberu, a zabezpečia, aby všetci odberatelia mali slobodu mať uzatvorenú súčasne viac než jednu zmluvu o dodávke zemného plynu alebo vodíka, za predpokladu, že majú zriadené potrebné miesta pripojenia a meracie body.

2. Členské štáty zabezpečia, aby ich vnútroštátne právo nepôsobilo ako nenáležitá prekážka pre cezhraničný obchod so zemným plynom a s vodíkom, fungovanie a vznik likvidného obchodovania so zemným plynom a s vodíkom, účasť spotrebiteľov, investovanie predovšetkým do obnoviteľného plynu a nízkouhlíkového plynu, ani pre uskladňovanie energie medzi členskými štátmi, a zabezpečia, aby ceny zemného plynu a vodíka zodpovedali skutočnému dopytu a ponuke.

3. Členské štáty zabezpečia, aby v rámci vnútorných trhov so zemným plynom a s vodíkom neexistovali žiadne neopodstatnené prekážky súvisiace so vstupom na trh, jeho opustením, obchodovaním na ňom a jeho fungovaním.

4. Členské štáty a regulačné orgány zabezpečia, aby sa na energetické podniky vzťahovali transparentné, primerané a nediskriminačné pravidlá, poplatky a zaobchádzanie, predovšetkým pokiaľ ide o pripojenie k sieti, prístup k veľkoobchodným trhom, prístup k údajom, postupy zmeny dodávateľa a úpravy vyúčtovania, a v príslušných prípadoch udeľovanie licencií.

([41]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2022/869 z 30. mája 2022 o usmerneniach pre transeurópsku energetickú infraštruktúru, ktorým sa menia nariadenia (ES) č. 715/2009, (EÚ) 2019/942 a (EÚ) 2019/943 a smernice 2009/73/ES a (EÚ) 2019/944 a ktorým sa zrušuje nariadenie (EÚ) č. 347/2013 (Ú. v. EÚ L 152, 3.6.2022, s. 45).

5. Členské štáty zabezpečia, aby účastníci trhu z tretích krajín pôsobiaci na vnútorných trhoch so zemným plynom a s vodíkom dodržiavali uplatniteľné právo Únie a vnútroštátne právo vrátane práva týkajúceho sa životného prostredia a bezpečnosti.

6. Členské štáty zabezpečia, aby sa na trhu s vodíkom uplatňoval energeticky efektívny prístup zameraný na odberateľov. Využívanie vodíka sa zameria na odberateľov v ťažko dekarbonizovateľných odvetviach s vysokým potenciálom znižovania emisií skleníkových plynov, kde neexistujú ďalšie energeticky a nákladovo efektívne možnosti.

7. Členské štáty zabezpečia, aby sa táto smernica vykonávala spôsobom, ktorý podporuje integráciu energetického systému, a zároveň aby sa neprimerane nediskriminovali energeticky efektívnejšie riešenia, ako je priama elektrifikácia, v súlade so zásadou prvoradosti energetickej efektívnosti.

Článok 4

Trhové dodávateľské ceny

1. Dodávatelia majú voľnosť v určovaní ceny, za ktorú dodávajú zemný plyn a vodík odberateľom. Členské štáty prijmú primerané kroky na zabezpečenie skutočnej hospodárskej súťaže medzi dodávateľmi a na zabezpečenie primeraných cien pre koncových odberateľov.

2. Členské štáty zabezpečia ochranu odberateľov postihnutých energetickou chudobou a zraniteľných odberateľov v domácnosti v zmysle článkov 26 až 29 prostredníctvom sociálnej politiky alebo inak než verejnými zásahmi do stanovovania cien dodávok zemného plynu a vodíka.

3. Odchylne od odsekov 1 a 2 môžu členské štáty uplatňovať verejné zásahy do stanovovania cien dodávok zemného plynu pre odberateľov postihnutých energetickou chudobou alebo zraniteľných odberateľov v domácnosti. Na takéto verejné zásahy sa vzťahujú podmienky uvedené v odsekoch 4 a 5.

4. Verejné zásahy do stanovovania cien dodávok zemného plynu:

a) musia sledovať všeobecný hospodársky záujem a nesmú presahovať rámec toho, čo je potrebné na dosiahnutie všeobecného hospodárskeho záujmu;

b) musia byť jasne definované, transparentné, nediskriminačné a overiteľné;

c) musia plynárenským podnikom z Únie zaručovať rovnosť prístupu k odberateľom;

d) musia byť časovo obmedzené a primerané z hľadiska ich príjemcov;

e) účastníkom trhu nesmú spôsobovať dodatočné diskriminačné náklady;

f) nesmú prekážať postupnému a včasnému vyraďovaniu fosílneho plynu v záujme dosiahnutia cieľa Únie v oblasti klímy do roku 2030 a cieľa dosiahnuť klimatickú neutralitu stanoveného v nariadení (EÚ) 2021/1119.

5. Každý členský štát, ktorý uplatňuje verejné zásahy do stanovovania cien dodávok zemného plynu v súlade s odsekom 3 tohto článku, musí dodržiavať aj článok 3 ods. 3 písm. d) a článok 24 nariadenia (EÚ) 2018/1999 bez ohľadu na to, či má dotknutý členský štát významný počet odberateľov v domácnosti postihnutých energetickou chudobou. Pred odstránením verejných zásahov do stanovovania cien dodávok zemného plynu členské štáty zabezpečia primerané podporné opatrenia pre odberateľov postihnutých energetickou chudobou a pre zraniteľných odberateľov v domácnosti v súlade s odsekom 2 tohto článku.

6. S cieľom vytvoriť medzi dodávateľmi skutočnú hospodársku súťaž o zmluvy o dodávke zemného plynu a dosiahnuť plne účinné trhovo orientované a cenovo dostupné stanovovanie maloobchodných cien zemného plynu v súlade s odsekom 1 môžu členské štáty počas prechodného obdobia uplatniť verejné zásahy do stanovovania cien dodávok zemného plynu pre odberateľov v domácnosti, ktorým neplynú výhody z verejných zásahov podľa odseku 3, a pre mikropodniky.

7. Verejné zásahy podľa odseku 6 musia byť v súlade s podmienkami stanovenými v odseku 4 a:

a) musia byť sprevádzané súborom opatrení na dosiahnutie skutočnej hospodárskej súťaže a metodiky na posudzovanie pokroku v súvislosti s danými opatreniami;

b) musia byť stanovené metodikou, ktorá zabezpečuje nediskriminačné zaobchádzanie s dodávateľmi;

c) musia mať stanovenú cenu prevyšujúcu náklady, a to na úrovni, na ktorej môže dochádzať k skutočnej cenovej súťaži;

d) musia byť navrhnuté tak, aby nemali negatívny vplyv na veľkoobchodný trh so zemným plynom;

e) musia zabezpečiť, aby všetci príjemcovia takýchto verejných zásahov mali možnosť vybrať si z ponúk konkurenčného trhu a boli o dostupnosti ponúk a úspor na konkurenčnom trhu priamo informovaní aspoň raz za štvrťrok, a aby sa im poskytovala pomoc pri zmene dodávateľa na základe trhovej ponuky;

f) musia v prípade, že členské štáty zavádzajú inteligentné meracie systémy v súlade s článkom 17, zabezpečiť, aby všetci príjemcovia takýchto verejných zásahov boli priamo informovaní o možnosti inštalovania inteligentných meracích zariadení a aby im bola poskytnutá potrebná pomoc;

g) nesmú viesť k priamym krížovým dotáciám medzi odberateľmi, ktorí plyn odberajú za ceny na voľnom trhu, a odberateľmi, ktorí ho odberajú za regulované ceny.

8. Členské štáty oznámia opatrenia prijaté v súlade s odsekmi 3 a 6 Komisii do jedného mesiaca od ich prijatia a môžu ich uplatniť okamžite. Oznámenie je doplnené vysvetlením, prečo sa sledovaný cieľ nedal dostatočne dosiahnuť inými nástrojmi, ako sú splnené požiadavky uvedené v odsekoch 4, 5 a 7 a aké sú účinky oznámených opatrení na hospodársku súťaž. V oznámení sa uvedie rozsah príjemcov, najmä pokiaľ ide o odberateľov postihnutých energetickou chudobou a zraniteľných odberateľov v domácnosti, ako aj potenciálnych ďalších príjemcov, trvanie opatrení a počet odberateľov v domácnosti ovplyvnených opatreniami, a vysvetlí sa, ako boli stanovené regulované ceny.

9. Členské štáty predkladajú Komisii do 15. marca 2025 a potom každé dva roky ako časť integrovaných národných energetických a klimatických správ o pokroku správy o vykonávaní tohto článku a nevyhnutnosti a primeranosti verejných zásahov podľa tohto článku a hodnotení pokroku pri dosahovaní skutočnej hospodárskej súťaže medzi dodávateľmi a prechode k trhovým cenám. Členské štáty, ktoré uplatňujú regulované ceny v súlade s odsekom 6, podávajú správy o dodržiavaní podmienok stanovených v odseku 7 vrátane povinnosti dodávateľov uplatňovať takéto zásahy, ako aj o vplyve regulovaných cien na finančnú situáciu týchto dodávateľov.

10. Komisia preskúma vykonávanie tohto článku s cieľom dosiahnuť trhovú cenotvorbu na maloobchodnom trhu so zemným plynom a predloží o tom Európskemu parlamentu a Rade správu.. Uvedená správa vo vhodných prípadoch obsahuje posúdenie vplyvu uvedených opatrení na pokrok pri dosahovaní cieľa Únie dosiahnuť klimatickú neutralitu a iných cieľov v oblasti energetiky a klímy. Správa sa môže skombinovať so správou uvedenou v článku 5 ods. 10 smernice (EÚ) 2019/944 týkajúcou sa vykonávania uvedeného článku. Správa sa vo vhodnom prípade predloží spoločne s legislatívnym návrhom, alebo sa legislatívny návrh predloží následne po nej. Takýto legislatívny návrh môže obsahovať dátum ukončenia regulovaných cien.

Článok 5

Prístup k cenovo dostupnej energii počas krízy cien zemného plynu

1. Rada môže na návrh Komisie prostredníctvom vykonávacieho rozhodnutia vyhlásiť regionálnu krízu cien zemného plynu alebo krízu cien zemného plynu v celej Únii, ak sú splnené tieto podmienky:

a) existencia veľmi vysokých priemerných cien na veľkoobchodných trhoch so zemným plynom, ktoré predstavujú minimálne dvaapolnásobok priemernej ceny za predchádzajúcich päť rokov a najmenej 180 EUR/MWh, pričom sa očakáva, že tento trend bude pokračovať aspoň šesť mesiacov, a to pri výpočte priemernej ceny za predchádzajúcich päť rokov, pri ktorom sa nezohľadňujú obdobia, počas ktorých bola vyhlásená regionálna kríza cien zemného plynu alebo kríza cien zemného plynu v celej Únii;

b) nastal prudký nárast maloobchodných cien zemného plynu približne o 70 %, pričom sa očakáva, že tento trend bude pokračovať aspoň tri mesiace.

2. Vo vykonávacom rozhodnutí uvedenom v odseku 1 sa uvedie jeho obdobie platnosti, ktoré môže trvať najviac jeden rok. Uvedené obdobie sa môže predĺžiť v súlade s postupom stanoveným v odseku 8 na po sebe nasledujúce obdobia v trvaní najviac jedného roka.

3. Vyhlásením regionálnej krízy cien zemného plynu alebo krízy cien zemného plynu v celej Únii podľa odseku 1 sa zabezpečí spravodlivá hospodárska súťaž a obchod vo všetkých členských štátoch, ktorých sa vykonávacie rozhodnutie týka, aby nedošlo k neprimeranému narušeniu vnútorného trhu.

4. Ak sú splnené podmienky stanovené v odseku 1, Komisia predloží návrh na vyhlásenie regionálnej krízy cien zemného plynu alebo krízy cien zemného plynu v celej Únii, ktorý zahŕňa navrhované obdobie platnosti vykonávacieho rozhodnutia.

5. Rada môže kvalifikovanou väčšinou zmeniť návrh Komisie predložený podľa odseku 4 alebo 8.

6. Ak Rada prijala vykonávacie rozhodnutie podľa odseku 1 tohto článku, členské štáty môžu počas trvania platnosti uvedeného rozhodnutia uplatňovať dočasné cielené verejné zásahy do stanovovania cien dodávok zemného plynu malým a stredným podnikom (ďalej len „MSP“), odberateľom v domácnosti a základným sociálnym službám v zmysle vymedzenia v článku 2 bode 4 nariadenia (EÚ) 2017/1938. Takéto verejné zásahy:

a) sa obmedzujú najviac na 70 % spotreby príjemcu počas rovnakého obdobia v predchádzajúcom roku a zachováva sa pri nich stimul na zníženie dopytu;

b) spĺňajú podmienky stanovené v článku 4 ods. 4 a 7;

c) prípadne spĺňajú podmienky stanovené v odseku 7;

d) sú navrhnuté tak, aby minimalizovali akúkoľvek negatívnu fragmentáciu vnútorného trhu.

7. Ak Rada prijala vykonávacie rozhodnutie podľa odseku 1 tohto článku, členské štáty môžu na obdobie platnosti daného rozhodnutia, odchylne od článku 4 ods. 7 písm. c), pri uplatňovaní cielených verejných zásahov do stanovovania cien dodávok zemného plynu podľa článku 4 ods. 6 alebo podľa odseku 6 tohto článku, výnimočne a dočasne stanoviť cenu za dodávku zemného plynu, ktorá je nižšia ako náklady, za predpokladu, že sú splnené tieto podmienky:

a) cena stanovená pre odberateľov v domácnosti sa uplatňuje najviac na 80 % mediánu spotreby domácností a zachováva sa pri nej stimul na zníženie dopytu;

b) nedochádza k diskriminácii medzi dodávateľmi;

c) dodávatelia dostávajú za dodávky pod úrovňou nákladov kompenzáciu transparentným a nediskriminačným spôsobom;

d) všetci dodávatelia sú na rovnakom základe oprávnení poskytovať ponuky na cenu dodávok zemného plynu, ktorá je nižšia ako náklady;

e) navrhované opatrenia nenarúšajú vnútorný trh so zemným plynom.

8. Komisia v dostatočnom predstihu pred uplynutím obdobia platnosti stanoveného podľa odseku 2 posúdi, či sú podmienky stanovené v odseku 1 naďalej splnené. Ak Komisia usúdi, že podmienky stanovené v odseku 1 sú naďalej splnené, predloží Rade návrh na predĺženie obdobia platnosti vykonávacieho rozhodnutia prijatého podľa odseku 1. Ak Rada rozhodne o predĺžení obdobia platnosti, počas takéhoto predĺženého obdobia sa uplatňujú odseky 6 a 7.

Komisia priebežne posudzuje a monitoruje vplyv vyplývajúci z akýchkoľvek opatrení prijatých podľa tohto článku a výsledky takýchto posúdení pravidelne uverejňuje.

Článok 6

Povinnosti služby vo verejnom záujme

1. Členské štáty na základe svojej inštitucionálnej organizácie a s náležitým zreteľom na zásadu subsidiarity zabezpečujú, aby bez toho, aby bol dotknutý odsek 2, plynárenské a vodíkové podniky fungovali v súlade so zásadami tejto smernice s cieľom dosiahnuť konkurencieschopné, bezpečné a vzhľadom na životné prostredie udržateľné trhy so zemným plynom a s vodíkom. Členské štáty nediskriminujú medzi týmito podnikmi, pokiaľ ide o ich práva alebo povinnosti.

2. So zreteľom na príslušné ustanovenia ZFEÚ, najmä na jej článok 106, členské štáty môžu plynárenským a vodíkovým podnikom z hľadiska všeobecného hospodárskeho záujmu uložiť povinnosti služby vo verejnom záujme, ktoré sa môžu vzťahovať na bezpečnosť vrátane bezpečnosti dodávok, pravidelnosť a kvalitu dodávok a ochranu životného prostredia vrátane energetickej efektívnosti, energie z obnoviteľných zdrojov a ochrany klímy a na cenu dodávok zemného plynu. Takéto povinnosti musia byť jasne definované, transparentné, nediskriminačné, overiteľné a plynárenským podnikom a vodíkovým podnikom Únie musia zaručovať rovnosť prístupu k spotrebiteľom v jednotlivých štátoch. Povinnosti služby vo verejnom záujme, ktoré sa týkajú verejných zásahov do stanovovania cien dodávok zemného plynu, musia byť v súlade s požiadavkami stanovenými v článkoch 4 a 5 tejto smernice.

3. Povinnosti služby vo verejnom záujme v súvislosti s bezpečnosťou dodávok plynu zabezpečujú, aby plynárenské podniky dodržiavali štandard dodávok plynu podľa článku 6 nariadenia (EÚ) 2017/1938 a sú v súlade s výsledkami vnútroštátneho posúdenia rizík vykonávaného podľa článku 7 ods. 3 uvedeného nariadenia, ako sa podrobne uvádza v preventívnych akčných plánoch pripravených podľa článku 9 ods. 1 písm. c), d) a k) uvedeného nariadenia. Povinnosti služby vo verejnom záujme, ktoré presahujú rámec toho, čo je potrebné na zabezpečenie súladu s článkom 6 nariadenia (EÚ) 2017/1938, musia byť v súlade s kritériami stanovenými v článku 8 ods. 1 uvedeného nariadenia.

4. Ak členský štát udeľuje za plnenie povinností stanovených v tomto článku finančnú kompenzáciu alebo iné formy kompenzácie, poskytuje ich nediskriminačným a transparentným spôsobom.

5. Členské štáty pri transpozícii tejto smernice informujú Komisiu o všetkých opatreniach prijatých na plnenie povinností služby vo verejnom záujme vrátane ochrany spotrebiteľa a životného prostredia a o ich možnom vplyve na národnú a medzinárodnú hospodársku súťaž bez ohľadu na to, či si tieto opatrenia vyžadujú odchýlku od tejto smernice alebo nie. Následne každé dva roky Komisiu informujú o všetkých zmenách týchto opatrení bez ohľadu na to, či si vyžadujú odchýlku od tejto smernice alebo nie.

6. Pri ukladaní povinností služby vo verejnom záujme podľa odseku 2 členské štáty vedú konzultácie s príslušnými zainteresovanými stranami v skorej fáze, a to otvoreným, inkluzívnym a transparentným spôsobom. Všetky úradné dokumenty týkajúce sa konzultácií a dokumentov použitých na prípravu povinnosti služby vo verejnom záujme sa zverejňujú, pričom sa zachováva dôvernosť citlivých obchodných informácií a ochrana údajov.

Článok 7

Podpora regionálnej spolupráce a integrácie

1. Členské štáty a regulačné orgány navzájom spolupracujú v záujme integrácie svojich vnútroštátnych trhov na jednej alebo viacerých regionálnych úrovniach v snahe vytvoriť regionálne trhy, ak sa tak členské štáty alebo ich regulačné orgány rozhodli, ako aj v snahe vytvoriť plne liberalizovaný vnútorný trh. Členské štáty alebo, ak tak členské štáty stanovili, regulačné orgány predovšetkým podporujú a uľahčujú spoluprácu prevádzkovateľov prepravných sietí zemného plynu a prevádzkovateľov vodíkových prepravných sietí na regionálnej úrovni, a to aj pokiaľ ide o cezhraničné otázky a vyraďovanie aktív z prevádzky, s cieľom zabezpečiť nákladovo efektívnu dekarbonizáciu v súlade s cieľom Únie dosiahnuť klimatickú neutralitu a vytvoriť konkurencieschopné vnútorné trhy so zemným plynom a s vodíkom, podporiť zosúladenie ich právneho, regulačného a technického rámca a uľahčiť integráciu izolovaných sietí zemného plynu, ktoré sa stále vyskytujú v Únii. Medzi zemepisné oblasti, ktorých sa táto regionálna spolupráca týka, patria zemepisné oblasti vymedzené v súlade s článkom 31 ods. 3 nariadenia (EÚ) 2024/1789. Takáto spolupráca sa môže týkať iných zemepisných oblastí. Ak sa Komisia domnieva, že pravidlá na úrovni Únie sú relevantné pre regionálnu integráciu trhov so zemným plynom a s vodíkom, poskytne vhodné nezáväzné usmernenie, pričom zohľadní osobitosti týchto trhov a vplyv na susedné trhy.

2. Agentúra pre spoluprácu regulačných orgánov v oblasti energetiky (ďalej len „ACER“) spolupracuje s regulačnými orgánmi a prevádzkovateľmi prepravných sietí a prevádzkovateľmi vodíkových prepravných sietí s cieľom zabezpečiť kompatibilitu regulačných rámcov medzi regiónmi a v rámci regiónov zameranú na vytvorenie konkurencieschopných vnútorných trhov so zemným plynom a s vodíkom. Ak agentúra ACER usúdi, že sú potrebné záväzné pravidlá pre takúto spoluprácu, predloží príslušné odporúčania.

3. Ak majú vertikálne integrovaní prevádzkovatelia prepravných sietí účasť na spoločnom podniku vytvorenom na účely uskutočňovania tejto spolupráce, tento spoločný podnik vypracuje a plní program súladu, v ktorom sa stanovia opatrenia, ktoré sa majú prijať s cieľom zabezpečiť vylúčenie diskriminačného správania a správania, ktoré je v rozpore s hospodárskou súťažou. V uvedenom programe súladu sa stanovia osobitné povinnosti zamestnancov na splnenie tohto

cieľa, a to vylúčenia diskriminačného správania a správania, ktoré je v rozpore s hospodárskou súťažou. Program podlieha schváleniu agentúrou ACER. Dodržiavanie tohto programu nezávisle monitorujú subjekty zodpovedné za zabezpečenie súladu vertikálne integrovaných prevádzkovateľov prepravných sietí.

Článok 8

Postup na udelenie povolenia

1. Za okolností, v ktorých je na výstavbu alebo prevádzku zariadení v oblasti zemného plynu, zariadení na výrobu vodíka a infraštruktúry vodíkovej sústavy potrebné povolenie, ako je napríklad licencia, povolenie, koncesia, súhlas alebo schválenie, členské štáty alebo akýkoľvek nimi určený príslušný orgán udeľujú povolenie na výstavbu alebo prevádzku týchto zariadení, infraštruktúry, potrubí alebo súvisiacich zariadení na svojom území v súlade s odsekmi 2 až 11. Členské štáty alebo akýkoľvek nimi určený príslušný orgán môžu na rovnakom základe udeľovať povolenia aj na dodávku zemného plynu a vodíka a pre veľkoobchodných odberateľov.

2. Ak majú členské štáty systém na udeľovanie povolení, stanovia objektívne a nediskriminačné kritériá a transparentné postupy, ktoré musia byť splnené, ak podnik požiadal o udelenie povolenie na dodávku zemného plynu a vodíka alebo na výstavbu alebo prevádzku zariadení v oblasti zemného plynu, zariadení na výrobu vodíka alebo infraštruktúry vodíkovej sústavy. Kritériá a postupy na udeľovanie povolení sa zverejnia. Členské štáty zabezpečia, aby postupy na udelenie povolenia takýmto zariadeniam, infraštruktúre, potrubiam alebo súvisiacim zariadeniam v prípade potreby zohľadňovali význam projektu pre vnútorné trhy so zemným plynom a s vodíkom. Členské štáty zabezpečia súlad systému udeľovania povolení pre infraštruktúru vodíkovej sústavy s plánmi rozvoja siete pre vodíkové prepravné a distribučné siete prijatými podľa článkov 55 a 56.

3. V prípade dodávateľov zemného plynu môžu členské štáty ako kritériá na udelenie povolenia posúdiť finančnú silu a technickú spôsobilosť žiadateľov. Takéto kritériá musia byť plne transparentné a nediskriminačné.

4. Členské štáty zabezpečia, aby všetky vnútroštátne pravidlá týkajúce sa postupu na udelenie povolenia uvedeného v tomto článku boli primerané, potrebné a aby prispievali k vykonávaniu všeobecných pravidiel organizácie trhov so zemným plynom a s vodíkom a prístupu k infraštruktúre, k vykonávaniu zásady prvoradosti energetickej efektívnosti, k dosiahnutiu cieľov Únie v oblasti klímy a energetiky a k vykonávaniu integrovaných národných energetických a klimatických plánov členských štátov, ako aj ich dlhodobých stratégií prijatých podľa nariadenia (EÚ) 2018/1999.

5. Postupy na udelenie povolenia na činnosti uvedené v odseku 1 nesmú trvať dlhšie než dva roky vrátane všetkých relevantných postupov príslušných orgánov. V náležite opodstatnených prípadoch možno uvedenú dvojročnú lehotu predĺžiť z dôvodu mimoriadnych okolností maximálne o jeden rok.

6. Členské štáty posudzujú, aké vnútroštátne legislatívne a nelegislatívne opatrenia sú potrebné na zjednodušenie postupov na udelenie povolenia, a to okrem iného tak, aby sa nenarušili akékoľvek kroky týkajúce sa postupov posudzovania vplyvov na životné prostredie a verejných konzultácií. Členské štáty Komisii nahlasujú výsledky takýchto posúdení ako súčasť svojich integrovaných národných energetických a klimatických plánov, ako sa uvádzajú v článku 3 nariadenia (EÚ) 2018/1999, a v súlade s postupom stanoveným v článkoch 7 až 12 uvedeného nariadenia, a ako súčasť svojich integrovaných národných energetických a klimatických správ o pokroku podľa článku 17 uvedeného nariadenia.

7. Lehoty stanovené v odseku 5 tohto článku sa uplatňujú bez toho, aby boli dotknuté povinnosti vyplývajúce z uplatniteľných environmentálnych a energetických právnych predpisov Únie vrátane smernice (EÚ) 2018/2001, súdne odvolania, opravné prostriedky a iné konania pred súdom alebo tribunálom, ako aj mechanizmy alternatívneho riešenia sporov vrátane konaní vo veciach sťažností, mimosúdnych odvolaní a opravných prostriedkov, a možno ich predĺžiť o čas trvania daných konaní.

8. Členské štáty zriadia alebo určia jedno alebo viaceré kontaktné miesta. Uvedené kontaktné miesta na žiadosť žiadateľa a bezplatne počas celého postupu na udelenie povolenia poskytujú žiadateľovi usmernenie a podporu pri činnostiach uvedených v odseku 1 až po vydanie rozhodnutia zo strany zodpovedných orgánov na konci postupu. Žiadateľovi stačí obrátiť sa v súvislosti s celým postupom len na jedno kontaktné miesto.

9. Členské štáty zabezpečujú, aby sa povolenia na výstavbu a prevádzku infraštruktúry siete zemného plynu vydávané podľa vnútroštátneho práva vzťahovali aj na infraštruktúru vodíkovej sústavy. Nie je tým dotknuté právo členských štátov zrušiť uvedené povolenia, ak vodíková infraštruktúra nie je v súlade s pravidlami technickej bezpečnosti, ktoré sa vzťahujú na infraštruktúru vodíkovej sústavy a ktoré sú stanovené v práve Únie alebo vo vnútroštátnom práve.

10. Členské štáty zabezpečujú, aby sa existujúce práva na využívanie pozemkov na výstavbu a prevádzku plynovodov a iných aktív siete uplatňovali aj na vodíkovody a iné aktíva siete na prepravu vodíka.

11. V prípade prevodu vlastníctva infraštruktúry v rámci toho istého podniku s cieľom splniť požiadavky článku 69 sa povolenia a práva na využívanie pozemkov týkajúce sa tejto infraštruktúry rovnako prevedú na nového vlastníka.

12. Členské štáty zabezpečia, aby dôvody na akékoľvek zamietnutie udelenia povolenia boli objektívne a nediskriminačné a aby sa poskytli žiadateľovi. Dôvody takýchto zamietnutí sa zasielajú pre informáciu Komisii. Členské štáty stanovia postup umožňujúci žiadateľovi, aby sa proti takémuto zamietnutiu odvolal.

13. Na účely rozvoja nových zásobovaných oblastí a účinnej prevádzky všeobecne a bez toho, aby bol dotknutý článok 34, členské štáty môžu rozhodnúť o zamietnutí udelenia ďalšieho povolenia na výstavbu a prevádzku distribučných plynovodných sietí zemného plynu v ktorejkoľvek konkrétnej oblasti, pokiaľ už v tejto oblasti vybudovanie takýchto plynovodných sietí bolo schválené a ak nie je naplno využitá existujúca alebo navrhovaná kapacita.

14. Členské štáty zamietnu udelenie povolenia na výstavbu a prevádzku prepravnej alebo distribučnej infraštruktúry pre zemný plyn v oblastiach, v ktorých sa v pláne rozvoja siete podľa článku 55 stanovuje vyradenie prepravnej siete alebo jej príslušných častí z prevádzky, alebo ak bol schválený plán vyraďovania distribučnej siete z prevádzky podľa článku 57.

15. Ak povolenie v zmysle odseku 1 tohto článku patrí do rozsahu uplatňovania článku 15 a článkov 15b až 17 smernice (EÚ) 2018/2001, uplatňujú sa len uvedené ustanovenia.

Článok 9

Certifikácia obnoviteľného plynu a nízkouhlíkových palív

1. Obnoviteľný plyn sa certifikuje v súlade s článkami 29, 29a a 30 smernice (EÚ) 2018/2001. Nízkouhlíkové palivá sa certifikujú v súlade s týmto článkom.

2. Členské štáty s cieľom zabezpečiť, aby úspory emisií skleníkových plynov pri používaní nízkouhlíkových palív dosahovali aspoň 70 %, požadujú od hospodárskych subjektov, aby preukázali splnenie danej prahovej hodnoty a požiadaviek stanovených v metodike uvedenej v odseku 5 tohto článku. Na tieto účely od hospodárskych subjektov požadujú, aby používali systém hmotnostnej bilancie v súlade s článkom 30 ods. 1 a 2 smernice (EÚ) 2018/2001.

3. Členské štáty zabezpečujú, aby hospodárske subjekty predkladali spoľahlivé informácie o dodržiavaní 70 % prahovej hodnoty úspor emisií skleníkových plynov uvedenej v odseku 2 a metodiky úspor emisií skleníkových plynov uvedenej v odseku 5 a aby hospodárske subjekty relevantnému členskému štátu na požiadanie sprístupňovali údaje použité na poskytnutie predmetných informácií. Členské štáty vyžadujú od hospodárskych subjektov, aby zaviedli primeraný štandard nezávislého auditu poskytnutých informácií, a aby poskytli dôkaz o tom, že táto požiadavka bola splnená. Auditom sa overuje, či sú systémy využívané hospodárskymi subjektmi presné, spoľahlivé a chránené voči podvodom.

4. Povinnosti stanovené v odseku 2 sa uplatňujú bez ohľadu na to, či sa nízkouhlíkové palivá vyrábajú v Únii alebo dovážajú. Informácie o geografickom pôvode nízkouhlíkových palív alebo nízkouhlíkového vodíka a druhu surovín, z ktorých sú vyrobené, a to za každého dodávateľa paliva, sa spotrebiteľom poskytujú na webových sídlach prevádzkovateľov, dodávateľov alebo príslušných orgánov a každoročne sa aktualizujú.

5. Komisia do 5. augusta 2025 prijme delegované akty v súlade s článkom 90 s cieľom doplniť túto smernicu špecifikovaním metodiky posudzovania úspor emisií skleníkových plynov z nízkouhlíkových palív. Uvedenou metodikou sa zabezpečí, aby sa neposkytli kredity za znížené emisie oxidu uhličitého z fosílnych zdrojov, za ktorého zachytenie sa už udelili emisné kredity na základe iných ustanovení práva, pričom sa vzťahuje na životný cyklus emisií skleníkových plynov a zohľadňuje nepriame emisie vyplývajúce zo zmeny používania vstupov s neelastickou ponukou. Uvedená metodika musí byť v súlade s metodikou posudzovania úspor emisií skleníkových plynov z kvapalných a plynných palív v doprave z obnoviteľných zdrojov nebiologického pôvodu a z fosílnych palív vyrobených z odpadu vrátane nakladania s emisiami v dôsledku úniku vodíka a musí zohľadňovať emisie metánu v predvýrobnej fáze a skutočné miery zachytávania uhlíka.

6. Komisia vo vhodných prípadoch predloží Európskemu parlamentu a Rade správu, v ktorej vyhodnotí únik vodíka vrátane environmentálnych a klimatických rizík, technických špecifík a primeraných maximálnych mier úniku vodíka. Na základe tejto správy Komisia v prípade potreby predloží legislatívny návrh na zavedenie opatrení na minimalizáciu možných rizík úniku vodíka, stanovenie maximálnych mier úniku vodíka a zriadenie mechanizmov dodržiavania predpisov. Príslušné maximálne miery úniku vodíka sa zahrnú do metodiky uvedenej v odseku 5.

7. Komisia môže prijať rozhodnutia, ktorými sa uznáva, že dobrovoľné vnútroštátne alebo medzinárodné schémy stanovujúce normy pre výrobu nízkouhlíkových palív alebo nízkouhlíkového vodíka poskytujú presné údaje o úsporách emisií skleníkových plynov na účely tohto článku a preukazujú súlad s metodikou uvedenou v odseku 5 tohto článku. Komisia prijme takéto rozhodnutia, len ak dotknutá schéma spĺňa primerané normy spoľahlivosti, transparentnosti a nezávislého auditu v súlade s požiadavkami na certifikáciu palív z obnoviteľných zdrojov stanovenými vo vykonávacom nariadení Komisie (EÚ) 2022/996 ([42]).

8. Ak hospodársky subjekt poskytne dôkaz alebo údaje získané v súlade so schémou, ktorá bola predmetom uznania podľa odseku 7, členský štát nebude od hospodárskeho subjektu požadovať poskytnutie ďalších dôkazov o splnení kritérií, vzhľadom na ktoré Komisia schému uznala.

9. Príslušné orgány členských štátov dohliadajú na prevádzku certifikačných orgánov, ktoré vykonávajú nezávislý audit v rámci dobrovoľnej schémy. Certifikačné orgány na žiadosť príslušných orgánov predložia všetky relevantné informácie potrebné na dohľad nad vykonávaním auditov vrátane ich presného dátumu, času a miesta. Ak členské štáty zistia nesúlad, bezodkladne o tom informujú dobrovoľnú schému.

10. Komisia na žiadosť členského štátu, ktorá môže vychádzať zo žiadosti hospodárskeho subjektu, preskúma na základe všetkých dôkazov, ktoré má k dispozícii, či boli splnené kritériá úspor emisií skleníkových plynov stanovené v tomto článku, metodika vypracovaná v súlade s odsekom 5 tohto článku a prahové hodnoty úspor emisií skleníkových plynov uvedené v článku 2 bodoch 11, 12 a 13. Komisia do šiestich mesiacov od doručenia takejto žiadosti rozhodne, či dotknutý členský štát môže:

a) prijať dôkazy už poskytnuté na preukázanie dodržiavania kritérií úspor emisií skleníkových plynov pri nízkouhlíkových palivách alebo

b) odchylne od odseku 8 vyžadovať od dodávateľov zdrojov nízkouhlíkových palív, aby predložili ďalšie dôkazy dodržiavania kritérií úspor emisií skleníkových plynov a 70 % prahovej hodnoty úspor emisií skleníkových plynov.

11. Členské štáty od príslušných hospodárskych subjektov požadujú, aby vkladali do databázy Únie zriadenej podľa článku 31a ods. 1 smernice (EÚ) 2018/2001, alebo do vnútroštátnych databáz prepojených s uvedenou databázou Únie, a to v súlade s článkom 31a ods. 2 uvedenej smernice, informácie o vykonaných transakciách a vlastnostiach týkajúcich sa udržateľnosti obnoviteľného plynu a nízkouhlíkových palív v súlade s požiadavkami na palivá z obnoviteľných zdrojov stanovenými v článku 31a uvedenej smernice. Ak sa na výrobu dodávky nízkouhlíkového plynu vydali potvrdenia o pôvode, vzťahujú sa na ne rovnaké pravidlá, ako sú pravidlá stanovené v uvedenom článku týkajúce sa potvrdení o pôvode vydaných na výrobu obnoviteľného plynu.

12. Komisia prijme prostredníctvom vykonávacích aktov rozhodnutia o uznaní podľa odseku 7 tohto článku. Uvedené vykonávacie akty sa prijmú v súlade s postupom preskúmania uvedeným v článku 91 ods. 3. Takéto rozhodnutia majú obmedzené obdobie platnosti, ktoré nepresahuje päť rokov.

Článok 10

Technické pravidlá

1. Členské štáty alebo, ak tak členské štáty stanovili, regulačné orgány zabezpečia stanovenie kritérií technickej bezpečnosti a vypracovanie a zverejnenie technických pravidiel, ktorými sa stanovujú minimálne technicko-konštrukčné a prevádzkové požiadavky na pripojenie k zariadeniam LNG, zásobníkom zemného plynu, ďalším prepravným alebo distribučným sieťam, alebo priamym plynovodom, ako aj k vodíkovej sústave. Uvedené technické pravidlá musia

([42]) Vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) 2022/996 zo 14. júna 2022 o pravidlách overovania kritérií udržateľnosti a úspor emisií skleníkových plynov a kritérií nízkeho rizika nepriamej zmeny využívania pôdy (Ú. v. EÚ L 168, 27.6.2022, s. 1).

zabezpečovať interoperabilitu sietí a byť objektívne a nediskriminačné. Vo vhodných prípadoch môže agentúra ACER vydať príslušné odporúčania zamerané na dosiahnutie súladu s týmito pravidlami. Uvedené pravidlá sa oznamujú Komisii v súlade s článkom 5 smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/1535 ([43]).

2. Členské štáty alebo, ak tak členské štáty stanovili, regulačné orgány v relevantných prípadoch požadujú od prevádzkovateľov prepravných sietí, prevádzkovateľov distribučných sietí a prevádzkovateľov vodíkových sietí na svojom území, aby uverejnili technické pravidlá v súlade s týmto článkom, najmä čo sa týka pravidiel pripojenia do siete, ktoré zahŕňajú požiadavky na kvalitu plynu, jeho odorizáciu a tlak. Členské štáty takisto požadujú od prevádzkovateľov prepravných a distribučných sietí, aby uverejňovali poplatky za pripojenie plynu z obnoviteľných zdrojov na základe objektívnych, transparentných a nediskriminačných kritérií.

KAPITOLA III

POSILNENIE POSTAVENIA A OCHRANA SPOTREBITEĽOV A MALOOBCHODNÉ TRHY

Článok 11

Základné zmluvné práva

1. Členské štáty zabezpečia, aby všetci koncoví odberatelia mali právo na dodávky zemného plynu a vodíka od dodávateľa, ak s tým dodávateľ súhlasí, bez ohľadu na to, v ktorom členskom štáte je dodávateľ zaregistrovaný, pokiaľ dodávateľ dodržiava platné obchodné pravidlá, pravidlá týkajúce sa vyvažovania a bezpečnosti dodávok a kritériá v súlade s článkom 8 ods. 2. Členské štáty v tejto súvislosti prijmú všetky opatrenia potrebné na zabezpečenie toho, aby administratívne postupy nediskriminovali dodávateľov, ktorí sú už zaregistrovaní v inom členskom štáte.

2. Bez toho, aby boli dotknuté pravidlá Únie v oblasti ochrany spotrebiteľov, najmä smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/83/EÚ ([44]) a smernica Rady 93/13/EHS ([45]), členské štáty zabezpečia, aby koncoví odberatelia mali práva uvedené v odsekoch 3 až 11 tohto článku.

3. Koncoví odberatelia majú právo uzavrieť so svojím dodávateľom zmluvu, ktorá obsahuje:

a) totožnosť a kontaktné údaje dodávateľa vrátane adresy, e-mailovej adresy a linky zákazníckej podpory;

b) poskytované služby (vrátane názvu produktu a tarify), hlavné charakteristiky poskytovaných služieb, ponúkané úrovne kvality služieb a lehotu na počiatočné pripojenie;

c) druhy ponúkaných služieb údržby;

d) prostriedky, ktorými možno získať aktuálne informácie o všetkých uplatňovaných tarifách, poplatkoch za údržbu a balíkoch produktov alebo služieb;

e) trvanie zmluvy, podmienky obnovenia alebo vypovedania zmluvy a služieb vrátane produktov alebo služieb, ktoré sú v balíku s uvedenými službami, a informácie o tom, či je možné vypovedať zmluvu bez poplatkov;

f) všetky kompenzačné a refundačné úpravy, ktoré sa uplatňujú v prípade, že sa nedodrží dohodnutá úroveň kvality služieb vrátane chybného alebo oneskoreného účtovania;

g) ak sa environmentálne vlastnosti vrátane, v relevantných prípadoch, emisií oxidu uhličitého propagujú ako základný prvok, jasné, objektívne, verejne dostupné a overiteľné záväzky zo strany dodávateľa a v prípade dodávok obnoviteľného plynu a nízkouhlíkového plynu certifikáciu dodávaného obnoviteľného plynu a nízkouhlíkového plynu v súlade s článkom 9;

([43]) Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/1535 z 9. septembra 2015, ktorou sa stanovuje postup pri poskytovaní informácií v oblasti technických predpisov a pravidiel vzťahujúcich sa na služby informačnej spoločnosti (Ú. v. EÚ L 241, 17.9.2015, s. 1).

([44]) Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/83/EÚ z 25. októbra 2011 o právach spotrebiteľov, ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 93/13/EHS a smernica Európskeho parlamentu a Rady 1999/44/ES a ktorou sa zrušuje smernica Rady 85/577/EHS a smernica Európskeho parlamentu a Rady 97/7/ES (Ú. v. EÚ L 304, 22.11.2011, s. 64).

([45]) Smernica Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (Ú. v. ES L 95, 21.4.1993, s. 29).

h) spôsob začatia postupu na mimosúdne urovnanie sporov v súlade s článkom 25;

i) informácie o právach spotrebiteľa vrátane jasných a zrozumiteľných informácií o vybavovaní sťažností, a ako a kde možno podať sťažnosť, a všetky informácie podľa tohto odseku, ktoré sú jasne oznamované prostredníctvom faktúr alebo webového sídla vodíkového alebo plynárenského podniku;

j) v relevantných prípadoch informácie o poskytovateľovi a cene produktov alebo služieb, ktoré sú viazané na dodávku zemného plynu alebo vodíka alebo sú ponúkané v balíku s nimi.

Zmluvné podmienky musia byť spravodlivé a vopred dobre známe. V každom prípade sa tieto informácie poskytujú jasným a jednoznačným jazykom, ktorý je ústretový voči spotrebiteľom, pred uzatvorením alebo potvrdením zmluvy. Ak sa zmluvy uzatvárajú cez sprostredkovateľov, informácie uvedené v tomto odseku sa takisto poskytujú pred uzatvorením zmluvy. Informácie o poskytovateľovi produktov alebo služieb a o cene týchto produktov alebo služieb, ktoré sú viazané na dodávku plynu alebo sú ponúkané v balíku s ním, sa poskytujú pred uzatvorením zmluvy.

Koncovým odberateľom sa musí poskytnúť jeden súhrn hlavných zmluvných podmienok, a to výstižným a jednoduchým jazykom a v dobre viditeľnej forme. Členské štáty vyžadujú, aby dodávateľ používal bežnú terminológiu. Komisia v tejto súvislosti poskytne nezáväzné usmernenia.

4. Koncovým odberateľom sa musia poskytovať primerané informácie o každom úmysle zmeniť zmluvné podmienky a aj informácie o ich práve vypovedať v tomto prípade zmluvu. Dodávatelia svojim koncovým odberateľom transparentným a zrozumiteľným spôsobom priamo oznamujú každú úpravu ceny za dodávku a dôvody a podmienky danej úpravy a jej rozsah najneskôr dva týždne alebo v prípade odberateľov v domácnosti najneskôr jeden mesiac pred tým, ako táto úprava nadobudne účinnosť. Členské štáty zabezpečia, aby koncoví odberatelia mohli slobodne vypovedať zmluvu, ak nesúhlasia s novými zmluvnými podmienkami alebo úpravami ceny za dodávky, ktoré im oznámil ich dodávateľ.

5. Dodávatelia poskytujú koncovým odberateľom transparentné informácie o uplatňovaných cenách, tarifách a o štandardných podmienkach týkajúcich sa prístupu k službám a ich využívania v prípade zemného plynu a vodíka, najmä informácie o tom, či je cena pevná alebo variabilná, a v relevantných prípadoch informácie o akčných ponukách a zľavách. Dodávateľ zvýrazní kľúčové zmluvné informácie.

6. Dodávatelia poskytujú koncovým odberateľom širokú ponuku spôsobov platby. Takéto spôsoby platby nesmú diskriminovať medzi odberateľmi. Zraniteľným odberateľom podľa článku 26 tejto smernice a odberateľom postihnutým energetickou chudobou sa môže poskytnúť priaznivejšie zaobchádzanie. Akýkoľvek rozdiel v poplatkoch spojených so spôsobmi platby alebo systémami zálohových platieb musí byť objektívny, nediskriminačný a primeraný a nesmie prevyšovať priame náklady, ktoré znáša príjemca platby pri konkrétnom spôsobe platby alebo systéme zálohovej platby, v súlade s článkom 62 smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/2366 ([46]).

7. Odberatelia v domácnosti, ktorí majú prístup k systémom zálohových platieb, nesmú byť systémami zálohových platieb znevýhodňovaní.

8. Dodávatelia ponúkajú koncovým odberateľom spravodlivé a transparentné všeobecné podmienky, ktoré poskytujú jasným a jednoznačným jazykom a ktoré nesmú obsahovať mimozmluvné prekážky výkonu práv odberateľa, napríklad nadmernú zmluvnú dokumentáciu. Odberatelia musia byť chránení pred nespravodlivými alebo zavádzajúcimi spôsobmi predaja.

9. Koncoví odberatelia majú právo na dobrú úroveň služieb a vybavovanie sťažností zo strany ich dodávateľov. Dodávatelia musia sťažnosti vybavovať jednoducho, spravodlivo a promptne.

10. Dodávatelia primerane informujú odberateľov zemného plynu v domácnosti o alternatívnych opatreniach umožňujúcich predísť odpojeniu v dostatočnom predstihu pred plánovaným odpojením. Takéto alternatívne opatrenia môžu zahŕňať informácie o zdrojoch podpory na predídenie odpojeniu, systémy zálohových platieb, energetické audity, energetické poradenstvo, alternatívne platobné plány, poradenstvo v oblasti riadenia dlhu či moratórium na odpojenie, pričom by pre odberateľov, ktorým hrozí odpojenie, nemali znamenať dodatočné náklady.

11. Dodávatelia poskytnú koncovým odberateľom záverečné vyúčtovanie po každej zmene dodávateľa najneskôr do šiestich týždňov po takejto zmene.

([46]) Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/2366 z 25. novembra 2015 o platobných službách na vnútornom trhu, ktorou sa menia smernice 2002/65/ES, 2009/110/ES a 2013/36/EÚ a nariadenie (EÚ) č. 1093/2010 a ktorou sa zrušuje smernica 2007/64/ES (Ú. v. EÚ L 337, 23.12.2015, s. 35).

Článok 12

Právo na zmenu dodávateľa a pravidlá týkajúce sa poplatkov spojených so zmenou dodávateľa

1. Odberatelia majú právo zmeniť dodávateľa zemného plynu a vodíka alebo zmeniť účastníka trhu so zemným plynom a s vodíkom. Členské štáty zabezpečia, aby odberateľ, ktorý si želá zmeniť dodávateľa alebo účastníka trhu, mal právo pri dodržaní zmluvných podmienok takúto zmenu uskutočniť v čo najkratšom možnom čase a v každom prípade do troch týždňov od dátumu žiadosti odberateľa. Do 1. januára 2026 sa zabezpečí, aby technický proces zmeny dodávateľa alebo účastníka trhu netrval dlhšie ako 24 hodín a aby sa mohol uskutočniť každý pracovný deň.

2. Členské štáty zabezpečia, aby právo zmeniť dodávateľa alebo účastníka trhu bolo priznané odberateľom nediskriminačným spôsobom, pokiaľ ide o náklady, úsilie a čas.

3. Členské štáty zabezpečia, aby sa aspoň odberateľom v domácnosti, mikropodnikom a malým podnikom neúčtovali žiadne poplatky spojené so zmenou dodávateľa v prípade zemného plynu a vodíka vrátane prípadov, keď je dodávka plynu viazaná na iné služby, zariadenia alebo produkty, alebo ak je ponúkaná v balíku s nimi. Členské štáty však môžu povoliť dodávateľom alebo účastníkom trhu, aby účtovali poplatky za vypovedanie zmluvy svojim odberateľom, ktorí z vlastnej vôle vypovedajú zmluvy o dodávke s pevnou cenou, ktoré boli uzavreté na dobu určitú, pred uplynutím ich platnosti, ak sú tieto poplatky:

a) súčasťou zmluvy, ktorú odberateľ z vlastnej vôle uzavrel, a

b) odberateľ bol o týchto poplatkoch pred uzavretím zmluvy jasne oboznámený.

Takéto poplatky musia byť primerané a nesmú presiahnuť priamu hospodársku stratu vzniknutú dodávateľovi alebo účastníkovi trhu v súvislosti s vypovedaním zmluvy zo strany odberateľa. V prípade ponúk v balíku majú odberatelia možnosť vypovedať jednotlivé služby uvedené v zmluve. Dôkazné bremeno priamej hospodárskej straty má vždy dodávateľ alebo účastník trhu. Prípustnosť poplatkov za vypovedanie zmluvy monitoruje regulačný orgán alebo iný príslušný vnútroštátny orgán.

4. Odberatelia v domácnosti odoberajúci zemný plyn a vodík sú oprávnení zúčastňovať sa na programoch kolektívnej zmeny dodávateľa. Členské štáty odstránia všetky regulačné alebo administratívne prekážky kolektívnej zmeny a zároveň poskytnú rámec, ktorým sa zabezpečí ochrana spotrebiteľov pred nekalými praktikami.

5. Členské štáty zabezpečia, aby sa informácie o zmene dodávateľa poskytovali koncovým odberateľom v používateľsky ústretovom formáte, a to aj prostredníctvom jednotných kontaktných miest uvedených v článku 24.

6. Členské štáty zabezpečia, aby sa odberateľom udelilo právo vypovedať ich zmluvy o dodávke plynu v krátkej výpovednej lehote.

Článok 13

Práva a ochrana spotrebiteľov v súvislosti s postupným vyraďovaním zemného plynu

Ak je odpojenie užívateľov siete povolené podľa článku 38 ods. 6, členské štáty zabezpečia, aby:

a) sa uskutočnili konzultácie s dotknutými užívateľmi siete a inými príslušnými zainteresovanými stranami, najmä so spotrebiteľskými subjektmi;

b) užívatelia siete, koncoví odberatelia a príslušné zainteresované strany boli v dostatočnom predstihu informovaní o plánovanom dátume, postupe odpojenia, plánovaných krokoch a príslušnom harmonograme;

c) koncoví odberatelia dostávali informácie a mali prístup k dostatočnému poradenstvu v súvislosti s možnosťami udržateľného vykurovania, a takisto informácie o finančnej podpore prostredníctvom príslušných subjektov, ktoré určia vnútroštátne orgány, vrátane jednotných kontaktných miest zriadených podľa článkov 21 a 22 smernice (EÚ) 2023/1791 a článku 18 smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1275 ([47]), a kontaktných miest zriadených alebo určených podľa článku 16 ods. 3 smernice (EÚ) 2018/2001;

d) sa pri plánovaní a vykonávaní postupného vyraďovania zemného plynu náležite zohľadnili osobitné potreby zraniteľných odberateľov podľa článku 26 a odberateľov postihnutých energetickou chudobou, a v príslušných prípadoch sa prijmú vhodné opatrenia s cieľom odstrániť nepriaznivé účinky postupného vyraďovania zemného plynu, pričom sa zohľadní usmernenie uvedené v článku 27, a tieto opatrenia môžu zahŕňať využívanie financovania z verejných zdrojov a nástrojov financovania zriadených na úrovni Únie;

e) všetky finančné prevody medzi regulovanými službami sa riadia pravidlami stanovenými v článku 5 nariadenia (EÚ) 2024/1789 a nedochádza k diskriminácii medzi rôznymi kategóriami odberateľov a medzi nosičmi energie.

Článok 14

Porovnávacie nástroje pre zemný plyn

1. Členské štáty zabezpečia, aby aspoň odberatelia zemného plynu v domácnosti, ako aj mikropodniky a malé podniky s očakávanou ročnou spotrebou pod 100 000 kWh mali bezplatný prístup aspoň k jedenému nástroju na porovnávanie ponúk dodávateľov vrátane ponúk balíkov. Odberateľom sa informácie o dostupnosti takýchto nástrojov poskytujú v rámci ich faktúr alebo ako príloha faktúr alebo iným spôsobom. Takéto nástroje musia aspoň:

a) byť nezávislé od účastníkov trhu a plynárenským podnikom musia zaistiť rovnaké podmienky z hľadiska výsledkov vyhľadávania;

b) jasne uvádzať ich vlastníkov a fyzické alebo právnické osoby, ktoré nástroje prevádzkujú alebo kontrolujú, ako aj informácie o tom, ako sú tieto nástroje financované;

c) stanoviť jasné a objektívne kritériá, na ktorých má byť porovnávanie založené, a to vrátane služieb, a tieto kritériá sa musia zverejniť;

d) používať jednoduchý a jednoznačný jazyk;

e) poskytovať presné a aktuálne informácie a uvádzať čas ich poslednej aktualizácie;

f) byť prístupné pre osoby so zdravotným postihnutím, a teda musia byť vnímateľné, ovládateľné, zrozumiteľné a odolné;

g) umožňovať účinné nahlasovanie nesprávnych informácií o zverejnených ponukách;

h) uskutočňovať porovnávanie, pričom obmedzia požadované osobné údaje na údaje, ktoré sú pre porovnávanie nevyhnutné;

i) jasne uvádzať, či je cena pevná alebo variabilná, a trvanie zmluvy.

Členské štáty zabezpečia, aby sa aspoň jeden nástroj vzťahoval na celý trh so zemným plynom. V prípade, že na trhu existujú viaceré nástroje, musia zahŕňať čo najúplnejšie spektrum ponúk zemného plynu na podstatnej časti trhu a ak sa tieto nástroje nevzťahujú na celý trh, táto skutočnosť musí byť pred zobrazením výsledkov jasne uvedená.

Dodávatelia a príslušní sprostredkovatelia poskytnú svoje relevantné ponuky aspoň jednému nástroju na porovnávanie cien, ktorý sa vzťahuje na celý trh.

Dodávatelia zabezpečia, aby informácie poskytované prevádzkovateľovi porovnávacieho nástroja boli presné a aktuálne.

([47]) Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1275 z 24. apríla 2024 o energetickej hospodárnosti budov (Ú. v. EÚ L, 2024/1275, 8.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1275/oj).

2. Nástroje môže prevádzkovať ktorýkoľvek subjekt vrátane súkromných spoločností a verejných orgánov alebo subjektov.

3. Členské štáty môžu vyžadovať, aby porovnávacie nástroje uvedené v odseku 1 zahŕňali kritéria porovnávania spojené s povahou služieb ponúkaných dodávateľmi vrátane jednotnej jednotkovej ceny, všetkých poplatkov a informácií o zľavách a prípadne o environmentálnych vlastnostiach.

Pri stanovovaní uvedených kritérií členské štáty konzultujú s príslušnými zainteresovanými stranami.

4. Členské štáty ustanovia príslušný orgán, ktorý bude zodpovedný za vydávanie značky dôveryhodnosti pre porovnávacie nástroje, ktoré spĺňajú požiadavky stanovené v odseku 1, a za zabezpečenie toho, aby porovnávacie nástroje s touto značkou dôveryhodnosti naďalej spĺňali predmetné požiadavky. Uvedený príslušný orgán musí byť nezávislý od všetkých účastníkov trhu a prevádzkovateľov porovnávacích nástrojov.

5. Pre každý nástroj porovnávajúci ponuky účastníkov trhu musí byť možné žiadať o značku dôveryhodnosti uvedenú v odseku 4 na dobrovoľnom a nediskriminačnom základe.

6. Odchylne od odsekov 4 a 5 môžu členské štáty rozhodnúť, že nezabezpečia označovanie nástrojov na porovnávanie značkou dôveryhodnosti, ak verejný orgán alebo subjekt poskytne nástroj na porovnávanie spĺňajúci požiadavky stanovené v odseku 1.

Článok 15

Aktívni odberatelia na trhu so zemným plynom

1. Členské štáty zabezpečia, aby koncoví odberatelia, najmä z poľnohospodárskeho alebo verejného sektora, boli pri zachovaní svojich práv ako koncoví odberatelia, ako sa stanovuje v tejto smernici, oprávnení konať ako aktívni odberatelia bez toho, aby boli vystavení neprimeraným alebo diskriminačným technickým požiadavkám, administratívnym požiadavkám, postupom a poplatkom a sieťovým poplatkom, ktoré neodrážajú náklady.

2. Členské štáty zabezpečia, aby aktívni odberatelia boli:

a) oprávnení vykonávať činnosť priamo;

b) oprávnení predávať obnoviteľný zemný plyn z vlastnej výroby pomocou siete zemného plynu;

c) oprávnení zúčastňovať sa na schémach energetickej efektívnosti a presunu dopytu;

d) oprávnení poveriť tretiu stranu správou zariadení, ktoré sú potrebné na vykonávanie ich činností, vrátane inštalácie, prevádzky, spracúvania údajov a údržby, bez toho, aby sa táto tretia strana považovala za aktívneho odberateľa;

e) povinní uhrádzať transparentné a nediskriminačné sieťové poplatky odrážajúce náklady, čím sa zabezpečí ich príspevok k primeranému a vyváženému spôsobu spoločného znášania nákladov siete;

f) finančne zodpovední za odchýlky, ktoré spôsobia v sieti zemného plynu, alebo aby delegovali svoju zodpovednosť za vyvažovanie v súlade s článkom 3 písm. e) nariadenia (EÚ) 2024/1789.

3. Členské štáty môžu mať vo svojom vnútroštátnom práve rôzne ustanovenia pre individuálnych a spoločne konajúcich aktívnych odberateľov za predpokladu, že všetky práva a povinnosti stanovené v tomto článku sa uplatňujú na všetkých aktívnych odberateľov. Akékoľvek rozdielne zaobchádzanie so spoločne konajúcimi aktívnymi odberateľmi musí byť primerané a riadne odôvodnené.

4. Členské štáty zabezpečia, aby aktívni odberatelia, ktorí vlastnia zariadenia na uskladňovanie obnoviteľného plynu:

a) mali právo na pripojenie do siete v primeranom čase po podaní žiadosti, ak sú splnené všetky potrebné podmienky, ako je zodpovednosť za vyvažovanie;

b) nepodliehali dvojitému spoplatneniu vrátane sieťových poplatkov za uskladnený obnoviteľný plyn, ktorý zostal v ich priestoroch;

c) nepodliehali neprimeraným požiadavkám alebo poplatkom za udelenie licencie;

d) mali povolené poskytovať viacero služieb naraz, ak to je technicky možné.

Článok 16

Faktúry a informácie o vyúčtovaní

1. Členské štáty zabezpečia, aby faktúry a informácie o vyúčtovaní boli presné, zrozumiteľné, prehľadné, stručné a užívateľsky prístupné a upravené tak, aby ich koncoví odberatelia mohli porovnávať a aby spĺňali minimálne požiadavky stanovené v prílohe I. Koncovým odberateľom sa poskytuje na požiadanie jasné a zrozumiteľné vysvetlenie toho, akým spôsobom bola ich faktúra vyhotovená, a to najmä ak faktúry nie sú založené na skutočnej spotrebe.

2. Členské štáty zabezpečia, aby koncoví odberatelia dostávali všetky faktúry a informácie o vyúčtovaní bezplatne.

3. Členské štáty zabezpečia, aby koncovým odberateľom bola ponúknutá možnosť poskytovania faktúr a informácií o vyúčtovaní elektronicky, ako aj možnosť flexibilných spôsobov samotnej platby faktúry.

4. Ak je súčasťou zmluvy zmena produktu alebo ceny či zľavy v budúcnosti, malo by sa to na faktúre uvádzať spolu s dátumom uskutočnenia zmeny.

5. Ak členské štáty zvažujú zmenu požiadaviek na obsah faktúr, uskutočnia konzultácie so spotrebiteľskými subjektmi.

Článok 17

Inteligentné meracie systémy v sieti zemného plynu

1. S cieľom doplniť opatrenia energetickej efektívnosti prijaté podľa smerníc (EÚ) 2023/1791 a (EÚ) 2024/1275 a ďalej posilniť postavenie koncových odberateľov členské štáty alebo, ak tak členské štáty stanovili, regulačné orgány dôrazne odporučia, aby plynárenské podniky optimalizovali využívanie zemného plynu okrem iného poskytovaním služieb energetického manažérstva a zavádzaním inteligentných meracích systémov v súlade s odsekom 2 tohto článku, ktoré sú interoperabilné, a to najmä s odberateľskými systémami energetického manažérstva a s inteligentnými sieťami, v súlade s uplatniteľnými pravidlami Únie v oblasti ochrany údajov.

2. Členské štáty pristúpia k zavedeniu inteligentných meracích systémov na svojom území až po posúdení nákladov a prínosov, ktoré sa vykoná v súlade so zásadami stanovenými v prílohe II, v ktorom sa určia čisté prínosy pre odberateľov vyplývajúce z používania inteligentných meracích zariadení a z prihlásenia sa k ponukám umožňujúcim využívanie inteligentných meracích zariadení. Členské štáty môžu vo svojom posúdení nákladov a prínosov vykonať samostatné posúdenia a vyhodnotiť vplyv zavedenia inteligentných meracích systémov pre rôzne kategórie odberateľov a skupiny odberateľov, ako sú odberatelia v domácnosti, mikropodniky, MSP a priemysel.

3. Členské štáty, ktoré pristúpia k zavedeniu inteligentných meracích systémov, prijmú a uverejnia minimálne funkčné a technické požiadavky na inteligentné meracie systémy, ktoré sa majú zaviesť na ich území, v súlade s článkom 19 a prílohou II. Členské štáty zabezpečia interoperabilitu uvedených inteligentných meracích systémov, ako aj ich schopnosť poskytnúť výstupy pre odberateľské systémy energetického manažérstva. V tomto smere musia členské štáty náležite prihliadať na využitie dostupných relevantných noriem vrátane tých, ktoré umožňujú interoperabilitu, ako aj na osvedčené postupy a význam vývoja inteligentných sietí a vnútorného trhu so zemným plynom.

4. Členské štáty, ktoré pristúpia k zavedeniu inteligentných meracích systémov, zabezpečia, aby sa po konzultácii so spotrebiteľskými subjektmi a inými príslušnými organizáciami poskytovali odberateľom jasné a zrozumiteľné informácie a poradenstvo o výhodách inteligentných meracích zariadení. Uvedené informácie aspoň:

a) zahŕňajú poradenstvo o tom, ako môžu skupiny odberateľov využívať svoje inteligentné meracie systémy na zlepšenie svojej energetickej efektívnosti;

b) riešia osobitné potreby odberateľov postihnutých energetickou chudobou alebo zraniteľných odberateľov podľa článku 26 tejto smernice, ako sú osoby so zrakovým alebo sluchovým postihnutím a osoby s nízkou úrovňou gramotnosti, a to aj prostredníctvom stratégií zapojenia v zmysle vymedzenia v článku 2 bode 55 smernice (EÚ) 2023/1791.

5. Členské štáty, ktoré pristúpia k zavedeniu inteligentných meracích systémov, zabezpečia, aby koncoví odberatelia transparentne a nediskriminačne prispeli na náklady súvisiace s ich zavedením, pričom pri výpočte sieťových poplatkov, ktoré sa odberateľom účtujú, alebo poplatkov, ktoré odberatelia platia, zohľadnia dlhodobý prínos pre celý hodnotový reťazec vrátane prínosov pre prevádzku siete. Členské štáty alebo, ak tak členské štáty stanovili, určené príslušné orgány pravidelne monitorujú takéto zavádzanie na svojom území s cieľom sledovať dosiahnuté prínosy pre odberateľov.

6. Ak je výsledok posúdenia nákladov a prínosov zavedenia inteligentných meracích systémov podľa odseku 2 negatívny, členské štáty zabezpečia, aby sa toto posúdenie revidovalo v reakcii na významné zmeny východiskových predpokladov, ako aj na technologický a trhový vývoj. Členské štáty Komisii oznámia výsledok ich aktualizovaného posúdenia nákladov a prínosov, keď bude k dispozícii.

7. Ustanovenia tejto smernice týkajúce sa inteligentných meracích systémov sa vzťahujú na budúce zariadenia a na zariadenia, ktorými sa nahradia staršie inteligentné meracie zariadenia. Inteligentné meracie systémy, ktoré sú už nainštalované, alebo pri ktorých došlo k „začatiu prác“ pred 4. augustom 2024, môžu zostať v prevádzke počas celej svojej životnosti. Inteligentné meracie systémy, ktoré nespĺňajú požiadavky článku 19 a prílohy II, však nemôžu zostať v prevádzke po 5. auguste 2036.

8. Na účely odseku 7 „začatie prác“ je buď začiatok stavebných prác na investícii, alebo prvý nepodmienený záväzok týkajúci sa objednávky zariadenia alebo iný záväzok, na základe ktorého je investícia nezvratná, podľa toho, čo nastane skôr. Kúpa pozemku a prípravné práce, ako napríklad získavanie povolení a uskutočňovanie predbežných štúdií uskutočniteľnosti sa nepovažujú za „začatie prác“. V prípade prevzatia podniku znamená „začatie prác“ okamih nadobudnutia aktív priamo spojených s nadobudnutým podnikom.

Článok 18

Inteligentné meracie systémy vo vodíkovej sústave

1. Členské štáty zabezpečia zavádzanie inteligentných meracích systémov, ktoré dokážu presne merať spotrebu a poskytovať informácie o skutočnom čase spotreby a ktoré sú schopné prostredníctvom určitej formy elektronickej komunikácie vysielať a prijímať údaje na účely informovania, monitorovania a kontroly.

2. Bez ohľadu na odsek 1 tohto článku takéto povinné zavádzanie podlieha posúdeniu nákladov a prínosov aspoň pre odberateľov v domácnosti, ktoré sa vykoná v súlade so zásadami stanovenými v prílohe II.

3. Členské štáty pri zohľadnení používania primeraných noriem zaisťujú bezpečnosť inteligentných meracích systémov a príslušnej dátovej komunikácie a súkromie koncových odberateľov v súlade s príslušným právom Únie v oblasti ochrany údajov a súkromia, ako aj ich interoperabilitu.

4. Komisia prijme prostredníctvom vykonávacích aktov požiadavky interoperability na inteligentné meracie systémy a postupy s cieľom zabezpečiť pre oprávnené osoby prístup k údajom z inteligentných meracích systémov. Uvedené vykonávacie akty sa prijmú v súlade s konzultačným postupom uvedeným v článku 91 ods. 2.

5. Členské štáty, ktoré pristúpia k zavedeniu inteligentných meracích systémov, zabezpečia, aby koncoví odberatelia transparentne a nediskriminačne prispeli na náklady súvisiace s ich zavedením, pričom pri výpočte sieťových poplatkov, ktoré sa odberateľom účtujú, alebo poplatkov, ktoré odberatelia platia, zohľadnia dlhodobý prínos pre celý hodnotový reťazec vrátane prínosu pre prevádzku siete. Členské štáty pravidelne monitorujú takéto zavádzanie na svojom území s cieľom sledovať dosiahnuté prínosy pre odberateľov.

6. Ak je výsledok posúdenia nákladov a prínosov zavedenia inteligentných meracích systémov podľa odseku 2 negatívny, členské štáty zabezpečia, aby sa toto posúdenie pravidelne revidovalo v reakcii na významné zmeny východiskových predpokladov, ako aj na technologický a trhový vývoj. Členské štáty Komisii oznámia výsledok aktualizovaného posúdenia nákladov a prínosov, keď bude k dispozícii.

Článok 19

Fungovanie inteligentných meracích systémov v sieti zemného plynu

Ak je výsledok posúdenia nákladov a prínosov zavedenia inteligentných meracích systémov podľa článku 17 ods. 2 kladný, alebo ak sú inteligentné meracie systémy systematicky zavádzané po 4. auguste 2024, členské štáty zavedú tieto systémy v súlade s európskymi normami, prílohou II a týmito požiadavkami:

a) inteligentné meracie systémy presne merajú skutočnú spotrebu zemného plynu a sú schopné poskytovať koncovým odberateľom informácie o skutočnom čase spotreby vrátane overených údajov o spotrebe v predchádzajúcich obdobiach, ktoré sa koncovým odberateľom na požiadanie a bez dodatočných nákladov jednoducho a bezpečne sprístupnia a zobrazia, ako aj neoverených najnovších dostupných údajov o spotrebe, ktoré sa koncovým odberateľom jednoducho a bezpečne sprístupnia bez dodatočných nákladov cez štandardizované rozhranie alebo cez vzdialený prístup, aby sa podporovali automatizované programy energetickej efektívnosti a iné služby;

b) bezpečnosť inteligentných meracích systémov a dátovej komunikácie je v súlade s príslušnými pravidlami Únie v oblasti bezpečnosti, pričom sa náležite zohľadnia najlepšie dostupné techniky zabezpečenia najvyššej úrovne ochrany kybernetickej bezpečnosti, berúc do úvahy náklady a zásadu proporcionality;

c) súkromie koncových odberateľov a ochrana ich údajov sú v súlade s príslušnými pravidlami Únie v oblasti ochrany údajov a súkromia;

d) ak o to koncoví odberatelia požiadajú, údaje o ich spotrebe zemného plynu sa im sprístupnia v súlade s vykonávacími aktmi prijatými podľa článku 23 prostredníctvom štandardizovaného komunikačného rozhrania alebo prostredníctvom vzdialeného prístupu, alebo sa sprístupnia tretej strane konajúcej v ich mene, a to v jednoducho zrozumiteľnom formáte tak, aby im to umožnilo porovnať podobné ponuky;

e) koncoví odberatelia sú pred inštaláciou inteligentných meracích zariadení alebo v čase inštalácie náležite poučení a informovaní, najmä o všetkých ich možnostiach z hľadiska správy odpočtu meracieho zariadenia a monitorovania spotreby energie, ako aj o získavaní a spracúvaní osobných údajov v súlade s príslušnými pravidlami Únie v oblasti ochrany údajov;

f) inteligentné meracie systémy umožňujú meranie a vyúčtovanie spotreby koncových odberateľov s rovnakým časovým rozlíšením, ako je najkratšie obdobie zúčtovania na vnútroštátnom trhu.

Na účely písmena d) koncoví odberatelia musia mať možnosť načítať si svoje údaje z merania alebo ich bez dodatočných nákladov postúpiť inej strane v súlade s ich právom na prenosnosť údajov podľa pravidiel Únie v oblasti ochrany údajov.

Článok 20

Oprávnenie na inteligentné meracie zariadenie v prípade zemného plynu

1. Ak je výsledok posúdenia nákladov a prínosov zavedenia inteligentných meracích systémov podľa článku 17 ods. 2 negatívny a ak nie sú inteligentné meracie systémy systematicky zavádzané, členské štáty zabezpečia, aby mali koncový odberatelia za úhradu súvisiacich nákladov a za spravodlivých, primeraných a nákladovo efektívnych podmienok, na požiadanie nárok na inštaláciu inteligentného meracieho zariadenia, alebo prípadne na modernizáciu inteligentného meracieho zariadenia, ktoré:

a) je podľa technických možností vybavené funkciami uvedenými v článku 19 alebo minimálnym súborom funkcií, ktoré stanoví a uverejní členský štát na vnútroštátnej úrovni v súlade s prílohou II;

b) je interoperabilné a schopné poskytnúť požadovanú pripojiteľnosť meracej infraštruktúry k odberateľským systémom energetického manažérstva.

2. Ak odberateľ žiada o inštaláciu inteligentného meracieho zariadenia podľa odseku 1, členské štáty alebo, ak tak členské štáty stanovili, určené príslušné orgány:

a) zabezpečia, aby boli v ponuke pre odberateľa, ktorý si vyžiadal montáž inteligentného meracieho zariadenia, výslovne uvedené a jasne opísané:

i) funkcie a interoperabilita, ktoré dané inteligentné meracie zariadenie podporuje, ako aj využiteľné služby a prínosy, ktoré možno realisticky dosiahnuť vďaka danému inteligentnému meraciemu zariadeniu v danom čase;

ii) akékoľvek súvisiace náklady, ktoré má znášať odberateľ;

b) zabezpečia, aby sa inteligentné meracie zariadenie nainštalovalo v primeranej lehote a v každom prípade najneskôr do štyroch mesiacov od podania žiadosti odberateľa;

c) pravidelne a v každom prípade aspoň každé dva roky prehodnocujú a uverejňujú súvisiace náklady a monitorujú vývoj týchto nákladov v nadväznosti na technologický pokrok a potenciálnu modernizáciu meracích systémov.

Článok 21

Bežné meracie zariadenia pre zemný plyn

1. Ak koncoví odberatelia zemného plynu nemajú inteligentné meracie zariadenia, členské štáty zabezpečia, aby im boli poskytnuté individuálne bežné meracie zariadenia, ktoré presne merajú ich skutočnú spotrebu. Členské štáty môžu z tejto požiadavky vyňať odberateľov v domácnosti, ktorí nepoužívajú zemný plyn na vykurovacie účely, ak zavedenie takýchto meracích zariadení nie je technicky možné, finančne primerané alebo primerané potenciálnym úsporám energie. Uvedené vyňatie sa môže rozšíriť aj na odberateľov mimo domácností, ktorí sa nachádzajú v budovách, kde väčšinu odberateľov tvoria odberatelia v domácnosti oprávnení na vyňatie, ak zavedenie nie je technicky uskutočniteľné.

2. Členské štáty zabezpečia, aby koncoví odberatelia zemného plynu dokázali svoje bežné meracie zariadenia ľahko odčítať, buď priamo alebo nepriamo prostredníctvom online rozhrania či iného vhodného rozhrania.

Článok 22

Správa údajov

1. Pri stanovovaní pravidiel spravovania a výmeny údajov členské štáty alebo, ak tak členské štáty stanovili, určené príslušné orgány špecifikujú pravidlá prístupu oprávnených strán k údajom koncového odberateľa v súlade s týmto článkom a príslušným právnym rámcom Únie. Údaje na účely tejto smernice zahŕňajú údaje o meraní a spotrebe, ako aj údaje potrebné na zmenu dodávateľa zo strany odberateľa a iné služby.

2. Členské štáty zorganizujú spravovanie údajov s cieľom zaistiť efektívny a bezpečný prístup k údajom a ich výmenu, ako aj ochranu údajov a bezpečnosť údajov.

Nezávisle od modelu spravovania údajov, ktorý uplatňuje každý členský štát, strany zodpovedné za spravovanie údajov poskytnú každej oprávnenej strane prístup k údajom koncového odberateľa v súlade s odsekom 1. Oprávnené strany dostávajú požadované údaje k dispozícii súčasne a na nediskriminačnom základe. Prístup k údajom musí byť jednoduchý, pričom príslušné postupy na získanie prístupu k údajom sa zverejňujú.

3. Pravidlá týkajúce sa prístupu k údajom a ich uchovávaniu na účely tejto smernice musia byť v súlade s príslušným právom Únie.

Spracúvanie osobných údajov v rámci tejto smernice sa vykonáva v súlade s nariadením (EÚ) 2016/679.

4. Členské štáty alebo, ak tak členské štáty stanovili, určené príslušné orgány schvália a certifikujú strany zodpovedné za spravovanie údajov, alebo prípadne vykonávajú dohľad nad týmito stranami, s cieľom zaistiť súlad týchto strán s požiadavkami tejto smernice.

Bez toho, aby boli dotknuté úlohy zodpovedných osôb stanovené v nariadení (EÚ) 2016/679, sa môžu členské štáty rozhodnúť vyžadovať, aby strany zodpovedné za spravovanie údajov vymenovali subjekty zodpovedné za zabezpečenie súladu, ktoré budú niesť zodpovednosť za monitorovanie vykonávania opatrení prijatých uvedenými stranami na zaistenie nediskriminačného prístupu k údajom a súladu s požiadavkami tejto smernice.

Členské štáty môžu určiť subjekty zodpovedné za zabezpečenie súladu alebo subjekty uvedené v článku 46 ods. 2 písm. d), aby plnili povinnosti podľa tohto odseku.

5. Koncovým odberateľom sa za prístup k vlastným údajom alebo za žiadosť o ich sprístupnenie nesmú účtovať žiadne dodatočné náklady.

Členské štáty sú zodpovedné za stanovenie príslušných poplatkov za prístup oprávnených strán k údajom.

Členské štáty zabezpečia, aby všetky poplatky uložené regulovanými subjektmi, ktoré poskytujú dátové služby, boli primerané a riadne odôvodnené.

Článok 23

Požiadavky interoperability a postupy pre prístup k údajom na trhu so zemným plynom

1. S cieľom podporiť hospodársku súťaž na maloobchodnom trhu so zemným plynom a vyhnúť sa nadmerným administratívnym nákladom oprávnených strán uľahčia členské štáty plnú interoperabilitu energetických služieb v Únii.

2. Komisia prijme prostredníctvom vykonávacích aktov požiadavky interoperability a nediskriminačné a transparentné postupy pre prístup k údajom uvedené v článku 22 ods. 1. Uvedené vykonávacie akty sa prijmú v súlade s konzultačným postupom uvedeným v článku 91 ods. 2.

3. Členské štáty zabezpečia, aby plynárenské podniky uplatňovali požiadavky interoperability a postupy pre prístup k údajom uvedené v odseku 2. Uvedené požiadavky a postupy sú založené na existujúcich vnútroštátnych postupoch.

Článok 24

Jednotné kontaktné miesta

Členské štáty zabezpečia, aby sa zriadili jednotné kontaktné miesta s cieľom poskytovať všetkým odberateľom vrátane tých, ktorí nemajú prístup na internet, všetky potrebné informácie o ich právach, o certifikovaných porovnávacích nástrojoch, o dostupných podporných opatreniach vrátane tých, ktoré sú zamerané na zraniteľných odberateľov podľa článku 26 tejto smernice, o uplatniteľnom práve a o mechanizmoch mimosúdneho urovnávania sporov, ktoré majú k dispozícii v prípade sporu. Takéto jednotné kontaktné miesta môžu byť súčasťou všeobecných informačných miest pre spotrebiteľov a môžu to byť rovnaké subjekty, ako sú jednotné kontaktné miesta pre elektrinu uvedené v článku 25 smernice (EÚ) 2019/944 alebo kontaktné miesta zriadené podľa článku 16 ods. 3 smernice (EÚ) 2018/2001 a jednotné kontaktné miesta zriadené podľa článkov 21 a 22 smernice (EÚ) 2023/1791 a článku 18 smernice (EÚ) 2024/1275. Členské štáty podporujú zosúladenie medzi jednotnými kontaktnými miestami zriadenými podľa tejto smernice a subjektmi zriadenými podľa uvedených právnych aktov Únie.

Článok 25

Mimosúdne urovnanie sporov

1. Členské štáty zabezpečia, aby koncoví odberatelia mali prístup k jednoduchým, spravodlivým, opodstatneným, transparentným, nezávislým, nákladovo efektívnym a účinným mimosúdnym mechanizmom na urovnanie sporov týkajúcich sa práv a povinností stanovených v tejto smernici prostredníctvom nezávislého mechanizmu, ako je ombudsman pre energetiku alebo spotrebiteľský orgán, alebo prostredníctvom regulačného orgánu. Ak je koncový odberateľ spotrebiteľom v zmysle smernice Európskeho parlamentu a Rady 2013/11/EÚ ([48]), takéto mechanizmy mimosúdneho urovnania sporov musia byť v súlade s kvalitatívnymi požiadavkami uvedenej smernice a v opodstatnených prípadoch musia poskytovať systémy náhrady a kompenzácie.

2. Členské štáty v potrebných prípadoch zabezpečia, aby subjekty alternatívneho riešenia sporov spolupracovali s cieľom zabezpečiť jednoduché, spravodlivé, transparentné, nezávislé, účinné a efektívne mechanizmy na mimosúdne urovnanie sporov, ktorý vzniknú v súvislosti s produktmi alebo službami viazanými na akýkoľvek produkt alebo službu alebo ponúkanými v balíku s nimi, ktoré patria do rozsahu pôsobnosti tejto smernice.

3. Účasť plynárenských podnikov na mechanizmoch mimosúdneho urovnania sporov pre odberateľov v domácnosti musí byť povinná, pokiaľ dotknutý členský štát nepreukáže Komisii, že iné mechanizmy sú rovnako účinné.

([48]) Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2013/11/EÚ z 21. mája 2013 o alternatívnom riešení spotrebiteľských sporov, ktorou sa mení nariadenie (ES) č. 2006/2004 a smernica 2009/22/ES (smernica o alternatívnom riešení spotrebiteľských sporov) (Ú. v. EÚ L 165, 18.6.2013, s. 63).

4. Bez toho, aby bola dotknutá smernica 2013/11/EÚ, členské štáty posúdia fungovanie svojich mechanizmov mimosúdneho urovnania sporov uvedených v tomto článku.

Článok 26

Ochrana zraniteľných odberateľov a odberateľov postihnutých energetickou chudobou

1. Členské štáty prijmú náležité opatrenia na ochranu koncových odberateľov a zabezpečia najmä, aby existovali dostatočné záruky na ochranu zraniteľných odberateľov a odberateľov postihnutých energetickou chudobou. V tejto súvislosti každý členský štát vymedzí pojem zraniteľní odberatelia, pričom do vymedzenia môže zahrnúť aspekt energetickej chudoby. Vymedzenie pojmu zraniteľní odberatelia musí byť v súlade s pojmom zraniteľný odberateľ vymedzeným členským štátom podľa článku 28 smernice (EÚ) 2019/944.

2. Členské štáty prijmú najmä vhodné opatrenia na ochranu koncových odberateľov v odľahlých oblastiach, ktorí sú pripojení na plynárenskú sieť alebo vodíkovú sústavu. Členské štáty zabezpečujú vysoký stupeň ochrany spotrebiteľov, najmä vzhľadom na transparentnosť týkajúcu sa zmluvných podmienok, a konkurenčných, transparentných a nediskriminačných cien, všeobecných informácií a mechanizmov urovnania sporov.

Článok 27

Energetická chudoba a vyradenie distribučnej siete zemného plynu z prevádzky

Komisia poskytne usmernenia o ochrane zraniteľných odberateľov a odberateľov postihnutých energetickou chudobou počas plánovania a vykonávania postupného vyraďovania zemného plynu alebo pri vyraďovaní distribučných sietí zemného plynu z prevádzky, najmä s cieľom zabezpečiť, aby sa náležite zohľadnili osobitné potreby takýchto odberateľov v súlade s článkom 13 ods. 1 písm. d).

Článok 28

Ochrana pred odpojením

1. Členské štáty prijmú opatrenia na zabránenie odpojeniu zraniteľných odberateľov a odberateľov postihnutých energetickou chudobou. Vo vzťahu k zraniteľným odberateľom sa na uvedené opatrenia vzťahuje článok 26.

Členské štáty pri oznamovaní svojich transpozičných opatrení v súvislosti s touto smernicou Komisii vysvetlia vzťah medzi prvým pododsekom a zodpovedajúcimi časťami vnútroštátnych transpozičných nástrojov.

2. Členské štáty zabezpečia, aby dodávatelia nevypovedali zmluvy s odberateľmi alebo aby odberateľov neodpojili z dôvodov, v súvislosti s ktorými príslušný dodávateľ rieši sťažnosť v súlade s článkom 11 ods. 9 alebo ktoré sú predmetom mimosúdneho urovnania sporov v súlade s článkom 25, a nesmú ovplyvniť zmluvné práva a povinnosti strán. Členské štáty môžu prijať vhodné opatrenia na zabránenie zneužitiu konania.

3. V snahe umožniť odberateľom, aby predišli odpojeniu, prijmú členské štáty vhodné opatrenia, ktoré môžu zahŕňať:

a) podporu dobrovoľných kódexov dodávateľov a odberateľov, ktorých cieľom je predchádzať vzniku nedoplatkov u odberateľov a riešiť takéto situácie, a ktoré sa môžu týkať podpory odberateľov pri riadení ich spotreby energie a nákladov vrátane upozorňovania na nezvyčajné prudké nárasty spotreby energie alebo na nezvyčajné využívanie energie, ponúkania vhodných flexibilných platobných plánov, opatrení zameraných na dlhové poradenstvo a lepšej komunikácie s odberateľmi a podpornými agentúrami;

b) podporu vzdelávania a informovanosti odberateľov o ich právach a riadení dlhu a

c) prístup k financiám, poukazom alebo dotáciám na podporu platby faktúr.

Článok 29

Dodávateľ poslednej inštancie

1. Členské štáty zriadia režim dodávateľa poslednej inštancie alebo prijmú rovnocenné opatrenia na zabezpečenie kontinuity dodávok prinajmenšom pre odberateľov v domácnosti. Dodávatelia poslednej inštancie sa vymenúvajú spravodlivým, transparentným a nediskriminačným postupom.

2. Koncoví odberatelia, ktorí sú presunutí k dodávateľom poslednej inštancie, naďalej požívajú svoje práva odberateľov.

3. Členské štáty zabezpečia, aby dodávatelia poslednej inštancie bezodkladne informovali presunutých odberateľov o svojich podmienkach a aby daným odberateľom zaistili plynulé poskytovanie služieb počas obdobia potrebného na nájdenie nového dodávateľa.

4. Členské štáty zabezpečia, aby koncovým odberateľom boli poskytnuté informácie o prechode na trhovú ponuku a aby sa podnecovali uskutočniť tento prechod.

5. Členské štáty môžu vyžadovať, aby dodávateľ poslednej inštancie dodával zemný plyn odberateľom v domácnosti a malým a stredným podnikom, ktoré nedostávajú trhové ponuky, a to aj na účely článku 28 ods. 3. V takýchto prípadoch sa uplatňujú podmienky stanovené v článku 4.

KAPITOLA IV

PRÍSTUP TRETÍCH STRÁN K INFRAŠTRUKTÚRE

Oddiel 1

Prístup k infraštruktúre zemného plynu

Článok 30

Prístup na trh pre obnoviteľný plyn a nízkouhlíkový plyn

Členské štáty umožnia pre obnoviteľný plyn a nízkouhlíkový plyn prístup na trh a k infraštruktúre bez ohľadu na to, či sú výrobné zariadenia pre obnoviteľný plyn a nízkouhlíkový plyn pripojené k distribučným alebo prepravným sieťam, pričom zohľadnia predpoklady vývoja výroby, dodávok a spotreby zemného plynu v súlade s článkom 55 ods. 2 písm. f).

Článok 31

Prístup tretích strán k distribúcii a preprave zemného plynu a terminálom LNG

1. Členské štáty zabezpečia zavedenie systému pre prístup tretích strán do prepravnej a distribučnej siete a do zariadení LNG na základe uverejnených taríf, ktorý je platný pre všetkých odberateľov vrátane dodávateľských podnikov a uplatňuje sa objektívne a bez diskriminácie medzi užívateľmi siete. Členské štáty zabezpečia, aby uvedené tarify alebo metodiky ich výpočtu boli pred nadobudnutím ich účinnosti schválené v súlade s článkom 78 regulačným orgánom a aby tieto tarify, a metodiky, ak sú schvaľované len metodiky, boli pred nadobudnutím ich účinnosti uverejnené.

2. Prevádzkovatelia prepravných sietí majú prístup do siete iných prevádzkovateľov prepravných sietí, ak je to nevyhnutné na účel vykonávania ich činností vrátane činností, ktoré súvisia s cezhraničnou prepravou.

3. Táto smernica nesmie brániť uzatváraniu dlhodobých zmlúv o obnoviteľnom plyne a nízkouhlíkovom plyne, pokiaľ sú v súlade s pravidlami Únie pre hospodársku súťaž a prispievajú k dekarbonizácii. Nesmú sa uzatvárať žiadne dlhodobé zmluvy o dodávkach fosílneho plynu bez znížených emisií s platnosťou po 31. decembri 2049.

Článok 32

Prístup do ťažobných sietí zemného plynu

1. Členské štáty prijmú opatrenia potrebné na zabezpečenie toho, aby plynárenské podniky a oprávnení odberatelia bez ohľadu na to, kde sa nachádzajú, mohli získať prístup do ťažobných sietí vrátane zariadení poskytujúcich technické služby spojené s takýmto prístupom v súlade s týmto článkom s výnimkou tých častí takýchto sietí a zariadení, ktoré sa používajú na miestnu ťažobnú prevádzku na mieste ťažobného poľa, kde sa zemný plyn ťaží. Tieto opatrenia oznámia Komisii v súlade s článkom 94.

2. Prístup uvedený v odseku 1 sa poskytuje spôsobom určeným členskými štátmi v súlade s príslušnými právnymi nástrojmi. Členské štáty uplatňujú ciele spravodlivého a otvoreného prístupu, dosiahnutia konkurenčného trhu so zemným plynom a zabránenia každému zneužitiu dominantného postavenia pri zohľadnení bezpečnosti a pravidelnosti dodávok, kapacity, ktorá je alebo sa môže dať k dispozícii, a ochrany životného prostredia. Môžu prihliadať k týmto potrebám:

a) potrebe odmietnuť prístup, ak existujú nezhody medzi technickými špecifikáciami, ktoré nemožno primeraným spôsobom prekonať;

b) potrebe vyhnúť sa ťažkostiam, ktoré nemožno primeraným spôsobom prekonať a ktoré by mohli mať nepriaznivý vplyv na efektívnu súčasnú a plánovanú budúcu ťažbu uhľovodíkov vrátane ťažby z polí s hraničnou ekonomickou životaschopnosťou;

c) potrebe rešpektovať náležite opodstatnené primerané potreby vlastníka alebo prevádzkovateľa ťažobnej siete na prepravu a spracovanie zemného plynu a záujmy všetkých ostatných užívateľov ťažobnej siete alebo príslušných spracovateľských alebo manipulačných zariadení, ktoré môžu byť dotknuté, a

d) potrebe uplatňovať svoje zákonné a správne postupy v súlade s právom Únie na udeľovanie povolení na ťažbu alebo rozvoj v oblasti ťažby.

3. Členské štáty zabezpečia zavedenie mechanizmov na urovnanie sporov vrátane orgánu nezávislého od zmluvných strán s prístupom ku všetkým podstatným informáciám, aby umožnili rýchle urovnanie sporov týkajúcich sa prístupu do ťažobných sietí s prihliadnutím na potreby uvedené v odseku 2 a počet zmluvných strán, ktoré môžu byť zapojené do rokovania o prístupe do takýchto sietí.

4. V prípade cezhraničných sporov sa uplatňujú mechanizmy urovnania sporov toho členského štátu, do ktorého pôsobnosti patrí ťažobná sieť, ktorá odmieta poskytnúť prístup. Ak pri takomto cezhraničnom spore patrí dotknutá sieť do pôsobnosti viacerých členských štátov, dotknuté členské štáty sa navzájom poradia s cieľom zabezpečiť, aby sa táto smernica uplatňovala jednotne. Ak ťažobná sieť začína v tretej krajine a je prepojená aspoň s jedným členským štátom, dotknuté členské štáty sa navzájom poradia a členský štát, v ktorom sa nachádza prvý vstupný bod do siete členských štátov, sa poradí s dotknutou treťou krajinou, v ktorej ťažobná sieť začína, s cieľom zabezpečiť, aby sa táto smernica na území členských štátov uplatňovala jednotne, pokiaľ ide o dotknutú sieť.

Článok 33

Prístup do zásobníkov zemného plynu

1. Pri organizácii prístupu do zásobníkov zemného plynu a akumulácie plynu v potrubí môžu členské štáty, ak je to technicky alebo ekonomicky potrebné na poskytovanie efektívneho prístupu do siete na účely dodávok odberateľom, ako aj na organizáciu prístupu k podporným službám, zvoliť jeden z postupov uvedených v odsekoch 3 a 4 alebo oba z nich. Uvedené postupy musia spĺňať objektívne, transparentné a nediskriminačné kritériá.

Členské štáty pri výbere postupu na účely prístupu do zásobníkov zemného plynu podľa tohto článku zohľadňujú výsledky spoločného a vnútroštátneho posudzovania rizík vykonávaného podľa článku 7 nariadenia (EÚ) 2017/1938.

Regulačné orgány stanovia a uverejnia kritériá, v súlade s ktorými sa určí systém uplatniteľný pre prístup do zásobníkov zemného plynu a k akumulácii plynu v potrubí. Zverejnia alebo uložia prevádzkovateľom zásobníkov zemného plynu a prevádzkovateľom prepravných sietí povinnosť zverejniť, ktoré zásobníky zemného plynu alebo ktoré časti týchto zásobníkov zemného plynu a ktorá akumulácia plynu v potrubí sa ponúka na základe rôznych postupov uvedených v odsekoch 3 a 4.

2. Odsek 1 sa neuplatňuje na podporné služby a dočasné uskladňovanie, ktoré súvisia so zariadeniami LNG a sú nevyhnutné pre proces spätného splyňovania a následné dodanie do prepravnej siete.

3. V prípade dohodnutého prístupu regulačné orgány prijmú nevyhnutné opatrenia pre podniky a oprávnených odberateľov buď vo vnútri, alebo mimo územia pokrytého prepojenou sieťou, aby bolo možné dohodnúť prístup do zásobníkov zemného plynu a k akumulácii plynu v potrubí, ak je to technicky alebo ekonomicky potrebné na zabezpečenie efektívneho prístupu do siete, a na organizáciu prístupu k ďalším podporným službám. Strany sú povinné dohodnúť prístup do zásobníkov, k akumulácii plynu v potrubí a k ďalším podporným službám v dobrej viere.

O zmluve o prístupe do zásobníkov, k akumulácii plynu v potrubí a k ďalším podporným službám sa rokuje s príslušným prevádzkovateľom zásobníkov zemného plynu. Regulačné orgány požadujú od prevádzkovateľov zásobníkov zemného plynu a plynárenských podnikov, aby uverejnili svoje hlavné obchodné podmienky použitia zásobníkov, akumulácie plynu v potrubí a ďalších podporných služieb každý rok.

Pri vypracovávaní uvedených podmienok prevádzkovatelia zásobníkov zemného plynu konzultujú s užívateľmi siete.

4. V prípade regulovaného prístupu prijmú regulačné orgány potrebné opatrenia, ktoré poskytnú plynárenským podnikom a oprávneným odberateľom vo vnútri alebo mimo územia pokrytého prepojenou sieťou právo na prístup do zásobníkov, k akumulácii plynu v potrubí a k ďalším podporným službám na základe uverejnených taríf alebo ďalších podmienok a povinností pre použitie týchto zásobníkov a akumulácie plynu, ak je to technicky alebo ekonomicky potrebné na poskytovanie efektívneho prístupu do siete alebo na organizáciu prístupu k ďalším podporným službám. Regulačné orgány sa radia s užívateľmi siete pri zostavovaní uvedených taríf alebo metodík na určenie týchto taríf. Toto právo na prístup sa môže oprávneným odberateľom poskytovať tak, že sa im umožní uzatvárať zmluvy o dodávke s inými konkurenčnými podnikmi, než je vlastník alebo prevádzkovateľ siete alebo príbuzný podnik.

Článok 34

Priame plynovody na zemný plyn

1. Členské štáty prijmú potrebné opatrenia, ktoré umožnia, aby:

a) plynárenské podniky usadené na ich území zásobovali oprávnených odberateľov prostredníctvom priameho plynovodu, a

b) každý takýto odberateľ na ich území bol zásobovaný prostredníctvom priameho plynovodu plynárenskými podnikmi.

2. Keď sa na výstavbu alebo prevádzku priamych plynovodov požaduje povolenie, ako je napríklad licencia, povolenie, koncesia, súhlas alebo schválenie, členské štáty alebo každý nimi určený príslušný orgán stanovia kritériá pre udeľovanie povolení na výstavbu alebo prevádzku takýchto plynovodov na svojom území. Uvedené kritériá musia byť objektívne, transparentné a nediskriminačné.

3. Členské štáty môžu vydať povolenie na výstavbu priameho plynovodu za predpokladu odmietnutia prístupu do siete na základe článku 38 alebo začatia konania na urovnanie sporu podľa článku 79.

Oddiel 2

Prístup k vodíkovej infraštruktúre

Článok 35

Prístup tretích strán do vodíkových sietí

1. Členské štáty zabezpečia zavedenie systému pre regulovaný prístup tretích strán do vodíkových sietí na základe uverejnených taríf, ktorý sa uplatňuje objektívne a bez diskriminácie medzi všetkými užívateľmi týchto sietí.

2. Členské štáty zabezpečia, aby tarify uvedené v odseku 1 tohto článku alebo metodiky ich výpočtu boli pred nadobudnutím ich účinnosti schválené v súlade s článkom 78 regulačným orgánom a aby uvedené tarify a metodiky, ak sú schvaľované len metodiky, boli pred nadobudnutím účinnosti uverejnené.

3. Prevádzkovatelia vodíkových sietí majú v potrebných prípadoch prístup do siete iných prevádzkovateľov vodíkových sietí na účel vykonávania ich činností vrátane činností, ktoré súvisia s cezhraničnou prepravou vodíka.

4. Členské štáty sa môžu rozhodnúť, že do 31. decembra 2032 nebudú uplatňovať odsek 1. V takom prípade členské štáty zabezpečia vykonávanie systému dohodnutého prístupu tretích strán do vodíkových sietí v súlade s objektívnymi, transparentnými a nediskriminačnými kritériami. Regulačné orgány prijmú opatrenia potrebné na to, aby užívatelia vodíkových sietí mohli rokovať o prístupe do vodíkových sietí a aby zabezpečili, že strany budú povinné rokovať o prístupe do vodíkových sietí v dobrej viere.

5. Ak sa používa dohodnutý prístup podľa odseku 4, regulačné orgány poskytujú užívateľom vodíkových sietí usmernenie týkajúce sa vplyvu zavedenia regulovaného prístupu tretích strán na dohodnuté tarify.

Článok 36

Prístup tretích strán do vodíkových terminálov

1. Členské štáty zabezpečia zavedenie systému pre prístup tretích strán do vodíkových terminálov na základe dohodnutého prístupu objektívnym, transparentným a nediskriminačným spôsobom, pričom regulačné orgány prijímajú potrebné opatrenia, aby užívatelia vodíkových terminálov mohli rokovať o prístupe do takýchto terminálov. Strany sú povinné dohodnúť prístup v dobrej viere.

2. Regulačné orgány monitorujú podmienky prístupu tretích strán do vodíkových terminálov a ich vplyv na trh s vodíkom a v prípade potreby na účel zaistenia hospodárskej súťaže prijímajú opatrenia na zlepšenie prístupu v súlade s kritériami stanovenými v odseku 1.

Článok 37

Prístup do zásobníkov vodíka

1. Členské štáty zabezpečia zavedenie systému pre regulovaný prístup tretích strán do zásobníkov vodíka, a ak je to technicky a ekonomicky potrebné na poskytnutie efektívneho prístupu k sústave na účely zabezpečenia dodávok odberateľom, pre prístup k akumulácii vodíka, ako aj na organizáciu prístupu k podporným službám na základe uverejnených taríf, pričom daný systém sa musí uplatňovať objektívne a bez diskriminácie medzi užívateľmi vodíkovej sústavy. Členské štáty zabezpečia, aby uvedené tarify alebo metodiky ich výpočtu boli pred nadobudnutím ich účinnosti schválené v súlade s článkom 78 regulačným orgánom.

2. Členské štáty sa môžu rozhodnúť, že do 31. decembra 2032 nebudú uplatňovať odsek 1. V takom prípade členský štát zabezpečí zavedenie systému dohodnutého prístupu tretích strán do zásobníkov vodíka, a ak je to technicky a ekonomicky potrebné na poskytnutie efektívneho prístupu do sústavy na účely zabezpečenia dodávok odberateľom, pre prístup k akumulácii vodíka, ako aj na organizáciu prístupu k podporným službám v súlade s objektívnymi, transparentnými a nediskriminačnými kritériami. Regulačné orgány prijmú opatrenia potrebné na to, aby užívatelia zásobníkov vodíka mohli rokovať o prístupe do zásobníkov vodíka a aby zabezpečili, že strany budú povinné rokovať o prístupe do zásobníkov vodíka v dobrej viere.

3. Členské štáty môžu stanoviť, aby sa práva na kapacitu pridelené pred 5. augustom 2026 v rámci systému dohodnutého prístupu tretích strán podľa odseku 2 dodržiavali do dátumu uplynutia ich platnosti a aby neboli ovplyvnené zavedením regulovaného prístupu tretích strán podľa odseku 1.

Oddiel 3

Odmietnutie prístupu a pripojenia

Článok 38

Odmietnutie prístupu a pripojenia

1. Prevádzkovatelia prepravných sietí, prevádzkovatelia distribučných sietí a prevádzkovatelia vodíkových sietí môžu odmietnuť prístup do siete zemného plynu alebo vodíkovej sústavy, alebo pripojenie k nim na základe nedostatku kapacity alebo nedostatočného prepojenia.

2. Bez toho, aby boli dotknuté ciele Únie a vnútroštátne ciele v oblasti dekarbonizácie a existujúce požiadavky na zníženie spotreby fosílneho plynu alebo prechod od nej, členské štáty prijímajú primerané opatrenia na zabezpečenie toho, aby prevádzkovateľ prepravnej siete, prevádzkovateľ distribučnej siete alebo prevádzkovatelia vodíkových sietí odmietajúci poskytnúť prístup do siete zemného plynu alebo vodíkovej sústavy, alebo pripojenie k nim, na základe nedostatku kapacity alebo nedostatočného prepojenia vykonal potrebné rozšírenia, pokiaľ je to ekonomicky výhodné alebo ak je ich ochotný zaplatiť potenciálny odberateľ.

3. Prístup do siete obnoviteľného plynu a nízkouhlíkového plynu možno zamietnuť len pri uplatnení článkov 20 a 36 nariadenia (EÚ) 2024/1789.

4. Odchylne od odsekov 1, 2 a 3 tohto článku členský štát zabezpečuje, aby prevádzkovatelia prepravných sietí a prevádzkovatelia distribučných sietí mohli odmietnuť prístup alebo pripojenie pre užívateľov siete zemného plynu alebo ich odpojiť, najmä s cieľom zabezpečiť splnenie cieľa dosiahnuť klimatickú neutralitu stanoveného v článku 2 ods. 1 nariadenia (EÚ) 2021/1119, za predpokladu, že:

a) v pláne rozvoja siete vypracovanom podľa článku 55 sa stanovuje vyradenie prepravnej siete alebo jej príslušných častí z prevádzky, alebo

b) relevantný vnútroštátny orgán schválil plán vyraďovania siete z prevádzky podľa článku 57 ods. 3;

c) relevantný prevádzkovateľ distribučnej siete oslobodený od predloženia plánu vyraďovania siete z prevádzky podľa článku 57 ods. 5 informoval relevantný vnútroštátny orgán o vyradení distribučnej siete alebo jej príslušných častí z prevádzky.

5. Členské štáty, ktoré povolia odmietnutie prístupu alebo pripojenia užívateľov siete alebo ich odpojenie podľa odseku 4 tohto článku, stanovia regulačný rámec pre odmietnutie prístupu alebo pripojenia alebo pre odpojenie, ktorý je založený na objektívnych, transparentných a nediskriminačných kritériách stanovených regulačným orgánom, pričom sa zohľadnia dotknuté záujmy, existujúce požiadavky na zníženie spotreby zemného plynu alebo prechod od nej a príslušné miestne plány vykurovania a chladenia stanovené podľa článku 25 ods. 6 smernice (EÚ) 2023/1791. Členské štáty v prípade povolenia odpojenia prijmú primerané opatrenia na ochranu užívateľov siete v súlade s článkom 13 tejto smernice.

6. Každé odmietnutie prístupu alebo pripojenia a každé odpojenie podľa tohto článku sa musí náležite odôvodniť.

KAPITOLA V

PRAVIDLÁ VZŤAHUJÚCE SA NA PREVÁDZKOVATEĽOV PREPRAVNÝCH SIETÍ, ZÁSOBNÍKOV A ZARIADENÍ LNG PRE ZEMNÝ PLYN

Článok 39

Úlohy prevádzkovateľov prepravných sietí, zásobníkov alebo zariadení LNG pre zemný plyn

1. Každý prevádzkovateľ prepravnej siete, zásobníka alebo zariadenia LNG pre zemný plyn:

a) v záujme zabezpečenia otvoreného trhu prevádzkuje, udržiava, rozvíja alebo vyraďuje z prevádzky v daných ekonomických podmienkach bezpečné, spoľahlivé a efektívne prepravné zariadenia, zásobníky alebo zariadenia LNG pre zemný plyn s náležitým ohľadom na životné prostredie a klímu a povinnosti stanovené v nariadení (EÚ) 2024/1787, a zabezpečuje primerané prostriedky na plnenie svojich povinností v oblasti služieb;

b) nediskriminuje medzi užívateľmi siete alebo kategóriami užívateľov siete, konkrétne v prospech svojich príbuzných podnikov;

c) poskytuje každému ďalšiemu prevádzkovateľovi prepravnej siete, každému ďalšiemu prevádzkovateľovi zásobníka zemného plynu, každému ďalšiemu prevádzkovateľovi zariadenia LNG alebo každému prevádzkovateľovi distribučnej siete dostatok informácií na zabezpečenie toho, aby sa preprava a uskladňovanie zemného plynu mohli uskutočňovať v súlade s bezpečnou a efektívnou prevádzkou prepojenej siete;

d) poskytuje užívateľom siete informácie, ktoré potrebujú na efektívny prístup do siete.

2. Každý prevádzkovateľ prepravnej siete buduje dostatočnú cezhraničnú kapacitu na integrovanie európskej prepravnej infraštruktúry, ktorá uspokojí všetky ekonomicky primerané a technicky uskutočniteľné požiadavky na kapacitu a zohľadní bezpečnosť z hľadiska dodávok plynu.

3. Prevádzkovatelia prepravných sietí spolupracujú s prevádzkovateľmi distribučných sietí v snahe o účinné zapojenie účastníkov trhu, ktorí sú pripojení do siete, do maloobchodných, veľkoobchodných a vyrovnávacích trhov.

4. Prevádzkovatelia prepravných sietí zabezpečujú vo svojich zariadeniach efektívne riadenie kvality plynu v súlade s uplatniteľnými normami kvality plynu.

5. Pravidlá prijaté prevádzkovateľmi prepravných sietí na vyvažovanie plynárenskej prepravnej siete vrátane pravidiel účtovania poplatkov užívateľom siete, ktorí sú v ich sieťach, za odchýlku musia byť objektívne, transparentné a nediskriminačné. Podmienky poskytovania takýchto služieb prevádzkovateľmi prepravných sietí vrátane pravidiel a tarif sa stanovia podľa metodiky zlučiteľnej s článkom 78 ods. 7 nediskriminačným spôsobom, ktorý odzrkadľuje náklady, a uverejnia sa.

6. Členské štáty alebo, ak tak členské štáty stanovili, regulačné orgány môžu požadovať, aby prevádzkovatelia prepravných sietí dodržiavali minimálne normy pre údržbu a rozvoj prepravnej siete vrátane kapacity prepojenia.

7. Členské štáty môžu stanoviť, že jednu alebo viacero úloh uvedených v odseku 1 tohto článku možno prideliť inému prevádzkovateľovi prepravnej siete, než je vlastník prepravnej siete, na ktorého by sa príslušné zodpovednosti inak vzťahovali. Prevádzkovateľ prepravnej siete, ktorému sú dané úlohy pridelené, musí byť certifikovaný ako podnik s modelom oddelenia vlastníctva, modelom nezávislého prevádzkovateľa siete alebo modelom nezávislého prevádzkovateľa prepravnej siete a spĺňať požiadavky stanovené v článku 60, ale nemusí vlastniť prepravnú sieť, za ktorú má zodpovednosť.

8. Prevádzkovateľ prepravnej siete, ktorý prepravnú sieť vlastní, musí spĺňať požiadavky stanovené v kapitole IX a byť certifikovaný v súlade s článkom 71. Nie je tým dotknutá možnosť prevádzkovateľov prepravných sietí, ktorí sú certifikovaní ako podnik s modelom oddelenia vlastníctva, modelom nezávislého prevádzkovateľa siete alebo modelom nezávislého prevádzkovateľa prepravnej siete, delegovať z vlastného podnetu a pod vlastným dohľadom určité úlohy iným prevádzkovateľom prepravných sietí, ktorí sú certifikovaní ako podnik s modelom oddelenia vlastníctva, modelom nezávislého prevádzkovateľa siete alebo modelom nezávislého prevádzkovateľa prepravnej siete, ak sa takýmto delegovaním úloh neohrozia účinné a nezávislé rozhodovacie práva prevádzkovateľa prepravnej siete, ktorý úlohy deleguje.

9. Prevádzkovatelia zariadení LNG, prepravných sietí a zásobníkov zemného plynu spolupracujú na úrovni členského štátu i regiónu, v snahe zabezpečiť čo najefektívnejšie využívanie kapacít zariadení a synergie medzi týmito zariadeniami, pričom zohľadňujú integritu a prevádzku siete a vyhýbajú sa vytváraniu prekážok pre prevádzku zariadení LNG a zásobníkov zemného plynu.

10. Prevádzkovatelia prepravných sietí obstarávajú energiu, ktorú využívajú na vykonávanie svojich činností v súlade s transparentnými, nediskriminačnými a trhovými postupmi.

Článok 40

Zachovávanie dôvernosti informácií prevádzkovateľmi prepravných sietí a vlastníkmi prepravných sietí

1. Bez toho, aby bol dotknutý článok 74 alebo ktorákoľvek iná zákonná povinnosť poskytovať informácie, každý prevádzkovateľ prepravnej siete, zásobníka alebo zariadenia LNG pre zemný plyn a každý vlastník prepravnej siete zachováva dôvernosť citlivých obchodných informácií získaných v priebehu vykonávania svojej činnosti a zabráni tomu, aby boli informácie o jeho vlastných činnostiach, ktoré môžu byť z obchodného hľadiska výhodné, zverejnené diskriminačným spôsobom. Ak je prevádzkovateľ prepravnej siete, zásobníka alebo zariadenia LNG pre zemný plyn alebo vlastník prepravnej siete súčasťou vertikálne integrovaného podniku, neposkytuje najmä žiadne citlivé obchodné informácie ostatným častiam vertikálne integrovaného podniku okrem prevádzkovateľov prepravných sietí, prevádzkovateľov distribučných sietí alebo prevádzkovateľov vodíkových sietí, pokiaľ to nie je potrebné na uskutočnenie obchodnej transakcie. S cieľom zabezpečiť úplné dodržiavanie pravidiel o oddelení informácií členské štáty zabezpečia, aby vlastník prepravnej siete vrátane, v prípade kombinovaného prevádzkovateľa, prevádzkovateľa distribučnej siete a ostatné časti podniku, ktoré nie sú prevádzkovateľmi prepravnej alebo distribučnej siete alebo prevádzkovateľmi vodíkovej siete, nevyužívali spoločné služby, ako sú spoločné právne služby, okrem čisto administratívnych funkcií a funkcií informačných technológií.

2. Prevádzkovatelia prepravných sietí, zásobníkov alebo zariadení LNG pre zemný plyn nesmú v súvislosti s predajom alebo nákupom zemného plynu realizovaným príbuznými podnikmi zneužívať citlivé obchodné informácie získané od tretích strán v súvislosti s poskytovaním alebo dojednávaním prístupu do siete.

3. Informácie potrebné na skutočnú hospodársku súťaž a účinné fungovanie trhu sa zverejnia. Uvedenou povinnosťou nie je dotknutá ochrana citlivých obchodných informácií.

Článok 41

Rozhodovacie právomoci týkajúce sa pripojenia zariadení na výrobu obnoviteľného plynu a nízkouhlíkového plynu k prepravnej sieti

1. Prevádzkovateľ prepravnej siete zavedie a uverejní transparentné a efektívne postupy pre nediskriminačné pripojenie zariadení na výrobu obnoviteľného plynu a nízkouhlíkového plynu v súlade s kapacitami určenými v 10-ročnom pláne rozvoja siete uvedenom v článku 55. Uvedené postupy podliehajú schváleniu regulačnými orgánmi. Členské štáty môžu uprednostniť pripojenie výrobných zariadení pre biometán.

2. Prevádzkovatelia prepravných sietí nie sú oprávnení odmietnuť ekonomicky primerané a technicky uskutočniteľné žiadosti o pripojenie nového alebo existujúceho, ale ešte nepripojeného zariadenia na výrobu obnoviteľného plynu a nízkouhlíkového plynu, s výnimkou podmienok stanovených v článku 38.

3. Na účely rýchleho zavedenia pripojenia výroby biometánu do siete sa členské štáty usilujú zabezpečiť, aby prevádzkovateľ prepravnej siete dodržal primerané lehoty na posúdenie žiadostí o vtláčanie biometánu, aby predložil ponuku a realizoval pripojenie pod dohľadom regulačných orgánov vykonávaným v súlade s článkom 78 ods. 1 písm. t).

Článok 42

Rozhodovacie právomoci týkajúce sa pripojenia k prepravnej sieti a k vodíkovej prepravnej sieti

1. Prevádzkovateľ prepravnej siete a prevádzkovateľ vodíkovej prepravnej siete musí vypracovať a uverejniť transparentné a efektívne postupy a tarify na nediskriminačné pripojenie zásobníkov zemného plynu a vodíka, zariadení LNG, vodíkových terminálov a priemyselných odberateľov k prepravnej sieti a vodíkovej prepravnej sieti. Tieto postupy podliehajú schváleniu regulačným orgánom.

2. Prevádzkovateľ prepravnej siete a prevádzkovateľ vodíkovej prepravnej siete nie je oprávnený odmietnuť pripojenie nového zásobníka zemného plynu alebo vodíka, zariadenia LNG, vodíkového terminálu ani priemyselného odberateľa z dôvodu možných obmedzení dostupných kapacít siete v budúcnosti ani z dôvodu dodatočných nákladov spojených s potrebným zvýšením kapacity. Prevádzkovateľ prepravnej siete a prevádzkovateľ vodíkovej prepravnej siete je povinný pre nové pripojenie zabezpečiť dostatočnú vstupnú a výstupnú kapacitu.

KAPITOLA VI

PREVÁDZKOVANIE DISTRIBUČNÝCH SIETÍ ZEMNÉHO PLYNU A VODÍKA

Článok 43

Určenie prevádzkovateľov distribučných sietí a prevádzkovateľov vodíkových distribučných sietí

Členské štáty určia alebo vyžadujú od podnikov, ktoré vlastnia alebo sú zodpovedné za distribučné siete alebo vodíkové distribučné siete, aby určili, na základe transparentného postupu, jedného alebo viacerých prevádzkovateľov distribučných sietí alebo prevádzkovateľov vodíkových distribučných sietí na obdobie, ktoré stanovia členské štáty so zreteľom na zváženie hospodárskej a energetickej efektívnosti a ekonomickej rovnováhy, a zabezpečia, aby títo prevádzkovatelia konali v súlade s článkami 44, 46, 47 a 50.

Článok 44

Úlohy prevádzkovateľov distribučných sietí

1. Každý prevádzkovateľ distribučnej siete je zodpovedný za zabezpečenie dlhodobej schopnosti siete spĺňať oprávnené nároky na distribúciu zemného plynu v súlade s článkami 55 a 57 tejto smernice vrátane vtláčania biometánu a za prevádzkovanie, udržiavanie a rozvíjanie alebo vyradenie z prevádzky bezpečnej, spoľahlivej a efektívnej siete vo svojej oblasti za daných ekonomických podmienok s náležitým ohľadom na životné prostredie, povinnosti stanovené v nariadení (EÚ) 2024/1787 a energetickú efektívnosť.

2. Ak tak regulačné orgány rozhodnú, prevádzkovateľom distribučnej siete sa môže uložiť zodpovednosť za zabezpečenie efektívneho riadenia kvality plynu v ich sieťach v súlade s uplatniteľnými normami kvality plynu, ak to je potrebné pre riadenie siete z dôvodu vtláčania obnoviteľného plynu a nízkouhlíkového plynu do siete.

3. Prevádzkovateľ distribučnej siete nesmie v žiadnom prípade diskriminovať medzi užívateľmi siete alebo kategóriami užívateľov siete, najmä nie v prospech svojich príbuzných podnikov.

4. Každý prevádzkovateľ distribučnej siete poskytuje každému ďalšiemu prevádzkovateľovi distribučnej siete, prepravnej siete, zariadenia LNG alebo zásobníkov zemného plynu dostatok informácií na zabezpečenie toho, aby sa preprava a uskladňovanie zemného plynu uskutočňovali spôsobom, ktorý je v súlade s bezpečnou a efektívnou prevádzkou prepojenej siete.

5. Každý prevádzkovateľ distribučnej siete poskytuje užívateľom siete informácie, ktoré potrebujú na efektívny prístup do siete a na jej využívanie.

6. Ak je prevádzkovateľ distribučnej siete zodpovedný za vyvažovanie distribučnej siete, pravidlá, ktoré prijíma na tento účel, vrátane pravidiel účtovania poplatkov užívateľom siete za odchýlku musia byť objektívne, transparentné a nediskriminačné. Podmienky poskytovania takýchto služieb prevádzkovateľmi distribučných sietí vrátane pravidiel a taríf sa stanovia podľa metodiky zlučiteľnej s článkom 78 ods. 7 nediskriminačným spôsobom, ktorý odzrkadľuje náklady, a uverejnia sa.

7. Prevádzkovatelia distribučných sietí spolupracujú s prevádzkovateľmi prepravných sietí s cieľom zabezpečiť účinnú účasť účastníkov trhu pripojených k ich infraštruktúre na maloobchodnom, veľkoobchodnom a vyrovnávacom trhu vo vstupno-výstupnom systéme, ku ktorému distribučná sieť patrí alebo je pripojená.

8. Prevádzkovatelia distribučných sietí nie sú oprávnení odmietnuť ekonomicky primerané a technicky uskutočniteľné žiadosti o pripojenie nového alebo existujúceho, ale ešte nepripojeného zariadenia na výrobu obnoviteľného plynu a nízkouhlíkového plynu, s výnimkou podmienok stanovených v článku 38.

Článok 45

Rozhodovacie právomoci týkajúce sa pripojenia zariadení na výrobu obnoviteľného plynu a nízkouhlíkového plynu k distribučnej sieti

Regulačné orgány vyžadujú od prevádzkovateľov distribučných sietí, aby uverejnili transparentné a efektívne postupy na nediskriminačné pripojenie zariadení na výrobu obnoviteľného plynu a nízkouhlíkového plynu. Uvedené postupy podliehajú schváleniu regulačnými orgánmi. Členské štáty môžu uprednostniť pripojenie výrobných zariadení pre biometán.

Na účely rýchleho zavedenia pripojenia výroby biometánu do siete sa členské štáty usilujú zabezpečiť, aby prevádzkovateľ distribučnej siete dodržal primerané lehoty na posúdenie žiadostí o vtláčanie biometánu, aby predložil ponuku a realizoval pripojenie pod dohľadom regulačných orgánov vykonávaným v súlade s článkom 78 ods. 1 písm. t).

Článok 46

Oddelenie prevádzkovateľov distribučných sietí a prevádzkovateľov vodíkových distribučných sietí

1. Ak je prevádzkovateľ distribučnej siete alebo prevádzkovateľ vodíkovej distribučnej siete súčasťou vertikálne integrovaného podniku, je aspoň z hľadiska svojej právnej formy, organizácie a rozhodovania nezávislý od iných činností, ktoré nesúvisia s distribúciou alebo distribúciou vodíka. Uvedenými pravidlami nevzniká povinnosť oddeliť vlastníctvo aktív distribučnej siete alebo vodíkovej distribučnej siete od vertikálne integrovaného podniku. Členské štáty môžu stanoviť, že prevádzkovatelia vodíkových distribučných sietí si môžu prenajať alebo formou lízingu získať aktíva vodíkovej siete od iných vlastníkov distribučných sietí, prevádzkovateľov distribučných sietí alebo prevádzkovateľov vodíkových distribučných sietí v rámci toho istého podniku. Takýto prenájom alebo lízing nesmie viesť ku krížovým dotáciám medzi rôznymi prevádzkovateľmi.

2. Ak je prevádzkovateľ distribučnej siete alebo prevádzkovateľ vodíkovej distribučnej siete súčasťou vertikálne integrovaného podniku, je okrem požiadaviek stanovených v odseku 1 nezávislý z hľadiska svojej organizácie a rozhodovania od iných činností, ktoré nesúvisia s distribúciou alebo distribúciou vodíka. Aby sa to mohlo dosiahnuť, uplatňujú sa tieto minimálne kritériá:

a) vedenie prevádzkovateľa distribučnej siete alebo prevádzkovateľa vodíkovej distribučnej siete sa nezúčastňuje na podnikových štruktúrach integrovaného plynárenského podniku alebo vertikálne integrovaného podniku priamo alebo nepriamo zodpovedného za každodennú ťažbu či výrobu, prepravu, a dodávky zemného plynu a vodíka;

b) prijímajú sa vhodné opatrenia s cieľom zabezpečiť, aby sa profesionálne záujmy osôb zodpovedných za riadenie prevádzkovateľa distribučnej siete alebo prevádzkovateľa vodíkovej distribučnej siete brali do úvahy spôsobom zaručujúcim, že sú schopné konať nezávisle;

c) prevádzkovateľ distribučnej siete alebo prevádzkovateľ vodíkovej distribučnej siete musí mať účinné rozhodovacie práva nezávislé od integrovaného plynárenského podniku alebo vertikálne integrovaného podniku, pokiaľ ide o aktíva, ktoré sú potrebné na prevádzku, údržbu alebo rozvoj siete; na účely plnenia týchto úloh musí prevádzkovateľ distribučnej siete alebo prevádzkovateľ vodíkovej distribučnej siete disponovať potrebnými zdrojmi vrátane ľudských, technických, finančných a materiálnych zdrojov; toto nesmie brániť existencii náležitých koordinačných mechanizmov na zabezpečenie toho, aby boli chránené práva materskej spoločnosti dohliadať na hospodárenie a riadenie, pokiaľ ide o návratnosť aktív v dcérskej spoločnosti regulovanú nepriamo v súlade s článkom 78 ods. 7; materskej spoločnosti toto konkrétne umožňuje schvaľovať ročný finančný plán alebo akýkoľvek rovnocenný nástroj prevádzkovateľa distribučnej siete alebo prevádzkovateľa vodíkovej distribučnej siete a stanovovať celkové limity pre úroveň zadlženia dcérskej spoločnosti; materskej spoločnosti sa tým nepovoľuje vydávanie pokynov týkajúcich sa každodennej prevádzky, ani pokiaľ ide o jednotlivé rozhodnutia týkajúce sa výstavby alebo modernizácie distribučných plynovodov, ktoré nepresahujú podmienky schváleného finančného plánu ani ktoréhokoľvek rovnocenného nástroja;

d) prevádzkovateľ distribučnej siete alebo prevádzkovateľ vodíkovej distribučnej siete vypracuje program súladu, v ktorom sa uvádzajú opatrenia prijaté na zabezpečenie vylúčenia diskriminačného správania, a zabezpečuje primerané monitorovanie dodržiavania tohto programu súladu; v programe súladu sa stanovia špecifické povinnosti zamestnancov na splnenie tohto cieľa; výročnú správu, v ktorej sa uvádzajú prijaté opatrenia, predkladá osoba alebo orgán zodpovedný za monitorovanie programu súladu, alebo subjekt zodpovedný za zabezpečenie súladu prevádzkovateľa distribučnej siete alebo prevádzkovateľa vodíkovej distribučnej siete, a to regulačnému orgánu a táto správa sa uverejňuje; subjekt zodpovedný za zabezpečenie súladu prevádzkovateľa distribučnej siete alebo prevádzkovateľa vodíkovej distribučnej siete je úplne nezávislý a má prístup ku všetkým informáciám prevádzkovateľa distribučnej siete alebo prevádzkovateľa vodíkovej distribučnej siete a akéhokoľvek prepojeného podniku potrebného na splnenie úlohy subjektu zodpovedného za zabezpečenie súladu.

3. Ak je prevádzkovateľ distribučnej siete alebo prevádzkovateľ vodíkovej distribučnej siete súčasťou vertikálne integrovaného podniku, členské štáty zabezpečia, aby činnosti prevádzkovateľa distribučnej siete alebo prevádzkovateľ vodíkovej distribučnej siete monitorovali regulačné orgány alebo iné príslušné subjekty, aby nemohol svoju vertikálnu integráciu využiť na narušenie hospodárskej súťaže. Vertikálne integrovaní prevádzkovatelia distribučných sietí alebo prevádzkovatelia vodíkových distribučných sietí musia pri svojej komunikácii a označovaní dbať najmä na to, aby nedošlo k zámene v súvislosti so samostatnou identitou dodávateľskej pobočky vertikálne integrovaného podniku.

4. Členské štáty môžu rozhodnúť o neuplatňovaní odsekov 1, 2 a 3 na prevádzkovateľov distribučných sietí, ktorí sú súčasťou integrovaného plynárenského podniku poskytujúceho služby menej ako 100 000 pripojeným odberateľom. Ak prevádzkovateľ distribučnej siete využíva výnimku v súlade s týmto odsekom k 4. augustu 2024, členské štáty sa môžu rozhodnúť neuplatňovať odseky 1, 2 a 3 na prevádzkovateľa vodíkovej distribučnej siete v rámci toho istého podniku za predpokladu, že kombinovaný počet pripojených odberateľov prevádzkovateľa distribučnej siete a prevádzkovateľa vodíkovej distribučnej siete zostane nižší ako 100 000.

Článok 47

Povinnosti zachovávania dôvernosti informácií prevádzkovateľmi distribučných sietí

1. Bez toho, aby bol dotknutý článok 74 alebo ktorákoľvek iná zákonná povinnosť zverejňovať informácie, každý prevádzkovateľ distribučnej siete zachováva dôvernosť citlivých obchodných informácií získaných v priebehu vykonávania svojej obchodnej činnosti a zabráni tomu, aby boli informácie o jeho vlastných činnostiach, ktoré môžu byť z obchodného hľadiska výhodné, zverejnené diskriminačným spôsobom.

2. Prevádzkovatelia distribučných sietí nesmú v súvislosti s predajom alebo nákupom zemného plynu realizovaným príbuznými podnikmi zneužívať citlivé obchodné informácie získané od tretích strán v súvislosti s poskytovaním alebo dojednávaním prístupu do siete.

Článok 48

Uzavreté distribučné siete zemného plynu

1. Členské štáty môžu stanoviť, aby regulačné orgány alebo iné príslušné orgány klasifikovali sieť, ktorá distribuuje zemný plyn v rámci geograficky obmedzeného územia priemyselných a obchodných zón alebo zón spoločných služieb a ktorá bez toho, aby bol dotknutý odsek 4, nezásobuje odberateľov v domácnosti, ako uzavretú distribučnú sieť za predpokladu, že:

a) sú prevádzkové alebo výrobné postupy užívateľov tejto siete z osobitných technických alebo bezpečnostných dôvodov integrované alebo

b) táto sieť distribuuje zemný plyn predovšetkým vlastníkovi alebo prevádzkovateľovi siete alebo ich príbuzným podnikom.

2. Členské štáty môžu stanoviť, aby regulačné orgány vyňali prevádzkovateľa uzavretej distribučnej siete zemného plynu z povinnosti stanovenej v článku 31 ods. 1, aby tarify alebo metodiky ich výpočtu boli pred nadobudnutím ich účinnosti schválené v súlade s článkom 78.

3. Ak dôjde k vyňatiu podľa odseku 2 tohto článku, uplatňované tarify alebo metodiky ich výpočtu sa prehodnotia a schvaľujú v súlade s článkom 78 na žiadosť užívateľa uzavretej distribučnej siete zemného plynu.

4. Príležitostné používanie malým počtom odberateľov v domácnosti, ktorých členovia sú v zamestnaneckom alebo podobnom vzťahu k vlastníkovi distribučnej siete, a ktoré sa nachádzajú v oblasti zásobovanej uzavretou distribučnou sieťou, nevylučuje vyňatie podľa odseku 2.

5. Uzavreté distribučné siete sa na účely tejto smernice považujú za distribučné siete.

Článok 49

Kombinovaný prevádzkovateľ

1. Článok 46 ods. 1 nebráni činnosti kombinovaného prevádzkovateľa prepravnej siete, zásobníkov alebo zariadení LNG pre zemný plyn alebo distribučnej siete za predpokladu, že tento prevádzkovateľ dodržiava príslušné ustanovenia kapitoly IX.

2. Článok 46 ods. 1 nebráni činnosti kombinovaného prevádzkovateľa vodíkových prepravných sietí, vodíkových terminálov, vodíkových zásobníkov alebo vodíkových distribučných sietí za predpokladu, že tento prevádzkovateľ dodržiava články 68 a 69.

3. Odseky 1 a 2 tohto článku nebránia činnosti kombinovaného prevádzkovateľa naprieč sieťami zemného plynu a vodíkovými sústavami s výhradou splnenia požiadaviek článku 69.

KAPITOLA VII

PRAVIDLÁ UPLATNITEĽNÉ NA VODÍKOVÉ SIETE

Článok 50

Úlohy prevádzkovateľov vodíkových sietí, zásobníkov vodíka a vodíkových terminálov

1. Každý prevádzkovateľ vodíkovej siete, zásobníka vodíka alebo vodíkového terminálu je zodpovedný za:

a) prevádzku, udržiavanie a rozvoj vrátane zmeny účelu bezpečnej a spoľahlivej infraštruktúry na prepravu a uskladňovanie vodíka podľa hospodárskych podmienok s náležitým ohľadom na životné prostredie, a to v úzkej spolupráci s pripojenými a susednými prevádzkovateľmi vodíkových sietí s cieľom optimalizovať spoločné umiestnenie výroby a využívania vodíka a postupovať na základe 10-ročného plánu rozvoja siete uvedeného v článku 55;

b) zabezpečenie dlhodobej schopnosti vodíkovej sústavy uspokojovať zistený primeraný dopyt po preprave a uskladňovaní vodíka v súlade s 10-ročným plánom rozvoja siete uvedeným v článku 55;

c) zabezpečenie primeraných prostriedkov na splnenie svojich povinností;

d) poskytovanie dostatočných informácií prevádzkovateľovi iných sietí alebo sústav, s ktorými je jeho sieť prepojená, vrátane informácií o kvalite vodíka, na zabezpečenie bezpečnej a efektívnej prevádzky, koordinovaného rozvoja a interoperability prepojených sietí;

e) nediskrimináciu medzi užívateľmi vodíkovej sústavy alebo kategóriami užívateľov infraštruktúry, konkrétne v prospech svojich príbuzných podnikov;

f) poskytovanie takých informácií užívateľom vodíkových sústav, ktoré potrebujú na efektívny prístup k infraštruktúre;

g) prijímanie všetkých dostupných primeraných opatrení na prevenciu a minimalizovanie emisií vodíka pri svojich operáciách a pravidelné vykonávanie prieskumu na zisťovanie únikov vodíka a ich opravy pri všetkých relevantných zložkách v rámci zodpovednosti prevádzkovateľa;

h) predkladanie správ o zisťovaní únikov vodíka a v prípade potreby programu opráv a výmeny príslušným orgánom, pričom sa každoročne zverejňujú štatistické informácie o zisťovaní únikov vodíka a ich oprave.

2. Prevádzkovatelia vodíkových prepravných sietí sa usilujú o zabezpečenie dostatočnej cezhraničnej kapacity na integrovanie európskej vodíkovej infraštruktúry, ktorá uspokojí všetky ekonomicky primerané a technicky uskutočniteľné požiadavky na kapacity uvedené v 10-ročnom pláne rozvoja siete uvedenom v článku 55 tejto smernice a v 10-ročnom pláne rozvoja vodíkovej siete pre celú Úniu uvedenom v článku 60 nariadenia (EÚ) 2024/1789 a zohľadní bezpečnosť z hľadiska dodávok vodíka. Po certifikácii týchto prevádzkovateľov podľa článku 71 tejto smernice a článku 14 nariadenia (EÚ) 2024/1789 môžu príslušné orgány členských štátov rozhodnúť, že poveria jedného alebo obmedzený počet prevádzkovateľov vodíkových prepravných sietí zodpovednosťou za zabezpečenie cezhraničnej kapacity.

3. Regulačný orgán vo vhodných prípadoch pre riadenie siete a koncových používateľov, poverí prevádzkovateľov vodíkových sietí zodpovednosťou za zabezpečenie efektívneho riadenia kvality vodíka a stabilnej kvality vodíka v ich sieťach v súlade s uplatniteľnými normami kvality vodíka.

4. Prevádzkovatelia vodíkových sietí sú zodpovední za vyvažovanie v rámci svojich sietí od 1. januára 2033 alebo od skoršieho dátumu, ak tak stanoví regulačný orgán. Pravidlá prijaté prevádzkovateľmi vodíkových sietí na vyvažovanie vodíkovej siete vrátane pravidiel účtovania poplatkov užívateľom ich sietí za odchýlku musia byť objektívne, transparentné a nediskriminačné.

Článok 51

Existujúce vodíkové siete

1. Členské štáty môžu stanoviť, že regulačné orgány majú povinnosť udeliť odchýlku od požiadaviek uvedených v jednom alebo viacerých z článkov 35, 46, 68, 69, 70 a 71 tejto smernice a článkov 7 a 65 nariadenia (EÚ) 2024/1789 pri vodíkových sieťach, ktoré k 4. augustu 2024 patrili k vertikálne integrovanému podniku.

2. Platnosť každej odchýlky udelenej podľa odseku 1 uplynie, ak:

a) regulačný orgán na žiadosť vertikálne integrovaného podniku rozhodne o ukončení platnosti odchýlky;

b) sa vodíková sieť, na ktorú sa odchýlka vzťahuje, napojí na inú vodíkovú sieť;

c) sa vodíková sieť, na ktorú sa odchýlka vzťahuje, alebo jej kapacita, rozšíria o viac ako 5 % z hľadiska dĺžky alebo kapacity v porovnaní so 4. augustom 2024, alebo

d) regulačný orgán rozhodnutím dospeje k záveru, že ďalšie uplatňovanie odchýlky by znamenalo riziko narušenia hospodárskej súťaže alebo nepriaznivého vplyvu na účinné zavádzanie vodíkovej infraštruktúry alebo na rozvoj a fungovanie trhu s vodíkom v členskom štáte alebo Únii.

3. Regulačný orgán každých sedem rokov odo dňa udelenia odchýlky podľa odseku 1 uverejní posúdenie vplyvu odchýlky na hospodársku súťaž, vodíkovú infraštruktúru a rozvoj a fungovanie trhu s vodíkom v Únii alebo členskom štáte.

4. Regulačné orgány môžu požiadať prevádzkovateľov existujúcich vodíkových sietí, aby im poskytli všetky informácie potrebné na plnenie ich úloh.

Článok 52

Geograficky obmedzené vodíkové siete

1. Členské štáty môžu stanoviť, že regulačné orgány udeľujú odchýlku od článkov 68 a 71 alebo od článku 46 pri vodíkových sieťach prepravujúcich vodík v rámci geograficky obmedzených priemyselných alebo obchodných zón. Počas trvania odchýlky musí takáto sieť spĺňať všetky tieto podmienky:

a) nezahŕňa vodíkové prepojenia;

b) nemá priame pripojenia k zásobníkom vodíka alebo vodíkovým terminálom, pokiaľ takéto zásobníky alebo terminály nie sú pripojené aj k vodíkovej sieti, na ktorú sa nevzťahuje odchýlka udelená podľa tohto článku alebo podľa článku 51;

c) slúži predovšetkým na účely dodávky vodíka odberateľom, ktorí sú priamo pripojení do tejto siete, a

d) nie je pripojená k žiadnej inej vodíkovej sieti s výnimkou sietí, na ktoré sa tiež vzťahuje odchýlka udelená podľa tohto článku a ktoré prevádzkuje ten istý prevádzkovateľ vodíkovej siete.

2. Regulačný orgán prijme rozhodnutie o zrušení odchýlky podľa odseku 1, ak dospeje k záveru, že ďalšie uplatňovanie odchýlky by znamenalo riziko narušenia hospodárskej súťaže alebo nepriaznivého vplyvu na účinné zavádzanie vodíkovej infraštruktúry alebo na rozvoj a fungovanie trhu s vodíkom v Únii alebo členskom štáte, alebo ak už viac nie je splnená niektorá z podmienok uvedených v odseku 1.

Regulačný orgán každých sedem rokov odo dňa udelenia odchýlky podľa odseku 1 uverejní posúdenie vplyvu odchýlky na hospodársku súťaž, vodíkovú infraštruktúru a rozvoj a fungovanie trhu s vodíkom v Únii alebo členskom štáte.

Členské štáty prijmú opatrenia potrebné na zabezpečenie toho, aby sa žiadosti výrobcov vodíka o prístup, ako aj žiadosti priemyselných odberateľov o pripojenie oznamovali regulačnému orgánu, zverejňovali a vybavovali podľa článku 42. Pri zverejňovaní žiadostí o prístup sa zachováva dôvernosť citlivých obchodných informácií.

Článok 53

Vodíkové prepojenia s tretími krajinami

1. Pred uvedením do prevádzky každého vodíkového prepojenia medzi členskými štátmi a tretími krajinami uzavrie Únia v súlade s článkom 218 ZFEÚ medzinárodnú dohodu s dotknutými pripojenými tretími krajinami, v ktorej sa stanovia prevádzkové pravidlá dotknutého vodíkového prepojenia, ak je to potrebné na zabezpečenie súdržnosti a súladu s pravidlami uplatniteľnými na vodíkové siete stanovenými v tejto smernici a v nariadení (EÚ) 2024/1789. Medzinárodná dohoda sa nepovažuje za potrebnú, ak členský štát pripojený alebo zamýšľajúci pripojenie vodíkovým prepojením vyjedná a uzavrie medzivládnu dohodu s dotknutými pripojenými tretími krajinami v súlade s článkom 89 tejto smernice, v ktorej sa stanovia prevádzkové pravidlá dotknutého vodíkového prepojenia na zabezpečenie súdržnosti a súladu s pravidlami uplatniteľnými na vodíkové siete stanovenými v tejto smernici a v nariadení (EÚ) 2024/1789.

2. Odsekom 1 tohto článku nie je dotknutý článok 85 a rozdelenie právomocí medzi Úniou a členskými štátmi.

3. Odsekom 1 nie je dotknutá ani možnosť Únie a členských štátov začať v rámci svojich príslušných právomocí a v súlade s uplatniteľnými postupmi dialógy s pripojenými tretími krajinami vrátane nadviazania spolupráce v záležitostiach relevantných pre výrobu vodíka, ako sú sociálne a environmentálne záležitosti.

Článok 54

Zachovávanie dôvernosti prevádzkovateľov vodíkových sietí, zásobníkov vodíka a vodíkových terminálov

1. Bez toho, aby bola dotknutá zákonná povinnosť zverejňovať informácie, každý prevádzkovateľ vodíkovej siete, zásobníka vodíka alebo vodíkového terminálu a každý vlastník vodíkovej siete zachováva dôvernosť citlivých obchodných informácií získaných v priebehu vykonávania svojej činnosti a zabráni tomu, aby boli informácie o jeho vlastných činnostiach, ktoré môžu byť z obchodného hľadiska výhodné, zverejnené diskriminačným spôsobom. Konkrétne, ak je prevádzkovateľ vodíkovej siete, zásobníka vodíka alebo vodíkového terminálu alebo vlastník vodíkovej siete časťou vertikálne integrovaného podniku, neposkytuje žiadne citlivé obchodné informácie ostatným častiam vertikálne integrovaného podniku okrem prevádzkovateľov prepravných sietí, prevádzkovateľov distribučných sietí alebo prevádzkovateľov vodíkových sietí, pokiaľ to nie je potrebné na uskutočnenie obchodnej transakcie.

2. Prevádzkovateľ vodíkovej siete, zásobníka vodíka alebo vodíkového terminálu nesmie v súvislosti s predajom alebo nákupom vodíka realizovaným príbuznými podnikmi zneužívať citlivé obchodné informácie získané od tretích strán v súvislosti s poskytovaním alebo dojednávaním prístupu do siete.

3. Informácie potrebné na skutočnú hospodársku súťaž a účinné fungovanie trhu sa zverejnia. Uvedenou povinnosťou nie je dotknutá ochrana citlivých obchodných informácií.

KAPITOLA VIII

PLÁNOVANIE INTEGROVANEJ SIETE

Článok 55

Rozvoj siete pre zemný plyn a vodík a právomoci na prijímanie investičných rozhodnutí

1. Všetci prevádzkovatelia prepravných sietí a prevádzkovatelia vodíkových prepravných sietí minimálne každé dva roky predkladajú príslušnému regulačnému orgánu 10-ročný plán rozvoja siete založený na súčasnej a plánovanej ponuke a dopyte, po tom, čo konzultovali s príslušnými zainteresovanými stranami v súlade s odsekom 2 písm. f). Musí existovať jeden plán rozvoja siete pre zemný plyn za členský štát a jeden plán rozvoja siete pre vodík za členský štát alebo jeden spoločný plán pre zemný plyn a vodík za členský štát.

Členské štáty, ktoré povolia jeden spoločný plán, zabezpečia, aby bol takýto plán dostatočne transparentný na to, aby regulačný orgán mohol jasne určiť osobitné potreby odvetvia zemného plynu a osobitné potreby odvetvia vodíka, ktorými sa plán zaoberá. Pre každý nosič energie sa vykoná samostatné modelovanie so samostatnými kapitolami znázorňujúcimi mapy siete zemného plynu a mapy siete pre vodík.

Členské štáty, v ktorých sa vypracúvajú samostatné plány pre zemný plyn a vodík, zabezpečia, aby prevádzkovatelia prepravných sietí a prevádzkovatelia vodíkových prepravných sietí úzko spolupracovali v prípadoch, keď je potrebné prijať rozhodnutia na zabezpečenie efektívnosti siete v zmysle vymedzenia v článku 2 bode 4 smernice (EÚ) 2023/1791, naprieč nosičmi energie, ako je napríklad zmena účelu.

Prevádzkovatelia vodíkových prepravných sietí úzko spolupracujú s prevádzkovateľmi prenosových sústav elektriny a prípadne s prevádzkovateľmi distribučných sústav elektriny s cieľom koordinovať spoločné požiadavky na infraštruktúru, ako je umiestnenie elektrolyzérov a príslušnú prenosovú infraštruktúru, a v čo najväčšej miere zohľadňujú ich názory.

Členské štáty sa usilujú zabezpečiť koordinované plánovacie kroky príslušných 10-ročných plánov rozvoja siete pre zemný plyn, vodík a elektrinu.

Prevádzkovatelia infraštruktúry vrátane prevádzkovateľov terminálov LNG, prevádzkovateľov zásobníkov zemného plynu, prevádzkovateľov distribučných sietí, prevádzkovateľov vodíkových distribučných sietí, prevádzkovateľov vodíkových terminálov, prevádzkovateľov zásobníkov vodíka, prevádzkovateľov infraštruktúry diaľkového vykurovania a prevádzkovateľov elektriny sú povinní prevádzkovateľom prepravných sietí a prevádzkovateľom vodíkových prepravných sietí poskytovať a vymieňať si s nimi všetky relevantné informácie týkajúce sa 10-ročných plánov rozvoja siete. 10-ročný plán rozvoja siete pre zemný plyn obsahuje efektívne opatrenia na zaručenie primeranosti siete zemného plynu a bezpečnosti dodávok, predovšetkým súlad s normami infraštruktúry stanovenými v nariadení (EÚ) 2017/1938. 10-ročné plány rozvoja siete sa uverejnia a sprístupnia na webovom sídle spolu s výsledkami konzultácií so zainteresovanými stranami. Uvedené webové sídlo sa pravidelne aktualizuje, aby sa zabezpečilo, že všetky príslušné zainteresované strany sú informované o načasovaní, spôsobe a rozsahu konzultácie.

2. 10-ročné plány rozvoja siete uvedené v odseku 1 predovšetkým:

a) obsahujú komplexné a podrobné informácie o hlavnej infraštruktúre, ktorú je potrebné vybudovať alebo zmodernizovať v nasledujúcich 10 rokoch, pričom sa zohľadní každé posilnenie infraštruktúry potrebné na pripojenie zariadení na výrobu obnoviteľného plynu a nízkouhlíkového plynu vrátane infraštruktúry vybudovanej s cieľom umožniť spätné toky do prepravnej siete;

b) obsahujú informácie o všetkých investíciách, ktoré už boli schválené, a identifikujú nové investície a riešenia na strane dopytu, ktoré si nevyžadujú nové investície do infraštruktúry, ktoré sa budú musieť zrealizovať v nasledujúcich troch rokoch;

c) v prípade zemného plynu obsahujú komplexné a podrobné informácie o infraštruktúre, ktorá sa môže alebo má vyradiť z prevádzky;

d) v prípade vodíka obsahujú komplexné a podrobné informácie o infraštruktúre, ktorej účel sa môže alebo má zmeniť na prepravu vodíka, najmä na dodávku vodíka koncovým používateľom v ťažko dekarbonizovateľných odvetviach, pričom sa zohľadní potenciál znižovania emisií skleníkových plynov a energetická a nákladová efektívnosť vo vzťahu k iným možnostiam;

e) stanovujú časový rámec všetkých investičných projektov a projektov vyraďovania z prevádzky;

f) musia byť založené na spoločnom scenári vypracovanom každé dva roky relevantnými prevádzkovateľmi infraštruktúry vrátane relevantných prevádzkovateľov distribučných sietí, a to minimálne zemného plynu, vodíka, distribučných sústav elektriny a prípadne diaľkového vykurovania;

g) v prípade zemného plynu musia byť v súlade s výsledkami bežného a vnútroštátneho posudzovania rizík podľa článku 7 nariadenia (EÚ) 2017/1938;

h) musia byť v súlade s integrovaným národným energetickým a klimatickým plánom a jeho aktualizáciami, zohľadňujú súčasný stav integrovaných národných energetických a klimatických správ predkladaných v súlade s nariadením (EÚ) 2018/1999 a musia byť v súlade s cieľmi stanovenými v smernici (EÚ) 2018/2001 a podporovať dosahovanie cieľa klimatickej neutrality stanoveného v článku 2 ods. 1 a článku 4 ods. 1 nariadenia (EÚ) 2021/1119;

i) musia byť v súlade s 10-ročným plánom rozvoja siete zemného plynu pre celú Úniu uvedeným v článku 32 nariadenia (EÚ) 2024/1789 a prípadne s 10-ročným plánom rozvoja vodíkovej siete pre celú Úniu uvedeným v článku 60 uvedeného nariadenia;

j) zohľadňujú plán rozvoja vodíkovej distribučnej siete uvedený v článku 56 a plány vyraďovania siete zemného plynu z prevádzky uvedené v článku 57.

Spoločné scenáre uvedené v prvom pododseku písm. f) vychádzajú z primeraných predpokladov v súvislosti s vývojom výroby, dodávok a spotreby, najmä potrieb ťažko dekarbonizovateľných odvetví, pričom sa zohľadňuje potenciál znižovania emisií skleníkových plynov a energetická a nákladová efektívnosť vo vzťahu k iným možnostiam, a zohľadňujú sa v nich riešenia na strane dopytu, ktoré si nevyžadujú nové investície do infraštruktúry. Zohľadňujú sa v nich aj cezhraničné výmeny, a to aj s tretími krajinami, a úloha zásobníkov vodíka a integrácia vodíkových terminálov. Prevádzkovatelia infraštruktúry vedú rozsiahly konzultačný proces o takýchto scenároch otvorený pre príslušné zainteresované strany vrátane prevádzkovateľov distribučných sietí zemného plynu a elektriny, prevádzkovateľov vodíkových distribučných sietí, združení pôsobiacich na trhoch s elektrinou, so zemným plynom a s vodíkom, zainteresovaných strán pôsobiacich v oblasti vykurovania a chladenia, dodávateľských a výrobných podnikov, nezávislých agregátorov, regulátorov odberu, organizácií zapojených do riešení energetickej efektívnosti, združení spotrebiteľov energie a zástupcov občianskej spoločnosti. Konzultácie sa uskutočnia v počiatočnom štádiu pred vypracovaním 10-ročného plánu rozvoja siete, a to otvoreným, inkluzívnym a transparentným spôsobom. Všetky dokumenty poskytnuté prevádzkovateľmi infraštruktúry na uľahčenie konzultácií, ako aj výsledok konzultácie so zainteresovanými stranami, sa zverejnia. Relevantné webové sídlo sa aktualizuje včas, keď sú uvedené dokumenty k dispozícii, aby boli príslušné zainteresované strany dostatočne informované na to, aby sa mohli účinne zúčastniť na konzultácii.

Spoločné scenáre uvedené v prvom pododseku písm. f) tohto odseku sú v súlade so scenármi pre celú Úniu stanovenými v súlade s článkom 12 nariadenia (EÚ) 2022/869 a s integrovaným národným energetickým a klimatickým plánom a jeho aktualizáciami v súlade s nariadením (EÚ) 2018/1999 a podporujú dosahovanie cieľa klimatickej neutrality stanoveného v článku 2 ods. 1 a článku 4 ods. 1 nariadenia (EÚ) 2021/1119. Takéto spoločné scenáre schvaľuje príslušný vnútroštátny orgán. Európska vedecká poradná rada pre zmenu klímy zriadená podľa článku 10a nariadenia (ES) č. 401/2009 môže z vlastnej iniciatívy poskytnúť stanovisko k zlučiteľnosti spoločných scenárov s cieľmi Únie v oblasti energetiky a klímy do roku 2030 a s jej cieľom dosiahnuť klimatickú neutralitu do roku 2050. Uvedené stanovisko musí príslušný vnútroštátny orgán zohľadniť.

3. Pri príprave 10-ročných plánov rozvoja siete prevádzkovateľ prepravnej siete a prevádzkovateľ vodíkovej prepravnej siete v plnej miere zohľadnia potenciál alternatív rozšírenia siete, napríklad využívanie riadenia odberu, ako aj očakávanú spotrebu na základe uplatnenia zásady prvoradosti energetickej efektívnosti v súlade s článkom 27 smernice (EÚ) 2023/1791, obchodovanie s inými krajinami a plány rozvoja siete pre celú Úniu. Vzhľadom na integráciu energetického systému prevádzkovateľ prepravnej siete a prevádzkovateľ vodíkovej prepravnej siete posúdia, ako podľa možnosti riešiť potrebu naprieč sústavami v oblasti elektriny a prípadne tepla a sieťami zemného plynu a vodíkovými sústavami vrátane informácií o optimálnom umiestnení a veľkosti zariadení na uskladňovanie energie a premeny energie na plyn, ako aj o spoločnom umiestnení výroby a spotreby vodíka. Prevádzkovateľ vodíkovej prepravnej siete zahrnie informácie o polohe koncových používateľov v ťažko dekarbonizovateľných odvetviach s cieľom zamerať sa na využívanie obnoviteľného a nízkouhlíkového vodíka v týchto odvetviach.

4. Regulačný orgán otvorene a transparentne konzultuje 10-ročný plán rozvoja siete so všetkými súčasnými alebo potenciálnymi užívateľmi siete. Od osôb alebo podnikov, ktoré tvrdia, že sú potenciálni užívatelia siete, sa môže vyžadovať, aby toto tvrdenie zdôvodnili. Regulačný orgán uverejní výsledky konzultačného postupu vrátane možných investičných potrieb, vyradenia aktív z prevádzky a riešení na strane dopytu, ktoré si nevyžadujú nové investície do infraštruktúry.

5. Regulačný orgán preskúma, či je 10-ročný plán rozvoja siete v súlade s odsekmi 1, 2 a 3 tohto článku, či sa vzťahuje na všetky investičné potreby, ktoré sa identifikovali počas konzultačného postupu, a prípadne, či je v súlade s aktuálnou simuláciou scenárov prerušenia pre celú Úniu, ktorú vykonala Európska sieť prevádzkovateľov prepravných sietí pre plyn (ENTSO pre plyn) podľa článku 7 nariadenia (EÚ) 2017/1938, s regionálnym a vnútroštátnym posúdením rizík podľa článku 7 nariadenia (EÚ) 2017/1938 a s nezáväznými 10-ročnými plánmi rozvoja sústavy pre celú Úniu (ďalej len „plány rozvoja sústavy pre celú Úniu“) uvedenými v článku 30 ods. 1 písm. b) nariadenia (EÚ) 2019/943 a s článkami 32 a 60 nariadenia (EÚ) 2024/1789. V prípade akýchkoľvek pochybností o súlade s plánmi rozvoja sústavy pre celú Úniu regulačný orgán konzultuje s agentúrou ACER. Regulačný orgán môže vyžadovať od prevádzkovateľa prepravnej siete, aby svoj 10-ročný plán rozvoja siete zmenil.

Príslušné vnútroštátne orgány preskúmajú súlad 10-ročného plánu rozvoja siete s cieľom dosiahnuť klimatickú neutralitu stanoveným v článku 2 ods. 1 nariadenia (EÚ) 2021/1119, s národným energetickým a klimatickým plánom a jeho aktualizáciami a s integrovanými národnými energetickými a klimatickými správami predkladanými v súlade s nariadením (EÚ) 2018/1999 a v prípade nesúladu môžu regulačnému orgánu poskytnúť odôvodnené stanovisko, v ktorom uvedú nesúlad a ktoré sa má náležite zohľadniť.

6. Regulačný orgán monitoruje a hodnotí vykonávanie 10-ročného plánu rozvoja siete.

7. Ak nezávislý prevádzkovateľ siete alebo nezávislý prevádzkovateľ prepravnej siete alebo integrovaný prevádzkovateľ vodíkovej prepravnej siete alebo nezávislý prevádzkovateľ vodíkovej prepravnej siete nezrealizuje z iných dôvodov ako zo závažných dôvodov, ktoré sa vymykajú jeho kontrole, investíciu, ktorá sa podľa 10-ročného plánu rozvoja siete mala zrealizovať v nasledujúcich troch rokoch, členské štáty s cieľom zabezpečiť realizáciu danej investície zabezpečia, aby sa v prípade, že táto investícia je na základe najnovšieho 10-ročného plánu rozvoja siete stále relevantná, regulačnému orgánu uložila povinnosť prijať aspoň jedno z týchto opatrení:

a) vyžadovať od prevádzkovateľa prepravnej siete alebo prevádzkovateľa vodíkovej prepravnej siete, aby zrealizoval danú investíciu;

b) zorganizovať v súvislosti s danou investíciou výberové konanie otvorené pre všetkých investorov;

c) uložiť prevádzkovateľovi prepravnej siete alebo prevádzkovateľovi vodíkovej prepravnej siete povinnosť akceptovať zvýšenie základného imania na financovanie potrebnej investície a umožniť nezávislým investorom, aby mali podiel na základnom imaní.

Ak regulačný orgán využil svoje právomoci podľa prvého pododseku písm. b), môže od prevádzkovateľa prepravnej siete alebo prevádzkovateľa vodíkovej prepravnej siete požadovať, aby súhlasil s jedným alebo viacerými z týchto opatrení:

a) financovanie akoukoľvek treťou stranou;

b) výstavba, zmena účelu alebo vyradenie z prevádzky akoukoľvek treťou stranou;

c) vybudovanie príslušných nových aktív vlastnými prostriedkami;

d) prevádzkovanie príslušných nových aktív vlastnými prostriedkami.

Prevádzkovateľ prepravnej siete alebo prevádzkovateľ vodíkovej prepravnej siete poskytne investorom všetky informácie potrebné na realizáciu investície, pripojí nové aktíva do prepravnej siete alebo vodíkovej prepravnej siete a celkovo vyvinie najlepšie úsilie s cieľom uľahčiť realizáciu investičného projektu.

Príslušné finančné dojednania podliehajú schváleniu regulačným orgánom.

8. Ak regulačný orgán využil svoje právomoci podľa odseku 7, na náklady na danú investíciu sa vzťahujú príslušné tarify za prístup do sietí stanovené alebo schválené regulačným orgánom.

Článok 56

Plán rozvoja vodíkovej distribučnej siete

1. Prevádzkovatelia vodíkových distribučných sietí každé štyri roky predkladajú regulačnému orgánu plán, v ktorom prezentujú infraštruktúru vodíkovej siete, ktorú plánujú rozvíjať. Plán sa vypracuje v úzkej spolupráci s prevádzkovateľmi distribučných sietí pre zemný plyn a elektrinu, prípadne aj s prevádzkovateľmi diaľkového vykurovania a chladenia, pričom sa zabezpečí účinná integrácia energetického systému a v čo najväčšej miere sa zohľadnia ich názory. Členské štáty môžu prevádzkovateľom vodíkových distribučných sietí v súlade s týmto článkom a prevádzkovateľom distribučných sietí v súlade s článkom 57, ktorí pôsobia v tom istom regióne, povoliť, aby vypracovali spoločný plán.

Členské štáty, ktoré povolia jeden spoločný plán, zabezpečia, aby bol tento plán dostatočne transparentný s cieľom jasne určiť osobitné potreby odvetvia zemného plynu a osobitné potreby odvetvia vodíka, ktorými sa plán zaoberá. Pre každý nosič energie sa vykoná samostatné modelovanie so samostatnými kapitolami znázorňujúcimi mapy siete zemného plynu a mapy siete pre vodík.

Členské štáty, v ktorých sa vypracúvajú samostatné plány pre zemný plyn a vodík, zabezpečia, aby prevádzkovatelia distribučných sietí a prevádzkovatelia vodíkových distribučných sietí úzko spolupracovali v prípadoch, keď je potrebné prijať rozhodnutia potrebné na zabezpečenie efektívnosti siete naprieč nosičmi energie, ako je napríklad zmena účelu.

2. Plán rozvoja vodíkovej distribučnej siete predovšetkým:

a) obsahuje informácie o potrebách v oblasti kapacity, a to z hľadiska objemu aj času, podľa dohody medzi užívateľmi vodíkových distribučných sietí a prevádzkovateľmi vodíkových distribučných sietí, informácie o dodávkach vodíka a o potrebách kapacity, a to z hľadiska objemu aj času, existujúcich a potenciálnych budúcich koncových používateľov v ťažko dekarbonizovateľných odvetviach, pričom sa zohľadní potenciál znižovania emisií skleníkových plynov a energetická a nákladová efektívnosť vo vzťahu k iným možnostiam a umiestnenie týchto koncových používateľov s cieľom zamerať sa na využívanie obnoviteľného a nízkouhlíkového vodíka v týchto odvetviach;

b) zohľadní plány vykurovania a chladenia stanovené podľa článku 25 ods. 6 smernice (EÚ) 2023/1791 a dopyt odvetví, na ktoré sa plány vykurovania a chladenia nevzťahujú, a posúdi, ako sa dodržiava zásada prvoradosti energetickej efektívnosti v súlade s článkom 27 uvedenej smernice pri zvažovaní rozšírenia vodíkovej distribučnej siete v odvetviach, v ktorých sú k dispozícii energeticky efektívnejšie alternatívy;

c) zahŕňa informácie o rozsahu, v akom sa na prepravu vodíka majú využívať plynovody so zmeneným účelom, ako aj o rozsahu, v akom sa uvedená zmena účelu vyžaduje na splnenie kapacitných potrieb stanovených v súlade s písmenom a);

d) je založený na konzultačnom procese, ktorý je otvorený pre príslušné zainteresované strany s cieľom umožniť ich včasnú a účinnú účasť na procese plánovania vrátane poskytovania a výmeny všetkých relevantných informácií;

e) sa uverejní na webovom sídle prevádzkovateľa vodíkovej distribučnej siete spolu s výsledkom konzultácie so zainteresovanými stranami a predloží sa regulačnému orgánu spolu s výsledkom konzultácie so zainteresovanými stranami; toto webové sídlo sa pravidelne aktualizuje, aby boli príslušné zainteresované strany dostatočne informované na to, aby sa mohli účinne zúčastňovať na konzultácii;

f) je v súlade s integrovaným národným energetickým a klimatickým plánom a jeho aktualizáciami a s integrovanými národnými energetickými a klimatickými správami predkladanými v súlade s nariadením (EÚ) 2018/1999 a podporuje dosahovanie cieľa klimatickej neutrality stanoveného v článku 2 ods. 1 nariadenia (EÚ) 2021/1119;

g) je v súlade s plánom rozvoja vodíkovej siete pre celú Úniu uvedeným v článku 60 nariadenia (EÚ) 2024/1789 a s národnými 10-ročnými plánmi rozvoja siete vypracovanými v súlade s článkom 55 tejto smernice.

3. Prevádzkovatelia vodíkových distribučných sietí si všetky relevantné informácie potrebné na zostavenie plánu vymieňajú s ostatnými prevádzkovateľmi vodíkových sietí vrátane prevádzkovateľov vodíkových sietí v susedných členských štátoch, ak existuje priame pripojenie.

4. Regulačný orgán posúdi, či je plán rozvoja vodíkových distribučných sietí v súlade s odsekom 1 tohto článku. Regulačný orgán plán preskúma a môže požiadať o jeho zmeny v súlade s posúdením. Pri tomto preskúmaní zohľadní celkovú energeticko-ekonomickú nevyhnutnosť vodíkovej siete, ako aj rámec spoločného scenára zostavený podľa článku 55 ods. 2 písm. f). Pokiaľ ide o plány predložené v súvislosti s vodíkovými sieťami, na ktoré sa vzťahuje odchýlka podľa článku 51 alebo 52, regulačný orgán nemusí plán preskúmať ani vypracovať odporúčania zmien.

5. Regulačný orgán preskúmanie plánu rozvoja vodíkových distribučných sietí zohľadní pri schvaľovaní účelových poplatkov v zmysle článku 5 nariadenia (EÚ) 2024/1789.

6. Do 31. decembra 2032 a bez toho, aby boli dotknuté právomoci regulačného orgánu vykonávať dohľad nad pravidlami prístupu do siete, môžu členské štáty poveriť iný príslušný orgán, aby plán rozvoja vodíkových distribučných sietí preskúmal a vypracoval odporúčania týkajúce sa zmien plánu, ktoré má uskutočniť prevádzkovateľ vodíkovej distribučnej siete s cieľom zabezpečiť súlad s integrovanými národnými energetickými a klimatickými plánmi a ich aktualizáciami.

7. Odchylne od odsekov 1 až 5 tohto článku sa členské štáty môžu rozhodnúť uplatňovať na prevádzkovateľov vodíkových distribučných sietí požiadavky stanovené v článku 55 od 4. augusta 2024.

Článok 57

Plány vyraďovania sietí prevádzkovateľov distribučných sietí z prevádzky

1. Členské štáty zabezpečia, aby prevádzkovatelia distribučných sietí vypracovali plány vyraďovania sietí z prevádzky, ak sa očakáva zníženie dopytu po zemnom plyne, ktoré si vyžaduje vyradenie distribučných sietí zemného plynu alebo ich častí z prevádzky. Takéto plány sa vypracujú v úzkej spolupráci s prevádzkovateľmi vodíkových distribučných sietí, prevádzkovateľmi distribučných sietí pre elektrinu a prevádzkovateľmi diaľkového vykurovania a chladenia, čím sa zabezpečí účinná integrácia energetického systému a zohľadní sa znížené využívanie zemného plynu na vykurovanie a chladenie budov, ak sú k dispozícii energeticky a nákladovo efektívnejšie alternatívy. Ak sa má zmeniť účel častí infraštruktúry zemného plynu, môžu členské štáty prevádzkovateľom distribučných sietí v súlade s týmto článkom a prevádzkovateľom vodíkových distribučných sietí v súlade s článkom 56, ktorí pôsobia v tom istom regióne, povoliť, aby vypracovali spoločný plán. Členské štáty, ktoré povolia jeden spoločný plán, zabezpečia, aby bol plán dostatočne transparentný s cieľom jasne určiť osobitné potreby odvetvia zemného plynu a osobitné potreby odvetvia vodíka, ktorými sa plán zaoberá. V príslušných prípadoch sa pre každý nosič energie vykoná samostatné modelovanie so samostatnými kapitolami znázorňujúcimi mapy siete zemného plynu a mapy siete pre vodík.

Členské štáty, v ktorých sa vypracúvajú samostatné plány pre zemný plyn a vodík, zabezpečia, aby prevádzkovatelia distribučných sietí a prevádzkovatelia vodíkových distribučných sietí úzko spolupracovali v prípadoch, keď je potrebné prijať rozhodnutia na zabezpečenie efektívnosti siete naprieč nosičmi energie, ako je napríklad zmena účelu.

2. Plány vyraďovania distribučných sietí z prevádzky musia byť v súlade aspoň s týmito zásadami:

a) plány vychádzajú z plánov vykurovania a chladenia vypracovaných v súlade s článkom 25 ods. 6 smernice (EÚ) 2023/1791 a náležite zohľadňujú dopyt odvetví, na ktoré sa plány vykurovania a chladenia nevzťahujú;

b) plány sú založené na primeraných predpokladoch v súvislosti s vývojom výroby, vtláčania a dodávok zemného plynu vrátane biometánu na jednej strane a spotreby zemného plynu vo všetkých odvetviach na úrovni distribúcie na strane druhej;

c) prevádzkovatelia distribučných sietí identifikujú potrebné úpravy infraštruktúry, pričom sa uprednostňujú riešenia na strane dopytu, ktoré si nevyžadujú investície do novej infraštruktúry, a v plánoch sa uvádza zoznam infraštruktúry, ktorá sa má vyradiť z prevádzky, a to aj s cieľom zabezpečiť transparentnosť, pokiaľ ide o možnú zmenu účelu takejto infraštruktúry na prepravu vodíka;

d) prevádzkovatelia distribučných sietí vedú pri vypracúvaní plánu konzultačný proces otvorený príslušným zainteresovaným stranám s cieľom umožniť ich včasnú a účinnú účasť na procese plánovania vrátane poskytovania a výmeny všetkých relevantných informácií; výsledky konzultácií a plán vyraďovania siete z prevádzky sa predkladajú príslušnému vnútroštátnemu orgánu;

e) plány a výsledky konzultácií so zainteresovanými stranami sa uverejňujú na webových sídlach prevádzkovateľov distribučných sietí a tieto webové sídla sa pravidelne aktualizujú, aby boli príslušné zainteresované strany dostatočne informované na to, aby sa mohli účinne zúčastňovať na konzultácii;

f) plány sa aktualizujú aspoň každé štyri roky na základe najnovších prognóz dopytu po zemnom plyne a ponuky zemného plynu v príslušnom regióne a vzťahujú sa na 10-ročné obdobie;

g) prevádzkovatelia distribučných sietí, ktorí pôsobia v tej istej regionálnej oblasti, sa môžu rozhodnúť vypracovať jeden spoločný plán vyraďovania siete z prevádzky;

h) plány sú v súlade s plánom rozvoja siete zemného plynu pre celú Úniu uvedeným v článku 32 nariadenia (EÚ) 2024/1789 a s národnými 10-ročnými plánmi rozvoja siete vypracovanými v súlade s článkom 55 tejto smernice;

i) plány sú v súlade s integrovaným národným energetickým a klimatickým plánom členského štátu, integrovanou národnou energetickou a klimatickou správou o pokroku a dlhodobou stratégiou predloženou podľa nariadenia (EÚ) 2018/1999 a podporujú cieľ dosiahnuť klimatickú neutralitu stanovený v článku 2 ods. 1 nariadenia (EÚ) 2021/1119.

3. Relevantné vnútroštátne orgány posúdia, či sú plány vyraďovania distribučnej siete z prevádzky v súlade so zásadami stanovenými v odseku 2. Schvália alebo zamietnu plán vyraďovania distribučnej siete z prevádzky a môžu požadovať jeho zmeny.

4. Vypracovanie plánov vyraďovania distribučnej siete z prevádzky uľahčuje ochranu koncových odberateľov v súlade s článkom 13 a zohľadňuje ich práva podľa článku 38 ods. 6.

5. Členské štáty sa môžu rozhodnúť neuplatňovať povinnosti stanovené v odsekoch 1 až 4 na prevádzkovateľov distribučných sietí, ktorí zásobujú menej ako 45 000 pripojených odberateľov do 4. augusta 2024. Ak sú prevádzkovatelia distribučných sietí oslobodení od povinnosti predložiť plán vyraďovania distribučnej siete z prevádzky, informujú regulačný orgán o vyraďovaní distribučných sietí alebo ich častí z prevádzky.

6. Ak si časti distribučnej siete zemného plynu môžu vyžadovať vyradenie z prevádzky pred koncom ich pôvodne plánovaného životného cyklu, regulačný orgán vypracuje usmernenia pre štrukturálny prístup k odpisovaniu takýchto aktív a stanovovaniu taríf v súlade s článkom 78 ods. 7. Pri vypracúvaní takýchto usmernení regulačné orgány konzultujú s príslušnými zainteresovanými stranami, najmä s prevádzkovateľmi distribučných sietí a spotrebiteľskými subjektmi.

Článok 58

Poplatky a náklady za pripojenie pre zariadenia na výrobu biometánu

1. Členské štáty stanovia podporný regulačný rámec pre zariadenia na výrobu biometánu týkajúci sa poplatkov za pripojenie a nákladov vyplývajúcich z ich pripojenia do prepravných alebo distribučných sietí. Takýto regulačný rámec zabezpečí, aby:

a) poplatky za pripojenie a náklady na pripojenie zohľadňovali zásadu prvoradosti energetickej efektívnosti uplatniteľnú na rozvoj siete v súlade s článkom 3 a článkom 27 ods. 2 smernice (EÚ) 2023/1791;

b) sa poplatky za pripojenie a náklady na pripojenie uverejňovali ako súčasť postupov pripojenia nových výrobných zariadení pre obnoviteľný plyn a nízkouhlíkový plyn do prepravnej a distribučnej siete stanovených v článkoch 41 a 45 tejto smernice a podľa článku 20 ods. 2 smernice (EÚ) 2018/2001;

c) sa zohľadňovali zásady transparentnosti a nediskriminácie, potreba stabilných finančných rámcov pre existujúce investície, pokrok pri zavádzaní obnoviteľného plynu a nízkouhlíkového plynu v dotknutom členskom štáte a existencia alternatívnych podporných mechanizmov na prípadné rozšírenie využívania obnoviteľného plynu alebo nízkouhlíkového plynu.

2. Regulačné orgány môžu pri stanovovaní alebo schvaľovaní taríf alebo metodík, ktoré majú používať prevádzkovatelia prepravných sietí a prevádzkovatelia distribučných sietí, zohľadniť náklady a investície, ktoré títo prevádzkovatelia sietí vynaložili na plnenie svojich povinností a ktoré nie sú priamo uhradené z nákladov na pripojenie a poplatkov za pripojenie, pokiaľ takéto náklady zodpovedajú nákladom efektívneho a štrukturálne porovnateľného regulovaného prevádzkovateľa.

Článok 59

Financovanie cezhraničnej vodíkovej infraštruktúry

1. Ak členské štáty uplatňujú systém regulovaného prístupu tretích strán do vodíkových prepravných sietí podľa článku 35 ods. 1 a ak projekt vodíkového prepojenia nie je projektom spoločného záujmu, ako sa uvádza v kapitole II a v prílohe I bode 3 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2022/869 ([49]), prevádzkovatelia susediacich a dotknutých vodíkových prepravných sietí znášajú náklady na projekt a môžu ich zahrnúť do svojich príslušných tarifných systémov pod podmienkou schválenia regulačným orgánom. Ak prevádzkovatelia vodíkových prepravných sietí zistia

([49]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2022/869 z 30. mája 2022 o usmerneniach pre transeurópsku energetickú infraštruktúru, ktorým sa menia nariadenia (ES) č. 715/2009, (EÚ) 2019/942 a (EÚ) 2019/943 a smernice 2009/73/ES a (EÚ) 2019/944 a ktorým sa zrušuje nariadenie (EÚ) č. 347/2013 (Ú. v. EÚ L 152, 3.6.2022, s. 45).

významný rozdiel medzi prínosmi a nákladmi, môžu zostaviť projektový plán vrátane žiadosti o cezhraničné rozdelenie nákladov a predložiť ho spoločne dotknutým regulačným orgánom na spoločné schválenie.

2. Ak prevádzkovatelia vodíkových prepravných sietí predložia projektový plán uvedený v odseku 1, k uvedenému projektovému plánu a žiadosti o cezhraničné rozdelenie nákladov musí byť priložená projektová analýza nákladov a prínosov, v ktorej sa zohľadnili výhody presahujúce hranice dotknutého členského štátu, ako aj podnikateľský plán, v ktorom sa posúdila finančná životaschopnosť projektu a ktorý obsahuje finančné riešenie a špecifikuje, či sa zapojení prevádzkovatelia vodíkových prepravných sietí zhodujú na odôvodnenom návrhu cezhraničného rozdelenia nákladov.

Dotknuté regulačné orgány po konzultáciách s prevádzkovateľmi vodíkových prepravných sietí prijmú spoločné rozhodnutie o rozdelení investičných nákladov, ktoré má pri projekte znášať každý prevádzkovateľ vodíkovej prepravnej siete.

3. Od 1. januára 2033 všetci dotknutí prevádzkovatelia vodíkových prepravných sietí rokujú o systéme finančnej kompenzácie s cieľom zabezpečiť financovanie cezhraničnej vodíkovej infraštruktúry v prípade, že sa neúčtujú žiadne tarify za prístup do vodíkových prepravných sietí v prepojovacích bodoch medzi členskými štátmi podľa článku 7 ods. 8 nariadenia (EÚ) 2024/1789. Pri zostavovaní uvedeného systému vedú prevádzkovatelia vodíkových prepravných sietí rozsiahle konzultácie so všetkým relevantnými účastníkmi trhu.

4. Dotknutí prevádzkovatelia vodíkových prepravných sietí sa na systéme finančnej kompenzácie dohodnú do 31. decembra 2035 a predložia ho dotknutým regulačným orgánom na spoločné schválenie. Ak sa v danej lehote nepodarí dohodu dosiahnuť, dotknuté regulačné orgány rozhodnú spoločne do dvoch rokov. Ak sa dotknutým regulačným orgánom nepodarí do dvoch rokov dospieť k spoločnej dohode, agentúra ACER prijme rozhodnutie v súlade s postupom podľa článku 6 ods. 10 nariadenia (EÚ) 2019/942.

5. Systém finančnej kompenzácie sa vykonáva v súlade s článkom 78 ods. 1 písm. c).

6. Pri prechode na systém finančnej kompenzácie nemá zavedený mechanizmus finančnej kompenzácie vplyv na existujúce zmluvy o kapacite.

7. Ďalšie podrobnosti potrebné na vykonávanie postupu stanoveného v tomto článku vrátane požadovaných postupov a časových rámcov, postupov na preskúmanie a v prípade potreby zmeny systému finančnej kompenzácie s cieľom umožniť zohľadnenie vývoja taríf a rozvoja vodíkových sietí sa stanovia v sieťovom predpise stanovenom podľa článku 72 nariadenia (EÚ) 2024/1789.

KAPITOLA IX

ODDELENIE PREVÁDZKOVATEĽOV PREPRAVNÝCH SIETÍ A PREVÁDZKOVATEĽOV VODÍKOVÝCH PREPRAVNÝCH SIETÍ

Oddiel 1

Oddelenie vlastníctva

Článok 60

Oddelenie prepravných sietí a prevádzkovateľov prepravných sietí

1. Členské štáty zabezpečia, aby:

a) každý podnik, ktorý vlastní prepravnú sieť, konal ako prevádzkovateľ prepravnej siete;

b) tá istá osoba nebola oprávnená:

i) priamo alebo nepriamo vykonávať kontrolu nad podnikom, ktorý vykonáva ťažobnú či výrobnú alebo dodávateľskú činnosť, a priamo alebo nepriamo vykonávať kontrolu nad prevádzkovateľom prepravnej siete alebo prepravnou sieťou, alebo si v súvislosti s nimi uplatňovať akékoľvek právo, ani

ii) priamo alebo nepriamo vykonávať kontrolu nad prevádzkovateľom prepravnej siete alebo nad prepravnou sieťou a priamo alebo nepriamo vykonávať kontrolu nad podnikom, ktorý vykonáva ťažobnú či výrobnú alebo dodávateľskú činnosť, alebo si v súvislosti s ním uplatňovať akékoľvek právo;

c) tá istá osoba nebola oprávnená vymenúvať členov dozornej rady, správnej rady alebo orgánov, ktoré podnik právne zastupujú, prevádzkovateľa prepravnej siete alebo prepravnej siete a priamo alebo nepriamo vykonávať kontrolu nad podnikom, ktorý vykonáva ťažobnú či výrobnú alebo dodávateľskú činnosť, alebo si v súvislosti s ním uplatňovať akékoľvek právo;

d) tá istá osoba nebola oprávnená byť členom dozornej rady, správnej rady alebo orgánov, ktoré podnik právne zastupujú, podniku, ktorý vykonáva ťažobnú či výrobnú alebo dodávateľskú činnosť, a prevádzkovateľa prepravnej siete alebo prepravnej siete.

2. Medzi práva uvedené v odseku 1 písm. b) a c) patria najmä:

a) právomoc vykonávať hlasovacie práva;

b) právomoc vymenúvať členov dozornej rady, správnej rady alebo orgánov, ktorí podnik právne zastupujú, alebo

c) vlastníctvo väčšinového podielu.

3. Na účely odseku 1 písm. b) sa pojem „podnik, ktorý vykonáva ťažobnú či výrobnú alebo dodávateľskú činnosť“ chápe ako pojem zahŕňajúci pojem „podnik, ktorý vykonáva výrobnú alebo dodávateľskú činnosť“ v zmysle smernice (EÚ) 2019/944, a pojmy „prevádzkovateľ prepravnej siete“ a „prepravná sieť“ sa chápu ako pojmy zahŕňajúce „prevádzkovateľa prenosovej sústavy“ a „prenosovú sústavu“ v zmysle uvedenej smernice.

4. Povinnosť stanovená v odseku 1 písm. a) tohto článku sa považuje za splnenú v situácii, keď dva alebo viaceré podniky vlastniace prepravné siete vytvoria spoločný podnik, ktorý v súvislosti s príslušnými prepravnými sieťami koná ako prevádzkovateľ prepravnej siete v dvoch alebo viacerých členských štátoch. Žiadny iný podnik nemôže byť súčasťou spoločného podniku, pokiaľ nebol schválený podľa článku 61 ako nezávislý prevádzkovateľ siete alebo nezávislý prevádzkovateľ prepravnej siete na účely oddielu 3.

5. Ak osoba uvedená v odseku 1 písm. b), c) a d) je členský štát alebo iný verejnoprávny subjekt, dva samostatné verejnoprávne subjekty, ktoré vykonávajú na jednej strane kontrolu nad prevádzkovateľom prepravnej siete alebo prepravnou sieťou a na druhej strane kontrolu nad podnikom, ktorý vykonáva ťažobnú či výrobnú alebo dodávateľskú činnosť, sa na účely vykonávania tohto článku nepovažujú za tú istú osobu.

6. Členské štáty zabezpečia, aby sa citlivé obchodné informácie uvedené v článku 40, ktoré má prevádzkovateľ prepravnej siete, ktorý bol súčasťou vertikálne integrovaného podniku, ani personál tohto prevádzkovateľa prepravnej siete, neposkytli podnikom, ktoré vykonávajú ťažobnú či výrobnú a dodávateľskú činnosť.

7. Ak prepravná sieť patrila k 3. septembru 2009 vertikálne integrovanému podniku, členský štát sa môže rozhodnúť, že nebude uplatňovať odsek 1. Pokiaľ ide o časť prepravnej siete spájajúcej členský štát s treťou krajinou, ktorá sa nachádza medzi hranicou tohto členského štátu a prvým miestom pripojenia k sieti tohto členského štátu, ak prepravná sieť patrila k 23. máju 2019 vertikálne integrovanému podniku, členský štát sa môže rozhodnúť, že nebude uplatňovať odsek 1.

Dotknutý členský štát v takom prípade:

a) určí nezávislého prevádzkovateľa siete v súlade s článkom 61 alebo

b) uplatňuje ustanovenia oddielu 3.

8. Ak prepravná sieť patrila k 3. septembru 2009 vertikálne integrovanému podniku a sú zavedené opatrenia, ktoré zaručujú väčšiu nezávislosť prevádzkovateľa prepravnej siete než ustanovenia oddielu 3, členský štát sa môže rozhodnúť, že nebude uplatňovať odsek 1 tohto článku.

Pokiaľ ide o časť prepravnej siete spájajúcej členský štát s treťou krajinou, ktorá sa nachádza medzi hranicou tohto členského štátu a prvým miestom pripojenia k sieti tohto členského štátu, ak prepravná sieť patrila k 23. máju 2019 vertikálne integrovanému podniku a sú zavedené opatrenia, ktoré zaručujú väčšiu nezávislosť prevádzkovateľa prepravnej siete než ustanovenia oddielu 3, tento členský štát sa môže rozhodnúť, že nebude uplatňovať odsek 1 tohto článku.

9. Schváleniu a určeniu podniku za prevádzkovateľa prepravnej siete podľa odseku 8 tohto článku predchádza jeho certifikácia v súlade s postupmi stanovenými v článku 71 ods. 4, 5 a 6 tejto smernice a článku 14 nariadenia (EÚ) 2024/1789. Komisia potom overuje, či zavedené opatrenia jednoznačne zaručujú väčšiu nezávislosť prevádzkovateľa prepravnej siete než ustanovenia oddielu 3.

10. Vertikálne integrovanému podniku, ktorý vlastní prepravnú sieť, sa v žiadnom prípade nemôže zabrániť, aby prijal opatrenia na zabezpečenie súladu s odsekom 1.

11. Podniky, ktoré vykonávajú ťažobnú či výrobnú alebo dodávateľskú činnosť, nesmú v žiadnom prípade získať v členskom štáte, ktorý uplatňuje odsek 1, priamo alebo nepriamo kontrolu nad oddeleným prevádzkovateľom prepravnej siete ani si v súvislosti s ním uplatňovať akékoľvek právo.

Oddiel 2

Nezávislí prevádzkovatelia sietí

Článok 61

Nezávislí prevádzkovatelia sietí

1. Ak prepravná sieť patrila k 3. septembru 2009 vertikálne integrovanému podniku, členský štát sa môže rozhodnúť, že nebude uplatňovať článok 60 ods. 1 a že určí nezávislého prevádzkovateľa siete na návrh vlastníka prepravnej siete.

Pokiaľ ide o časť prepravnej siete spájajúcej členský štát s treťou krajinou, ktorá sa nachádza medzi hranicou tohto členského štátu a prvým miestom pripojenia k sieti tohto členského štátu, ak prepravná sieť patrila k 23. máju 2019 vertikálne integrovanému podniku, tento členský štát sa môže rozhodnúť, že nebude uplatňovať článok 60 ods. 1 a že určí nezávislého prevádzkovateľa siete na návrh vlastníka prepravnej siete.

Určenie nezávislého prevádzkovateľa siete podlieha schváleniu zo strany Komisie.

2. Členský štát môže schváliť a určiť nezávislého prevádzkovateľa siete, iba ak:

a) kandidujúci prevádzkovateľ preukázal, že spĺňa požiadavky uvedené v článku 60 ods. 1 písm. b), c) a d);

b) kandidujúci prevádzkovateľ preukázal, že disponuje finančnými, technickými, materiálnymi a ľudskými zdrojmi požadovanými na vykonávanie svojich úloh podľa článku 39;

c) kandidujúci prevádzkovateľ sa zaviazal, že bude plniť 10-ročný plán rozvoja siete, ktorý monitoruje regulačný orgán;

d) vlastník prepravnej siete preukázal svoju schopnosť plniť si povinnosti podľa odseku 5; na tento účel poskytne všetky návrhy zmluvných dojednaní s kandidujúcim podnikom a akýmkoľvek iným príslušným subjektom;

e) kandidujúci prevádzkovateľ preukázal svoju schopnosť plniť si povinnosti podľa nariadenia (EÚ) 2024/1789 vrátane spolupráce s prevádzkovateľmi prepravných sietí na európskej a regionálnej úrovni.

3. Podniky, ktoré regulačný orgán certifikoval ako podniky, ktoré spĺňajú požiadavky článku 72 a odseku 2 tohto článku, schvaľujú a za nezávislých prevádzkovateľov sietí určujú členské štáty. Uplatňuje sa buď certifikačný postup uvedený v článku 71 tejto smernice a článku 14 nariadenia (EÚ) 2024/1789 alebo v článku 72 tejto smernice.

4. Každý nezávislý prevádzkovateľ siete je zodpovedný za udeľovanie prístupu tretím stranám a jeho riadenie vrátane výberu poplatkov za prístup a poplatkov za preťaženie, za prevádzku, údržbu a rozvoj prepravnej siete a za zabezpečenie dlhodobej schopnosti siete uspokojovať primeraný dopyt prostredníctvom investičného plánovania. Pri rozvoji prepravnej siete je nezávislý prevádzkovateľ siete zodpovedný za plánovanie vrátane postupu na udelenie povolenia a výstavbu novej infraštruktúry a jej uvedenie do prevádzky. Na tento účel koná nezávislý prevádzkovateľ siete ako prevádzkovateľ prepravnej siete v súlade s touto kapitolou. Vlastník prepravnej siete nesmie byť zodpovedný za udeľovanie prístupu tretím stranám a jeho riadenie, ani za investičné plánovanie.

5. Ak bol určený nezávislý prevádzkovateľ siete, vlastník prepravnej siete:

a) v plnej miere patrične spolupracuje s nezávislým prevádzkovateľom siete a podporuje ho na účely splnenia jeho úloh, v rámci čoho mu hlavne poskytuje všetky príslušné informácie;

b) financuje investície, o ktorých rozhodol nezávislý prevádzkovateľ siete a ktoré schválil regulačný orgán, alebo dáva súhlas na ich financovanie akoukoľvek zainteresovanou stranou vrátane nezávislého prevádzkovateľa siete; príslušné dojednania o financovaní podliehajú schváleniu regulačným orgánom; regulačný orgán sa pred týmto schválením poradí s vlastníkom prepravnej siete a ostatnými zainteresovanými stranami;

c) zabezpečuje krytie zodpovednosti súvisiacej s aktívami siete s výnimkou zodpovednosti súvisiacej s úlohami nezávislého prevádzkovateľa siete;

d) poskytuje záruky na uľahčenie financovania akéhokoľvek rozšírenia siete s výnimkou tých investícií, v prípade ktorých dal podľa písmena b) svoj súhlas na financovanie ktoroukoľvek zainteresovanou stranou vrátane nezávislého prevádzkovateľa siete.

6. Relevantnému národnému orgánu na ochranu hospodárskej súťaže sa v úzkej spolupráci s regulačným orgánom udelia všetky príslušné právomoci na účinné monitorovanie dodržiavania povinností vlastníka prepravnej siete podľa odseku 5.

Článok 62

Oddelenie vlastníkov prepravných sietí, vlastníkov vodíkových prepravných sietí, prevádzkovateľov zásobníkov zemného plynu a prevádzkovateľov zásobníkov vodíka

1. Ak bol vymenovaný nezávislý prevádzkovateľ siete alebo nezávislý prevádzkovateľ vodíkovej prepravnej siete, sú vlastníci prepravných sietí a vodíkových prepravných sietí a prevádzkovatelia zásobníkov zemného plynu alebo prevádzkovatelia zásobníkov vodíka, ktorí sú súčasťou vertikálne integrovaného podniku, aspoň z hľadiska svojej právnej formy, organizácie a rozhodovania nezávislí od iných činností, ktoré nesúvisia s prenosom,, distribúciou, prepravou a uskladňovaním zemného plynu a vodíka.

Tento článok sa uplatňuje len na zásobníky zemného plynu, ktoré sú technicky alebo hospodársky potrebné na zabezpečovanie efektívneho prístupu do siete na účely dodávky odberateľom podľa článku 33.

2. S cieľom zabezpečiť nezávislosť vlastníka prepravnej siete alebo vodíkovej prepravnej siete a prevádzkovateľa zásobníkov zemného plynu alebo prevádzkovateľa zásobníkov vodíka uvedenú v odseku 1 sa uplatňujú tieto minimálne kritériá:

a) osoby zodpovedné za riadenie vlastníka prepravnej siete alebo vodíkovej prepravnej siete a prevádzkovateľa zásobníkov zemného plynu alebo prevádzkovateľa zásobníkov vodíka sa nesmú zúčastňovať na podnikových štruktúrach integrovaného plynárenského podniku priamo alebo nepriamo zodpovedného za každodennú ťažbu či výrobu a dodávku zemného plynu a vodíka;

b) musia sa prijať vhodné opatrenia s cieľom zabezpečiť, aby sa profesionálne záujmy osôb zodpovedných za riadenie vlastníka prepravnej siete alebo vodíkovej prepravnej siete a prevádzkovateľa zásobníkov zemného plynu alebo prevádzkovateľa zásobníkov vodíka brali do úvahy spôsobom zaručujúcim, že budú schopné konať nezávisle;

c) prevádzkovateľ zásobníkov zemného plynu alebo prevádzkovateľ zásobníkov vodíka má skutočné rozhodovacie práva nezávislé od integrovaného plynárenského podniku, pokiaľ ide o aktíva, ktoré sú potrebné na prevádzku, údržbu alebo rozvoj zásobníkov; to nebráni existencii náležitých koordinačných mechanizmov na zabezpečenie toho, aby boli chránené práva materskej spoločnosti dohliadať na hospodárenie a riadenie, pokiaľ ide o návratnosť aktív v dcérskej spoločnosti regulovanú nepriamo v súlade s článkom 78 ods. 7; materskej spoločnosti to konkrétne umožní schvaľovať ročný finančný plán alebo akýkoľvek rovnocenný nástroj prevádzkovateľa zásobníkov zemného plynu alebo prevádzkovateľa zásobníkov vodíka a stanovovať celkové limity pre úroveň zadlženia jej dcérskej spoločnosti; materskej spoločnosti sa tým nepovoľuje vydávanie pokynov týkajúcich sa každodennej prevádzky, ani pokiaľ ide o jednotlivé rozhodnutia týkajúce sa výstavby alebo modernizácie zásobníkov, ktoré nepresahujú podmienky schváleného finančného plánu či ktoréhokoľvek rovnocenného nástroja;

d) vlastník prepravnej siete alebo vodíkovej prepravnej siete a prevádzkovateľ zásobníkov zemného plynu alebo prevádzkovateľ zásobníkov vodíka vypracujú program súladu, v ktorom sa stanovia opatrenia prijaté na zabezpečenie vylúčenia diskriminačného správania, a zabezpečia primerané monitorovanie dodržiavania tohto programu; ďalej sa v ňom stanovia špecifické povinnosti zamestnancov na splnenie týchto cieľov; výročnú správu, v ktorej sa uvádzajú prijaté opatrenia, predkladá osoba alebo subjekt zodpovedný za monitorovanie programu súladu regulačnému orgánu a táto správa sa uverejňuje.

3. Komisia je splnomocnená prijímať delegované akty v súlade s článkom 90 na doplnenie tejto smernice s cieľom stanoviť usmernenia na zabezpečenie úplného a účinného dodržiavania odseku 2 tohto článku zo strany vlastníka prepravnej siete alebo vodíkovej prepravnej siete a prevádzkovateľa zásobníkov zemného plynu alebo prevádzkovateľa zásobníkov vodíka.

Oddiel 3

Nezávislí prevádzkovatelia prepravnej siete

Článok 63

Aktíva, zariadenie, personál a identita

1. Prevádzkovatelia prepravných sietí musia byť vybavení všetkými ľudskými, technickými, materiálnymi a finančnými zdrojmi potrebnými na plnenie svojich povinností vyplývajúcich z tejto smernice a na prepravu zemného plynu, konkrétne:

a) prevádzkovateľ prepravnej siete musí vlastniť aktíva potrebné na prepravu zemného plynu vrátane prepravnej siete;

b) prevádzkovateľ prepravnej siete musí zamestnávať personál potrebný na prepravu zemného plynu vrátane plnenia všetkých úloh spojených s fungovaním podniku;

c) prenájom personálu a poskytovanie služieb iným častiam vertikálne integrovaného podniku alebo prenájom personálu a prijímanie služieb od nich sa zakazuje, ale prevádzkovateľ prepravnej siete môže poskytovať služby vertikálne integrovanému podniku za predpokladu, že:

i) poskytovanie týchto služieb nediskriminuje medzi užívateľmi siete, je dostupné všetkým užívateľom siete za rovnakých podmienok a neobmedzuje ani nenarušuje hospodársku súťaž v oblasti ťažby či výroby alebo dodávky, a ani jej nebráni;

ii) regulačný orgán schválil podmienky poskytovania týchto služieb;

d) bez toho, aby boli dotknuté rozhodnutia dozorného orgánu podľa článku 66, prevádzkovateľ prepravnej siete musí mať včas na základe svojej príslušnej žiadosti sprístupnené zo strany vertikálne integrovaného podniku finančné zdroje na budúce investičné projekty alebo nahradenie existujúcich aktív.

2. Okrem úloh uvedených v článku 39 preprava zemného plynu zahŕňa prinajmenšom tieto činnosti:

a) zastupovanie prevádzkovateľa prepravnej siete a styk s tretími stranami a regulačnými orgánmi;

b) zastupovanie prevádzkovateľa prepravnej siete v rámci ENTSO pre plyn;

c) udeľovanie prístupu tretím stranám a jeho riadenie na základe nediskriminácie medzi užívateľmi siete alebo kategóriami užívateľov siete;

d) výber všetkých poplatkov, ktoré sa týkajú prepravnej siete, vrátane poplatkov za prístup a vyvažovacích poplatkov za podporné služby, ako napríklad spracovanie zemného plynu, nákup služieb (náklady na vyvažovanie, energia na krytie strát);

e) prevádzka, údržba a rozvoj bezpečnej, efektívnej a hospodárnej prepravnej siete;

f) investičné plánovanie zabezpečujúce dlhodobú schopnosť siete uspokojovať primeraný dopyt a zaručujúce bezpečnosť dodávok;

g) zakladanie vhodných spoločných podnikov, a to aj s jedným alebo viacerými prevádzkovateľmi prepravných sietí, výmena zemného plynu a s ďalšími relevantnými účastníkmi trhu s cieľom vytvoriť regionálne trhy alebo uľahčiť proces liberalizácie;

h) všetky služby, ktoré súvisia s fungovaním podniku, vrátane právnych služieb, účtovníctva a služieb IT.

3. Prevádzkovatelia prepravných sietí majú právnu formu v súlade s prílohou II k smernici Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/1132 ([50]).

4. Prevádzkovateľ prepravnej siete dbá na to, aby nedošlo k zámene, pokiaľ ide o jeho podnikovú identitu, komunikáciu, označovanie a priestory, v súvislosti so samostatnou identitou vertikálne integrovaného podniku alebo akejkoľvek jeho časti.

5. Prevádzkovateľ prepravnej siete s nijakou časťou vertikálne integrovaného podniku spoločne nevyužíva systémy ani zariadenia IT, fyzické priestory ani systémy na ochranu pred neoprávneným vstupom, ani tých istých poradcov či externých dodávateľov systémov alebo zariadení IT, ani systémov na ochranu pred neoprávneným vstupom.

6. Účtovníctvo prevádzkovateľov prepravných sietí overujú iní audítori než tí, ktorí overujú účtovníctvo vertikálne integrovaného podniku alebo jeho častí.

Článok 64

Nezávislosť prevádzkovateľa prepravnej siete

1. Bez toho, aby boli dotknuté rozhodnutia dozorného orgánu podľa článku 66, prevádzkovateľ prepravnej siete má:

a) účinné rozhodovacie práva nezávislé od vertikálne integrovaného podniku, pokiaľ ide o aktíva, ktoré sú potrebné na prevádzku, údržbu alebo rozvoj prepravnej siete;

b) oprávnenie na získavanie peňazí na kapitálovom trhu najmä prostredníctvom pôžičiek a zvyšovaním základného imania.

2. Prevádzkovateľ prepravnej siete vždy koná tak, aby si zabezpečil dostatočné zdroje, ktoré potrebuje na správne a efektívne vykonávanie prepravy a rozvoj a údržbu efektívnej, bezpečnej a hospodárnej prepravnej siete.

3. Dcérske spoločnosti vertikálne integrovaného podniku, ktoré vykonávajú ťažobnú či výrobnú alebo dodávateľskú činnosť, nesmú vlastniť žiadny priamy ani nepriamy podiel v prevádzkovateľovi prepravnej siete. Prevádzkovateľ prepravnej siete nesmie vlastniť priamy ani nepriamy podiel v žiadnej dcérskej spoločnosti vertikálne integrovaného podniku, ktorý vykonáva ťažobnú či výrobnú alebo dodávateľskú činnosť, ani nesmie prijímať dividendy ani žiadny iný finančný výnos z tejto dcérskej spoločnosti.

4. Celková riadiaca štruktúra a podnikové stanovy prevádzkovateľa prepravnej siete musia zabezpečovať skutočnú nezávislosť prevádzkovateľa prepravnej siete v súlade s týmto oddielom. Vertikálne integrovaný podnik neurčuje priamo ani nepriamo konkurenčné správanie prevádzkovateľa prepravnej siete, pokiaľ ide o každodennú činnosť prevádzkovateľa prepravnej siete a riadenie siete alebo činnosti potrebné na prípravu 10-ročného plánu rozvoja siete, ktorý sa vypracuje podľa článku 55.

5. Prevádzkovatelia prepravných sietí pri plnení svojich úloh uvedených v článku 39 a článku 63 ods. 2 tejto smernice a v súlade s článkom 6 ods. 1 písm. a), článkom 10 ods. 2, 3 a 4, článkom 13 ods. 1, článkom 17 ods. 1 a článkom 33 ods. 6 nariadenia (EÚ) 2024/1789 nediskriminujú rôzne osoby ani subjekty a neobmedzujú hospodársku súťaž pri ťažbe či výrobe alebo dodávke, ani ju nenarúšajú a nebránia jej.

([50]) Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/1132 zo 14. júna 2017 týkajúca sa niektorých aspektov práva obchodných spoločností (Ú. v. EÚ L 169, 30.6.2017, s. 46).

6. Vo všetkých obchodných a finančných vzťahoch medzi vertikálne integrovaným podnikom a prevádzkovateľom prepravnej siete vrátane pôžičiek od prevádzkovateľa prepravnej siete pre vertikálne integrované podniky sa dodržiavajú trhové podmienky. Prevádzkovateľ prepravnej siete vedie podrobné záznamy o týchto obchodných a finančných vzťahoch a na požiadanie ich sprístupňuje regulačnému orgánu.

7. Prevádzkovateľ prepravnej siete predkladá regulačnému orgánu na schválenie všetky obchodné a finančné dohody s vertikálne integrovaným podnikom.

8. Prevádzkovateľ prepravnej siete informuje regulačný orgán o finančných zdrojoch uvedených v článku 63 ods. 1 písm. d), ktoré má k dispozícii na budúce investičné projekty alebo nahradenie existujúcich aktív.

9. Vertikálne integrovaný podnik sa zdrží každého konania, ktoré by mohlo brániť prevádzkovateľovi prepravnej siete alebo ho poškodzovať pri plnení jeho povinností vyplývajúcich z tohto oddielu, a nebude od prevádzkovateľa prepravnej siete vyžadovať, aby na plnenie týchto povinností získal povolenie od vertikálne integrovaného podniku.

10. Dotknutý členský štát schvaľuje a za prevádzkovateľa prepravnej siete určuje podnik, ktorý regulačný orgán certifikoval ako podnik, ktorý spĺňa požiadavky tohto oddielu. Uplatňuje sa buď certifikačný postup uvedený v článku 71 tejto smernice a článku 14 nariadenia (EÚ) 2024/1789 alebo v článku 72 tejto smernice.

11. Prevádzkovateľ prepravnej siete na základe článkov 16 a 17 nariadenia Komisie (EÚ) 2015/703 ([51]) zverejňuje podrobné informácie týkajúce sa kvality zemného plynu prepravovaného vo svojich sieťach.

Článok 65

Nezávislosť personálu a vedenia prevádzkovateľa prepravnej siete

1. Rozhodnutia o vymenovaní a opätovnom vymenovaní, pracovných podmienkach vrátane odmeňovania a ukončení funkčného obdobia osôb, ktoré sú zodpovedné za riadenie, alebo členov správnych orgánov prevádzkovateľa prepravnej siete prijíma dozorný orgán prevádzkovateľa prepravnej siete, ktorý sa vymenúva v súlade s článkom 66.

2. Identita osôb, ktoré dozorný orgán navrhuje na vymenovanie alebo opätovné vymenovanie za osoby zodpovedné za výkonné riadenie alebo za členov správnych orgánov prevádzkovateľa prepravnej siete, a podmienky, ktoré sa týkajú funkčného obdobia týchto osôb, jeho dĺžky a ukončenia, ako aj odôvodnenie každého návrhu rozhodnutia o ukončení tohto funkčného obdobia, sa oznamujú regulačnému orgánu. Podmienky a rozhodnutia uvedené v odseku 1 sa stávajú záväznými, len ak regulačný orgán nevzniesol námietky do troch týždňov po oznámení.

Regulačný orgán môže vzniesť námietky voči rozhodnutiam uvedeným v odseku 1:

a) ak sa objavia pochybnosti o profesionálnej nezávislosti osoby, ktorá je navrhnutá na vymenovanie za osobu zodpovednú za riadenie alebo za člena správneho orgánu, alebo

b) v prípade predčasného ukončenia funkčného obdobia, ak existujú pochybnosti v súvislosti s dôvodmi tohto predčasného ukončenia.

3. Vo vzťahu k vertikálne integrovanému podniku ani k akejkoľvek z jeho častí alebo jeho väčšinovým akcionárom okrem prevádzkovateľa prepravnej siete nesmie priamo ani nepriamo existovať žiadna profesijná pozícia, zodpovednosť, záujem alebo obchodný vzťah počas troch rokov pred vymenovaním osôb zodpovedných za riadenie alebo členov správnych orgánov prevádzkovateľa prepravnej siete, na ktorých sa vzťahuje tento odsek.

4. Osoby zodpovedné za riadenie alebo členovia správnych orgánov a zamestnanci prevádzkovateľa prepravnej siete nesmú mať priamo či nepriamo vo vzťahu k akejkoľvek inej časti vertikálne integrovaného podniku ani jeho väčšinovým akcionárom žiadnu inú profesijnú pozíciu, zodpovednosť, záujem alebo obchodný vzťah.

([51]) Nariadenie Komisie (EÚ) 2015/703 z 30. apríla 2015, ktorým sa stanovuje sieťový predpis o pravidlách týkajúcich sa interoperability a výmeny údajov (Ú. v. EÚ L 113, 1.5.2015, s. 13).

5. Osoby zodpovedné za riadenie alebo členovia správnych orgánov a zamestnanci prevádzkovateľa prepravnej siete nesmú mať priamo ani nepriamo žiadny podiel v žiadnej časti vertikálne integrovaného podniku okrem prevádzkovateľa prepravnej siete, ani od nej nesmú priamo či nepriamo prijímať žiadne finančné výhody. Ich odmeňovanie nesmie závisieť od činností či výsledkov vertikálne integrovaného podniku, ale len od činností alebo výsledkov prevádzkovateľa prepravnej siete.

6. Účinné práva na odvolanie sa na regulačný orgán sa zaručujú v prípade každej sťažnosti, ktorú vznesú osoby zodpovedné za riadenie alebo členovia správnych orgánov prevádzkovateľa prepravnej siete proti predčasnému ukončeniu ich funkčného obdobia.

7. Osoby zodpovedné za riadenie alebo členovia správnych orgánov prevádzkovateľa prepravnej siete nesmú mať vo vzťahu k akejkoľvek časti vertikálne integrovaného podniku ani jeho väčšinovým akcionárom okrem prevádzkovateľa prepravnej siete počas najmenej štyroch rokov od ukončenia svojho funkčného obdobia žiadnu profesijnú pozíciu, zodpovednosť, záujem ani obchodný vzťah.

8. Odsek 3 sa uplatňuje na väčšinu osôb zodpovedných za riadenie alebo členov správnych orgánov prevádzkovateľa prepravnej siete.

Osoby zodpovedné za riadenie alebo členovia správnych orgánov prevádzkovateľa prepravnej siete, na ktorých sa nevzťahuje odsek 3, nesmú vo vertikálne integrovanom podniku vykonávať žiadnu riadiacu alebo inú významnú činnosť počas najmenej šiestich mesiacov pred svojim vymenovaním.

Prvý pododsek tohto odseku a odseky 4 až 7 sa uplatňujú na všetky osoby vo výkonnom vedení a všetky osoby, ktorým sú tieto osoby priamo nadriadené vo veciach týkajúcich sa prevádzky, údržby a rozvoja siete.

Článok 66

Dozorný orgán

1. Prevádzkovateľ prepravnej siete musí mať dozorný orgán, ktorý je poverený prijímaním rozhodnutí, ktoré môžu významne ovplyvniť hodnotu aktív akcionárov v rámci prevádzkovateľa prepravnej siete, a to najmä rozhodnutí, ktoré sa týkajú schválenia ročných a dlhodobejších finančných plánov, úrovne zadlženia prevádzkovateľa prepravnej siete a výšky dividend vyplácaných akcionárom. Medzi rozhodnutia, ktoré patria do pôsobnosti dozorného orgánu, nepatria rozhodnutia, ktoré sa týkajú každodennej činnosti prevádzkovateľa prepravnej siete a riadenia siete ani činností potrebných na prípravu 10-ročného plánu rozvoja siete, ktorý sa vypracuje podľa článku 55.

2. Dozorný orgán tvoria členovia zastupujúci vertikálne integrovaný podnik, členovia zastupujúci akcionárov z tretích strán a v prípade, že sa tak stanovuje v príslušnom vnútroštátnom práve, členovia zastupujúci iné zainteresované strany, ako sú napríklad zamestnanci prevádzkovateľa prepravnej siete.

3. Článok 65 ods. 2 prvý pododsek a článok 65 ods. 3 až 7 sa vzťahujú minimálne na polovicu členov dozorného orgánu zníženú o jedného člena.

Článok 65 ods. 2 druhý pododsek písm. b) sa vzťahuje na všetkých členov dozorného orgánu.

Článok 67

Program súladu a subjekt zodpovedný za zabezpečenie súladu

1. Členské štáty zabezpečia, aby prevádzkovatelia prepravných sietí vypracovali a plnili program súladu, v ktorom sa stanovia opatrenia prijaté na zabezpečenie vylúčenia diskriminačného správania, a zabezpečia primerané monitorovanie dodržiavania tohto programu. V programe súladu sa stanovia špecifické povinnosti zamestnancov na splnenie týchto cieľov. Program podlieha schváleniu regulačným orgánom. Bez toho, aby boli dotknuté právomoci regulačného orgánu, subjekt zodpovedný za zabezpečenie súladu nezávisle monitoruje dodržiavanie programu.

2. Dozorný orgán vymenúva subjekt zodpovedný za zabezpečenie súladu, pričom tento postup podlieha schváleniu regulačným orgánom. Regulačný orgán môže odmietnuť schválenie subjektu zodpovedného za zabezpečenie súladu iba z dôvodu nedostatočnej nezávislosti alebo nedostatočných odborných schopností. Subjekt zodpovedný za zabezpečenie súladu môže byť fyzická alebo právnická osoba. Na subjekt zodpovedný za zabezpečenie súladu sa vzťahujú ustanovenia článku 65 ods. 2 až 8.

3. Subjekt zodpovedný za zabezpečenie súladu zodpovedá za:

a) monitorovanie plnenia programu súladu;

b) vypracovanie výročnej správy, v ktorej uvedie opatrenia prijaté na plnenie programu súladu, a za jej predloženie regulačnému orgánu;

c) podávanie správ dozornému orgánu a vydávanie odporúčaní týkajúcich sa programu súladu a jeho plnenia;

d) podávanie správ regulačnému orgánu o každom závažnom porušení týkajúcom sa plnenia programu súladu;

e) podávanie správ regulačnému orgánu o každom obchodnom a finančnom vzťahu medzi vertikálne integrovaným podnikom a prevádzkovateľom prepravnej siete.

4. Subjekt zodpovedný za zabezpečenie súladu predkladá regulačnému orgánu návrhy rozhodnutí o investičnom pláne alebo jednotlivých investíciách do siete. Predkladá ich najneskôr vo chvíli, keď riadiaci alebo príslušný správny orgán prevádzkovateľa prepravnej siete predkladajú tieto návrhy dozornému orgánu.

5. Ak vertikálne integrovaný podnik na valnom zhromaždení alebo prostredníctvom hlasovania členov dozorného orgánu, ktorých vymenoval, zabránil prijatiu rozhodnutia, čím sa zabránilo investícii, ktorá sa podľa 10-ročného plánu rozvoja siete mala zrealizovať v nasledujúcich troch rokoch, alebo sa dosiahol jej odklad, subjekt zodpovedný za zabezpečenie súladu o tom informuje regulačný orgán, ktorý potom koná v súlade s článkom 55.

6. Podmienky, ktoré sa týkajú mandátu, alebo podmienky zamestnávania subjektu zodpovedného za zabezpečenie súladu vrátane trvania jeho mandátu podliehajú schváleniu regulačným orgánom. Uvedené podmienky zabezpečujú nezávislosť subjektu zodpovedného za zabezpečenie súladu a poskytujú mu všetky zdroje potrebné na plnenie jeho povinností. Počas svojho mandátu nesmie subjekt zodpovedný za zabezpečenie súladu vo vzťahu k vertikálne integrovanému podniku či k jeho časti ani k jeho väčšinovým akcionárom priamo či nepriamo zastávať žiadnu inú pracovnú pozíciu a ani vo vzťahu k nim nesmie mať žiadnu zodpovednosť či záujem.

7. Subjekt zodpovedný za zabezpečenie súladu podáva regulačnému orgánu pravidelné ústne alebo písomné správy a má právo podávať pravidelné ústne alebo písomné správy dozornému orgánu prevádzkovateľa prepravnej siete.

8. Subjekt zodpovedný za zabezpečenie súladu sa môže zúčastňovať všetkých zasadnutí riadiacich alebo administratívnych orgánov prevádzkovateľa prepravnej siete, zasadnutí dozorného orgánu a valných zhromaždení. Subjekt zodpovedný za zabezpečenie súladu sa zúčastňuje všetkých zasadnutí, na ktorých sa rokuje o týchto záležitostiach:

a) podmienky prístupu do siete stanovené v nariadení (EÚ) 2024/1789, najmä pokiaľ ide o tarify, služby týkajúce sa prístupu tretích strán, prideľovanie kapacity a riadenie preťaženia, transparentnosť, vyrovnávacie a sekundárne trhy;

b) projekty vykonané na účely prevádzky, údržby a rozvoja prepravnej siete vrátane investícií do nových pripojení k prepravnej sieti, na zvýšenie kapacity a optimalizáciu existujúcej kapacity;

c) nákup alebo predaj energie potrebnej na prevádzku prepravnej siete.

9. Subjekt zodpovedný za zabezpečenie súladu monitoruje dodržiavanie článku 40 zo strany prevádzkovateľa prepravnej siete.

10. Subjekt zodpovedný za zabezpečenie súladu má prístup k všetkým príslušným údajom a do kancelárií prevádzkovateľa prepravnej siete a k všetkým informáciám potrebným na plnenie svojej úlohy.

11. Dozorný orgán môže po predchádzajúcom schválení regulačným orgánom odvolať subjekt zodpovedný za zabezpečenie súladu. Na žiadosť regulačného orgánu odvolá subjekt zodpovedný za zabezpečenie súladu z dôvodu nedostatočnej nezávislosti alebo odborných schopností.

12. Subjekt zodpovedný za zabezpečenie súladu má prístup do kancelárií prevádzkovateľa prepravnej siete bez predchádzajúceho oznámenia.

Oddiel 4

Oddelenie prevádzkovateľov vodíkových sietí

Článok 68

Oddelenie prevádzkovateľov vodíkových prepravných sietí

1. Členské štáty zabezpečia od 5. augusta 2026 oddelenie prevádzkovateľov vodíkových prepravných sietí v súlade s pravidlami platnými pre prevádzkovateľov prepravných sietí zemného plynu stanovenými v článku 60.

2. Na účely tohto článku, článkov 46 a 60 tejto smernice a článkov 35 a 43 smernice (EÚ) 2019/944 slovné spojenie „ťažba či výroba alebo dodávky“ zahŕňa výrobu a dodávky vodíka a „preprava“ zahŕňa prepravu vodíka.

3. Členský štát sa môže rozhodnúť neuplatňovať odsek 1 tohto článku na vodíkové prepravné siete patriace vertikálne integrovanému podniku. V takom prípade dotknutý členský štát určí nezávislého prevádzkovateľa vodíkovej prepravnej siete oddelenej v súlade s pravidlami platnými pre nezávislých prevádzkovateľov sietí zemného plynu stanovenými v článku 61. Prevádzkovatelia vodíkových prepravných sietí a prevádzkovatelia prepravných sietí zemného plynu oddelených v súlade s článkom 60 ods. 1 môžu konať ako nezávislí prevádzkovatelia vodíkových prepravných sietí, na ktorých sa vzťahujú požiadavky podľa článku 69.

4. Ak vodíková prepravná sieť patrí jednému alebo viacerým certifikovaným prevádzkovateľom prepravných sietí zemného plynu alebo ak k 4. augustu 2024 vodíková prepravná sieť patrí vertikálne integrovanému podniku pôsobiacemu v oblasti výroby alebo dodávky vodíka, členské štáty sa môžu rozhodnúť, že nebudú uplatňovať odsek 1 tohto článku, a určia subjekt, ktorý podlieha výlučnej kontrole zo strany prevádzkovateľa prepravnej siete alebo spoločnej kontrole zo strany dvoch alebo viacerých prevádzkovateľov prepravných sietí alebo výlučnej kontrole zo strany vertikálne integrovaného podniku pôsobiaceho v oblasti výroby alebo dodávky vodíka, za integrovaného prevádzkovateľa vodíkovej prepravnej siete oddeleného v súlade s pravidlami platnými pre nezávislých prevádzkovateľov prepravných sietí zemného plynu stanovenými v oddiele 3 tejto kapitoly.

Bez ohľadu na prvý pododsek tohto odseku, ak členský štát udelil odchýlku od požiadaviek článku 69 podľa odseku 2 uvedeného článku a ak vodíková prepravná sieť patrí jednému alebo viacerým certifikovaným prevádzkovateľom prepravných sietí zemného plynu oddeleným v súlade s pravidlami platnými pre nezávislých prevádzkovateľov prepravných sietí zemného plynu stanovenými v oddiele 3 tejto kapitoly, členské štáty sa môžu rozhodnúť, že nebudú uplatňovať odsek 1 tohto článku, a určia tento subjekt alebo subjekt, ktorý podlieha spoločnej kontrole zo strany dvoch alebo viacerých prevádzkovateľov prepravných sietí, za integrovaného prevádzkovateľa vodíkovej prepravnej siete oddeleného v súlade s pravidlami platnými pre nezávislých prevádzkovateľov prepravných sietí zemného plynu stanovenými v oddiele 3 tejto kapitoly.

Ak podnik zahŕňa prevádzkovateľa prepravnej siete oddeleného v súlade s článkom 60 ods. 1 a integrovaného prevádzkovateľa vodíkovej prepravnej siete, tento podnik môže pôsobiť v oblasti výroby alebo dodávky vodíka, ale nie v oblasti výroby alebo dodávky zemného plynu alebo elektriny. Ak takýto podnik pôsobí v oblasti výroby alebo dodávky vodíka, prevádzkovateľ prepravnej siete zemného plynu musí spĺňať požiadavky stanovené v oddiele 3 tejto kapitoly a podnik a všetky jeho časti si nesmú rezervovať ani využívať práva na kapacitu na vtláčanie akéhokoľvek vodíka do prepravnej alebo distribučnej siete zemného plynu, ktorú tento podnik prevádzkuje.

5. Pravidlá uplatniteľné na prevádzkovateľov prepravných sietí stanovené v článku 72 sa uplatňujú na prevádzkovateľov vodíkových prepravných sietí.

Článok 69

Horizontálne oddelenie prevádzkovateľov vodíkových prepravných sietí

1. Ak je prevádzkovateľ vodíkovej prepravnej siete časťou podniku pôsobiaceho v preprave alebo distribúcii zemného plynu alebo elektriny, musí byť nezávislý aspoň z hľadiska právnej formy.

2. Členské štáty môžu na základe verejne dostupnej pozitívnej analýzy nákladov a prínosov udeliť prevádzkovateľom vodíkovej prepravnej siete odchýlky od požiadaviek odseku 1 s výhradou kladného posúdenia regulačným orgánom v súlade s odsekom 4.

3. Odchýlky udelené podľa odseku 2 sa uverejnia a oznámia Komisii spolu s dotknutým posúdením uvedeným v odseku 4, pričom sa zachová dôvernosť citlivých obchodných informácií.

4. V čase udelenia odchýlky podľa odseku 2 a potom aspoň každých sedem rokov alebo na základe odôvodnenej žiadosti Komisie regulačný orgán členského štátu udeľujúceho odchýlku uverejní posúdenie vplyvu odchýlky na transparentnosť, krížové dotácie, sieťové tarify a cezhraničný obchod. Takéto posúdenie zahŕňa aspoň kalendár očakávaných prevodov aktív z odvetvia zemného plynu do odvetvia vodíka.

Ak regulačný orgán na základe posúdenia dospeje k záveru, že pokračovanie v uplatňovaní odchýlky by malo negatívny vplyv na transparentnosť, krížové dotácie, sieťové tarify a cezhraničný obchod, alebo ak sa prevod aktív z odvetvia zemného plynu do odvetvia vodíka dokončí, členský štát túto odchýlku zruší.

5. Odchylne od odsekov 2, 3 a 4 môžu Estónsko, Lotyšsko a Litva udeliť prevádzkovateľom vodíkových prepravných sietí odchýlky od požiadaviek odseku 1. Každá takáto odchýlka sa oznámi Komisii a jej platnosť uplynie do 31. decembra 2030. Po dátume uplynutia platnosti odchýlky udelenej podľa tohto odseku môžu Estónsko, Lotyšsko a Litva udeliť odchýlky podľa odsekov 2, 3 a 4.

Článok 70

Oddelenie účtov prevádzkovateľov vodíkových sietí

Členské štáty zabezpečujú, aby sa účty prevádzkovateľov vodíkových sietí viedli v súlade s článkom 75.

Oddiel 5

Určenie a certifikácia prevádzkovateľov prepravných sietí a prevádzkovateľov vodíkových prepravných sietí

Článok 71

Určenie a certifikácia prevádzkovateľov prepravných sietí a prevádzkovateľov vodíkových prepravných sietí

1. Schváleniu a určeniu podniku za prevádzkovateľa prepravnej siete alebo prevádzkovateľa vodíkovej prepravnej siete predchádza jeho certifikácia v súlade s odsekmi 4, 5 a 6 tohto článku a s článkom 14 nariadenia (EÚ) 2024/1789.

2. Podniky, ktoré podľa certifikačného postupu regulačný orgán certifikoval ako podniky, ktoré spĺňajú požiadavky článku 60 alebo 68, schvaľujú a za prevádzkovateľov prepravných sietí alebo prevádzkovateľov vodíkových prepravných sietí určujú členské štáty. Určenie prevádzkovateľov prepravných sietí a prevádzkovateľov vodíkových prepravných sietí sa oznámi Komisii a uverejní sa v *Úradnom vestníku Európskej únie*.

3. Certifikované podniky oznámia regulačnému orgánu všetky plánované transakcie, ktoré si môžu vyžadovať prehodnotenie dodržiavania požiadaviek článku 60 alebo 68 zo strany týchto podnikov.

4. Regulačné orgány monitorujú trvalé dodržiavanie požiadaviek článku 60 alebo 68 zo strany certifikovaných podnikov. S cieľom zabezpečiť takéto dodržiavanie začnú certifikačný postup:

a) na základe oznámenia od certifikovaných podnikov podľa odseku 3;

b) z vlastného podnetu, ak majú vedomosť o tom, že plánovaná zmena práv alebo vplyvu nad certifikovanými podnikmi alebo vlastníkmi prepravných sietí môže viesť k porušeniu článku 60 alebo 68, alebo ak majú dôvod domnievať sa, že k takému porušeniu došlo, alebo

c) na základe odôvodnenej žiadosti Komisie.

5. Regulačné orgány prijmú rozhodnutie o certifikácii prevádzkovateľa prepravnej siete alebo prevádzkovateľa vodíkovej prepravnej siete do 100 pracovných dní odo dňa doručenia oznámenia od prevádzkovateľa prepravnej siete alebo prevádzkovateľa vodíkovej prepravnej siete alebo odo dňa doručenia žiadosti Komisie. Po uplynutí tejto lehoty sa certifikácia považuje za udelenú. Explicitné alebo implicitné rozhodnutie regulačného orgánu nadobudne účinnosť až po ukončení postupu stanoveného v odseku 6.

6. Regulačný orgán bezodkladne oznámi Komisii explicitné alebo implicitné rozhodnutie o certifikácii spolu so všetkými relevantnými informáciami, ktoré sa týkajú tohto rozhodnutia. Komisia koná v súlade s postupom stanoveným v článku 14 nariadenia (EÚ) 2024/1789.

7. Regulačné orgány a Komisia môžu od prevádzkovateľov prepravných sietí, prevádzkovateľov vodíkových prepravných sietí a podnikov, ktoré vykonávajú ťažobnú či výrobnú alebo dodávateľskú činnosť, žiadať akékoľvek informácie relevantné pre plnenie svojich úloh podľa tohto článku.

8. Regulačné orgány a Komisia zachovávajú dôvernosť citlivých obchodných informácií.

Článok 72

Certifikácia v prípade tretích krajín

1. Ak o certifikáciu žiada vlastník prepravnej siete, prevádzkovateľ prepravnej siete, prevádzkovateľ vodíkovej prepravnej siete alebo vlastník vodíkovej prepravnej siete kontrolovaný osobou z tretej krajiny, regulačný orgán to oznámi Komisii.

Regulačný orgán tiež bezodkladne informuje Komisiu o každej situácii, v dôsledku ktorej by osoba z tretej krajiny získala kontrolu nad prepravnou sieťou, prevádzkovateľom prepravnej siete, vodíkovou prepravnou sieťou alebo prevádzkovateľom vodíkovej prepravnej siete.

2. Prevádzkovateľ prepravnej siete alebo prevádzkovateľ vodíkovej prepravnej siete informuje regulačný orgán o každej situácii, v dôsledku ktorej by osoba z tretej krajiny získala kontrolu nad prepravnou sieťou, prevádzkovateľom prepravnej siete, vodíkovou prepravnou sieťou alebo prevádzkovateľom vodíkovej prepravnej siete.

3. Regulačný orgán prijme návrh rozhodnutia o certifikácii prevádzkovateľa prepravnej siete alebo prevádzkovateľa vodíkovej prepravnej siete do 100 pracovných dní od dátumu prijatia oznámenia od prevádzkovateľa prepravnej siete alebo od prevádzkovateľa vodíkovej siete. Certifikáciu zamietne, ak sa nepreukáže, že:

a) dotknutý subjekt dodržiava požiadavky článku 60 alebo 68 a

b) certifikáciou sa neohrozí bezpečnosť dodávok energie alebo základné bezpečnostné záujmy príslušného členského štátu ani Únie, pričom túto skutočnosť je potrebné preukázať regulačnému orgánu alebo inému príslušnému orgánu, ktorý určí daný členský štát; pri zvažovaní tejto otázky regulačný orgán alebo iný určený príslušný orgán prihliada na:

   i) práva a povinnosti Únie vo vzťahu k takejto tretej krajine, ktoré vyplývajú z medzinárodného práva, vrátane akejkoľvek dohody uzavretej s jednou alebo viacerými tretími krajinami, ktorých zmluvnou stranou je Únia a ktoré sa zaoberajú otázkami bezpečnosti dodávok energie;

   ii) práva a povinnosti členského štátu vo vzťahu k takejto tretej krajine, ktoré vyplývajú z dohôd, ktoré s ňou uzavrel, pokiaľ sú v súlade s právom Únie;

   iii) vlastníctvo, dodávku alebo iné obchodné vzťahy, ktoré by mohli negatívne ovplyvniť motiváciu a schopnosť vlastníka prepravnej siete, prevádzkovateľa prepravnej siete, vlastníka vodíkovej prepravnej siete alebo prevádzkovateľa vodíkovej prepravnej siete dodávať zemný plyn alebo vodík do členského štátu alebo Únie;

   iv) iné osobitné skutočnosti a okolnosti prípadu a dotknutej tretej krajiny.

4. Regulačný orgán bezodkladne oznámi návrh rozhodnutia Komisii spolu so všetkými relevantnými informáciami, ktoré sa tohto rozhodnutia týkajú.

5. Členské štáty zabezpečia, aby regulačný orgán alebo určený príslušný orgán uvedený v odseku 3 písm. b) tohto článku pred prijatím rozhodnutia regulačného orgánu o certifikácii požiadal Komisiu o stanovisko k skutočnosti, či:

a) dotknutý subjekt dodržiava požiadavky článku 60 alebo 68 a

b) sa certifikáciou neohrozí bezpečnosť dodávok energie do Únie.

6. Komisia preskúma žiadosť uvedenú v odseku 5 bezodkladne po jej doručení. Stanovisko doručí regulačnému orgánu alebo určenému príslušnému orgánu, podľa toho, kto oň požiadal, do 50 pracovných dní od doručenia žiadosti.

Komisia môže pri vypracúvaní svojho stanoviska požiadať o vyjadrenie agentúru ACER, dotknutý členský štát a zainteresované strany. V prípade takejto žiadosti Komisie sa lehota 50 pracovných dní predĺži o ďalších 50 pracovných dní.

Ak Komisia v lehote uvedenej v prvom a druhom pododseku nevydá stanovisko, považuje sa to za nevznesenie námietok voči rozhodnutiu regulačného orgánu.

7. Komisia pri posudzovaní, či kontrola osobou z tretej krajiny ohrozí bezpečnosť dodávok energie alebo základné bezpečnostné záujmy Únie alebo ktoréhokoľvek členského štátu, prihliada na:

a) špecifiká daného prípadu a dotknutej tretej krajiny vrátane dôkazov o vplyve dotknutej tretej krajiny na situáciu opísanú v odseku 3 písm. b) bode iii) a

b) práva a povinnosti Únie vo vzťahu k tejto tretej krajine, ktoré vyplývajú z medzinárodného práva, vrátane dohôd uzavretých s jednou alebo viacerými tretími krajinami, ktorých zmluvnou stranou je Únia a ktoré sa zaoberajú otázkami bezpečnosti dodávok.

8. Regulačný orgán do 50 pracovných dní po uplynutí lehoty uvedenej v odseku 6 prijme konečné rozhodnutie o certifikácii. Pri jeho prijímaní svojho konečného rozhodnutia v čo najširšej miere prihliada regulačný orgán na stanovisko Komisie. Členský štát má vždy právo certifikáciu zamietnuť, ak by sa jej udelením ohrozila jeho bezpečnosť dodávok energie alebo bezpečnosť dodávok energie iného členského štátu. Ak členský štát určil iný príslušný orgán podľa odseku 3 písm. b), môže požiadať regulačný orgán, aby prijal konečné rozhodnutie, ktoré bude v súlade s posúdením vypracovaným týmto príslušným orgánom. Konečné rozhodnutie regulačného orgánu a stanovisko Komisie sa uverejňujú spoločne. Ak sa konečné rozhodnutie líši od stanoviska Komisie, dotknutý členský štát poskytne a uverejní spolu s daným rozhodnutím aj odôvodnenie tohto rozhodnutia.

9. Žiadne ustanovenie tohto článku nemá vplyv na právo členských štátov vykonávať v súlade s právom Únie vnútroštátnu zákonnú kontrolu s cieľom chrániť legitímne záujmy v oblasti verejnej bezpečnosti.

10. Komisia je v súlade s článkom 90 splnomocnená prijímať delegované akty na doplnenie tejto smernice stanovením usmernení s podrobným postupom pre uplatňovanie tohto článku.

Článok 73

Určenie prevádzkovateľov zásobníkov zemného plynu, zásobníkov vodíka, zariadení LNG a vodíkových terminálov

Členské štáty určia alebo vyžadujú, aby podniky, ktoré vlastnia zásobníky zemného plynu, zásobníky vodíka, zariadenia LNG a vodíkové terminály, určili jedného alebo viacerých prevádzkovateľov takýchto infraštruktúr na obdobie určené členským štátom so zreteľom na zváženie efektívnosti a ekonomickej rovnováhy.

Oddiel 6

Oddelenie a transparentnosť účtovníctva

Článok 74

Právo prístupu k účtovníctvu

1. Členské štáty alebo ktorýkoľvek príslušný orgán, ktorý určia, vrátane regulačných orgánov a orgánov na urovnanie sporov uvedených v článku 32 ods. 3, majú do tej miery, do akej je to potrebné na vykonávanie ich činnosti, právo na prístup k účtovníctvu plynárenských a vodíkových podnikov podľa článku 75.

2. Členské štáty a ktorýkoľvek určený príslušný orgán vrátane regulačných orgánov a orgánov na urovnanie sporov zachovávajú dôvernosť citlivých obchodných informácií. Členské štáty môžu stanoviť zverejňovanie takýchto informácií, pokiaľ je to potrebné na vykonávanie činností príslušných orgánov.

Článok 75

Oddelenie účtovníctva

1. Členské štáty prijmú všetky potrebné opatrenia na zabezpečenie toho, aby bolo účtovníctvo plynárenských a vodíkových podnikov vedené v súlade s odsekmi 2 až 5.

2. Plynárenské a vodíkové podniky bez ohľadu na svoje vlastnícke vzťahy alebo právnu formu vypracúvajú, predkladajú na audit a uverejňujú svoje ročné účtovné závierky v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi, ktoré sa týkajú ročnej účtovnej závierky spoločností s ručením obmedzeným, prijatými podľa smernice 2013/34/EÚ.

Podniky, ktoré nie sú zo zákona povinné uverejňovať svoje ročné účtovné závierky, uchovávajú v sídle spoločnosti ich kópie, ktoré sú k dispozícii verejnosti.

3. Podniky vedú vo svojom vnútornom účtovníctve oddelené účtovníctvo pre svoju prepravnú činnosť, distribučnú činnosť, prevádzkovanie zariadení LNG, vodíkové terminály, uskladňovanie zemného plynu a vodíka a prepravu vodíka tak, ako by to museli robiť v prípade, keby každú zo spomínaných činností vykonával samostatný podnik, s cieľom zabrániť diskriminácii, krížovým dotáciám a narušaniu hospodárskej súťaže. Aktíva infraštruktúry podnikov sa priradia k príslušným účtom a základom regulačných aktív osobitne pre aktíva v oblasti zemného plynu, elektriny alebo vodíka a toto priradenie musí byť transparentné. Podniky vedú účtovníctvo, ktoré možno konsolidovať, aj pre iné činnosti, ktoré nesúvisia s prepravou, distribúciou, prevádzkovaním zariadení LNG, vodíkovými terminálmi, uskladňovaním zemného plynu alebo vodíka alebo prepravou vodíka. V účtovníctve sa uvádzajú výnosy z vlastníctva prepravnej, distribučnej alebo vodíkovej siete. Podniky vo vhodných prípadoch vedú konsolidované účtovníctvo pre iné činnosti, ktoré nesúvisia so zemným plynom a s vodíkom. Vnútorné účtovné výkazy zahŕňajú súvahu a výkaz ziskov a strát pre každú činnosť. Oddelenie účtov podlieha auditu v súlade s pravidlami stanovenými v odseku 2 a oznamuje sa dotknutému regulačnému orgánu.

4. Auditom uvedeným v odseku 2 tohto článku sa overuje najmä to, či sa dodržiava povinnosť zabraňovať diskriminácii a krížovým dotáciám, ako je uvedené v odseku 3 tohto článku. Bez toho, aby bol dotknutý článok 5 nariadenia (EÚ) 2024/1789, nesmie dochádzať ku krížovým dotáciám medzi užívateľmi siete zemného plynu a užívateľmi vodíkovej siete.

5. Podniky si vo svojom vnútornom účtovníctve určia pravidlá priraďovania aktív a pasív, nákladov a výnosov, ako aj odpisov, ktorými sa riadia pri zostavovaní samostatných účtovných výkazov uvedených v odseku 3, a to bez toho, aby boli dotknuté platné vnútroštátne účtovné pravidlá. Uvedené vnútorné pravidlá sa môžu meniť len vo výnimočných prípadoch. Takéto zmeny sa oznamujú regulačnému orgánu a riadne zdôvodňujú.

6. V prílohách k ročným účtovným závierkam sa uvádzajú všetky transakcie určitého objemu uskutočnené s príbuznými podnikmi.

KAPITOLA X

REGULAČNÉ ORGÁNY

Článok 76

Určenie a nezávislosť regulačných orgánov

1. Každý členský štát určí na vnútroštátnej úrovni jeden regulačný orgán.

2. Odsekom 1 tohto článku nie je dotknuté určovanie iných regulačných orgánov na regionálnej úrovni v rámci členských štátov za predpokladu, že v súlade s článkom 7 ods. 1 nariadenia (EÚ) 2019/942 existuje jeden vysoký predstaviteľ na účely zastupovania a kontaktné účely na úrovni Únie v rámci rady regulačných orgánov agentúry ACER.

3. Odchylne od odseku 1 tohto článku môže členský štát určiť regulačné orgány pre malé siete v geograficky samostatných regiónoch, ktoré mali v roku 2008 nižšiu spotrebu ako 3 % celkovej spotreby členského štátu, ktorého sú súčasťou. Uvedenou odchýlkou nie je dotknuté vymenovanie jedného vysokého predstaviteľa v súlade s článkom 7 ods. 1 nariadenia (EÚ) 2019/942 na účely zastupovania a kontaktné účely na úrovni Únie v rámci rady regulačných orgánov agentúry ACER.

4. Členské štáty zaručia nezávislosť regulačného orgánu a zabezpečia, aby vykonával svoje právomoci nestranným a transparentným spôsobom. Členské štáty na tento účel zabezpečia, aby regulačný orgán pri vykonávaní regulačných úloh, ktoré mu boli uložené na základe tejto smernice a súvisiacich právnych aktov:

a) bol právne oddelený a funkčne nezávislý od každého iného verejnoprávneho alebo súkromného subjektu;

b) zabezpečil, aby jeho personál a osoby zodpovedné za jeho riadenie:

   i) konali nezávisle od akýchkoľvek trhových záujmov;

   ii) pri plnení regulačných úloh nepožadovali ani neprijímali priame pokyny od žiadneho štátneho ani iného verejnoprávneho alebo súkromného subjektu; uvedenou požiadavkou nie je dotknutá prípadná úzka spolupráca s inými príslušnými vnútroštátnymi orgánmi ani všeobecné politické usmernenia, ktoré vydáva vláda a ktoré sa netýkajú regulačných právomocí a povinností podľa článku 78.

5. S cieľom chrániť nezávislosť regulačného orgánu členské štáty zabezpečia najmä, aby:

a) regulačný orgán mohol nezávisle od akéhokoľvek politického subjektu samostatne prijímať rozhodnutia;

b) regulačný orgán mal všetky potrebné ľudské a finančné zdroje, ktoré potrebuje na účinné a efektívne plnenie svojich povinností a vykonávanie právomocí;

c) regulačný orgán mal samostatné ročné rozpočtové prostriedky a autonómiu pri plnení tohto prideleného rozpočtu;

d) členovia predstavenstva regulačného orgánu alebo, ak predstavenstvo neexistuje, vrcholového manažmentu regulačného orgánu boli vymenovaní na pevne stanovené obdobie piatich až siedmich rokov, ktoré možno jedenkrát predĺžiť;

e) členovia predstavenstva regulačného orgánu alebo, ak predstavenstvo neexistuje, vrcholového manažmentu regulačného orgánu boli vymenovaní na základe objektívnych, transparentných a uverejnených kritérií prostredníctvom nezávislého a nestranného postupu, ktorý zaručuje, že kandidáti majú zručnosti a skúsenosti potrebné pre príslušnú funkciu v regulačnom orgáne;

f) boli zavedené ustanovenia na zabránenie konfliktu záujmov a aby sa povinnosť zachovávať dôvernosť uplatňovala aj po skončení mandátu členov predstavenstva regulačného orgánu, alebo ak predstavenstvo neexistuje, vrcholového manažmentu regulačného orgánu;

g) členovia predstavenstva regulačného orgánu alebo, ak takéto predstavenstvo neexistuje, vrcholového manažmentu regulačného orgánu mohli byť odvolaní iba na základe zavedených transparentných kritérií.

So zreteľom na prvý pododsek písm. d) členské štáty zabezpečia pre predstavenstvo alebo vrcholový manažment vhodný rotačný systém. Členovia predstavenstva alebo, ak predstavenstvo neexistuje, členovia vrcholového manažmentu môžu byť odvolaní počas svojho funkčného obdobia len v tom prípade, ak už nespĺňajú podmienky stanovené v tomto článku alebo ak boli uznaní vinnými z priestupku podľa vnútroštátneho práva.

Členské štáty môžu stanoviť *ex post* kontrolu ročnej účtovnej závierky regulačného orgánu nezávislým audítorom.

6. Komisia do 5. júla 2026 a potom každé štyri roky predloží Európskemu parlamentu a Rade správu o tom, ako vnútroštátne orgány dodržiavajú zásadu nezávislosti stanovenú v tomto článku. Komisia takéto správy zverejní.

Článok 77

Všeobecné ciele regulačného orgánu

Regulačný orgán pri plnení regulačných úloh uvedených v tejto smernici prijíma v rámci svojich povinností a právomocí stanovených v článku 78 a v prípade potreby aj po dôkladnej konzultácii s inými príslušnými vnútroštátnymi orgánmi vrátane orgánov na ochranu hospodárskej súťaže a relevantných orgánov susedných členských štátov a susedných tretích krajín a bez toho, aby boli dotknuté ich právomoci, všetky primerané opatrenia na dosiahnutie týchto cieľov:

a) podporovať konkurencieschopné, flexibilné, bezpečné a z environmentálneho hľadiska udržateľné vnútorné trhy so zemným plynom, s obnoviteľným plynom, nízkouhlíkovým plynom a vodíkom v rámci Únie v úzkej spolupráci s regulačnými orgánmi iných členských štátov, Komisiou a agentúrou ACER, zabezpečovať primerané podmienky pre účinné a spoľahlivé fungovanie sietí zemného plynu a vodíka a dosahovať pokrok v integrácii energetického systému s ohľadom na dlhodobé ciele, a tak prispievať ku konzistentnému, efektívnemu a účinnému uplatňovaniu práva Únie v snahe dosiahnuť ciele Únie v oblasti klímy a energie;

b) rozvíjať konkurencieschopné a správne fungujúce regionálne cezhraničné trhy v rámci Únie na účely dosiahnutia cieľov uvedených v písmene a);

c) odstrániť obmedzenia týkajúce sa obchodovania so zemným plynom a s vodíkom medzi členskými štátmi vrátane odstránenia obmedzení v dôsledku rozdielnej kvality zemného plynu a vodíka alebo objemu vodíka primiešaného do siete zemného plynu alebo v dôsledku rozdielnej kvality vodíka vo vodíkovej sústave, rozvoja vhodných cezhraničných prepravných alebo transportných kapacít na uspokojenie dopytu a posilňovať integráciu vnútroštátnych trhov pri zabezpečení interoperability prepojených sietí zemného plynu v Únii alebo vo vodíkovej sústave Únie, čo môže uľahčiť tok zemného plynu v celej Únii;

d) pomáhať pri dosahovaní rozvoja bezpečného, spoľahlivého a efektívneho nediskriminačného systému zameraného na spotrebiteľa nákladovo najefektívnejším spôsobom a pri zohľadňovaní zásady prvoradosti energetickej efektívnosti, podporovať primeranosť systému a v súlade so všeobecnými cieľmi energetickej politiky a politiky v oblasti klímy aj energetickú efektívnosť a integráciu výroby plynu z obnoviteľných zdrojov veľkého a malého rozsahu a distribuovanej výroby do prepravných a distribučných sietí a uľahčiť ich prevádzku vo vzťahu k iným energetickým sieťam elektriny a tepla;

e) uľahčovať pripojenie a prístup do siete novým výrobným kapacitám, najmä odstrániť prekážky, ktoré by mohli brániť pripojeniu a prístupu účastníkov vstupujúcich na trhy s plynom a vodíkom z obnoviteľných zdrojov;

f) zabezpečiť, aby sa prevádzkovateľom siete a užívateľom siete poskytli vhodné krátkodobé a dlhodobé stimuly na zvyšovanie efektívnosti výkonu siete a podporu integrácie trhu a predovšetkým energetickej efektívnosti;

g) zabezpečiť, aby odberatelia mali prospech z efektívneho fungovania svojich vnútroštátnych trhov, podporovať skutočnú hospodársku súťaž a pomáhať zabezpečovať vysokú úroveň ochrany spotrebiteľov na základe úzkej spolupráce s príslušnými orgánmi na ochranu spotrebiteľa a konzultácie s príslušnými spotrebiteľskými subjektmi;

h) pomáhať pri dosahovaní vysokého štandardu služby vo verejnom záujme, pokiaľ ide o zemný plyn, prispievať k ochrane zraniteľných odberateľov a k zlučiteľnosti postupov výmeny údajov potrebných pri zmene dodávateľa zo strany odberateľa.

Článok 78

Povinnosti a právomoci regulačného orgánu

1. Regulačný orgán má tieto povinnosti:

a) stanovovať alebo schvaľovať tarify za prepravu alebo distribúciu alebo ich metodiky alebo oboje, a to v súlade s transparentnými kritériami;

b) schvaľovať spoločné scenáre pre 10-ročné plány rozvoja siete v súlade s článkom 55 ods. 2 písm. f), ak takéto schválenie stanoví členský štát;

c) stanovovať alebo schvaľovať tarify za prístup k vodíkovým sieťam alebo ich metodiky alebo oboje, a to v súlade s transparentnými kritériami, bez toho, aby boli dotknuté rozhodnutia členských štátov podľa článku 35 ods. 4;

d) stanovovať alebo schvaľovať v súlade s transparentnými kritériami:

i) rozsah a trvanie účelového poplatku a finančného prevodu alebo ich metodiky, alebo oboje;

ii) hodnotu prevedených aktív a určenie akýchkoľvek ziskov a strát, ktoré môžu vzniknúť v ich dôsledku, a

iii) prideľovanie príspevkov na účelový poplatok;

e) zabezpečovať, aby prevádzkovatelia prepravných sietí a prevádzkovatelia distribučných sietí, a v relevantných prípadoch aj vlastníci sietí, ako aj prevádzkovatelia vodíkových sietí, plynárenské podniky a vodíkové podniky a iní účastníci trhu dodržiavali svoje povinnosti vyplývajúce z tejto smernice a nariadenia (EÚ) 2024/1789, zo sieťových predpisov a usmernení prijatých podľa článkov 70, 71 a 72 nariadenia (EÚ) 2024/1789, z nariadenia (EÚ) 2017/1938 a iného príslušného práva Únie vrátane práva týkajúceho sa cezhraničných záležitostí, ako aj rozhodnutí agentúry ACER;

f) v úzkej spolupráci s ostatnými regulačnými orgánmi zabezpečovať, aby sieť ENTSO pre plyn, Európsky subjekt prevádzkovateľov distribučných sústav (ďalej len „subjekt PDS EÚ“) zriadený v súlade s článkami 52 až 57 nariadenia (EÚ) 2019/943 a Európska sieť prevádzkovateľov sietí pre vodík (ďalej len „ENNOH“) zriadená v súlade s článkom 57 nariadenia (EÚ) 2024/1789 dodržiavali svoje povinnosti vyplývajúce z tejto smernice a nariadenia (EÚ) 2024/1789 sieťových predpisov a usmernení prijatých podľa článkov 70 až 74 nariadenia (EÚ) 2024/1789, ako aj iného príslušného práva Únie vrátane práva týkajúceho sa cezhraničných záležitostí, ako aj rozhodnutí agentúry ACER, a spoločne identifikovať situácie, keď si sieť ENTSO pre plyn, subjekt PDS EÚ a sieť ENNOH neplnia svoje príslušné povinnosti; ak regulačné orgány nie sú schopné dosiahnuť dohodu v lehote štyroch mesiacov od začatia konzultácií na účely spoločnej identifikácie neplnenia povinností, vec sa postúpi agentúre ACER na rozhodnutie, a to podľa článku 6 ods. 10 nariadenia (EÚ) 2019/942;

g) monitorovať vývoj kvality plynu a riadenia kvality plynu zo strany prevádzkovateľov prepravných sietí a v relevantných prípadoch aj zo strany prevádzkovateľov distribučných sietí vrátane monitorovania vývoja nákladov súvisiacich s riadením kvality plynu zo strany prevádzkovateľov siete a vývoj situácie pri primiešavaní vodíka do siete zemného plynu a jeho spätnej separácie zo strany prevádzkovateľov zásobníkov zemného plynu a prevádzkovateľov zariadení LNG, a ak už členský štát poveril zberom informácií iný príslušný orgán, tento príslušný orgán poskytne informácie regulačnému orgánu;

h) monitorovať vývoj kvality vodíka a riadenia kvality vodíka zo strany prevádzkovateľov vodíkových sietí, ak je to relevantné, ako sa uvádza v článku 50, vrátane monitorovania vývoja nákladov súvisiacich s riadením kvality vodíka;

i) zohľadňovať preskúmania a posúdenia plánov rozvoja infraštruktúry na prepravu vodíka, ktoré predložili prevádzkovatelia vodíkových sietí podľa článkov 55 a 56 tejto smernice, pri schvaľovaní účelových poplatkov v zmysle článku 5 nariadenia (EÚ) 2024/1789;

j) spolupracovať v oblasti cezhraničných záležitostí s regulačným orgánom alebo orgánmi dotknutých členských štátov a s agentúrou ACER, predovšetkým prostredníctvom účasti na práci rady regulačných orgánov agentúry ACER podľa článku 21 nariadenia (EÚ) 2019/942; v prípade infraštruktúry z tretej krajiny a do tretej krajiny môže regulačný orgán členského štátu, v ktorom sa nachádza prvý prepojovací bod so sieťou členských štátov, spolupracovať s príslušnými orgánmi tejto tretej krajiny vrátane orgánov zmluvných strán Energetického spoločenstva po konzultácii s regulačnými orgánmi ostatných dotknutých členských štátov s cieľom zabezpečiť, pokiaľ ide o danú infraštruktúru, aby sa táto smernica uplatňovala na území týchto členských štátov jednotne;

k) dodržiavať a vykonávať všetky príslušné právne záväzné rozhodnutia agentúry ACER a Komisie;

l) každoročne predkladať príslušným orgánom členských štátov, agentúre ACER a Komisii správu o svojej činnosti a plnení svojich povinností, ktorá obsahuje prijaté opatrenia a dosiahnuté výsledky za každú úlohu uvedenú v tomto článku;

m) zabezpečovať, aby medzi činnosťami spojenými s prepravou, distribúciou, prepravou vodíka, uskladňovaním zemného plynu a vodíka, zariadeniami LNG a vodíkovými terminálmi a dodávkou zemného plynu a vodíka neexistovali krížové dotácie, bez toho, aby bol dotknutý článok 5 ods. 2 nariadenia (EÚ) 2024/1789;

n) monitorovať investičné plány prevádzkovateľov prepravných sietí a prevádzkovateľov vodíkových prepravných sietí, vo svojej výročnej správe poskytovať hodnotenie investičných plánov prevádzkovateľov prepravných sietí a prevádzkovateľov vodíkových prepravných sietí, pokiaľ ide o ich súlad s plánmi rozvoja sietí pre celú Úniu uvedenými v článkoch 32 a 60 nariadenia (EÚ) 2024/1789, a zahrnúť do týchto hodnotení odporúčania na zmenu týchto investičných plánov;

o) monitorovať dodržiavanie a skúmať doterajšiu účinnosť pravidiel bezpečnosti a spoľahlivosti siete, ako aj stanovovať alebo schvaľovať normy a požiadavky na kvalitu služby a dodávok alebo k tomu prispievať spolu s ostatnými príslušnými orgánmi;

p) monitorovať úroveň transparentnosti vrátane veľkoobchodných cien a zabezpečovať, aby plynárenské podniky a vodíkové podniky dodržiavali povinnosti týkajúce sa transparentnosti;

q) monitorovať úroveň a účinnosť otvorenosti trhu a hospodárskej súťaže na veľkoobchodnej a maloobchodnej úrovni vrátane burzového obchodovania so zemným plynom a s vodíkom, cien pre odberateľov v domácnosti vrátane systému zálohových platieb, transparentnosti ponúk, prudkých nárastov cien a ich vplyvu na veľkoobchodné a spotrebiteľské ceny, vzťahu medzi cenami pre domácnosti a veľkoobchodnými cenami, mier zmeny dodávateľa, mier odpájania, poplatkov za služby údržby a vykonávanie týchto služieb, sťažností odberateľov v domácnosti a akékoľvek narušenia alebo obmedzenia hospodárskej súťaže vrátane poskytovania všetkých relevantných informácií a predkladania všetkých relevantných prípadov do pozornosti príslušných orgánov na ochranu hospodárskej súťaže, najmä pokiaľ ide o zraniteľných odberateľov a odberateľov postihnutých energetickou chudobou;

r) monitorovať výskyt reštriktívnych zmluvných praktík vrátane doložiek o výlučnosti, ktoré môžu brániť veľkým odberateľom mimo domácností uzatvoriť zmluvu s viacerými dodávateľmi súčasne alebo obmedziť ich možnosť zvoliť si takýto postup, a v relevantnom prípade informovať o takýchto praktikách národné orgány na ochranu hospodárskej súťaže;

s) dodržiavať zmluvnú slobodu, pokiaľ ide o dlhodobé zmluvy, za predpokladu, že sú v súlade s právom Únie a s politikami Únie a prispievajú k cieľom dekarbonizácie za predpokladu, že nie sú uzavreté žiadne dlhodobé zmluvy o dodávkach fosílneho plynu bez znížených emisií s platnosťou po 31. decembri 2049;

t) monitorovať čas, za ktorý prevádzkovatelia prepravných a distribučných sietí zemného plynu alebo prevádzkovatelia vodíkových sietí zabezpečili pripojenie a opravu, vrátane žiadostí o pripojenie k sieti zo strany zariadení na výrobu biometánu;

u) monitorovať a skúmať podmienky prístupu do zásobníkov zemného plynu, k akumulácii plynu v potrubí a iným podporným službám stanoveným v článku 33 alebo 37, čo v prípade, že je režim prístupu do zásobníkov zemného plynu stanovený podľa článku 33 ods. 3 nezahŕňa preskúmanie tarif;

v) spolu s ostatnými príslušnými orgánmi pomáhať zabezpečiť účinnosť a presadzovanie opatrení na ochranu spotrebiteľa vrátane opatrení stanovených v prílohe I, a najmä posúdiť existenciu prekážok, ktoré odberateľom bránia v uplatňovaní ich práv, ako je zmena dodávateľa, ukončenie zmluvy a prístup k mechanizmom mimosúdneho urovnania sporov;

w) minimálne raz ročne uverejňovať odporúčania o súlade dodávateľských cien s článkom 7 a poskytovať ich vo hodných prípadoch orgánom na ochranu hospodárskej súťaže;

x) zabezpečovať nediskriminačný prístup k údajom o spotrebe odberateľov, poskytovať na dobrovoľné použitie údaje o spotrebe v ľahko zrozumiteľnom harmonizovanom formáte na vnútroštátnej úrovni a zabezpečovať rýchly prístup všetkých odberateľov k týmto údajom podľa článkov 23 a 24;

y) monitorovať vykonávanie pravidiel vzťahujúcich sa na úlohy a povinnosti prevádzkovateľov prepravných sietí, prevádzkovateľov distribučných sietí, prevádzkovateľov vodíkových sietí, dodávateľov a odberateľov a ďalších účastníkov trhu podľa nariadenia (EÚ) 2024/1789;

z) monitorovať správne uplatňovanie kritérií, na základe ktorých sa stanovuje, či zásobník zemného plynu patrí do rozsahu pôsobnosti článku 33 ods. 3 alebo 4;

aa) monitorovať vykonávanie ochranných opatrení uvedených v článku 83;

bb) prispievať k zlučiteľnosti postupov výmeny údajov pri najdôležitejších trhových postupoch na regionálnej úrovni;

cc) vykonávať sieťové predpisy a usmernenia prijaté podľa článkov 70 až 74 nariadenia (EÚ) 2024/1789 prostredníctvom vnútroštátnych opatrení, alebo ak sa tak vyžaduje, prostredníctvom opatrení koordinovaných na úrovni regiónov alebo v celej Únii;

dd) zabezpečovať otvorené, transparentné, efektívne a inkluzívne postupy zostavovania vnútroštátneho 10-ročného plánu rozvoja siete v súlade s požiadavkami stanovenými v článku 55, plánu rozvoja vodíkovej distribučnej siete v súlade s požiadavkami stanovenými v článku 56 a prípadne plánu vyraďovania siete z prevádzky v súlade s požiadavkami stanovenými v článku 57;

ee) schvaľovať a meniť plány rozvoja sietí uvedené v článku 55 a v relevantných prípadoch v článku 57;

ff) preskúmať a v príslušných prípadoch požadovať zmeny plánu rozvoja vodíkovej distribučnej siete uvedeného v článku 56 ods. 4, ak je táto úloha stanovená členským štátom podľa odseku 6 uvedeného článku;

gg) vypracovať usmernenia uvedené v článku 57 ods. 6, v ktorých sa stanovia kritériá a metodiky pre štrukturálny prístup k vyraďovaniu častí distribučnej siete zemného plynu z prevádzky, pričom sa zohľadnia náklady na vyradenie z prevádzky a osobitný prípad, pokiaľ ide o aktíva, ktoré by si mohli vyžadovať vyradenie z prevádzky pred koncom ich pôvodne plánovaného životného cyklu, a poskytnúť usmernenia týkajúce sa stanovenia taríf v takýchto prípadoch;

hh) monitorovať dostupnosť porovnávacích webových sídiel vrátane porovnávacích nástrojov, ktoré spĺňajú kritériá článku 14;

ii) monitorovať odstraňovanie neodôvodnených prekážok a obmedzení rozvoja spotreby obnoviteľného zemného plynu z vlastnej výroby;

jj) vykonávať akékoľvek ďalšie povinnosti zverené regulačnému orgánu podľa tejto smernice a nariadenia (EÚ) 2024/1789.

2. Ak tak členský štát stanovil, monitorovacie povinnosti podľa odseku 1 môžu vykonávať aj iné orgány ako regulačný orgán. Informácie zistené v rámci tohto monitorovania sa v takomto prípade čo najskôr poskytnú regulačnému orgánu.

Regulačný orgán sa bez toho, aby boli dotknuté ich vlastné osobitné právomoci, pri plnení povinností uvedených v odseku 1 podľa potreby radí s prevádzkovateľmi prepravných sietí zemného plynu a prevádzkovateľmi vodíkových sietí a prípadne aj úzko spolupracuje s inými príslušnými vnútroštátnymi orgánmi, pričom si zachováva nezávislosť a dodržiava zásady lepšej regulácie.

Žiadnym schválením zo strany regulačného orgánu alebo agentúry ACER podľa tejto smernice nie je dotknutý oprávnený výkon právomocí regulačného orgánu podľa tohto článku v budúcnosti, ani žiadne sankcie uložené inými príslušnými orgánmi alebo Komisiou.

3. Ak bol podľa článku 61 alebo 68 určený nezávislý prevádzkovateľ siete alebo nezávislý prevádzkovateľ vodíkovej prepravnej siete, regulačný orgán okrem plnenia povinností, ktoré mu boli zverené podľa odseku 1 tohto článku:

a) monitoruje, či si vlastník prepravnej siete, nezávislý prevádzkovateľ siete alebo vlastník vodíkovej prepravnej siete a nezávislý prevádzkovateľ vodíkovej prepravnej siete plnia svoje povinnosti vyplývajúce z tejto smernice, a podľa odseku 4 písm. d) ukladá sankcie za ich neplnenie;

b) monitoruje vzťahy a komunikáciu medzi nezávislým prevádzkovateľom siete a vlastníkom prepravnej siete alebo medzi vlastníkom vodíkovej prepravnej siete a nezávislým prevádzkovateľom vodíkovej prepravnej siete tak, aby sa zabezpečilo plnenie povinností zo strany nezávislého prevádzkovateľa siete alebo nezávislého prevádzkovateľa vodíkovej prepravnej siete, a predovšetkým schvaľuje zmluvy a koná ako orgán na urovnanie sporov medzi nezávislým prevádzkovateľom siete a vlastníkom prepravnej siete alebo medzi vlastníkom vodíkovej prepravnej siete a nezávislým prevádzkovateľom vodíkovej prepravnej siete v súvislosti s akýmikoľvek sťažnosťami ktorejkoľvek strany podľa odseku 11;

c) bez toho, aby bol dotknutý postup stanovený v článku 61 ods. 2 písm. c), schvaľuje v súvislosti s prvým 10-ročným plánom rozvoja siete investičné plánovanie a viacročný plán rozvoja siete, ktoré každoročne predkladá nezávislý prevádzkovateľ siete alebo nezávislý prevádzkovateľ vodíkovej prepravnej siete;

d) zabezpečuje, aby tarify za prístup do siete, ktoré vyberá nezávislý prevádzkovateľ siete alebo nezávislý prevádzkovateľ vodíkovej siete, zahŕňali náhradu pre vlastníka siete alebo vlastníkov siete, ktorá tvorí primeranú kompenzáciu za používanie aktív siete a všetky nové investície do nej za predpokladu, že sú hospodárne a efektívne;

e) má právomoc vykonávať inšpekcie v priestoroch vlastníka prepravnej siete a nezávislého prevádzkovateľa siete alebo vlastníka vodíkovej prepravnej siete a nezávislého prevádzkovateľa vodíkovej prepravnej siete vrátane neohlásených inšpekcií.

4. Členské štáty zabezpečia, aby regulačné orgány mali právomoci, ktoré im umožnia plniť povinnosti uvedené v odsekoch 1, 3 a 6 efektívne a rýchlo. Na tento účel má regulačný orgán minimálne tieto právomoci:

a) vydávať záväzné rozhodnutia týkajúce sa plynárenských a vodíkových podnikov;

b) skúmať fungovanie trhov so zemným plynom a s vodíkom a rozhodovať o všetkých potrebných a primeraných opatreniach na podporu skutočnej hospodárskej súťaže a zabezpečenie správneho fungovania trhov so zemným plynom a s vodíkom a ukladať tieto opatrenia a v príslušnom prípade spolupracovať s národným orgánom na ochranu hospodárskej súťaže a s regulátormi finančného trhu alebo Komisiou pri skúmaní záležitostí, ktoré súvisia s právom hospodárskej súťaže;

c) požadovať od plynárenských a vodíkových podnikov všetky relevantné informácie, ktoré potrebuje na plnenie svojich úloh vrátane odôvodnenia každého zamietnutia prístupu tretích strán, ako aj informácie o opatreniach potrebných na posilnenie siete;

d) plynárenským a vodíkovým podnikom, ktoré si neplnia povinnosti vyplývajúce z tejto smernice alebo iných príslušných právne záväzných rozhodnutí regulačného orgánu alebo agentúry ACER, ukladať účinné, primerané a odrádzajúce sankcie alebo navrhovať príslušnému súdu, aby uložil takéto sankcie vrátane právomoci ukladať prevádzkovateľovi prepravnej siete alebo prevádzkovateľovi vodíkovej siete alebo vertikálne integrovanému podniku podľa situácie sankcie za neplnenie ich príslušných povinností, ktoré vyplývajú z tejto smernice, alebo navrhovať uloženie takýchto sankcií, v maximálnej výške 10 % ročného obratu prevádzkovateľa prepravnej siete alebo prevádzkovateľa vodíkovej siete alebo až 10 % ročného obratu vertikálne integrovaného podniku;

e) má náležité práva vykonávať vyšetrovanie a príslušné právomoci vydávať pokyny pri urovnávaní sporov podľa odsekov 11 a 12.

5. Regulačný orgán so sídlom v členskom štáte, v ktorom má sídlo sieť ENTSO pre plyn, sieť ENNOH alebo subjekt PDS EÚ, má právomoc uložiť subjektom, ktoré si neplnia povinnosti vyplývajúce z tejto smernice, nariadenia (EÚ) 2024/1789 alebo relevantných právne záväzných rozhodnutí regulačného orgánu alebo agentúry ACER, účinné, primerané a odrádzajúce sankcie alebo navrhovať príslušnému súdu, aby uložil takéto sankcie.

6. V prípade, že bol nezávislý prevádzkovateľ prepravnej siete alebo integrovaný prevádzkovateľ vodíkovej prepravnej siete určený v súlade s kapitolou IX oddielom 3, regulačnému orgánu sa okrem povinností a právomocí, ktoré mu boli uložené podľa odsekov 1 a 4 tohto článku, zveria minimálne tieto povinnosti a právomoci:

a) ukladať sankcie podľa odseku 4 písm. d) za diskriminačné správanie v prospech vertikálne integrovaného podniku;

b) monitorovať komunikáciu medzi prevádzkovateľom prepravnej siete alebo integrovaným prevádzkovateľom vodíkovej prepravnej siete a vertikálne integrovaným podnikom tak, aby sa zabezpečilo dodržiavanie povinností zo strany prevádzkovateľa prepravnej siete alebo integrovaného prevádzkovateľa vodíkovej prepravnej siete;

c) konať ako orgán na urovnanie sporov medzi vertikálne integrovaným podnikom a prevádzkovateľom prepravnej siete alebo integrovaným prevádzkovateľom vodíkovej prepravnej siete v súvislosti s každou sťažnosťou predloženou podľa odseku 11;

d) monitorovať obchodné a finančné vzťahy vrátane úverov medzi vertikálne integrovaným podnikom a prevádzkovateľom prepravnej siete alebo integrovaným prevádzkovateľom vodíkovej prepravnej siete;

e) schvaľovať všetky obchodné a finančné dohody medzi vertikálne integrovaným podnikom a prevádzkovateľom prepravnej siete alebo integrovaným prevádzkovateľom vodíkovej prepravnej siete pod podmienkou, že spĺňajú trhové podmienky;

f) v prípade oznámenia od subjektu zodpovedného za zabezpečenie súladu podľa článku 67 ods. 4 požadovať od vertikálne integrovaného podniku odôvodnenie, predovšetkým s dôkazom, že nenastal žiadny prípad diskriminačného správania v prospech vertikálne integrovaného podniku;

g) vykonávať inšpekcie, aj neohlásené, v priestoroch vertikálne integrovaného podniku a prevádzkovateľa prepravnej siete alebo integrovaného prevádzkovateľa vodíkovej prepravnej siete;

h) zverovať všetky alebo osobitné úlohy prevádzkovateľa prepravnej siete alebo integrovaného prevádzkovateľa vodíkovej prepravnej siete nezávislému prevádzkovateľovi siete alebo nezávislému prevádzkovateľovi vodíkovej prepravnej siete vymenovanému podľa článku 68 v prípade, že si prevádzkovateľ prepravnej siete alebo integrovaný prevádzkovateľ vodíkovej siete sústavne neplní povinnosti, ktoré vyplývajú z tejto smernice, a to najmä v prípade opakovaného diskriminačného správania v prospech vertikálne integrovaného podniku.

7. Regulačné orgány sú zodpovedné minimálne za stanovenie alebo schválenie metodík používaných na výpočet alebo stanovenie podmienok, a to v dostatočnom časovom predstihu predtým, ako nadobudnú účinnosť, pre:

a) pripojenie a prístup do vnútroštátnych plynárenských sietí vrátane prepravných a distribučných taríf a podmienky a tarify súvisiace s prístupom do zariadení LNG, pričom tarify alebo metodiky umožňujú investície do sietí a zariadení LNG potrebné na zabezpečenie životaschopnosti sietí a zariadení LNG;

b) pripojenie a prístup do vnútroštátnych vodíkových sietí vrátane prípadných taríf za vodíkové siete a podmienky a tarify pri prístupe k zásobníkom vodíka a vodíkovým terminálom;

c) poskytovanie služieb vyvažovania, ktoré sa majú uskutočňovať čo najhospodárnejším spôsobom a majú poskytovať vhodné stimuly pre užívateľov siete, aby udržiavali v rovnováhe svoj vstup a odber spravodlivým a nediskriminačným spôsobom, a majú byť založené na objektívnych kritériách;

d) schvaľovanie a monitorovanie účelových poplatkov v súlade s článkom 5 nariadenia (EÚ) 2024/1789;

e) prístup do cezhraničnej infraštruktúry vrátane postupov na prideľovanie kapacity a riadenie preťaženia.

8. Metodiky alebo podmienky uvedené v odseku 7 sa uverejňujú.

9. Regulačné orgány pri stanovovaní alebo schvaľovaní taríf alebo metodík a vyvažovacích služieb uvedených v odseku 7 zabezpečujú, aby sa prevádzkovateľom prepravných a distribučných sietí a, bez toho, aby bolo dotknuté rozhodnutie členských štátov podľa článku 35 ods. 4, prevádzkovateľom vodíkových sietí poskytovali vhodné krátkodobé a dlhodobé stimuly na zvyšovanie efektívnosti, posilňovanie integrácie trhu a bezpečnosti dodávok, ako aj na podporu súvisiacich výskumných činností.

10. Regulačné orgány monitorujú riadenie preťaženia vnútroštátnych prepravných sietí a vodíkových prepravných sietí vrátane prepojení a vodíkových prepojení, ako aj vykonávanie pravidiel riadenia preťaženia. Prevádzkovatelia prepravných sietí, prevádzkovatelia vodíkových prepravných sietí alebo operátori trhu predložia na tento účel regulačným orgánom svoje pravidlá riadenia preťaženia vrátane pravidiel prideľovania kapacity. Regulačné orgány môžu požadovať zmeny týchto pravidiel.

Článok 79

Rozhodnutia a sťažnosti

1. Regulačné orgány majú právomoc v prípade potreby od prevádzkovateľov prepravných sietí zemného plynu, zásobníkov zemného plynu, zariadení LNG, prevádzkovateľov distribučných sietí, prevádzkovateľov zásobníkov a terminálov vodíka a prevádzkovateľov vodíkových sietí vyžadovať, aby upravili podmienky vrátane taríf a metodík uvedených v tomto článku s cieľom zabezpečiť ich primeranosť a uplatňovanie nediskriminačným spôsobom. V prípade, že je režim prístupu do zásobníkov zemného plynu stanovený podľa článku 33 ods. 3, ich úloha nezahŕňa úpravy taríf. V prípade, že sa režim prístupu do vodíkových sietí, vodíkových zariadení alebo zásobníkov vodíka zakladá na dohodnutom prístupe tretích strán v súlade s článkom 35 ods. 4, článkom 36 ods. 1 alebo článkom 37 ods. 2, z tejto úlohy je vyňatá úprava taríf. Regulačné orgány majú v prípade oneskorenia pri stanovovaní prepravných a distribučných taríf pri zemnom plyne a v prípade potreby taríf vo vodíkových sieťach právomoc stanoviť alebo schváliť predbežné prepravné a distribučné tarify alebo metodiky a tarify alebo metodiky vo vodíkových sieťach a rozhodnúť o vhodných kompenzačných opatreniach, ak sa konečné tarify alebo metodiky líšia od týchto predbežných taríf alebo metodík.

2. Každá strana, ktorá podá sťažnosť na prevádzkovateľa prepravnej siete zemného plynu, zásobníka zemného plynu, zariadenia LNG alebo distribučnej siete alebo prevádzkovateľa vodíkovej siete, zásobníka alebo terminálu vodíka v súvislosti s povinnosťami daného prevádzkovateľa vyplývajúcimi z tejto smernice, sa môže s touto sťažnosťou obrátiť na regulačný orgán, ktorý koná ako orgán na urovnanie sporu a vydá rozhodnutie do dvoch mesiacov od doručenia sťažnosti. Uvedená lehota sa môže predĺžiť o ďalšie dva mesiace, ak regulačný orgán požiada o ďalšie informácie. Uvedená predĺžená lehota sa môže ďalej predĺžiť so súhlasom sťažovateľa. Rozhodnutie regulačného orgánu je záväzné, pokiaľ sa nezruší v odvolacom konaní.

3. Každá strana, na ktorú sa vzťahuje rozhodnutie o metodikách prijaté podľa tohto článku a ktorá má v tejto súvislosti právo sa sťažovať, alebo v prípade, že má regulačný orgán povinnosť konzultovať navrhnuté tarify alebo metodiky, môže do dvoch mesiacov, alebo v kratšej lehote, ak tak stanovia členské štáty, od uverejnenia rozhodnutia alebo jeho návrhu podať sťažnosť a požiadať o preskúmanie. Takáto sťažnosť nemá odkladný účinok.

4. Členské štáty vytvoria vhodné a efektívne mechanizmy na reguláciu, kontrolu a transparentnosť, aby sa zabránilo akémukoľvek zneužívaniu dominantného postavenia, najmä v neprospech spotrebiteľov, a predátorskému správaniu. V uvedených mechanizmoch sa zohľadnia ustanovenia ZFEÚ, najmä jej článok 102.

5. Členské štáty zabezpečia, aby sa v prípade, že sa nedodržali pravidlá o zachovávaní dôvernosti uložené touto smernicou, prijali v súlade s vnútroštátnym právom proti zodpovedným fyzickým alebo právnickým osobám vhodné opatrenia vrátane správnych alebo trestných konaní.

6. Sťažnosťami uvedenými v odsekoch 2 a 3 nie je dotknuté vykonávanie práv na odvolanie podľa práva Únie alebo vnútroštátneho práva.

7. Rozhodnutia, ktoré prijíma regulačný orgán, sú plne odôvodnené a opodstatnené, umožňujú súdne preskúmanie. Rozhodnutia sú verejnosti prístupné, pričom však zachovávajú dôverný charakter citlivých obchodných informácií.

8. Členské štáty zabezpečia, aby na vnútroštátnej úrovni existovali vhodné mechanizmy, v rámci ktorých má strana dotknutá rozhodnutím regulačného orgánu právo podať odvolanie na orgán nezávislý od zúčastnených strán a od akejkoľvek vlády.

Článok 80

Regionálna spolupráca medzi regulačnými orgánmi pri cezhraničných záležitostiach

1. Regulačné orgány úzko spolupracujú a navzájom sa konzultujú, a to najmä s agentúrou ACER, a navzájom si, ako aj agentúre ACER, poskytujú informácie potrebné na plnenie svojich úloh vyplývajúcich z tejto smernice. Prijímajúci orgán zabezpečuje rovnakú úroveň dôvernosti vymenených informácií, aká sa požaduje od poskytujúceho orgánu.

2. Regulačné orgány spolupracujú aspoň na regionálnej úrovni s cieľom:

a) podporiť skoncipovanie prevádzkových opatrení zameraných na umožnenie optimálneho riadenia siete, presadenie spoločného burzového obchodovania so zemným plynom a s vodíkom a prideľovania cezhraničnej kapacity a dosiahnutie primeranej úrovne kapacity prepojenia, a to aj prostredníctvom nových prepojení v rámci regiónu a medzi regiónmi, s cieľom umožniť rozvoj skutočnej hospodárskej súťaže a zvýšiť bezpečnosť dodávok bez toho, aby dochádzalo k diskriminácii medzi dodávateľskými podnikmi v rôznych členských štátoch;

b) koordinovať vývoj všetkých sieťových predpisov pre príslušných prevádzkovateľov prepravných sietí, prevádzkovateľov vodíkových sietí a ostatných účastníkov trhu;

c) koordinovať rozvoj pravidiel riadenia preťaženia;

d) zabezpečiť, aby právne subjekty vykonávajúce úlohy prevádzkovateľov prepravy a prevádzkovateľov siete na cezhraničnej alebo regionálnej úrovni dodržiavali regulačné požiadavky.

3. Regulačné orgány majú právo uzatvárať medzi sebou dohody o spolupráci s cieľom podporiť regulačnú spoluprácu.

4. Činnosti uvedené v odseku 2 sa vykonávajú podľa potreby v konzultácii s inými príslušnými vnútroštátnymi orgánmi a bez toho, aby boli dotknuté ich konkrétne právomoci.

5. Komisia je v súlade s článkom 90 splnomocnená prijímať delegované akty na doplnenie tejto smernice s cieľom stanoviť usmernenia k rozsahu povinností regulačných orgánov pri vzájomnej spolupráci a spolupráci s agentúrou ACER.

6. Regulačné orgány alebo prípadne iné príslušné orgány môžu konzultovať a spolupracovať s príslušnými orgánmi tretích krajín vrátane zmluvných strán Energetického spoločenstva v súvislosti s prevádzkou infraštruktúry pre zemný plyn a vodík do tretích krajín a z nich s cieľom zabezpečiť, pokiaľ ide o dotknutú infraštruktúru, aby sa táto smernica uplatňovala na území členského štátu a jeho pobrežného mora jednotne.

Článok 81

Súlad so sieťovými predpismi a s usmerneniami

1. Každý regulačný orgán a Komisia môžu požiadať agentúru ACER o stanovisko k súladu rozhodnutia prijatého regulačným orgánom so sieťovými predpismi a s usmerneniami prijatými podľa tejto smernice alebo nariadenia (EÚ) 2024/1789.

2. Agentúra ACER poskytuje svoje stanovisko regulačnému orgánu, ktorý oň požiadal, alebo Komisii a regulačnému orgánu, ktorý prijal dané rozhodnutie, do troch mesiacov od dátumu doručenia žiadosti.

3. Ak regulačný orgán, ktorý prijal rozhodnutie, nevyhovie stanovisku agentúry ACER do štyroch mesiacov odo dňa doručenia tohto stanoviska, agentúra ACER o tom informuje Komisiu.

4. Každý regulačný orgán môže informovať Komisiu, ak usúdi, že rozhodnutie, ktoré sa týka cezhraničného obchodu, prijaté iným regulačným orgánom, nie je v súlade so sieťovými predpismi a s usmerneniami prijatými podľa tejto smernice alebo nariadenia (EÚ) 2024/1789 a to do dvoch mesiacov odo dňa prijatia daného rozhodnutia.

5. Ak Komisia do dvoch mesiacov odvtedy, ako ju informovala agentúra ACER podľa odseku 3 alebo regulačný orgán podľa odseku 4, alebo z vlastného podnetu do troch mesiacov odo dňa prijatia rozhodnutia, zistí, že toto rozhodnutie regulačného orgánu vyvoláva závažné pochybnosti, pokiaľ ide o jeho súlad so sieťovými predpismi a s usmerneniami prijatými podľa tejto smernice alebo nariadenia (EÚ) 2024/1789, môže rozhodnúť o podrobnejšom preskúmaní veci. V takomto prípade vyzve regulačný orgán a strany konania pred regulačným orgánom, aby predložili svoje pripomienky.

6. Ak Komisia prijme rozhodnutie podrobnejšie vec preskúmať v súlade s odsekom 5, do štyroch mesiacov odo dňa prijatia takéhoto rozhodnutia vydá konečné rozhodnutie:

a) nevznieť námietky voči rozhodnutiu regulačného orgánu alebo

b) vyžadujúce, aby dotknutý regulačný orgán stiahol svoje rozhodnutie z dôvodu jeho nesúladu so sieťovými predpismi a s usmerneniami.

7. Ak Komisia neprijme rozhodnutie o podrobnejšom preskúmaní veci alebo konečné rozhodnutie v lehotách stanovených v odsekoch 5 a 6, považuje sa to za nevznesenie námietok voči rozhodnutiu regulačného orgánu.

8. Regulačný orgán vyhovie rozhodnutiu Komisie o stiahnutí svojho rozhodnutia v lehote dvoch mesiacov a informuje o tom Komisiu.

9. Komisia je v súlade s článkom 90 splnomocnená prijímať delegované akty na doplnenie tejto smernice, a to stanovením usmernení s podrobným postupom pre uplatňovanie tohto článku.

Článok 82

Vedenie záznamov

1. Členské štáty od dodávateľských podnikov vyžadujú, aby počas minimálne piatich rokov uchovávali k dispozícii pre vnútroštátne orgány vrátane regulačného orgánu a národných orgánov pre ochranu hospodárskej súťaže a Komisiu na účely plnenia ich úloh príslušné údaje o všetkých transakciách týkajúcich sa zmlúv o dodávke zemného plynu a vodíka a derivátov na zemný plyn a vodík s veľkoobchodnými odberateľmi a prevádzkovateľmi prepravných sietí, prevádzkovateľmi zásobníkov zemného plynu a zariadení LNG, ako aj prevádzkovateľmi vodíkových sietí, zásobníkov a terminálov.

2. Uvedené údaje obsahujú podrobné informácie o takých charakteristikách príslušných transakcií, ako je dĺžka trvania, pravidlá dodávky a vyrovnania, množstvo, dátumy a časy realizácie a ceny transakcií a spôsoby identifikácie príslušných veľkoobchodných odberateľov, a uvádzajú aj podrobné informácie o všetkých nesplnených zmluvách o dodávke zemného plynu a vodíka a derivátoch na zemný plyn a vodík.

3. Pod podmienkou, že sa nezverejnia citlivé obchodné informácie o jednotlivých účastníkoch trhu alebo transakciách, môže regulačný orgán rozhodnúť, že časti týchto informácií poskytne k dispozícii účastníkom trhu. Tento odsek sa nevzťahuje na informácie o finančných nástrojoch, ktoré patria do pôsobnosti smernice 2014/65/EÚ.

4. Komisia je splnomocnená prijímať delegované akty v súlade s článkom 90 na doplnenie tejto smernice, a to stanovením usmernení, v ktorých sa vymedzia metódy a opatrenia týkajúce sa vedenia záznamov, ako aj forma a obsah údajov, ktoré sa majú uchovávať.

5. Pokiaľ ide o transakcie s derivátmi na zemný plyn a vodík medzi dodávateľskými podnikmi a veľkoobchodnými odberateľmi a prevádzkovateľmi prepravnej siete zemného plynu, prevádzkovateľmi zásobníkov zemného plynu a zariadení LNG, ako aj prevádzkovateľmi vodíkových sietí, zásobníkov a terminálov, tento článok sa uplatňuje až po tom, ako Komisia prijme usmernenia uvedené v odseku 4.

6. Z tohto článku nevyplývajú pre subjekty, ktoré patria do rozsahu pôsobnosti smernice 2014/65/EÚ, vo vzťahu k orgánom uvedeným v odseku 1 tohto článku žiadne ďalšie povinnosti.

7. Ak orgány uvedené v odseku 1 tohto článku potrebujú prístup k údajom, ktoré uchovávajú subjekty, ktoré patria do rozsahu pôsobnosti smernice 2014/65/EÚ, požadované údaje im poskytnú orgány zodpovedné podľa uvedenej smernice.

KAPITOLA XI

ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA

Článok 83

Ochranné opatrenia

V prípade náhlej krízy na trhu s energiou, alebo ak je ohrozovaná fyzická bezpečnosť alebo ochrana osôb, prístrojov alebo zariadení alebo integrita siete, môže členský štát prijať opatrenia stanovené v národnom núdzovom pláne a v náležitom prípade vyhlásiť jednu z úrovní krízovej situácie podľa článku 11 nariadenia (EÚ) 2017/1938.

Článok 84

Rovnaké podmienky hospodárskej súťaže

1. Opatrenia, ktoré môžu členské štáty podľa tejto smernice prijať, aby zabezpečili rovnaké podmienky hospodárskej súťaže, musia byť v súlade so ZFEÚ, najmä jej článkom 36, a s ďalším právom Únie.

2. Opatrenia uvedené v odseku 1 musia byť primerané, nediskriminačné a transparentné. Uvedené opatrenia môžu nadobudnúť účinnosť až po tom, ako sa oznámia Komisii a tá ich schváli.

3. Komisia koná na základe oznámenia uvedeného v odseku 2 do dvoch mesiacov odo dňa jeho doručenia. Uvedená lehota začne plynúť dňom nasledujúcim po doručení všetkých informácií. Ak Komisia v uvedenej dvojmesačnej lehote nekoná, považuje sa to za nevznesenie námietok voči oznámeným opatreniam.

Článok 85

Technické dohody týkajúce sa prevádzky plynovodov a vodíkovodov s tretími krajinami

Touto smernicou nie je dotknutá sloboda prevádzkovateľov prepravných sietí, prevádzkovateľov vodíkových sietí alebo iných hospodárskych subjektov ponechať v platnosti alebo uzavierať technické dohody o otázkach týkajúcich sa prevádzky plynovodov a vodíkovodov medzi členským štátom a treťou krajinou, pokiaľ sú tieto dohody v súlade s právom Únie a príslušnými rozhodnutiami regulačných orgánov dotknutých členských štátov. Takéto dohody sa oznámia regulačným orgánom dotknutých členských štátov.

Článok 86

Odchýlky v prípade siete zemného plynu

1. Členské štáty, ktoré nie sú priamo pripojené na prepojenú sieť iného členského štátu sa môžu odchýliť od článku 3, 8, 34 alebo 60 alebo článku 31 ods. 1. Platnosť každej takejto odchýlky sa končí v momente, keď sa skompletizuje prvé prepojenie s členským štátom. Každá takáto odchýlka sa oznamuje Komisii.

2. Členské štáty môžu požiadať Komisiu o odchýlky od uplatňovania článku 3, 8, 60 alebo 31 v prípade najvzdialenejších regiónov v zmysle článku 349 ZFEÚ alebo v prípade iných geograficky izolovaných oblastí. Platnosť každej takejto odchýlky sa končí v momente, keď sa skompletizuje prvé spojenie regiónu alebo oblasti s členským štátom prostredníctvom prepojenej siete.

3. Luxembursko sa môže odchýliť od článku 60. Každá takáto odchýlka sa oznamuje Komisii.

4. Komisia informuje členské štáty o žiadostiach o odchýlky podľa odseku 2 pred tým, ako prijme rozhodnutie, pričom zohľadňuje opodstatnené žiadosti o dôvernosť citlivých obchodných informácií.

5. Odchýlky, ktoré Komisia udelí podľa odseku 2, sú časovo obmedzené a vzťahujú sa na ne podmienky, ktorých účelom je zintenzívniť hospodársku súťaž na vnútornom trhu, ako aj jeho integráciu, a zabezpečiť, aby odchýlky neprekážali prechodu na energiu z obnoviteľných zdrojov alebo uplatňovaniu zásady prvoradosti energetickej efektívnosti.

6. Platnosť odchýlok udelených podľa smernice 2009/73/ES bez dátumu skončenia platnosti alebo bez stanoveného obdobia uplatňovania uplynie 31. decembra 2025. Členské štáty, ktoré k 4. augustu 2024 takéto odchýlky stále uplatňujú, sa môžu rozhodnúť uplatňovať novú odchýlku podľa odseku 1 alebo 7 tohto článku alebo môžu požiadať Komisiu o udelenie novej odchýlky podľa odseku 2 tohto článku.

7. Členské štáty, ktoré dostanú prvé obchodné dodávky podľa svojej prvej dlhodobej zmluvy o dodávkach zemného plynu po 4. auguste 2024, sa môžu odchýliť od článku 3 ods. 1 až 4, článku 4 ods. 1, článku 8, článku 31 ods. 1, článku 32 ods. 1, článku 34, článku 39 ods. 1 až 5, článku 43, článku 44 ods. 6 a článkov 46, 60, 61 a 75. Každá takáto odchýlka sa oznamuje Komisii. Platnosť odchýlky uplynie 10 rokov po prijatí prvej obchodnej dodávky podľa ich prvej dlhodobej zmluvy o dodávkach zemného plynu.

8. Oznámenia o odchýlkach udelených členskými štátmi podľa odsekov 1, 3 a 7 a rozhodnutia Komisie o udelení odchýlok podľa odsekov 2, 5 a 6 sa uverejnia v *Úradnom vestníku Európskej únie*.

Článok 87

Vodíkové siete v izolovaných regiónoch

1. Členské štáty môžu udeliť odchýlky od uplatňovania článku 46, 68 alebo 71 na vodíkové siete nachádzajúce sa v najvzdialenejších regiónoch v zmysle článku 349 ZFEÚ a v izolovaných regiónoch s týmito kódmi NUTS 2 a NUTS 3 nomenklatúry územných jednotiek pre štatistické účely (NUTS) zriadenej nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1059/2003 ([52]):

i) Cyprus (NUTS 2 CY00);

ii) Kainuu (NUTS 3 FI1D8);

iii) Laponsko (NUTS 3 FI1D7);

iv) Malta (NUTS 2 MT00);

v) Severná Ostrobotnia (NUTS 3 FI1D9);

vi) Horný Norrland (NUTS 2 SE33).

2. Každá odchýlka udelená podľa odseku 1 sa zverejní a oznámi Komisii.

3. Platnosť odchýlok udelených podľa odseku 1 uplynie 15 rokov odo dňa ich udelenia a v každom prípade najneskôr 31. decembra 2044. Takéto odchýlky sa neobnovujú. Členské štáty zrušia odchýlku udelenú podľa odseku 1, ak sa vodíková sieť, na ktorú sa takáto odchýlka vzťahuje, rozšíri za izolovaný región alebo sa pripojí k vodíkovým sieťam nachádzajúcim sa mimo regiónu.

4. Každých sedem rokov odo dňa udelenia odchýlky podľa odseku 1 alebo na základe odôvodnenej žiadosti Komisie uverejní regulačný orgán členského štátu, ktorý odchýlku udelil, posúdenie vplyvu tejto odchýlky na hospodársku súťaž, rozvoj infraštruktúry a fungovanie trhu. Ak regulačný orgán po takom posúdení dospeje k záveru, že ďalšie uplatňovanie odchýlky by znamenalo riziko narušenia hospodárskej súťaže alebo nepriaznivého vplyvu na účinné zavádzanie vodíkovej infraštruktúry alebo na rozvoj trhu s vodíkom v členskom štáte alebo Únii, členský štát odchýlku zruší.

Článok 88

Odchýlky týkajúce sa plynovodov na prepravu zemného plynu do tretích krajín a z nich

1. Pokiaľ ide o plynovody na prepravu zemného plynu medzi členským štátom a treťou krajinou, ktoré boli dokončené pred 23. májom 2019, členský štát, v ktorom sa nachádza prvé miesto pripojenia takéhoto prepravného plynovodu k sieti členského štátu, sa môže rozhodnúť odchýliť sa od článkov 31, 60, 71 a 72, článku 78 ods. 7 a 9 a článku 79 ods. 1, pokiaľ ide o tie časti takéhoto plynovodu na prepravu zemného plynu, ktoré sa nachádzajú na jeho území a v jeho pobrežnom mori, a to z objektívnych dôvodov, akým je napríklad umožniť návratnosť uskutočnenej investície, alebo z dôvodov bezpečnosti dodávok, a to za predpokladu, že sa uplatnením odchýlky nenaruší hospodárska súťaž ani účinné fungovanie vnútorného trhu so zemným plynom, ani bezpečnosť dodávok v Únii.

Odchýlka je časovo obmedzená na najviac 20 rokov na základe objektívneho odôvodnenia, pričom môže byť v odôvodnených prípadoch obnovená, a môže podliehať podmienkam, ktoré prispievajú k dosiahnutiu podmienok uvedených v prvom pododseku.

Takéto odchýlky sa neuplatňujú na prepravné plynovody medzi členským štátom a treťou krajinou, od ktorej sa požaduje transponovať túto smernicu a ktorá účinne vykonáva túto smernicu vo svojom právnom poriadku podľa dohody uzavretej s Úniou.

2. Ak sa dotknutý prepravný plynovod nachádza na území viac ako jedného členského štátu, členský štát, na území ktorého sa nachádza prvé miesto pripojenia k sieti členských štátov, rozhodne, či udelí odchýlku týkajúcu sa tohto prepravného plynovodu, a to po konzultácii so všetkými dotknutými členskými štátmi.

([52]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1059/2003 z 26. mája 2003 o zostavení spoločnej nomenklatúry územných jednotiek pre štatistické účely (NUTS) (Ú. v. EÚ L 154, 21.6.2003, s. 1).

Komisia môže na žiadosť dotknutých členských štátov rozhodnúť, že bude plniť úlohu pozorovateľa pri konzultáciách medzi členským štátom, na území ktorého sa nachádza prvé miesto pripojenia, a treťou krajinou, týkajúcich sa jednotného uplatňovania tejto smernice na území a v pobrežnom mori členského štátu, v ktorom sa nachádza prvé miesto pripojenia, a to aj pokiaľ ide o udelenie odchýlok pre takéto prepravné plynovody.

3. Rozhodnutia podľa odsekov 1 a 2 sa prijmú do 24. mája 2020. Členské štáty oznámia všetky takéto rozhodnutia Komisii a uverejnia ich.

4. Komisia do 5. augusta 2026 predloží Európskemu parlamentu a Rade správu o odchýlkach udelených podľa tohto článku. V správe sa posúdi najmä vplyv takýchto odchýlok na účinné fungovanie vnútorného trhu so zemným plynom, ako aj na bezpečnosť dodávok energie a základné bezpečnostné záujmy Únie a členských štátov.

Článok 89

Postup splnomocnenia

1. Bez toho, aby boli dotknuté ostatné záväzky vyplývajúce z práva Únie a rozdelenie právomoci medzi Úniou a členskými štátmi, existujúce dohody medzi členským štátom a treťou krajinou o prevádzke prepravného plynovodu alebo ťažobnej siete sa môžu ponechať v platnosti, až kým nenadobudne platnosť následná dohoda medzi Úniou a touto treťou krajinou alebo až kým sa nezačne uplatňovať postup stanovený v odsekoch 2 až 15.

2. Bez toho, aby bolo dotknuté rozdelenie právomoci medzi Úniou a členskými štátmi, ak má členský štát v úmysle začať rokovania s treťou krajinou s cieľom zmeniť, predĺžiť, upraviť, obnoviť alebo uzavrieť s treťou krajinou dohodu o prevádzke prepravného plynovodu alebo vodíkového prepojenia týkajúcu sa záležitostí, ktoré patria úplne alebo čiastočne do rozsahu pôsobnosti tejto smernice alebo nariadenia (EÚ) 2024/1789, písomne oznámi svoj úmysel Komisii.

Takéto oznámenie obsahuje príslušnú dokumentáciu a uvádzajú sa v ňom ustanovenia, ktoré majú byť predmetom rokovaní alebo o ktorých sa má opätovne rokovať, ako aj ciele rokovaní a všetky ďalšie relevantné informácie a musí sa Komisii zaslať najneskôr päť mesiacov pred plánovaným začatím rokovaní.

3. Komisia na základe každého oznámenia podľa odseku 2 oprávni dotknutý členský štát, aby začal formálne rokovania s treťou krajinou, pokiaľ ide o tie časti, ktoré môžu ovplyvniť spoločné pravidlá Únie, ak nedospeje k záveru, že začatie takýchto rokovaní by:

a) bolo v rozpore s právom Únie v inej záležitosti, než je nezlučiteľnosť vyplývajúca z rozdelenia právomoci medzi Úniou a členskými štátmi;

b) malo negatívny vplyv na fungovanie vnútorných trhov so zemným plynom alebo s vodíkom, hospodársku súťaž alebo bezpečnosť dodávok v členskom štáte alebo v Únii pri zohľadnení zásady solidarity medzi členskými štátmi podľa článku 194 ods. 1 ZFEÚ;

c) ohrozilo ciele prebiehajúcich rokovaní o medzinárodných dohodách medzi Úniou a treťou krajinou;

d) bolo diskriminačné.

4. Komisia pri vykonávaní posudzovania podľa odseku 3 zohľadní, či sa plánovaná dohoda týka prepravného plynovodu alebo ťažobného plynovodu, ktorý prispieva k diverzifikácii dodávok a dodávateľov zemného plynu prostredníctvom nových zdrojov zemného plynu.

5. Komisia do 90 dní od doručenia oznámenia uvedeného v odseku 2 prijme rozhodnutie o oprávnení alebo zamietnutí oprávnenia členského štátu začať rokovania s cieľom zmeniť, predĺžiť, upraviť, obnoviť alebo uzavrieť dohodu s treťou krajinou. Ak sú na prijatie rozhodnutia potrebné dodatočné informácie, začína lehota 90 dní plynúť od dátumu doručenia takýchto dodatočných informácií.

6. Ak Komisia prijme rozhodnutie o zamietnutí oprávnenia členského štátu začať rokovania s cieľom zmeniť, predĺžiť, upraviť, obnoviť alebo uzavrieť dohodu s treťou krajinou, informuje o tom dotknutý členský štát a svoje rozhodnutie odôvodní.

7. Rozhodnutia o oprávnení alebo zamietnutí oprávnenia členského štátu začať rokovania s cieľom zmeniť, predĺžiť, upraviť, obnoviť alebo uzavrieť dohodu s treťou krajinou sa prijmú prostredníctvom vykonávacích aktov v súlade s postupom uvedeným v článku 90 ods. 2.

8. Komisia môže poskytnúť usmernenia a môže požiadať o zahrnutie určitých konkrétnych doložiek do navrhovanej dohody s cieľom zabezpečiť súlad s právom Únie podľa rozhodnutia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/684 ([53]).

9. Komisia je informovaná o pokroku a výsledkoch rokovaní o zmene, predĺžení, úprave, obnovení alebo uzavretí dohody počas jednotlivých štádií takýchto rokovaní a môže požiadať o účasť na takýchto rokovaniach medzi členským štátom a treťou krajinou v súlade s rozhodnutím (EÚ) 2017/684.

10. Komisia informuje Európsky parlament a Radu o rozhodnutiach prijatých podľa odseku 5.

11. Pred podpísaním dohody s treťou krajinou dotknutý členský štát oznámi Komisii výsledok rokovaní a predloží jej text vyrokovanej dohody.

12. Komisia po prijatí oznámenia podľa odseku 11 posúdi vyrokovanú dohodu podľa odseku 3. Ak Komisia zistí, že výsledkom rokovaní je dohoda, ktorá je v súlade s odsekom 3, udelí členskému štátu oprávnenie, aby dohodu podpísal a uzavrel.

13. Komisia do 90 dní od doručenia oznámenia uvedeného v odseku 11 prijme rozhodnutie o oprávnení alebo zamietnutí oprávnenia členského štátu podpísať a uzavrieť dohodu s treťou krajinou. Ak sú na prijatie rozhodnutia potrebné dodatočné informácie, začína lehota 90 dní plynúť od dátumu doručenia takýchto dodatočných informácií.

14. Ak Komisia prijme rozhodnutie o oprávnení členského štátu podpísať a uzavrieť dohodu s treťou krajinou podľa odseku 13, dotknutý členský štát oznámi Komisii uzavretie a nadobudnutie platnosti dohody, ako aj všetky následné zmeny právneho statusu tejto dohody.

15. Ak Komisia prijme rozhodnutie o zamietnutí oprávnenia členského štátu podpísať a uzavrieť dohodu s treťou krajinou podľa odseku 13, informuje o tom dotknutý členský štát a svoje rozhodnutie odôvodní.

Článok 90

Vykonávanie delegovania právomoci

1. Komisii sa udeľuje právomoc prijímať delegované akty za podmienok stanovených v tomto článku.

2. Právomoc prijímať delegované akty uvedené v článkoch 9, 62, 72, 80, 81 a 82 sa Komisii udeľuje na dobu neurčitú od 4. augusta 2024.

3. Európsky parlament a Rada môžu delegovanie právomoci uvedené v článkoch 9, 62, 72, 80, 81 a 82 kedykoľvek odvolať. Rozhodnutím o odvolaní sa ukončuje delegovanie právomoci, ktoré sa v ňom uvádza. Rozhodnutie nadobúda účinnosť dňom nasledujúcim po jeho uverejnení v *Úradnom vestníku Európskej únie* alebo k neskoršiemu dátumu, ktorý je v ňom určený. Nie je ním dotknutá platnosť delegovaných aktov, ktoré už nadobudli účinnosť.

4. Komisia pred prijatím delegovaného aktu konzultuje s expertmi určenými jednotlivými členskými štátmi v súlade so zásadami stanovenými v Medziinštitucionálnej dohode z 13. apríla 2016 o lepšej tvorbe práva.

([53]) Rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/684 z 5. apríla 2017 o ustanovení mechanizmu výmeny informácií, pokiaľ ide o medzivládne dohody a nezáväzné nástroje v oblasti energetiky medzi členskými štátmi a tretími krajinami, a o zrušení rozhodnutia č. 994/2012/EÚ (Ú. v. EÚ L 99, 12.4.2017, s. 1).

5. Komisia oznamuje delegovaný akt hneď po jeho prijatí súčasne Európskemu parlamentu a Rade.

6. Delegovaný akt prijatý podľa článku 9, 62, 72, 80, 81 alebo 82 nadobudne účinnosť, len ak Európsky parlament alebo Rada voči nemu nevzniesli námietku v lehote dvoch mesiacov odo dňa oznámenia uvedeného aktu Európskemu parlamentu a Rade alebo ak pred uplynutím uvedenej lehoty Európsky parlament a Rada informovali Komisiu o svojom rozhodnutí nevzniesť námietku. Na podnet Európskeho parlamentu alebo Rady sa táto lehota predĺži o dva mesiace.

Článok 91

Postup výboru

1. Komisii pomáha výbor. Uvedený výbor je výborom v zmysle nariadenia (EÚ) č. 182/2011.

2. Ak sa odkazuje na tento odsek, uplatňuje sa článok 4 nariadenia (EÚ) č. 182/2011.

3. Ak sa odkazuje na tento odsek, uplatňuje sa článok 5 nariadenia (EÚ) č. 182/2011.

Článok 92

Preskúmanie a podávanie správ

1. Komisia do 31. decembra 2030 preskúma túto smernicu a predloží Európskemu parlamentu a Rade správu, ku ktorej v prípade potreby pripojí zodpovedajúce legislatívne návrhy. Pri preskúmaní sa zameria predovšetkým na uplatňovanie článku 9 a súvisiace vymedzenie pojmov v článku 2 v snahe posúdiť, či zariadenia, ktorých prevádzka sa začne od 1. januára 2031, vykazujú výraznejšie úspory emisií skleníkových plynov z používania nízkouhlíkových palív a nízkouhlíkového vodíka na to, aby mohli získať certifikáciu podľa uvedeného článku.

2. Komisia do 5. augusta 2035 uverejní oznámenie, v ktorom posúdi vykonávanie článku 46, pokiaľ ide o prevádzkovateľov vodíkových distribučných sietí, a vykonávanie článkov 68 a 69, pokiaľ ide o prevádzkovateľov vodíkových prepravných sietí.

3. Agentúra ACER do 5. augusta 2034 na účely oznámenia Komisie podľa odseku 2 tohto článku uverejní správu o vplyve článkov 46, 68 a 69 na fungovanie, hospodársku súťaž, likviditu, rozvoj vodíkovej infraštruktúry a transparentnosť trhu s vodíkom. Správa agentúry ACER obsahuje konzultácie s príslušnými zainteresovanými stranami.

Článok 93

Zmeny smernice (EÚ) 2023/1791

Smernica (EÚ) 2023/1791 sa mení takto:

1. Články 17 a 19 sa vypúšťajú.

2. V článku 39 sa druhý pododsek nahrádza takto:

„Články 13 až 16 a články 18 a 20 a prílohy II, IX, XII, XIII a XIV sa uplatňujú od 12. októbra 2025.“

3. Príloha VIII sa vypúšťa.

Článok 94

Transpozícia

1. Členské štáty uvedú do účinnosti zákony, iné právne predpisy a správne opatrenia potrebné na dosiahnutie súladu s článkami 2 až 6, článkami 8 až 31, článkom 33, článkami 35 až 38, článkom 39 ods. 1 písm. a), článkom 39 ods. 3, 4, 7, 8 a 9, článkom 40 ods. 1, článkami 41, 42 a 43, článkom 44 ods. 1, 2, 7 a 8, článkom 45, článkom 46 ods. 2 a 3, článkami 50 až 59, článkom 62, článkom 64 ods. 11, článkami 68 až 75, článkom 76 ods. 5, článkami 77, 78 a 79, článkom 81 ods. 1 a 6, článkami 82 a 83 a prílohami I a II do 5. augusta 2026. Znenie týchto opatrení bezodkladne oznámia Komisii.

Členské štáty uvedú priamo v prijatých opatreniach alebo pri ich úradnom uverejnení odkaz na túto smernicu. Podrobnosti o odkaze a jeho znenie upravia členské štáty.

2. Členské štáty oznámia Komisii znenie hlavných ustanovení vnútroštátnych právnych predpisov, ktoré prijmú v oblasti pôsobnosti tejto smernice.

Článok 95

Zrušenie

Smernica 2009/73/ES, zmenená aktami uvedenými v prílohe III časti A tejto smernice, sa zrušuje s účinnosťou od 4. augusta 2024 bez toho, aby boli dotknuté povinnosti členských štátov týkajúce sa lehôt na transpozíciu smerníc do vnútroštátneho práva a dátumov začatia ich uplatňovania uvedených v prílohe III časti B tejto smernice.

Odkazy na zrušenú smernicu sa považujú za odkazy na túto smernicu a znejú v súlade s tabuľkou zhody uvedenou v prílohe IV.

Článok 96

Nadobudnutie účinnosti a uplatňovanie

Táto smernica nadobúda účinnosť dvadsiatym dňom nasledujúcim po jej uverejnení v *Úradnom vestníku Európskej únie*.

Článok 93 sa uplatňuje od 5. augusta 2026.

Článok 97

Adresáti

Táto smernica je určená členským štátom.

V Bruseli 13. júna 2024

Za Európsky parlament	*Za Radu*
predsedníčka	*predsedníčka*
R. METSOLA	H. LAHBIB

PRÍLOHA I

Minimálne požiadavky na vyúčtovanie a informácie o vyúčtovaní v prípade zemného plynu a vodíka

1. Minimálne informácie uvedené na faktúre a v informáciách o vyúčtovaní v prípade zemného plynu a vodíka

1.1. Na faktúrach pre koncových odberateľov sa musia výrazne uviesť a zreteľne odlíšiť od ostatných častí faktúry tieto hlavné informácie:

a) cena, ktorá sa má zaplatiť a rozpis položiek, ak je to možné, spolu s jasným vyhlásením, že všetky zdroje energie môžu využívať aj stimuly, ktoré neboli financované z odvodov uvedených v rozpise položiek;

b) dátum splatnosti faktúry.

1.2. Na faktúrach a v informáciách o vyúčtovaní pre koncových odberateľov sa musia výrazne uviesť a zreteľne odlíšiť od ostatných častí faktúry tieto hlavné informácie:

a) spotreba zemného plynu a vodíka za fakturačné obdobie;

b) názov a kontaktné údaje dodávateľa vrátane linky zákazníckej podpory a emailovej adresy;

c) názov tarify;

d) podľa okolností dátum ukončenia zmluvy;

e) informácie o možnosti zmeny dodávateľa a jej výhodách;

f) kód na účely zmeny koncového odberateľa alebo jedinečný identifikačný kód odberného miesta koncového odberateľa;

g) informácie o právach koncových odberateľov, pokiaľ ide o mimosúdne urovnanie sporov vrátane kontaktných údajov zodpovedného subjektu podľa článku 25;

h) jednotné kontaktné miesto uvedené v článku 24;

i) len v prípade zemného plynu odkaz na miesto, kde možno nájsť nástroje na porovnávanie podľa článku 14.

1.3. Ak sú faktúry založené na skutočnej spotrebe alebo na diaľkovom odpočte prevádzkovateľom, koncovým odberateľom sa priamo na faktúrach a pravidelných vyúčtovaniach alebo vo forme prílohy či odkazu sprístupnia tieto informácie:

a) grafické porovnanie aktuálnej spotreby zemného plynu a vodíka koncového odberateľa so spotrebou koncového odberateľa za to isté obdobie v predchádzajúcom roku;

b) kontaktné informácie spotrebiteľských subjektov, energetických agentúr alebo podobných subjektov, vrátane ich adries webových sídel, od ktorých možno získať informácie o dostupných opatreniach na zvýšenie energetickej účinnosti zariadení využívajúcich energiu;

c) porovnania s priemerným štandardizovaným alebo referenčným koncovým odberateľom v rovnakej užívateľskej kategórii.

2. Frekvencia vyúčtovania a poskytovania informácií o vyúčtovaní:

a) vyúčtovanie na základe skutočnej spotreby sa uskutočňuje aspoň raz ročne;

b) ak koncový odberateľ nemá meracie zariadenie umožňujúce diaľkový odpočet prevádzkovateľom alebo ak sa koncový odberateľ aktívne rozhodol vypnúť diaľkový odpočet v súlade s vnútroštátnym právom, presné informácie o vyúčtovaní založené na skutočnej spotrebe sa koncovému odberateľovi poskytnú aspoň raz za šesť mesiacov alebo raz za tri mesiace na požiadanie alebo ak sa koncový odberateľ rozhodol pre elektronické vyúčtovanie;

c) ak koncový odberateľ nemá meracie zariadenie umožňujúce diaľkový odpočet prevádzkovateľom alebo ak sa koncový odberateľ aktívne rozhodol vypnúť diaľkový odpočet v súlade s vnútroštátnym právom, povinnosti uvedené v písmenách a) a b) možno splniť systémom pravidelného samoodpočtu koncovými odberateľmi, na základe ktorého koncový odberateľ oznámi prevádzkovateľovi odčítaný stav svojho meracieho zariadenia; vyúčtovanie alebo informácie o vyúčtovaní možno založiť na odhade spotreby alebo paušálnej sadzbe len v prípade, keď koncový odberateľ neposkytol odpočet stavu meracieho zariadenia za dané zúčtovacie obdobie. Odhadovaná spotreba musí vychádzať zo spotreby koncového odberateľa za predchádzajúci rok alebo zo spotreby porovnateľného koncového odberateľa;

d) ak koncový odberateľ má meracie zariadenie umožňujúce diaľkový odpočet prevádzkovateľom, presné informácie o vyúčtovaní založené na skutočnej spotrebe sa poskytnú aspoň raz mesačne; takéto informácie môžu byť sprístupnené aj na internete a aktualizované tak často, ako to umožňujú použité meracie zariadenia a systémy.

3. Rozpis položiek ceny pre koncového odberateľa

Cena pre koncového odberateľa sa skladá z týchto hlavných zložiek: energia a dodávka, sieť (preprava, distribúcia a transport) a zložka zahŕňajúca dane, odvody a poplatky.

Ak sa vo faktúrach uvádza rozpis položiek ceny pre koncového odberateľa, v celej Únii sa používa spoločné vymedzenie troch zložiek tohto rozpisu stanovené v nariadení Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/1952 ([1]).

4. Prístup k doplňujúcim informáciám o histórii spotreby

Členské štáty vyžadujú, aby boli doplňujúce informácie o histórii spotreby, pokiaľ sú dostupné, na žiadosť koncového odberateľa sprístupnené dodávateľovi alebo poskytovateľovi služby, ktorého určí koncový odberateľ.

Ak má koncový odberateľ zavedené meracie zariadenie umožňujúce diaľkový odpočet prevádzkovateľom, musí mať jednoduchý prístup k doplňujúcim informáciám o histórii spotreby, ktoré mu umožnia podrobnú vlastnú kontrolu.

Doplňujúce informácie o histórii spotreby zahŕňajú:

a) súhrnné údaje aspoň za tri predchádzajúce roky alebo za obdobie od nadobudnutia platnosti zmluvy o dodávke plynu, ak je kratšie. Údaje musia zodpovedať obdobiam, za ktoré boli vystavené pravidelné informácie o vyúčtovaní, a

b) podrobné údaje podľa času spotreby za ktorýkoľvek deň, týždeň, mesiac a rok, ktoré sú sprístupnené koncovému odberateľovi bez zbytočného odkladu cez internet alebo rozhranie meracieho zariadenia za obdobie minimálne 24 predchádzajúcich mesiacov alebo za obdobie od nadobudnutia platnosti zmluvy o dodávke plynu, ak je kratšie.

5. Informovanie o zdrojoch energie

Dodávatelia na faktúrach uvedú oddelene podiely obnoviteľného a nízkouhlíkového plynu, ktorý koncový odberateľ nakúpil v rámci zmluvy o dodávke zemného plynu a vodíka (informovanie na úrovni produktu). V prípade zmesi dodávateľ poskytuje tie isté informácie oddelene za jednotlivé kategórie plynu vrátane obnoviteľného plynu alebo nízkouhlíkového plynu.

Koncovým odberateľom sa sprístupnia na faktúrach a v rámci informácií o vyúčtovaní alebo vo forme prílohy či odkazu tieto informácie:

a) podiel obnoviteľného plynu a nízkouhlíkového plynu na celkovom mixe plynov dodávateľa (na vnútroštátnej úrovni, a to v členskom štáte, v ktorom bola zmluva o dodávke plynu uzavretá, ako aj na úrovni dodávateľa, ak daný dodávateľ pôsobí vo viacerých členských štátoch) za predchádzajúci rok zrozumiteľným a jasne porovnateľným spôsobom;

b) informácie o vplyve na životné prostredie, aspoň v podobe údajov o emisiách oxidu uhličitého súvisiacich so zemným plynom alebo s vodíkom, ktoré dodal dodávateľ za predchádzajúci rok.

([1]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/1952 z 26. októbra 2016 o európskej štatistike cien zemného plynu a elektriny a o zrušení smernice 2008/92/ES (Ú. v. EÚ L 311, 17.11.2016, s. 1).

Pokiaľ ide o druhý odsek písm. a) v súvislosti so zemným plynom a s vodíkom získavanými prostredníctvom výmeny plynov alebo dovozu od podniku, ktorý sa nachádza mimo Únie, možno použiť súhrnné číselné údaje poskytnuté pri takejto výmene alebo príslušným podnikom za predchádzajúci rok.

Podiel obnoviteľných plynov, ktoré koncový odberateľ zakúpil, sa vykazuje pomocou potvrdení o pôvode na základe smernice (EÚ) 2018/2001. Ak odberateľ spotrebúva zemný plyn alebo vodík zo siete vodíka alebo zemného plynu vrátane plynných palív z obnoviteľných zdrojov nebiologického pôvodu a biometánu, ako sa uvádza v obchodnej ponuke dodávateľa, členské štáty zabezpečia, aby zrušené potvrdenia o pôvode zodpovedali príslušným sieťovým charakteristikám.

Regulačný orgán alebo iný príslušný vnútroštátny orgán prijme potrebné opatrenia na zabezpečenie toho, aby informácie, ktoré dodávatelia poskytnú koncovým odberateľom podľa tohto bodu, boli spoľahlivé a aby boli na vnútroštátnej úrovni jasne porovnateľné.

PRÍLOHA II

Inteligentné meracie systémy zemného plynu a vodíka

1. Členské štáty zabezpečia, aby sa zavedenie inteligentných meracích systémov na ich územiach vykonalo až po ekonomickom posúdení všetkých dlhodobých nákladov a prínosov pre trh, ako aj jednotlivých spotrebiteľov, alebo posúdení toho, ktorá forma inteligentného merania je ekonomicky výhodná a nákladovo efektívna a aký časový harmonogram je realistický na ich distribúciu.

2. V takomto ekonomickom posúdení sa zohľadnia plány rozvoja siete uvedené v článku 55, najmä jeho odseku 2 písm. c), týkajúce sa vyraďovania sietí z prevádzky.

3. Takéto posúdenie musí zohľadňovať metodiku analýzy nákladov a prínosov a minimálne funkcie inteligentných meracích systémov stanovených v odporúčaní Komisie 2012/148/EÚ ([1]), pokiaľ sú uplatniteľné pri zemnom plyne a vodíku, ako aj najlepšie dostupné techniky na zaistenie maximálnej miery kybernetickej bezpečnosti a ochrany údajov.

   Pri takomto posúdení sa musia takisto náležite zohľadniť možné synergické účinky s už zavedenou infraštruktúrou inteligentného meracieho systému elektriny alebo možnosti selektívneho zavádzania v prípadoch, v ktorých možno rýchlo dosiahnuť čisté výhody v snahe udržať náklady pod kontrolou.

4. V prípade takéhoto posúdenia členské štáty vypracujú harmonogram zavádzania inteligentných meracích systémov s plánom až na desať rokov. Ak je zavedenie inteligentných meracích systémov posúdené pozitívne, inteligentné meracie zariadenia sa nainštalujú aspoň pre 80 % koncových odberateľov do siedmich rokov od dátumu pozitívneho posúdenia.

([1]) Odporúčanie Komisie 2012/148/EÚ z 9. marca 2012 o prípravách na zavádzanie inteligentných meracích systémov (Ú. v. EÚ L 73, 13.3.2012, s. 9).

PRÍLOHA III

Časť A

Zrušená smernica so zoznamom neskorších zmien (v zmysle článku 95)

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/73/ES (Ú. v. EÚ L 211, 14.8.2009, s. 94)	
Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1999 (Ú. v. EÚ L 328, 21.12.2018, s. 1)	len článok 51
Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/692 (Ú. v. EÚ L 117, 3.5.2019, s. 1)	
Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2022/869 (Ú. v. EÚ L 152, 3.6.2022, s. 45)	len článok 41 ods. 1 bod v)

Časť B

Zoznam lehôt na transpozíciu do vnútroštátneho práva a deň začatia uplatňovania (v zmysle článku 95)

Smernica	Lehota na transpozíciu	Deň začatia uplatňovania
Smernica 2009/73/ES	3. marca 2011	3. marca 2011 s výnimkou článku 11; 3. marca 2013, pokiaľ ide o článok 11
Smernica (EÚ) 2019/692	24. februára 2020	

PRÍLOHA IV

Tabuľka zhody

Smernica 2009/73/ES	Táto smernica
—	článok 1 ods. 1
článok 1 ods. 1	článok 1 ods. 2
článok 1 ods. 2	—
—	článok 1 ods. 3
—	článok 1 ods. 4
—	článok 1 ods. 5
článok 2 úvodné slová	článok 2 úvodné slová
—	článok 2 body 1 až 14
článok 2 bod 1	článok 2 bod 15
článok 2 bod 2	článok 2 bod 16
článok 2 bod 3	článok 2 bod 17
článok 2 bod 4	článok 2 bod 18
článok 2 bod 5	článok 2 bod 19
článok 2 bod 6	článok 2 bod 20
—	článok 2 body 21 až 27
článok 2 bod 7	článok 2 bod 28
článok 2 bod 8	článok 2 bod 29
—	Článok 2 bod 30
článok 2 bod 9	článok 2 bod 31
článok 2 bod 10	článok 2 bod 32
článok 2 bod 11	článok 2 bod 33
článok 2 bod 12	článok 2 bod 34
článok 2 bod 13	článok 2 bod 35
článok 2 bod 14	článok 2 bod 36
článok 2 bod 15	článok 2 bod 37
článok 2 bod 16	článok 2 bod 38
článok 2 bod 17	článok 2 bod 39
—	článok 2 bod 40
článok 2 bod 18	článok 2 bod 41
článok 2 bod 19	článok 2 bod 42
článok 2 bod 20	článok 2 bod 43
článok 2 bod 21	článok 2 bod 44
článok 2 bod 22	článok 2 bod 45
článok 2 bod 23	článok 2 bod 46
článok 2 bod 24	článok 2 bod 47

Smernica 2009/73/ES	Táto smernica
článok 2 bod 25	článok 2 bod 48
článok 2 bod 26	článok 2 bod 49
článok 2 bod 27	článok 2 bod 50
článok 2 bod 29	článok 2 bod 51
—	článok 2 bod 52
článok 2 bod 34	článok 2 bod 53
článok 2 bod 35	článok 2 bod 54
článok 2 bod 36	článok 2 bod 55
—	článok 2 body 56 až 77
článok 37	článok 3 ods. 1
—	článok 3 ods. 2 až 7
článok 3 ods. 2	článok 4
—	článok 5
článok 3 ods. 1 a 2	článok 6 ods. 1 a 2
—	článok 6 ods. 3 a 4
článok 5 ods. 11	článok 6 ods. 5
—	článok 6 ods. 6
článok 7 ods. 1 a 2	článok 7 ods. 1 a 2
článok 7 ods. 3	—
článok 7 ods. 4	článok 7 ods. 3
článok 4 ods. 1 a 2	článok 8 ods. 1 a 2
—	článok 8 ods. 3 až 11
článok 4 ods. 3 a 4	článok 8 ods. 12 a 13
—	článok 8 ods. 14 a 15
—	článok 9
článok 8	článok 10
článok 3 ods. 3 a 12 a príloha I ods. 1 písm. a), b), c), d), e), f), g) a j)	článok 11
—	článok 12
—	článok 13
—	článok 14
—	článok 15
príloha I ods. 1 písm. i)	články 16 a 19
príloha II ods. 2	článok 17
—	článok 18
—	článok 20
—	článok 21
príloha I ods. 1 písm. h)	článok 22

Smernica 2009/73/ES	Táto smernica
—	článok 23
článok 3 ods. 9	článok 24
článok 3 ods. 9 a príloha I ods. 1 písm. f)	článok 25
článok 3 ods. 3	článok 26
—	článok 27
—	článok 28
—	článok 29
—	článok 30
článok 32	článok 31
článok 34	článok 32
článok 33	článok 33
článok 38	článok 34
—	článok 35
—	článok 36
—	článok 37
článok 35	článok 38 ods. 1 a 2
—	článok 38 ods. 3 až 6
článok 13 ods. 1 a 2	článok 39 ods. 1 a 2
—	článok 39 ods. 3 a 4
článok 13 ods. 3 a 4	článok 39 ods. 5 a 6
—	článok 39 ods. 7, 8 a 9
článok 13 ods. 5	článok 39 ods. 10
článok 16	článok 40
—	článok 41
článok 23	článok 42
článok 24	článok 43
článok 25 ods. 1	článok 44 ods. 1
—	článok 44 ods. 2
článok 25 ods. 2 až 5	článok 44 ods. 3 až 6
—	článok 44 ods. 7 a 8
—	článok 45
článok 26	článok 46
článok 27	článok 47
článok 28 ods. 1 až 4	článok 48 ods. 1 až 4
—	článok 48 ods. 5
článok 29	článok 49 ods. 1
—	článok 49 ods. 2 a 3
—	článok 50

Smernica 2009/73/ES	Táto smernica
—	článok 51
—	článok 52
—	článok 53
—	článok 54
článok 22 ods. 1	článok 55 ods. 1 prvý pododsek
—	článok 55 ods. 1 druhý až piaty pododsek
článok 22 ods. 2	článok 55 ods. 2
—	článok 55 ods. 3
článok 22 ods. 4 až 8	článok 55 ods. 4 až 8
—	článok 56
—	článok 57
—	článok 58
—	článok 59
článok 9	článok 60
článok 14	článok 61
článok 15	článok 62
článok 17	článok 63
článok 18 ods. 1 až 10	článok 64 ods. 1 až 10
—	článok 64 ods. 11
článok 19	článok 65
článok 20	článok 66
článok 21	článok 67
—	článok 68
—	článok 69
—	článok 70
článok 10	článok 71
článok 11	článok 72
článok 12	článok 73
článok 30	článok 74
článok 31	článok 75
článok 39	článok 76 ods. 1 až 5
—	článok 76 ods. 6
článok 40	článok 77
článok 41 ods. 1 až 4	článok 78 ods. 1 až 4
—	článok 78 ods. 5
článok 41 ods. 5 až 9	článok 78 ods. 6 až 10
článok 41 ods. 10 až 17	článok 79 ods. 1 až 8
článok 42	článok 80

Smernica 2009/73/ES	Táto smernica
článok 43	článok 81
článok 44	článok 82
článok 46 ods. 1	článok 83
článok 46 ods. 2 a 3	—
článok 47	článok 84
článok 48a	článok 85
—	článok 86
—	článok 87
článok 49a	článok 88 ods. 1, 2 a 3
—	článok 88 ods. 4
článok 49b	článok 89
—	článok 90
—	článok 91
—	článok 92
—	článok 93
článok 54	článok 94
článok 53	článok 95
článok 55	článok 96
článok 56	článok 97
—	príloha I
—	príloha II
—	príloha III
príloha II	príloha IV